ПЛАН ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА СИЛИСТРА 2021-2027

2021 година

Съдържание

Съдържание **2**

Използвани съкращения **4**

УВОД **6**

ЧАСТ I АНАЛИЗ НА ИКОНОМИЧЕСКОТО, СОЦИАЛНОТО И ЕКОЛОГИЧНОТО СЪСТОЯНИЕ, НУЖДИТЕ И ПОТЕНЦИАЛИТЕ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА СИЛИСТРА **7**

1.1 Обща характеристика на общината 7
1.2 Развитие на човешките ресурси 8
1.3 Състояние на местната икономика 16
1.4 Образование 28
1.5 Здравна инфраструктура и здравни услуги 32
1.6 Социални услуги 34
1.7 Спорт 37
1.8 Култура и културно наследство 38
1.9 Транспортна и техническа инфраструктура 45
1.10 Състояние на околната среда, влияние на глобалните климатични промени, природни рискове, рискови територии и зони 68
1.11 Селищна мрежа 85
1.12 Жилищен сектор 88
1.13 Връзка на общината със съседните територии извън административните й граници 91
1.14 SWOT Анализ 93

Част II ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНАТА ЗА ПЕРИОД 2021-2027 ..... **97**

Общ подход при дефиниране на Визия, приоритети и цели 106
Визия за развитие на община Силистра 108
Приоритети и цели на ПИРО за периода 2021-2027 109

Част III ОПИСАНИЕ НА КОМУНИКАЦИОННАТА СТРАТЕГИЯ, НА ПАРТНЬОРИТЕ И ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ И ФОРМИТЕ НА УЧАСТИЕ В ПОДГОТОВКАТА И ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПИРО ПРИ СПАЗВАНЕ НА ПРИНЦИПИТЕ НА ПАРТНЬОРСТВО И ОСИГУРЯВАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯ И ПУБЛИЧНОСТ **123**

Подход за анализ на заинтересованите страни и за дефиниране на комуникационни канали с всяка от тях 124
Изготвяне на план за комуникация със заинтересованите страни 125

Част IV ПРИОРИТЕТНИ ЗОНИ ЗА ВЪЗДЕЙСТВИЕ **129**

Част V ПРОГРАМА ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА ПИРО И ОПИСАНИЕ НА ИНТЕГРИРАНИЯ ПОДХОД ЗА РАЗВИТИЕ **133**

Прилагане на интегриран подход 133
Програма за реализиране на ПИРО 133
Индикативна финансова таблица 135
Индикативен списък на проекти със стратегическо значение 137
ПРОГРАМА ЗА РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА 142

Част VI МЕРКИ ЗА АДАПТИРАНЕ КЪМ КЛИМАТИЧНИТЕ ПРОМЕНИ И ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА РИСКА ОТ ПРИРОДНИ БЕДСТВИЯ **145**

VII НЕОБХОДИМИ ДЕЙСТВИЯ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА НА ПИРО И ИНДИКАТОРИ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПЛАНА 152

Отчетност и оценка 153
Прозрачност и публичност 153
ИНДИКАТОРИ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПЛАНА 154

Използвани съкращения

АМ Автомагистрала
БАН Българска академия на науките
БДДР Басейнова дирекция „Дунавски район”
БФП Безвъзмездна финансова помощ
ВЕИ Възобновяеми енергийни източници
ВиК Водопровод и канализация
ВУЗ Висше учебно заведение
ДГ Детска градина
ДМА Дълготрайни материални активи
ЕЕ Енергийна ефективност
ЕС Европейски съюз
ЕСИФ Европейски структурни и инвестиционни фондове
ЗЗ Защитените зони
ЗТ Защитените територии
ИАНМСП Изпълнителна агенция за насърчаване на малки и средни предприятия
ИЗП Използваните земеделски площи
ИКТ Информационни и комуникационни технологии
ИСУН Информационна система за управление и наблюдение
ИПГВР Интегриран план за градско възстановяване и развитие
КАВ качество на атмосферния въздух
МБАЛ Многопрофилна болница за активно лечение
МИ Министерство на икономиката
МЗХГ – Министерство на земеделието, храните, горите
МСП Малки и средни предприятия
НКН недвижимо културно наследство
НПО Неправителствена организация
НСИ Национален статистически институт
НСМОС Национална система за мониторинг на околната среда
НУ Начално училище
ОИЦ Областен информационен център
ОП Оперативна програма
ОПИК Оперативна програма Иновации и конкурентоспособност
ОПОС Оперативна програма Околна среда
ОПРР Оперативна програма Региони в растеж
ОПРЧР Оперативна програма Развитие на човешките ресурси
ОСЗ Общинска служба „Земеделие“
ОУ Основно училище
ОУП Общ устройствен план
ПВИ Подпочвените водни източници
ПВТ Повърхностни водни тела
ПГ Професионална гимназия
ПИРО План за интегрирано развитие на община
ПП Природен парк
ПРСР Програма за развитие на селските райони
ПСОВ Пречиствателни станции за отпадъчни води
ПСПВ Пречиствателната станция за питейни води

ПУП Подробен устройствен план
ПУРН План за управление на риска от наводнения
ПЧП Публично-частно партньорство
СХБАЛ Специализирана хирургична болница за активно лечение
СЗР Северозападен район
СЦР Северен централен район
ОУ Основно училище
ФПЧ Фини прахови частици
ЦДГ Целодневна детска градина
ЧПИ Чуждестранни преки инвестиции

УВОД

Основният документ, дефиниращ стратегическата рамка за развитие на община Силистра в периода 2021-2027, съгласно последните промени от м. март 2020 г. на Закона за Регионално развитие (ЗРР), е План за интегрирано развитие на община (ПИРО). Планът отчита новите подходи в прилагането на регионалната политика в страната, в т. ч. и предложенията за промяна в системата от документи за стратегическо планиране на регионалното и пространственото развитие.

ПИРО на община Силистра (Плана) за периода 2021-2027 година, съгласно чл. 13, ал. 1 от ЗРР, определя средносрочните цели и приоритети за устойчиво развитие на общината и връзките ѝ с други общини, в съответствие с Регионалния план за развитие на Югоизточен район и Общия устройствен план на общината.

ПИРО осигурява пространствена, времева и фактическа координация и интеграция на различни политики и планови ресурси за постигане на дефинираните цели за трайно подобряване на икономическото, социалното и екологичното състояние на общината, вкл. на приоритетни територии – зони на въздействие

При разработване на стратегическия документ е осигурено съответствие с целите на Кохезионната политика на ЕС за периода 2021-2027 и допринася към цел на политиката 5 "Европа по-близо до гражданите" чрез насърчаване на устойчивото и интегрирано развитие на градските, селските и крайбрежните райони и на местните инициативи". ПИРО на община Силистра е съобразен с нормативните изисквания в областта на регионалното развитие, както и с релевантни цели и приоритети на развитието на България като Стратегия 2030, секторни стратегии, Споразумение за партньорство 2021-2027, Оперативните програми за програмен период 2021-2027, Национален план за възстановяване и устойчивост, както и със специфичните условия, ред и изисквания за прилагане на нормативните документи за местно самоуправление, териториалното устройство, опазването на околната среда, кадастъра и имотния регистър на територията на общината.

Планът е разработен при активно консултиране с широк кръг заинтересовани страни – организации, институции, икономическите и социалните партньори, както и с физически лица и представители на юридически лица имащи отношение към развитието на общината чрез провеждане на представяния, фокус групи и набор от обсъждания.
При разработването на ПИРО е съобразена възможността за участието на общината в проекти за Интегрирани териториални инвестиции (ИТИ).

Със заповед на Кмета на община Силистра е сформира работна група, която отговаря за подготовката, изготвянето и одобряването на ПИРО.
ПИРО се обсъжда и приема от Общинския съвет по предложение на кмета на общината в срок до 31 март 2020 г., съгласно Правилника за прилагане на ЗРР.
Одобреният План за интегрирано развитие на община Силистра се представя за информация пред съответния Регионален съвет за развитие в срок до три месеца от неговото приемане от съответния общински съвет.

ЧАСТ I АНАЛИЗ НА ИКОНОМИЧЕСКОТО, СОЦИАЛНОТО И ЕКОЛОГИЧНОТО СЪСТОЯНИЕ, НУЖДИТЕ И ПОТЕНЦИАЛИТЕ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА СИЛИСТРА

1.1 Обща характеристика на общината

Разположена по протежение на Дунавската ос община Силистра е източната точка на този стратегически коридор в България, едно водно предимство, което добре развито, осигурява свързаност с мрежата от урбанистични центрове в Европа.

Общата площ на общината е 515 891 дка, от които 387 544 дка са земеделска площ, 68 273 дка горски площи и 36 226 дка населени места.

Селищната мрежа включва 19 населени места: 18 села, обединени около един град - гр.Силистра, център на общината. Функционалната категория на общината е 1.

Общият брой на населението е 44940 души, от които 30983 души са градското население. Тенденцията е към намаляване на населението и неговото застаряване.

Регионът на Силистра е сравнително беден по отношение на руди, минерали, енергийни ресурси и горските ресурси. Основното му богатство е ресурсът от земеделските земи. На човек от населението обработваемата земя е 7.3 дка за община Силистра и 15.8 дка за област Силистра, над средното за страната (6.9 дка/човек). Благоприятното съчетание на плодородни почвени видове, климатични условия и релефни форми са предпоставка за развитие на общината и областта като интензивен земеделски район.

Общината е бедна на горски масиви, като естествените са силно редуцирани за сметка на усвояването на земеделски площи.

Главната водна артерия е р. Дунав, която се явява и естествена граница между Р. Румъния и Р. България.

В област и община Силистра като цяло липсват постоянни повърхностно течащи води с изключение на р. Дунав.

Таблица 1: Община Силистра и Област Силистра - Основни характеристики

Показател	Община Силистра	Област Силистра	% на общината от областта
Територия (дка)	515891	2846285	18.13%
Брой населени места	19	118	16.10%
Население (бр.), 2019 г.	44940	108018	41.60%
Гъстота на населението (души/кв.км), 2019 г.	87.1	38.0	
Коефициент на урбанизация, 2019 г.	68.8%	44.3%	
Коефициент на възрастова зависимост, 2019 г.	62.7%	61.7%	
Отн. дял на населението в подтрудостопособна възраст (%), 2019 г.	14.3%	15.9%	
Отн. дял на населението в трудостопособна възраст (%), 2019 г.	71.4%	68.6%	
Отн. дял на населението в надтрудостопособна възраст (%), 2019 г.	14.3%	15.5%	
Обработваема земя на човек (дка/човек), 2019 г.	7.3	15.8	
Заети лица (бр.), 2018 г.	11132	18041	61.70%

Показател	Община Силистра	Област Силистра	% на общината от областта
Равнище на безработица, август 2020 г. (%)	6.9%	12.0%	
Коефициент на икономическа активност, 2019 г.	58.6%	48.8%	

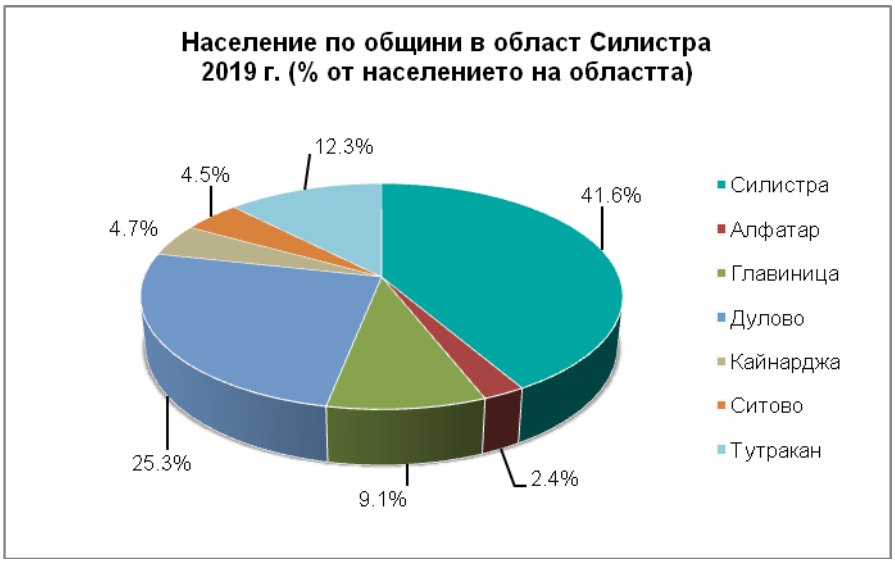
Източници: НСИ, Агенцията по заетостта

1.2 Развитие на човешките ресурси

1.2.1 Демографско развитие

Данните от текущата демографска статистика показват, че в община Силистра към 2019г. живеят 44940 д., което съставлява 41.6% от населението на област Силистра.

Фигура 1: Население по общини в област Силистра (% от областта), 2019г.

Източник: НСИ

Демографските показатели на Силистра, подобно на повечето общини в страната, са негативни, с по-неблагоприятни стойности от средните за Северен централен регион (СЦР) и страната (табл.1). Демографските тенденции се доближават до тези на общините – областни центрове в Северозападен регион.

В общинския център град Силистра е съсредоточено над 2/3 от населението на общината (68.8% - 30983 д., 2019 г.) и 65% от градското население на област Силистра. Равнището й на урбанизация (68.8%) е най-високо в област Силистра, (най-слабо урбанизираната област в страната - 44.2%) и близко до това на СЦР (67.2%).

Населението на селата в общината съставлява 13957 д. (31.2%, 2019 г. от общото население на общината). В общината се намират две от най-големите села в страната: Айдемир (5465 д., 2019 г.) – на второ място в страната и Калипетрово (3709 д.) – на 9-то място сред 4999 села в страната).

Динамиката на населението на община Силистра за периода 2011-2019 г. по населени места е представена в таблица 2.

Таблица 2: Население 2011-2019 г.

	2011 г.	2012 г.	2013 г.	2014	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	Прираст 2011-2019 г.		
										общ брой	средногодишен брой	%
Общ. Силистра	**51386**	**50106**	**49437**	**48709**	**47723**	**47130**	**46355**	**45711**	**44940**	**-6446**	**-716**	**-1.5**
Гр.Силистра	*35607*	*34718*	*34216*	*33683*	*32868*	*32400*	*31891*	*31468*	*30983*	*-4624*	*-514*	*-1.6*
Села	*15779*	*15388*	*15221*	*15026*	*14855*	*14730*	*14464*	*14243*	*13957*	*-1822*	*-202*	*-1.4*
с.Айдемир	6087	5984	5914	5853	5727	5711	5611	5538	5465	-622	-69	-1.2
с.Бабук	528	516	507	523	529	520	507	498	470	-58	-6	-1.3
с.Богорово	74	70	73	77	72	73	74	71	68	-6	-1	-0.9
с.Брадвари	1016	991	999	994	991	1033	1021	1010	992	-24	-3	-0.3
с.Българка	103	108	104	107	96	90	86	83	73	-30	-3	-3.5
с.Ветрен	237	209	200	192	223	216	206	194	179	-58	-6	-3.1
с.Главан	56	58	56	51	50	48	44	40	37	-19	-2	-4.3
с.Йорданово	610	633	633	638	643	649	657	658	655	45	5	0.8
с.Казимир	116	100	106	109	115	115	103	100	103	-13	-1	-1.3
с.Калипетрово	4266	4147	4085	4022	3938	3853	3804	3802	3709	-557	-62	-1.6
с.Полк.Ламбриново	87	84	103	101	101	103	98	89	92	5	1	0.6
с.Попкралево	68	78	73	68	64	58	49	43	36	-32	-4	-6.0
с.Професор Иширково	1146	1116	1099	1063	1047	1031	1021	998	991	-155	-17	-1.6
с.Смилец	371	363	375	358	357	362	344	323	302	-69	-8	-2.2
с.Срацимир	289	262	247	238	236	225	209	201	181	-108	-12	-5.2
с.Сребърна	655	608	576	560	593	565	554	523	532	-123	-14	-2.4
с.Сърпово	29	27	26	25	23	23	21	19	16	-13	-1	-6.2
с.Ценович	41	34	45	47	50	55	55	53	56	15	2	3.4
Обл. Силистра	**119474**	**117214**	**116038**	**114670**	**113248**	**111957**	**110562**	**109271**	**108018**	**-11456**	**-1273**	**-1.1**
В градовете	53987	52838	52118	51429	50306	49620	48908	48382	47781	-6206	-690	-1.4
В селата	65487	64376	63920	63241	62942	62337	61654	60889	60237	-5250	-583	-0.9
СИР	**861112**	**844511**	**835813**	**825536**	**815441**	**805441**	**794998**	**784168**	**773450**	**-87662**	**-9740**	**-1.2**
В градовете	573051	564009	559040	552702	544923	539330	533626	527353	520262	-52789	-5865	-1.1
В селата	288061	280502	276773	272834	270518	266111	261372	256815	253188	-34873	-3875	-1.4
Р България	**7364570**	**7284552**	**7245677**	**7202198**	**7153784**	**7101859**	**7050034**	**7000039**	**6951482**	**-413088**	**-45899**	**-0.6**
В градовете	5339575	5307868	5291675	5267480	5227182	5204385	5181755	5159129	5125407	-214168	-23796	-0.5
В селата	2024995	1976684	1954002	1934718	1926602	1897474	1868279	1840910	1826075	-198920	-22102	-1.2

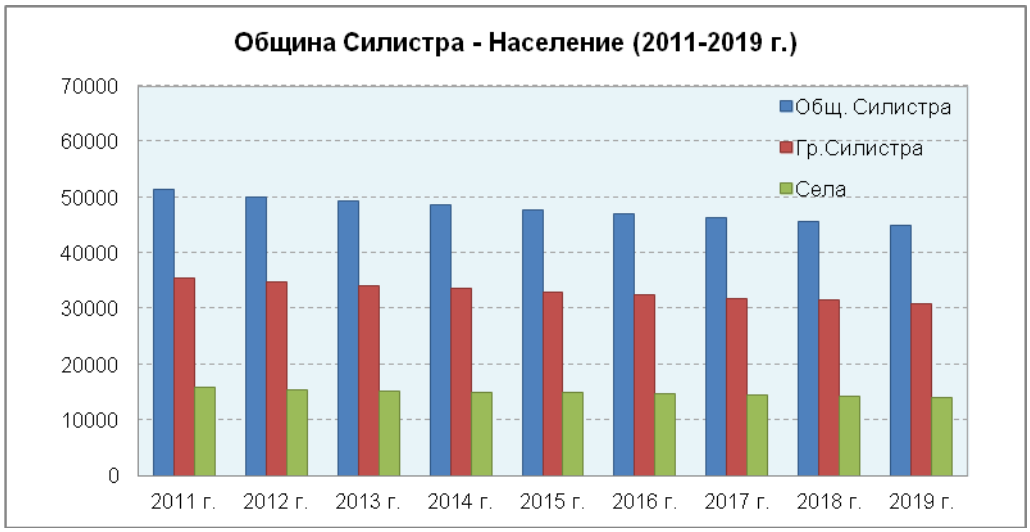
Източник: НСИ

Гъстотата на населението на община Силистра (87.1 души/кв.км, 2019 г.) е над средната за областта (38.0 души/кв.км), Северен Централен регион (52.2 души/кв.км) и страната (62.6 души/кв.км).

Гъстотата на мрежата от населени места е по-висока от средната за страната (4,8), което показва една завишена степен на урбанизация.

Община Силистра (както и останалите общини в областта и преобладаващата част от общините в страната) е с отрицателен прираст на населението. След 2011 г. е налице по-нисък интензитет на намаление на населението на общината (фиг. 2).

Фигура 2: Брой на населението в община Силистра, 2011-2019 г.

Източник: НСИ

Относителният дял на градското население, както и абсолютният брой, бележи лека тенденция на намаление (от 69.3% през 2011 г. на 68.6% през 2019 г.).

По данни на *ГД „ГРАО"* населението на община Силистра по постоянен адрес към края на 2019 г. е 59415 души, а по настоящ адрес[1] – 51895 души, а към 30.06.2020 г. – 58860 души по постоянен адрес и 51381 души – по настоящ адрес.

Естествен прираст

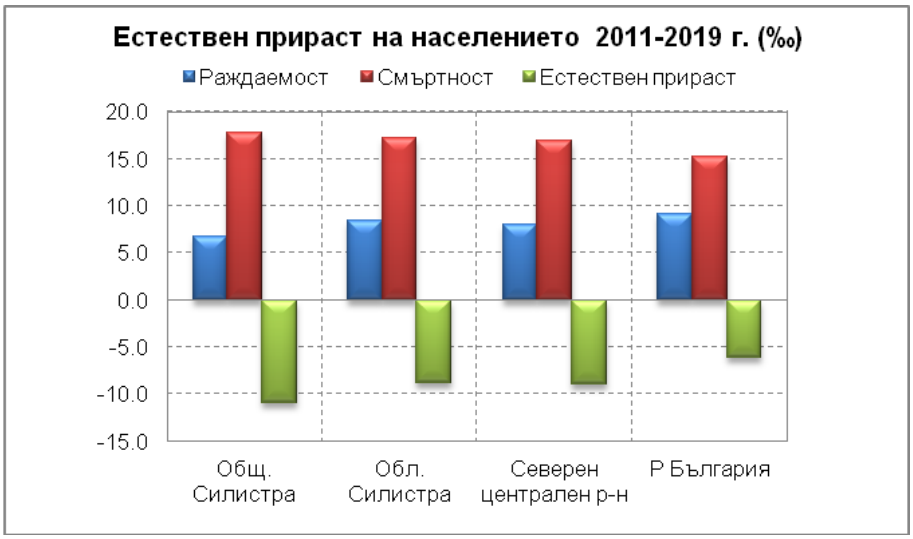
Раждаемостта не може да осигури положителен естествен прираст на населението на общината, тъй като влиянието на смъртността е по-неблагоприятно (*фиг. 3*). За периода 2011-2019 г. броят на родените лица в общината се движи в диапазона 300 - 400 д. годишно, като средно за периода тяхната численост е 322. *Коефициентът на раждаемост* (на 1000 д. от населението) за периода е 6.8‰, под средния за област Силистра (8.4‰), Северен централен регион (8.0‰) и страната (9.1‰). (*фиг. 3*).

Коефициентът на смъртност (брой умрели на 1000 д. от населението) е в диапазона 15-18.5‰, като средно за периода той е 17.7‰, по-нисък в общинския център.

Естественият прираст, като резултат от стойностите на раждаемостта и смъртността, е отрицателен. Средногодишните стойности на коефициента варират от -8‰ до - 12‰, като средно за периода неговата стойност е -10.9‰.

[1] Адресът, който отговаря на документално заявеното местоживеене на лицето.

Фигура 3: Естествен прираст на населението 2011-2019 г.

Източник: НСИ

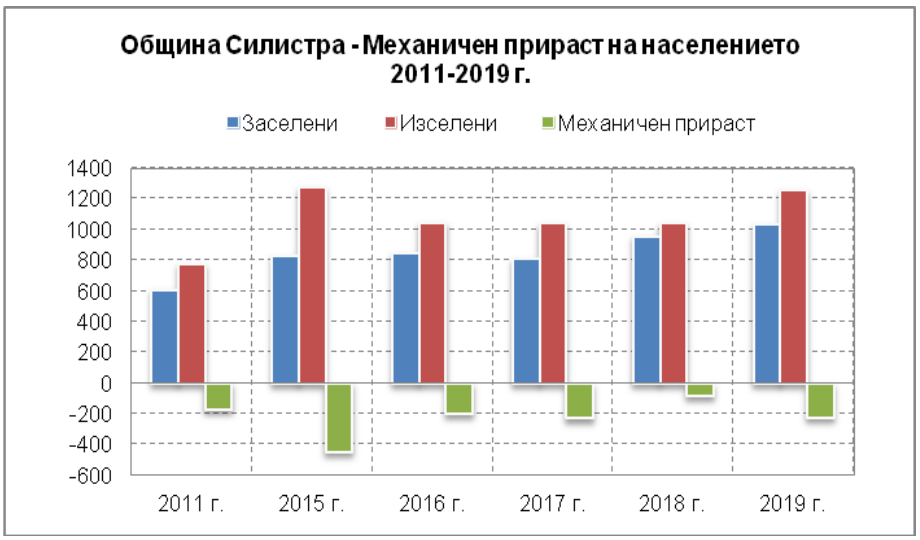
Механичен прираст

Статистическите данни показват, че в община Силистра в периода 2011-2019 г. *заселванията* варират през отделните години, като през 2019 г. броят на заселените лица в общината е 1035 души. Заселванията, като демографски процес показват, че по-привлекателен се очертава общинският център.

Динамиката в броя на *изселванията* през отделните години на периода 2011-2019 г. е неравномерно изразена. През последните години броят на изселените се запазва в диапазона около 1000 д. годишно.

Механичният прираст на населението за общината, както и на областта, е отрицателен, поради по-високия брой на изселванията (-224 д. през 2019 т.).

Фигура 4: Механичен прираст на населението 2011-2019 г.

Източник: НСИ

Възрастовата структура на населението на общината търпи промени в абсолютния брой на лицата в трите групи възрасти в посока на застаряване, което е характерно и за демографските процеси в страната. Но тези процеси са по-силно изявени в

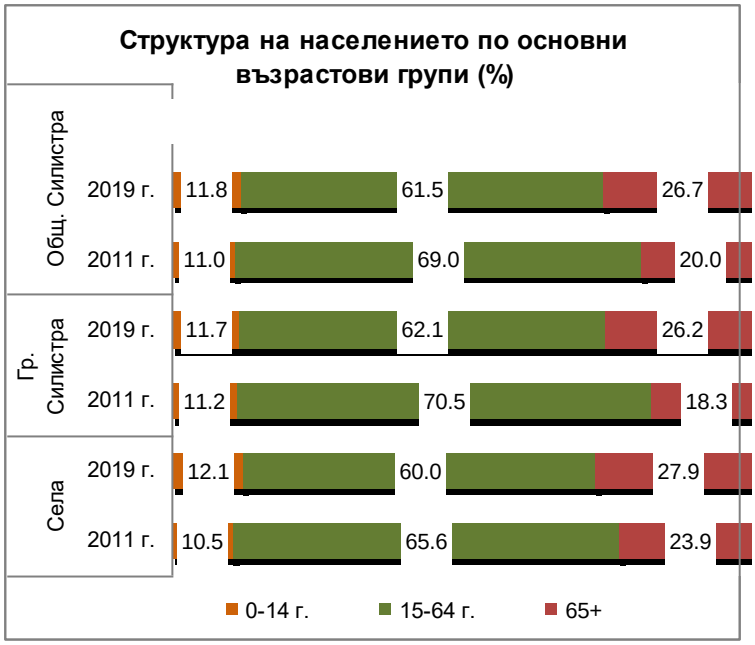
сравнение с техните проявления средно за областта, СЦР и особено страната. Най-тревожен е ускореният процес на намаляване на абсолютния и относителен на младото население 0-14 г. (*табл. 3*).

Таблица 3: Структура на населението по основни възрастови групи - 2011-2019 г.

	Общо население	0-14 г.	15-64 г.	65+	0-14 г.	15-64 г.	65+
	брой				относителен дял - %		
	2011 г.						
Община Силистра	**51386**	**5667**	**35430**	**10289**	**11.0**	**69.0**	**20.0**
Област Силистра	119474	15693	80017	23764	13.1	67.0	19.9
Северен централен р-н	861112	104905	581260	174947	12.2	67.5	20.3
Р България	7364570	975272	5027901	1361397	13.2	68.3	18.5
	2019 г.						
Община Силистра	**44940**	**5314**	**27629**	**11997**	**11.8**	**61.5**	**26.7**
Област Силистра	108018	14815	66800	26403	13.7	61.9	24.4
Северен централен р-н	773450	99646	485205	188599	12.9	62.7	24.4
Р България	6951482	1002258	4445136	1504088	14.4	64.0	21.6

Източник: НСИ

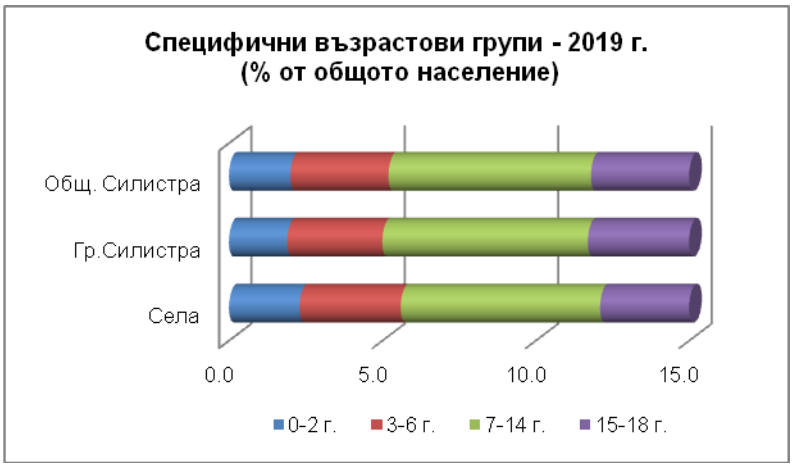
Фигура 5: Структура на населението по основни възрастови групи

Източник: НСИ

Специфичните възрастови групи са демографски фактор, отчитан основно при оразмеряване на потребностите от инфраструктура на образованието (включително на предучилищното обучение) и на някои дейности от здравеопазването и социалните услуги. Те включват следните възрастови контингенти: 0 - 2 години; 3 - 6 години; 7 - 14 години; 15 - 18 години. За периода 2011-2019 г. се наблюдава тенденция на намаляване на абсолютния брой на населението на всички специфични възрастови групи, резултат от очертаната тенденция на намаляване на фертилността и от миграцията на семейства с деца от тези възрастови групи.

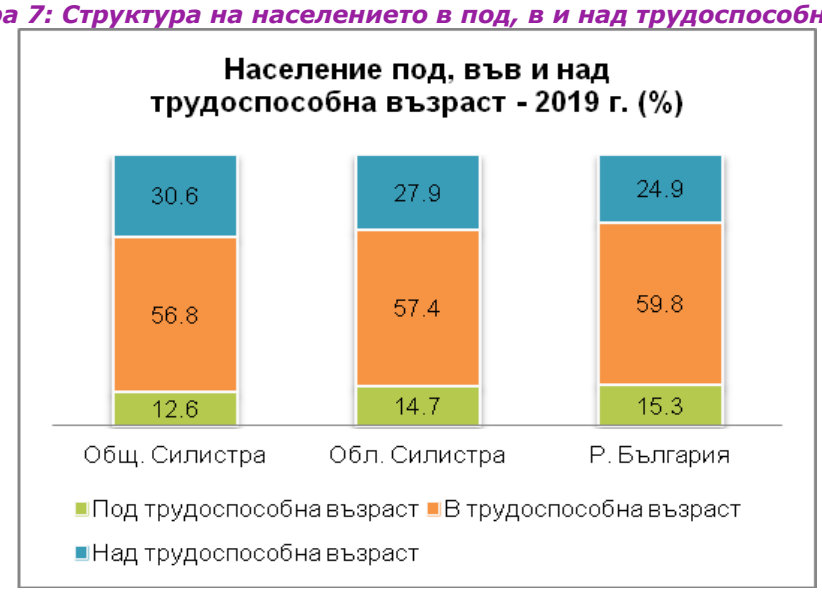
Фигура 6: Специфични възрастови групи (% от населението), 2019 г.

Източник: *НСИ*

Към 2019 г. делът на населението в подтрудоспособна възраст в общината е 12.6%, този на населението в трудоспособна – 56.8%, на населението в надтрудоспособна възраст – 30.6% (*фиг. 7*).

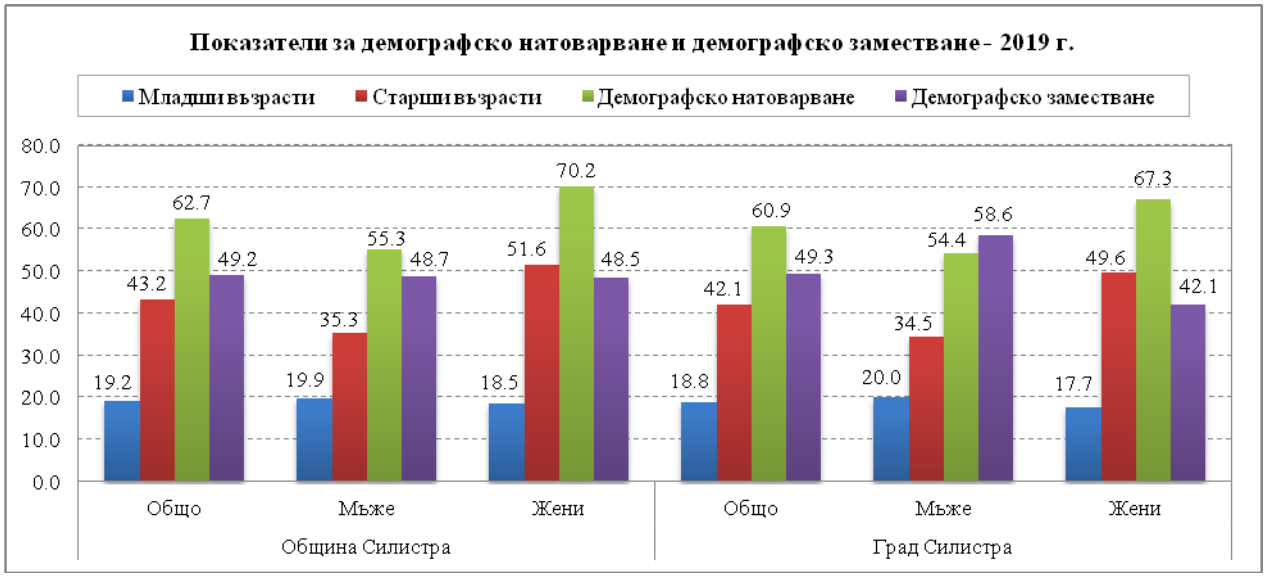
Фигура 7: Структура на населението в под, в и над трудоспособна възраст

Източник: НСИ

При характеристиката на възрастовата структура на населението е отчетен и друг важен индикатор, който е от значение за работната сила – ***демографско натоварване*** (съотношението между броя на лицата от населението в „зависимите" възрасти - населението под 15 и на 65 и повече години на 100 лица от населението в „независимите" възрасти - от 15 до 64 години). За община Силистра този коефициент за 2019 г. е 62.7%. Средният коефициент за област Силистра е 61.7%, и СЦР – 59.4%. Тези стойности са по-високи от общите за страната – 56.4%, но тук се установява една особеност. Между коефициентите за демографско натоварване с младо и старо население съществува не само различие в стойностите на показателя за двете възрастови категории, но и в относителната тежест, която има натоварването със старо население в общото натоварване. Съотношението между младшите възрасти и населението на възраст 15 - 64 години е 19.2%, а по отношение на старото население е 43.4%. Оттук следва, че 30.7% от общото натоварване на населението в независимите възрасти се дължи на младото и 69.3% - на старото население.

Фигура 8:Показатели за демографско натоварване и демографско заместване, 2019г.

Източник: НСИ

Показателят за демографско заместване *(*отношението между броя на населението във вливащата се възрастова група 15-19 г. и излизащата група 60-64 г. трудоспособно население) за община Силистра се променя - от 57 на 49, следвайки общата тенденция на намаление за страната. За област Силистра този коефициент се променя от 66 през 2011 г. на 64 през 2019 г., за СЦР - от 62 на 60.

През 2019 г. на 100 излизащи от трудоспособна възраст в общината и в града се включват нови 49 души. Това равнище на демографско заместване е по-ниско от равнището за страната, което е 66, в т.ч. за градовете в страната – 72.

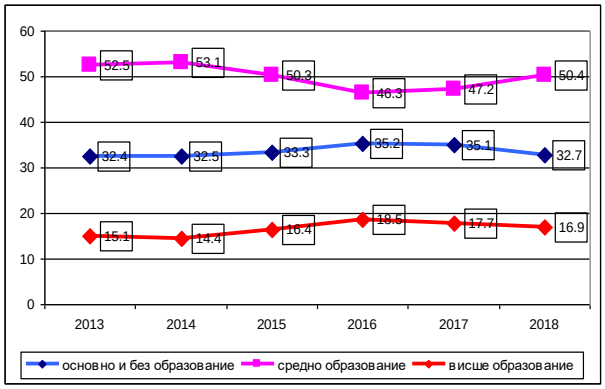
Сред съвкупността на мъжете и жените през 2019 г. в общината като цяло и в града коефициентът на заместване е различен. Сред мъжете в общината съотношението на заместване е 49, а сред жените е 48, а в града съотношението на заместване е съответно 59 – сред мъжете и 42 – сред жените.

1.2.2 Образователна структура

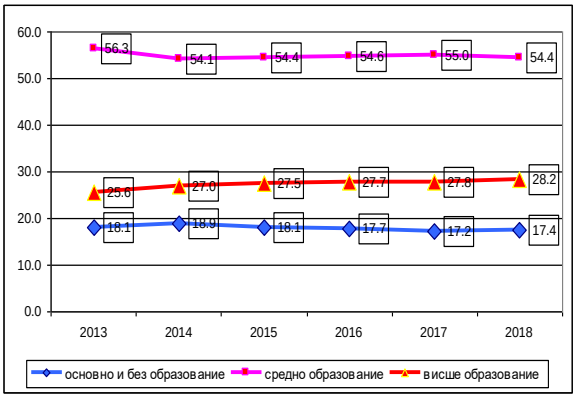
Ендогенният капитал на общината са количеството и качеството на нейните човешки ресурси. Образователната структура на населението е един от важните качествени параметри по отношение на значението му като работна сила (образователна, професионална, квалификационна характеристика и интелектуален потенциал.

Данните за област Силистра очертават необходимост от подобряване на образователната структура на населението, тъй като е значително влошена – много нисък дял на населението с висше образование (16.9% срещу 28.2% за страната) и много висок дял на населението с основно или без образование (32.7% срещу 17.4%), т.е. пропорциите са обърнати.

Фиг. 9:Образователна структура на населението на 25-64 навършени години в обл.Силистра, %

Фиг.10:Образователна структура на населението на 25-64 навършени години в РБългария, %

Източник: НСИ

В община Силистра образователният ценз на населението е по-висок в сравнение с този в областта, и което е характерно и за областта и страната – градското население е с по-високо образователно равнище.

1.2.3 Етническа структура

Българската етническа група в община Силистра към 1.02.2011 г. е доминираща, като обхваща 40707 д., или 84.1% от лицата, доброволно декларирали етническото си самоопределение. *Лицата от турската етническа група* са 6258 д. според самоопределението им, са с относителен дял 12.9% (по-голям в селата: Брадвари, Йордановo, Професор Иширково, Айдемир, Калипетрово, и в гр. Силистра). *Ромският етнос* наброява 899 д. – 1.9% от всички лица, доброволно декларирали етническото си самоопределение, с най-голям брой в селата Йордановo, Калипетрово и Бабук. Към *други етнически групи* са се самоопределили 284 души (0.6%).

1.2.4 Икономически активно население

В категорията „*икономически активно население*" се включват лицата във възрастовите групи над 15 години. В него се включват както заетите, така и безработните лица, т.е. работната сила на общината.

Данните на НСИ за 2019 г. показват, че при населението над 15 години (39626 д.), общият брой на икономически активното население в община Силистра е 23216 д., а на икономически неактивното – 16410 д.

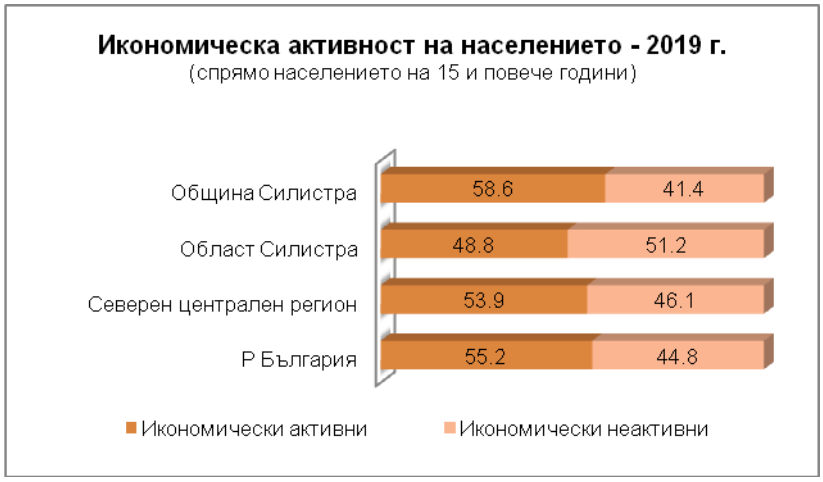
Таблица 4: Население на 15 и повече години по икономическа активност – 2019 г.

	Население на 15 и повече години	Икономически активни	
	брой	брой	отн.дял - %
Общ. Силистра	**39626**	**23216**	**58.6**
Обл. Силистра	93203	45518	48.8
Северен централен регион	673804	363183	53.9
Р България	5949224	3282740	55.2

Източници: НСИ, Агенцията по заетостта

Коефициентът на икономическа активност на населението за община Силистра през 2019 г. е 58.6%, който е по-висок от тези за област Силистра (48.8%), СЦР (53.9%) и страната (55.2%). (фиг.11).

Фигура 11: Икономическа активност на населението в община Силистра, 2019 г.

Източници: НСИ, Агенцията по заетостта

Основни изводи

- Процесът на намаление на населението, характерен за страната като цяло, за област Силистра и за СЦР, се наблюдава и за община Силистра, с по-неблагоприятни характеристики на протичащите демографски процеси.
- Възрастовата структура на населението на община Силистра се характеризира със застаряване на населението, като процесът е по-силно изразен при селското население и предимно при малките населени места,
- Динамиката на възрастовата структура на населението на община Силистра (по основни възрастови групи) дава възможност да бъдат направени следните изводи:
  - тенденцията на намаляване на контингента от население в трудоспособна възраст води до ограничаване на активното население на общината;
  - контингентите с възпроизводствени възможности, които са в основата на нарастване на населението, застаряват.

Това означава, че в общината няма цялостно заместване на работната сила и това е една пречка за екстензивно нарастване на нейната икономика.

- Влошена образователна структура на населението.
- Икономически активното население е с по-висок относителен дял спрямо лицата над 15 годишна възраст, в сравнение със средното ниво за областта.

1.3 Състояние на местната икономика

1.3.1 Развитие на икономиката на общината

През 2018 г. община Силистра е на 45 място в класацията на общините в страната по показателя „Произведена продукция" (545 759 хил.лв.) и на 35 място – по показателя „Нетни приходи от продажби" (1 028 43 хил.лв.). Класацията се променя, когато тези показатели се отнесат на човек от населението, съответно на 75 (12

хил.лв.) и 62 място (24 хил.лв). Сравненията с останалите общини областни центрове показват, че с по-ниски показатели са Ловеч, Пазарджик, Кърджали, Враца, Кюстендил, Видин.

В таблицата са представени основните показатели по икономически дейности към 2014 и 2018 г., които характеризират динамиката на икономическото развитие в общината в периода след кризата.

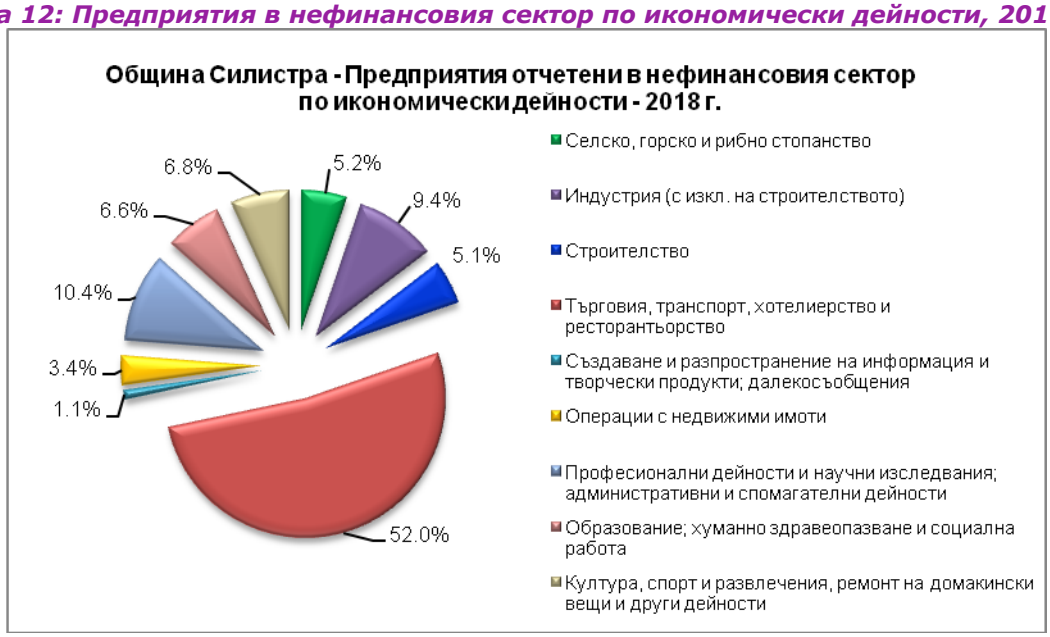
Таблица 5: Основни икономически показатели на отчетените нефинансови предприятия по икономически дейности - за община Силистра по А10 – 2014-2018 г.

Икономически дейности (А10)	Брой пред-приятия	Произведена продукция	Приходи от дейността	Заети лица[1]	Дълготрайни материални активи
	брой	хиляди левове		брой	Хил.лв.
			2014 г.		
Община Силистра	**2293**	**464742**	**1129019**	**11191**	**406074**
Селско, горско и рибно стопанство	125	68874	96689	909	94593
Индустрия (с изкл. на строителството)	215	164699	174049	3590	87848
Строителство	121	66121	72234	1022	27919
Търговия, транспорт, хотелиерство и ресторантьорство	1240	129919	743342	3952	101570
Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения	21	2963	3069	68	1307
Операции с недвижими имоти	76	6512	11683	179	73541
Професионални дейности и научни изследвания; административни и спомагателни дейности	212	7023	7896	379	7772
Образование; хуманно здравеопазване и социална работа	148	16395	17718	903	11002
Култура, спорт и развлечения, ремонт на домакински вещи и други дейности	135	2236	2339	189	522
			2018 г.		
Община Силистра	**2307**	**545759**	**1164456**	**11132**	**430841**
Селско, горско и рибно стопанство	121	74788	98057	777	92747
Индустрия (с изкл. на строителството)	216	190882	207159	3628	101889
Строителство	117	58886	64494	983	22124
Търговия, транспорт, хотелиерство и ресторантьорство	1199	176736	742873	4045	125588
Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения	25	4045	4115	70	1609
Операции с недвижими имоти	78	7329	11745	118	59789
Професионални дейности и научни изследвания; административни и спомагателни дейности	239	11324	11941	426	14078
Образование; хуманно здравеопазване и социална работа	153	18268	19484	864	10312
Култура, спорт и развлечения, ремонт на домакински вещи и други дейности	159	3501	4588	221	2705

[1] Данните са изчислени в еквивалент на пълна заетост. Източник: НСИ

Към 2018 г. на територията на община Силистра от функциониралите общо 2307 предприятия (от нефинансовия сектор, по-голямата част (80.3%) са в сферата на услугите (*табл. 5, фиг.12*), като в промишлеността те намаляват с 3. В резултат се отбелязва леко нарастване на предприемаческата активност за периода 2014 - 2018 г. (от 47 на 51 регистрирани предприятия на 1000 жители), което е над средното за областта (36), която се доближава до средната за страната (52.5).

Фигура 12: Предприятия в нефинансовия сектор по икономически дейности, 2019 г.

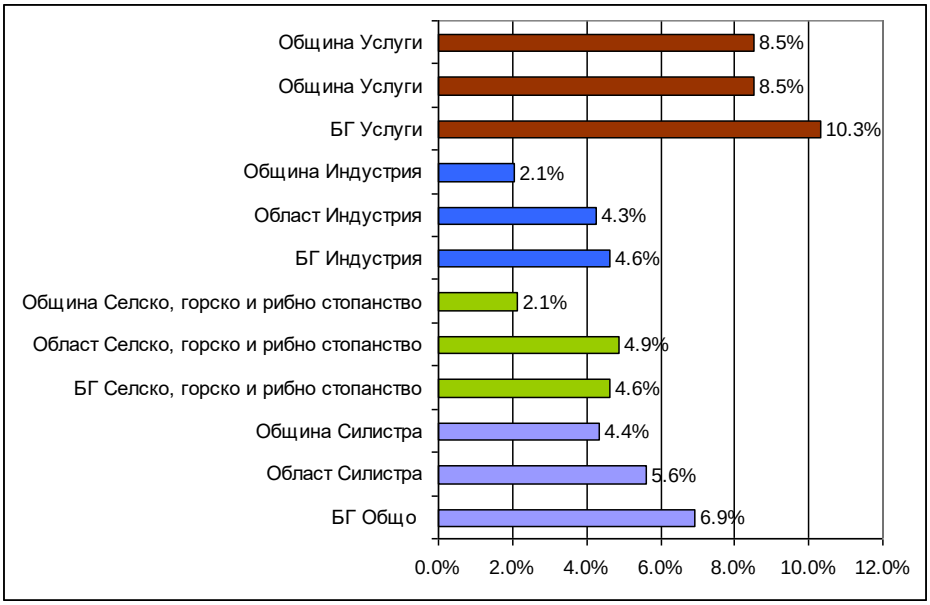

Източник: НСИ

Независимо че в периода 2014-2018 г. се отчита нарастване на почти всички показатели, характеризиращи развитието на икономиката в общината, темповете са значително по-ниски в сравнение със средните за страната.

При отчетен средногодишен ръст на произведената продукция за страната от 6.9%, за общината той е 4.4% (фиг.13).

Фигура 13: Средногодишни темпове на икономическо развитие, 2014-2018 г., %

Източник: НСИ

По икономически сектори най-силно изоставане в темповете на развитие се отбелязва в индустрията (повече от два пъти). Секторът на услугите е по-динамичен (отбелязва средногодишен темп от 8.5% при 10.3% средно за страната).

По отношение на общия брой заети във фирмите, подали годишен счетоводен отчет, тенденцията е към стабилизиране и неголямо намаление за годините 2014-2018 г.

През 2018 г. техният брой за община Силистра е 11132 д. или намаление с 0.5%. Разпределението на заетите лица по икономически дейности в общината е показано на фигура 14.

Фигура 14: Заети лица в нефинансовите предприятия по сектори-2018 г., %

Източник: НСИ

С най-висок дял са заетите в отчетените нефинансови предприятия в услугите (51.6% от общо заетите през 2018 г.). На второ място по дял на заетите е индустрията – 41.4%. В икономическите дейности, свързани със селското, горското и рибното стопанство, са заети 7.0% от общо заетите лица в отчетените нефинансови предприятия в общината.

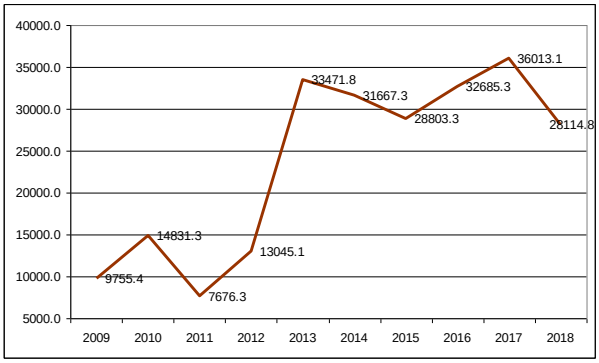
По брой на заетите лица, преобладаващата част (92.6% - 2018 г.) от предприятията в общината са от типа „микро" с до 9 д. заети, които се характеризират с ниска добавена стойност и ефективност, и с принос към произведената продукция от 22.1%. Подобно участие (22.6%) в бруто продукцията отбелязват и малките предприятия (от 10 до 49 д. заети), които са 136. С най-висок принос по отношение на произведената продукция – 25%, се определят средните предприятия (30 на брой). Големите пет предприятия имат участие от 19.6%.

Размерът на инвестициите във физически капитал (придобити ДМА) в общината са силно ограничени, което води до нисък и неустойчив темп на нарастване на ДМА (средногодишно с 1.5% при средно за страната 2.5% в периода 2014-2018 г.). Това от своя страна рефлектира върху темповете на икономически растеж и технологично превъоръжаване. В сектора на индустрията (без строителството) средногодишното обновяване на ДМА е 4%, което определя една ниска инвестиционна активност поради сравнително ниския размер на ДМА в общината.

Чуждестранните преки инвестиции (ЧПИ) в нефинансовия сектор на икономиката на общината и областта показват тенденция на намаление, характерна за страната (табл.6).

Таблица 6: Чуждестранните преки инвестиции от нефинансовия сектор към 31.12., хил. евро

	2015 г.	2018 г.
Общо за общината	9762.6	4435.3
Общо за областта	28803.3	28114.8

Фигура 15: ЧПИ в област Силистра от нефинансовия сектор, хил. Евро

Източник: НСИ

Ограничените инвестиции – местни частни инвестиции, преки чуждестранни инвестиции и инвестиционен кредит – не могат да бъдат напълно компенсирани от публични инвестиции, които в своята голяма част зависят от притока на европейски средства, още повече че размерът на Европейските структурни и инвестиционни фондове (ЕСИФ) на човек от населението в община Силистра е около 1000 евро през 2020 г., по-нисък от средния за страната.

Ниската инвестиционна активност не допринася за подобряване на технологичното ниво на производството и регионалната конкурентоспособност. Според данни от НСИ по показателя „Дял на малките и средните иновативни предприятия - % от всички малки и средни предприятия" (17.3%) област Силистра се нарежда на предпоследно място в страната преди Разград през 2017 г. Нисък е и делът на малките и средните предприятия (МСП), реализирали нови или усъвършенствани продукти, нови за пазара-% от всички МСП, в област Силистра – 4.7%, при средно за страната – 7.7%.

Инвестиционната и предприемаческа активност, рефлектиращи върху икономическия растеж, оказват влияние и върху състоянието на безработицата в общината.

Състоянието на безработицата в общината за периода 2011- август 2020 г. е представено в таблица 7 и фигура 16. То е проследено в три години, характеризиращи този процес: 2012 г. (период на икономическата криза), 2019г. (годината с най-ниска безработица в страната) и август 2020 г. (период, белязан от кризата „Ковид-19").

Таблица 7:Равнище на безработица 2011-2019 г. (средногодишно), м. август 2020г.

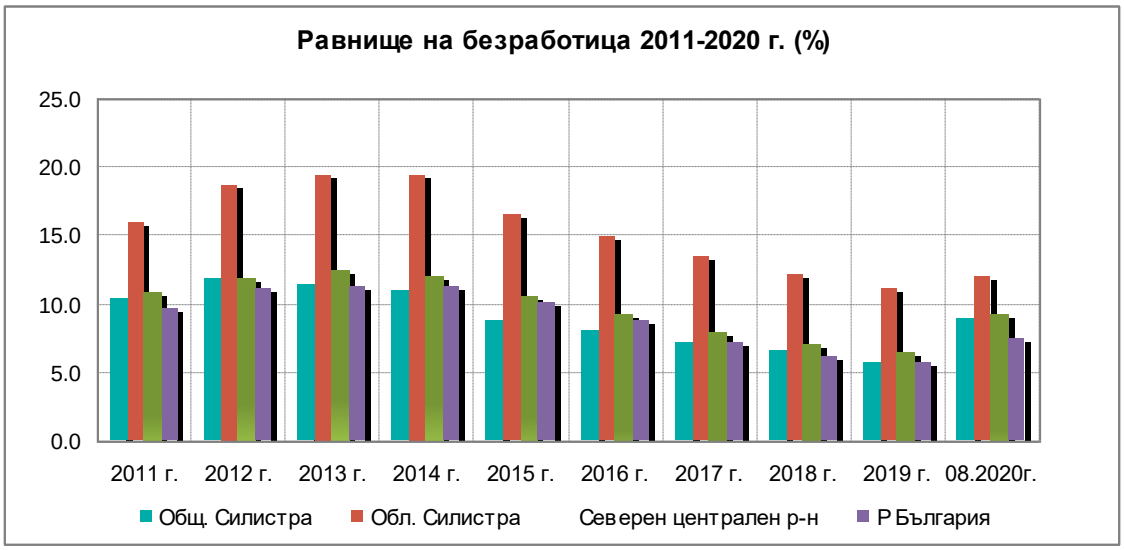
Териториално ниво	Иконом. активни	Регистр. безработни	Регистр.безработни до 29 г. вкл.		Регистр.безработни с регистрация над 1 г.		Равнище на безработица
	брой	брой	брой	%	брой	%	%
2012 г.							
Общ. Силистра	23216	**2762**	552	20.0	802	29.0	**11.90**
Обл. Силистра	45518	**8505**	1557	18.3	3469	40.8	**18.68**
СЦР	363183	**43049**	7817	18.2	14040	32.6	**11.85**
Р България	3438920	**364537**	74779	20.5	118832	32.6	**11.10**
2019 г.							
Общ. Силистра	23216	**1307**	167	12.8	252	19.3	**5.63**
Обл. Силистра	45518	**5025**	614	12.2	2035	40.5	**11.04**
СЦР	363183	**23388**	2757	11.8	7096	30.3	**6.44**
Р България	3282740	**185266**	24001	13.0	47871	25.8	**5.64**
2020 г. (м. август)							
Общ. Силистра	23216	**1810**	224	12.4	219	12.1	8.90
Обл. Силистра	45518	**5992**	766	12.8	1874	31.3	12.00
СЦР	363183	**32663**	4009	12.3	6941	21.3	9.20

Териториално ниво	Иконом. активни	Регистр. безработни	Регистр.безработни до 29 г. вкл.		Регистр.безработни с регистрация над 1 г.		Равнище на безработица
	брой	брой	брой	%	брой	%	%
Р България	3282740	**273367**	36827	13.5	49524	18.1	7.50

Източник: Агенцията по Заетостта

Нивото на регистрираната безработица в община Силистра през август 2020 г., повлияно от пандемията на коронавируса, е 8.9%, по-високо от средното за страната (7.5%), сходно със средното за Северен Централен Регион (9.2%), и близо 1,5 пъти под средното за област Силистра (12.0%).

Фигура 16: Равнище на безработица 2011-2019 г. (средногодишно), м. август 2020г.

Източник: Агенция по Заетостта

В структурата на безработните е регистрирано нарастване на броя на категориите лица, които са най-потърпевши на пазара на труда. На първо място това са лицата, регистрирани като безработни повече от 1 година. Освен тях като най-уязвими на пазара на труда са лицата с ниско образование, ниска квалификация или без квалификация. Те са и най-застрашените категории лица от социално изключване.

Нивото на безработица в община Силистра е най-ниско в сравнение с останалите общини в областта, което е обусловено от по-големите възможности за заетост в общинския и областен център – град Силистра.

1.3.2 Секторно развитие

Селското, горското и рибно стопанство е важен структуроопределящ отрасъл в икономиката на общината. Секторът допринася за 13.7% от произведената продукция, ангажира 7% от заетите лица, с 21.5% от ДМА в икономиката на общината през 2018 г., отбелязващ тенденция на спад в заетите лица (-3.5%) и ДМА (-0.5%).

Таблица 8: Дял и темп на нарастване на основинте показатели за развитие на първичния сектор в община Силистра, 2014-2018 г., %

	Брой предприятия	Произведена продукция[1]	Приходи от дейността	Заети лица[1]	Дълготрайни материални активи
Дял на сектор Селско, горско и рибно стопанство					
2014 г.	5.5%	14.8%	8.6%	8.1%	23.3%
2018 г.	5.2%	13.7%	8.4%	7.0%	21.5%
Средногодишен темп на нарастване на показателя за период 2014-2018г.					
	8.59%	2.1%	0.4%	-3.6%	-0.5%

[1] Данните са изчислени в еквивалент на пълна заетост
Източник: НСИ

Селското стопанство е с подчертана растениевъдно-животновъдна насоченост. От справката за селскостопанския сектор се вижда, че община Силистра има значителни земеделски територии, разположени във всички землища в общината. Обработваемите земи обхващат 83.1% от земеделските територии (над средните стойности на показателя за страната и сходни с тези на област Силистра). Нивите заемат 66% от земеделските територии, трайните насаждения – 6.3%, пасищата, мерите и ливадите – 8.9%.

Средният размер на използваните земеделски площи (ИЗП) в община Силистра е 164.2 дка, което е над средното за област Силистра (125.2 дка) и над средното за страната (101.3 дка).

През 2018-2019 г. по данни на МЗХГ (ОД „Земеделие" - Силистра, ОСЗ – Силистра) общият брой на регистрираните Земеделски стопани (ЗС) в общ. Силистра е 694, от които пререгистрирани – 652, новорегистрирани – 42. 89% регистрираните земеделски стопани са физически лица, а 11% - юридически лица (представени от земеделски кооперации, сдружения и др.).

Животновъдството в общината е концентрирано главно в личните стопанства. Отглеждат се овце и кози, едър рогат добитък, свине. Птиците и пчелните семейства също са с висок дял. Отбелязва се положителна тенденция на нарастване на броя на животните (табл.9).

Таблица 9: Справка за брой селскостопански животни в общ. Силистра 2015-2019г.

Животни	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.
Свине	6358	5595	9004	8594	9114
Птици	82247	63190	127136	121037	132036
Говеда	618	660	681	682	397
Овце	4637	5171	5201	5579	5668
Кози	792	562	682	588	492
Пчелни семейства	7889	9395	9455	9368	9049

Заб.: Справката се отнася за регистрирани Земеделски стопани
***Източник:** МЗХГ, ОД "Земеделие" - Силистра, ОСЗ - Силистра*

Изграждането на ферми е важна предпоставка за ефективността на животновъдството.

В общината има възможности за производство на висококачествена, екологично чиста продукция – мляко (овче, козе, краве), месо, вълна, яйца, мед и др.

Горското стопанство в общината е с по-малка значимост в първичния сектор. Причината за това е по-слабата представеност на горския фонд (15% от територията на общината).

Промишлен риболов е развит по река Дунав, а всички отдадени на концесия язовири са само за спортен риболов.

Индустрия

Промишлеността има водеща функция в икономиката на град Силистра, но в икономиката на селата в общината по-голям дял има селското стопанство.

Развити са:

- Производство на хранителни продукти: производство на месо и месни продукти; мляко и млечни продукти; производство на мелничарски продукти (наличие на богата суровинна база); преработка, замразяване и консервиране на плодове и зеленчуци; производство на хлебни и тестени изделия (хляб, хлебни и пресни сладкарски изделия); хранителни подправки;
- Производство на напитки (спиртни напитки – силистренска кайсиева ракия, вина, пиво, безалкохолни напитки и др.);
- Производство на изделия от дървен материал и производство на мебели (реализират се в малки и средни предприятия - МСП). Произвеждат се материали за строителството, дограма, дървесно-влакнести плоскости, мебели;
- Машиностроене: Производство на машини и оборудване с общо и специално предназначение; Производство и ремонт на нестандартно оборудване за машини за хранителната, добивната, химическата, целулозно-хартиената промишленост; Производство на машини за дървообработване; Производство на битови уреди;
- Производство на електронни елементи, производство на уреди и апарати за измерване;
- Производство на облекло и шивашки изделия;
- Производство на изделия от каучук и др.
- Добив на строителни материали - инертни материали (от р. Дунав).

Близо половината от бруто продукция в общината се произвежда от индустрията. Темпът на нарастване на продукцията, приходите от дейността и ДМА е нисък и показва, **че секторът се нуждае от значителна подкрепа.**

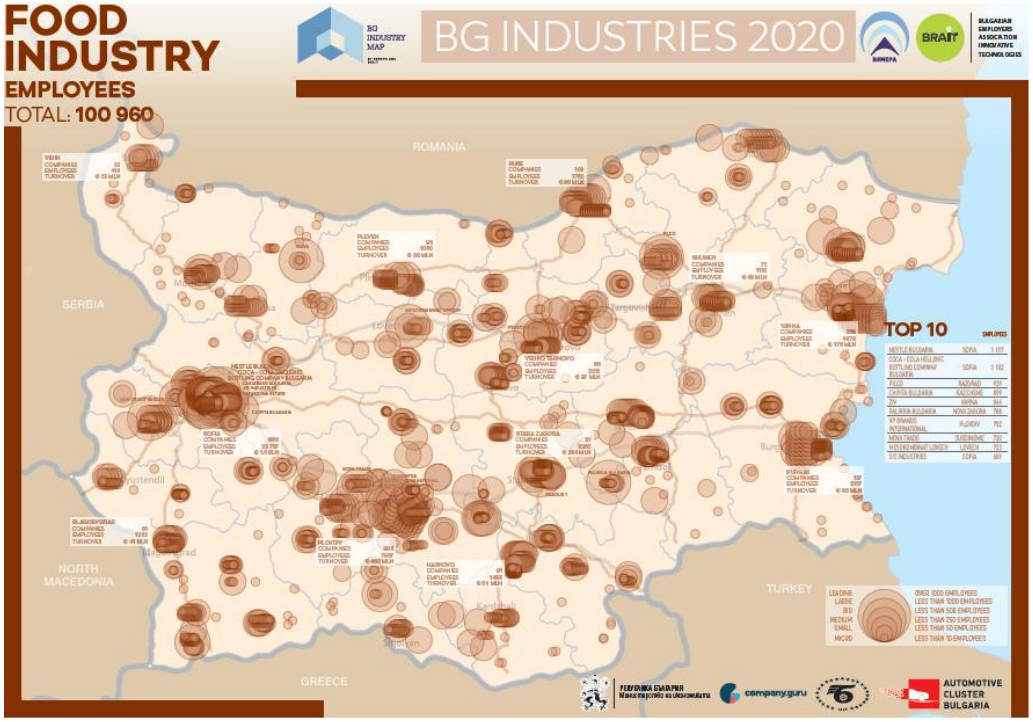
Таблица 10: Дял и темп на нарастване на основните показатели за развитие на вторичния сектор в община Силистра, 2014-2018 г., %

	Брой предприятия	Произведена продукция	Приходи от дейността	Заети лица[1]	Дълготрайни материални активи
Дял на сектор Индустрия					
2014 г.	14.7%	49.7%	21.8%	41.2%	28.5%
2018 г.	14.4%	45.8%	23.3%	41.4%	28.8%
Средногодишен темп на нарастване на показателя за период 2014-2018г.					
	8.21%	2.1%	2.6%	0.0%	1.8%

[1] *Данните са изчислени в еквивалент на пълна заетост*
Източник: НСИ

В проекта на Иновативна стратегия за интелигентна специализация 2021-2027 г. Силистра е с потенциал за развитие на хранителна индустрия, биотехнологии, машиностроене.

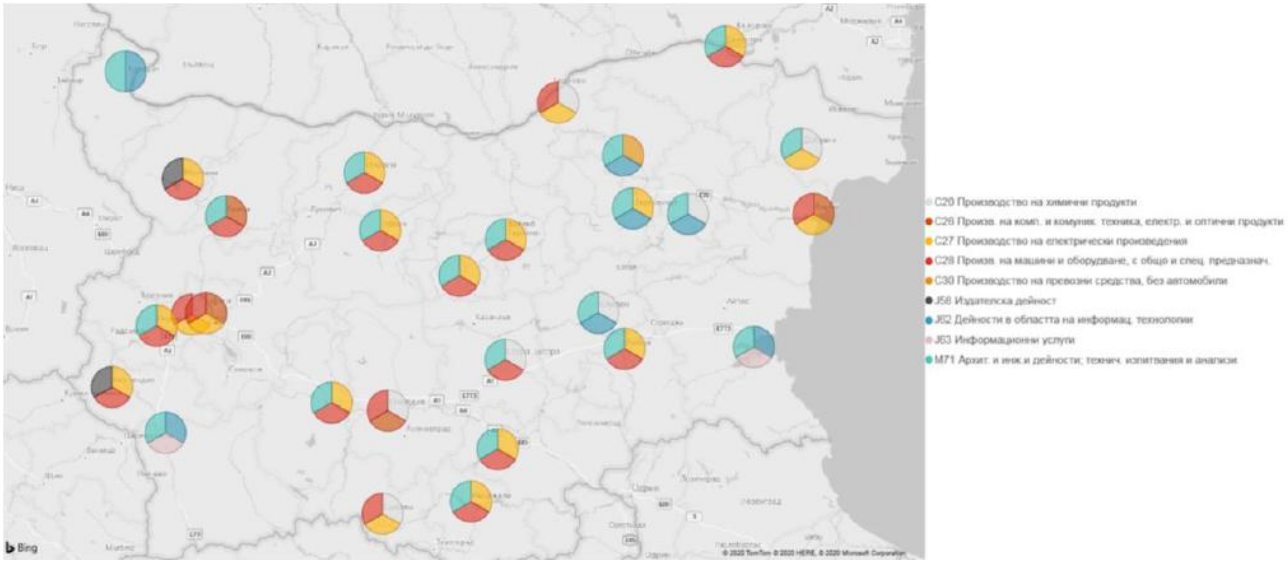
Фигура 17: Интерактивна карта за развитие на Хранителната индустрия в България

Източник: https://bgindustrymap.com/bg

В проекта на Национална стратегия за МСП 2021-2027г. област Силистра е определена с потенциал за развитие на следните високотехнологични и интензивни на знание услуги: производство на машини и оборудване, с общо и спец. предназначение, производство на електрически произведения, Архитектурни и инженерни дейности, технически изпитания и анализи.

Фигура 18: Актуална и потенциална специализация във високотехнологични производства и интензивни на знания услуги

Район	Регионална специализация във високотехнологични производства и интензивни на знания услуги	Регионална специализация в други сектори от преработващата промишленост	Специализация в сектори извън обхвата на настоящата стратегия
Северен централен			
Силистра	C28 Производство на машини и оборудване, с общо и специално предназначение C27 Производство на електрически произведения M71 Архитектурни и инженерни дейности; технически изпитвания и анализи	C10 Производство на хранителни продукти C14 Производство на облекло C16 Производство на дървен материал и изделия от дървен материал и корк, без мебели; производство на изделия от слама и материали за плетене	I56 Ресторантьорство Q86 Хуманно здравеопазване F43 Специализирани строителни дейности

Източник: Проект на Национална стратегия за МСП 2021-2027 г.

Услуги

Секторът, който увеличава своя дял в икономиката на община Силистра, са услугите, което е гаранция за подобряване на ежедневните, периодични и епизодични услуги на населението.

Таблица 11: Дял и темп на нарастване на основинте показатели за развитие на вторичния сектор в община Силистра, 2014-2018 г., %

	Брой предприятия	Произведена продукция	Приходи от дейността	Заети лица[1]	Дълготрайни материални активи
Дял на сектор Услуги					
2014 г.	79.9%	35.5%	69.6%	50.7%	48.2%
2018 г.	79.9%	35.5%	69.6%	50.7%	48.2%
Средногодишен темп на нарастване на показателя за период 2014-2018г.					
	34.02%	8.5%	0.3%	0.3%	2.3%

[1] *Данните са изчислени в еквивалент на пълна заетост*
Източник: НСИ

В сферата на услугите водещ отрасъл е „Търговия, транспорт, хотелиерство и ресторантьорство", които участват с близо 30% в произведената продукция и над 60% от приходите от дейността в общината, като бележи средногодишен ръст от 9%.

Дейностите „Образование; Хуманно здравеопазване и социална работа" също отбелязват растеж, но по-скромен (3% средногодишно). Нарастване се отбелязва и при културата, спорта и развлеченията, ремонта на домакински вещи и други услуги.

Туризъм

Туризмът е отрасъл, който има възможности за развитие в община Силистра. На нейна територия са разположени редица туристически забележителности: река Дунав; Дунавски парк (първият обществен парк в страната, основан през 1895 г.); Археологически резерват „Дуросторум-Дръстър-Силистра"; Крепост „Меджиди Табия" (добре запазена турска отбранителна крепост, датираща от 1847 г.); Регионален исторически музей; крепост Римска градска вила (датираща от II в.); Римска гробница (от IV в.); Биосферен резерват „Сребърна"[2]; Патриаршеска катедрална църква и Патриаршески дворец от X в.; Катедрален храм „Св. Св. Апостоли Петър и Павел" в Силистра (построен след Кримската война); Художествената галерия и др. Природните дадености и наличните ресурси създават благоприятни условия за развитието на различни форми на устойчив туризъм – културно-исторически, еко-, опознавателен, риболовен, селски туризъм и др.

[2] Биосферният резерват край с. Сребърна е разположен на 2 км южно от река Дунав и на 16 км западно от гр. Силистра.

Важно е да се отбележи трансграничното географското положение на общината и възможностите за сътрудничество с Р Румъния, както и дунавските страни.

Въпреки това туризмът все още не е значим стопански сектор на територията на общината и региона.

Изградената туристическа инфраструктура в общината през 2019 г. включва: 16 места за настаняване, от които 11 хотели; 329 стаи със 620 легла; Туристически информационен център и туристически сайтове.

Статистическите данни показват, че туристическият поток в периода 2011-2019 г. е относително постоянен, колебанията са в рамките на 16-18%. Като най-силни години в последното десетилетие се очертават 2012 и 2019 г. (табл.12)

Таблица 12: Средства за подслон и места за настаняване

Показатели	2011 г.	2012 г.	2013 г.	2014 г.	2015 г.	2018 г.	2019 г.
Средства за подслон и места за настаняване[1] бр	26	14	14	14	14	12	16
Легла, бр.	595	521	514	514	549	543	620
Легладенонощия, бр.	209425	188831	188372	188372	188435	164475	199867
Стаи, бр.	272	329	289	289	301	286	329
Реализирани нощувки, бр.	30658	34928	28537	30024	29361	29886	34784
Пренощували лица, бр.	19558	21678	19148	20744	19774	20206	22892
Използваемост на легладенонощията, бр.	14.6	18.5	15.1	15.9	15.6	18.2	17.4
Приходи от нощувки, хил.лв.	1441.1	1423.8	1119.2	1177.3	1223.8	1213.7	1442.0

[1] Включват се категоризирани средства за подслон и места за настаняване с над 10 легла, функционирали през съответната година. Източник: НСИ

Използваемостта на средствата за подслон и местата за настаняване е ниска, дори в най-добрата година (17.4% през 2019 г.), е близо два пъти по-ниска от средната за страната (32.0%). При хотелската база използваемостта е 18.5 при 39.5 за страната.

Създаването на маршрути се утвърждава като най-често прилагания подход за разнообразяване на местния туристически продукт и е предмет на редица проекти. От друга страна, в последните години нагласите, очакванията и профила на туристите силно се променят - все повече се търсят ярки преживявания и незабравими впечатления, приключения, спорт, алтернатива на градското ежедневие, на много места се развиват форми на нестандартен туризъм – пътуване с лодки и корабчета, велосипедни обиколки, риболовни, кулинарни и фолклорни състезания, еко- туризъм и наблюдения на природата и редки животински и растителни видове, образователни турове, палатки и лагеруване, екологични „бригади" от доброволци за опазване на природните зони, винен и кулинарен туризъм. На територията на общината и региона има подходящи предпоставки за развиване на такъв вид туристически услуги, които не изискват голяма хотелска база и скъпи инвестиции, следователно е необходимо възможностите за предприемаческа активност в тази посока да бъдат проучени с цел подпомагане на местната икономика и валоризиране на местното природно и културно наследство.

Производствени терени

Производствените терени основно са разположени в град Силистра. Най-голям е техният размер в Промишлена зона Запад. В рамките на промишлената зона е „Дунавски индустриален парк" АД, условно разделен на 3 функционално и териториално обособени зони - фериботен терминал, пристанище, индустриална

зона. Предоставените услуги са отдаване под наем на 30 хил. м^2 на закрити складови площи и на 150 хил. м^2 открити складови площи за търговски и промишлени цели; ремонтни услуги, пакетиране и опаковка, активно усъвършенстване на стоки и др.; продажба или отдаване под наем на част от площите за изграждане на промишлени предприятия.

С Проекта за изменението на Общия устройствен план на общината (2020 г.) се предвижда да се включат към 2726 дка, които са съществуващи производствени терени в град Силистра, нови:

- 907 дка земеделски земи за производствено складови терени (за тях има одобрен регулационен план);
- 194 дка терени с начин на трайно ползване трайни насаждения за производствено-складови дейности (има одобрен регулационен план);
- 416 дка защитна ивица по р. Дунав за производствено-складови дейности (има одобрен регулационен план).

Основни изводи

- Нисък и неустойчив растеж, водещ до изоставане на общината в рамките на страната, което се отразява върху заетостта, доходите, общинския бюджет и рефлектира и върху социалното развитие.
- Недостатъчни вътрешни и чуждестранни инвестиции. Недостатъчни инвестиции в технологично обновяване на производството.
- По-нисък дял на усвоени средства по ЕСИФ на човек от населението спрямо средния за страната;
- Кризата „Covid - 19" води до повишаване на равнището на безработица и поставя нови презизвикателства пред нейното икономическо развитие.
- По-слабото представяне на Силистра като динамизъм на развитието до голяма степен може да се обясни с ниския образователен профил на работната сила.
- Наличие на достатъчно произведствени терени.
- Нисък приток на инвестиции (частни инвестиции), който не може да бъде компенсиран от публични инвестиции.
- Все още недостатъчно развита базисна инфраструктура, много важна поради местоположението на общината, която да подобри вътрешната и международната й свързаност, и която да даде импулс за развитие на нови производства и икономическо оживление. За целта е необходимо да бъде изградена необходимата транспортна и съпътстваща инфраструктура.

За да отговори на предизвикателствата, общината и областта се нуждае от **целенасочени действия**, подкрепящи основните фактори на растеж, като качество на човешкия капитал, подобряване на степента на отвореност и свързаност (мрежи и връзки), добра инфраструктура, вкл. бизнес и индустриална инфраструктура, увеличение на иновационния и цифров потенциал, развиване на адаптационни способности със значителна подкрепа от страна на държавата, активно насърчаване на бизнеса да се възползва от Оперативни програми 2021-2027г., Плана за възстановяване, подкрепата на индустрии, определени като регионална специализация в Националната стратегия за МСП 2021-2027 и Иновационната стратегия за интелигентна специализация 2021-2027.

1.4 Образование

Обхватът на системата на образованието е в зависимост от контингентите от деца в съответната възраст (подлежащи на предучилищно обучение и в училищна възраст) и изградената инфраструктура на образованието в общината.

На територията на община Силистра през учебната 2019/2020 г. функционират следните **обекти на образованието**:

- Детски градини - 10
- Профилирани гимназии – 2
- Средно училище – 1
- Обединено училище – 1
- Спортно училище – 1
- Професионални гимназии – 5
- Основни училища – 5
- Център за подкрепа за личностно развитие – 4
- Специализирано обслужващо звено – 1.

Мрежата от обекти на предучилищно образование, нейният обхват и физическо състояние са представени в Таблица 13.

Средната пълняемост на група в детските градини в община Силистра е 28.5 деца.

***Таблица 13:* Детски заведения - 2019/2020 учебна година**

Детско заведение	Населено място	Брой места	Брой обхванати деца	Брой паралелки/групи	Средна пълняемост на групата - бр. деца	Физическо състояние. Необходимост от подобряване
ДГ „Нарцис"	гр. Силистра	181	181	6	26	Необходимост от: вътрешен ремонт на сградния фонд, ремонт на откритата площадка за игри, изграждане на площадка по БДП, ремонт на спомагателните помещения.
ДГ „Иглика"	гр. Силистра	242	241	8	26	Частично е подменена оградата в сграда № 1, по ул. „Бойка войвода" № 31 (с общински средства); частично са обновени уреди в дворовете на ДГ по проект „За чиста околна среда". Двете сгради са газифицирани. Не са обработвани тревните площи от 30-35 години.
ДГ „Роза"	гр. Силистра	247	246	8	29	През 2019 г. в ДГ „Роза" на адрес: ул. „Петър Вичев" 25, е извършен цялостен ремонт на оградата. През 2019 г. в ДГ „Роза" на адрес: ул. „Москва" № 19, е извършен частичен ремонт на оградата.
ДГ „ Добруджа"	гр. Силистра	150	149	5	26	Необходимост от: саниране на сградата (вътрешна и външна топлоизолация). В помещенията са извършвани само частични ремонти. Ел. и парната инсталация се нуждаят от ремонт. Необходим е вътрешен ремонт, както и на терасите на сградата, в която се намират занималните на групите. Липсват тенти и детски пейки в двора на ДГ, част от уредите са много стари и опасни, не отговарят

						на съвременните изисквания и са недостатъчни. В двора на ДГ бе извършен частичен ремонт, финансиран от община Силистра през 2017г. Необходим е основен ремонт на оградата и трите портала към двора.
ДГ „ЯН Бибиян"	гр. Силистра	120	125	4	29	Необходимост от: външна топлоизолация на сградата, ремонт на дворното пространство и цялостна подмяна на отоплит. инсталация.
ДГ „ Радост"	гр. Силистра	157	117	4	26	Необходимост от: външен и вътрешен ремонт (занимални, кабинети, коридори, кухня, други помещения, санитарни възли), ремонт на сградния фонд; ремонт на: здравен кабинет, перилно помещение, спални помещения, откритата спортна площадка; изграждане на закрита спортна площадка и площадка по БДП.
ДГ „ Мир"	с. Айдемир	150	140	6	24	Необходимост от обновяване на дворовете със съоръжения за игра, саниране на сградите, частично ремонтиране на покрива на едната сграда, поставяне на още камери за видеонаблюдение, подмяна на радиаторите в коридорите и физкултурния салон в едната сграда, изграждане на огради в двете сгради.
ДГ „Здравец"	с.Калипетрово	100	41	2	14	Сградата на ДГ не е ремонтирана в последните години. Нуждае от цялостен ремонт.
ДГ „Детелина"	с. Проф. Иширково	65	62	2	26	Необходимост от ремонт на фасадите - саниране и боядисване (фасадите на сградите не са ремонтирани цялостно никога, ВИК инсталацията е стара, преминава през неотопляеми помещения, подменена е дограмата частично).
ДГ „Радост"	с. Йорданово	39	39	2	15	Необходимост от подмяна на ел. мрежа и отопляване на коридор.

Източник: община Силистра

Мрежа от обекти на образованието за учебната 2019/2020 година:

Средищни училища - 2019/ 2020 г.

Училище, в което се обучават ученици от населено място:

- ОУ „Св.св. Кирил и Методий", гр. Силистра – 68 пътуващи ученици от с. Айдемир и с. Сребърна
- ОУ „Св.св. Кирил и Методий", с. Калипетрово – 20 пътуващи ученици от с. Бабук
- ОбУ „Св.Кл. Охридски", с. Професор Иширково – 119 пътуващи ученици от с. Йорданово, с. Смилец, с. Брадвари и с. Казимир

Брой пътуващи ученици от населени места без училища (брой по населени места): от с. Айдемир – 384; от с. Сребърна – 23; от с. Бабук – 33; от с. Срацимир – 3; от с. Смилец – 7; от с. Йорданово – 108; от с. Казимир – 2.

Мрежата на обектите на образованието в община Силистра през учебната 2019/2020 година и тяхното състояние, е представена в следващата таблица 14.

Пътуващи ученици от населени места, в които има основни училища, но няма гимназии: от с. Калипетрово – 94; от с. Брадвари – 6.

Таблица 14: Училища (общински и държавни) - 2019/2020 учебна година

Училище (начално, основно, СОУ)	Населено място	Брой ученици	Брой паралелки	Брой кл.стаи	Статут	Брой напуснали	Район на обслужване	Физическо състояние. Необходимост от подобряване.
ЕГ „Пейо Яворов"	гр.Силистра	294	12	23	Профилирана гимназия, неспециализирано, общинско училище	0	Област Силистра	Необходимост от ремонт на покрива на физкултурен салон, както и вътрешен ремонт на салона; частичен ремонт на външната мазилка; основен ремонт на стълбището на главния вход; поддържане и на МТБ (с помощта на външно финансиране).
ПМГ „Св.Климент Охридски"	гр.Силистра	430	17	17	Профилирана гимназия, неспециализирано, общинско училище	0	Област Силистра	Вътрешен ремонт на сградния фонд; изграждане на площадка по БДП; STEM лаборатории; подмяна на обзавеждането и оборудването в кл.стаи, учит.стая и административните кабинети.
СУ „Никола Вапцаров"	гр.Силистра	595	27	27	Средно училище, неспециализирано, общинско училище	2	Община Силистра	Необходимост от саниране на сградата.
СпУ „Дръстър"	гр.Силистра	164	8	8	Спортно училище, специализирано, общинско училище	0		Изграждане на открита спортна площадка и общежитие, изграждане на закрита спортна база и ремонт на съществуващата, изграждане на площадка по БДП, подмяна на подова настилка и оборудване в класните стаи; от ресурсен кабинет, кабинет за приобщаващо образование и STEM кабинет.
ОУ „Отец Паисий"	гр.Силистра	340	15	23	Основно училище, неспециализирано, общинско училище	0	Община Силистра	Необходимост от: ремонтни дейности по външната част на учебната сграда и физкултурен салон; ремонт на парната инсталация.
ОУ „Св.св. Кирил и Методий"	гр.Силистра	426	19	19	Основно училище, неспециализирано, общинско училище, средищно училище	0	Община Силистра	Изграждане на площадка по БДП; STEM кабинет.
ОУ „Иван Вазов"	гр.Силистра	607	26	33	ОУ „Иван Вазов"	гр.Силистра	Община Силистра	Подмяна на врати към класните стаи, цялостна подмяна на ел. инсталацията.
ОУ „Св.св. Кирил и Методий"	с. Калипетрово	65	7	11	Основно училище, неспециализирано, общинско училище, средищно училище	8	с.Калипетрово, с. Бабук	Необходимост от: спешна нужда от подобрение. Училището ползва два от общо четири етажа от сградата.

Училище (начално, основно, СОУ)	Населено място	Брой ученици	Брой паралелки	Брой кл.стаи	Статут	Брой напуснали	Район на обслужване	Физическо състояние. Необходимост от подобряване.
ОбУ „Св.Климент Охридски"	с. Професор Иширково	170	10	10	Обединено училище, неспециализирано, общинско училище, средищно училище	7	с.Проф.Иширково, с.Йорданово, с.Смилец, с.Казимир, с. Брадвари	Спешен и неотложен ремонт на външната мазилка; подмяна на подовата настилка и осветлението във физкултурния салон.
ОУ „Св.св. Кирил и Методий"	с. Брадвари	33	4	8	Основно училище, неспециализирано, общинско училище	0	с. Брадвари	Външно измазване на учил.сграда; ремонт на санит.помещения; ремонт на покрива на склада за дърва; смяна на дограма на две кл.стаи и в коридорите на учебната сграда.
ПЗГ „Добруджа"	гр.Силистра	111	5	10	Професионална гимназия, неспециализирано, общинско училище	1	Област Силистра, Североизточен регион	Цялостна подмяна на ВИК и ел. инстал. в учебен корпус и общежитието; оборудване на STEM кабинет и дигитални стаи; ремонт и оборудване на открита спортна площадка.
ПГСУАУ „Атанас Буров"	гр.Силистра	362	15	15	Професионална гимназия, неспециализирано, държавно училище	0	Област Силистра	Предстои ремонт по ОПРР; най-голяма нужда – от физкултурен салон!
ПГМТ „Владимир Комаров"	гр.Силистра	255	11	30	Професионална гимназия, неспециализирано, държавно училище	5	Област Силистра, Североизточен регион	Изграждане и реконструкция на сградния фонд: открита спортна площадка, общежитие, външен ремонт на сградния фонд, ремонт на закрита спортна база, изгражд. на площадка по БДП; Изграждане и реконструкция на МТБ: ремонт на кабинети и стаи, изгражд. на STEM кабинет, ремонт на помощни помещения (столова, павилион за закуски).
ПГПТ „Евлогий Георгиев"	гр.Силистра	142	7	12 + 2 работилници + 3 химични лаборатории	Професионална гимназия, неспециализирано, държавно училище	0	Област Силистра	Реновация на учебния корпус, особено на третия етаж, обновяване на парн.инсталация.
ПГС „Пеньо Пенев"	гр.Силистра	117	7	15	Професионална гимназия, неспециализирано, държавно училище	0	Област Силистра	Ремонт на 8 броя кабинети и оборудване.

Заб.: *ПГЛП (Професионална гимназия по лека промишленост) „Пенчо Славейков" – издадена Заповед № РД-14-38/23.06.2020 г. на Министъра образованието и науката за закриване на гимназията, считано от 01.09.2020 г.*
Източник: *общ. Силистра*

По ОП „Региони в растеж” 2014-2020 г. е финансирано изпълнението на проектите:

- „Предоставяне на качествено образование чрез модернизиране на ПЗГ ,,Добруджа”;
- Основен ремонт и цялостно обновяване на основно училище „Св. св. Кирил и Методий".

Висши и полувисши учебни заведения

В гр. Силистра функционират филиали на 2 Висши учебни заведения:

- Висше училище по агробизнес и развитие на регионите: В Учебно-научен център към Висшето училище през учебната 2019/2020 г. студентите са 212, от които 200 - в задочна форма. Специалностите са: Икономика на туризма, Аграрна икономика, Управление на агробизнеса, Управление на човешките ресурси, Стопанско управление, Икономика и управление на регионите, Счетоводство, Счетоводство и одит, Финанси и Финанси и банково дело.
- Русенски университет „Ангел Кънчев" - Филиал Силистра: През учебната 2019/2020 г. редовна и задочна форма се обучават 196 студенти. Специалностите, които предлага Филиала, са: Педагогика на обучението по български език и чужд език, Педагогика на обучението по физика и информатика, Съвременни образователни технологии в детската градина и началното училище, Електроинженерство, Автомобилно инженерство.

Основни изводи:

- В община Силистра е добре развита инфраструктура на образованието, даваща възможности за получаване на основно, средно, професионално, профилирано и висше образование. Това е обусловено от функциите на общината и броят на контингентите в училищна възраст.
- За учебната 2019/2020 г. необхванатите в образователната система ученици от I до XII клас са 20. Това е 0,6% от общия брой ученици.
- Приоритетите на общината в сферата на образованието са насочени към: постигане на максимален обхват на децата в задължителна училищна възраст; осигуряване на равен достъп до качествено образование на всички ученици; подобряване на материално-техническата база чрез извършване на основни и текущи ремонти на училищата и детските градини, които не са били обект на ремонтни дейности в предходен период; повишаване на енергийната ефективност на училищата и детските градини; навлизане на цифрови технологии в образованието.

1.5 Здравна инфраструктура и здравни услуги

Здравеопазването в община Силистра е представено от *извънболнична и болнична лечебна помощ*. Извънболничната помощ включва *първична извънболнична медицинска помощ* и *стоматологична помощ*.

Броят на леглата в болничните заведения към 31.12.2018 г. в област Силистра е 483, броят на лекарите в лечебните и здравните заведения на 10 000 души от населението - 29. Заболеваемостта в областта е над средната – през МБАЛ през 2018 г. са преминали за лечение 218 пациенти на 1000 души. Проблеми с достъпа до здравеопазване съществуват в по-отдалечени населени места от общинския център, характерно за страната.

Таблица 15: Мрежа на обекти на здравеопазването - 2019 г.

Населено място	**Видове лечебни заведения по нива на обслужване**
гр. Силистра	Многопрофилна болница за активно лечение
гр. Силистра	Център за спешна медицинска помощ
гр. Силистра	21 брой амбулатории за първична медицинска помощ – индивидуални практики
с. Айдемир	4 броя амбулатории за първична медицинска помощ – индивидуални практики
с. Калипетрово	2 броя амбулатории за първична медицинска помощ – индивидуални практики
с. Брадвари	1 брой амбулатории за първична медицинска помощ – индивидуални практики
с. Проф.р Иширково	1 брой амбулатории за първична медицинска помощ – индивидуални практики
гр. Силистра	47 броя амбулатории за специализирана медицинска помощ – индивидуална практика
гр. Силистра	1 брой амбулатория за специализирана медицинска помощ – групова практика
гр. Силистра	4 броя Медико-диагностична лаборатория
гр. Силистра	45 бр. амбулатории за първична дентална помощ – индивидуални практики
гр. Силистра	2 броя за специализирана дентална помощ – индивидуална практика

Източник: община Силистра

Видовете лечебни заведения по нива на обслужване и техният капацитет (2020 г.), в град Силистра, както и необходимостта от подобряване на материалната база, са представени в таблица 16.

***Таблица 16:* Видове лечебни заведения по нива на обслужване, капацитет - 2020 г.**

Лечебни и здравни заведения	**Брой легла**	**Персонал**	**Физическо състояние. Необходимост от подобряване**
„Многопрофилна болница за активно лечение – Силистра" АД	304	533	Болницата е павилионен тип с 28 отделения, а с помощните лаборатории 32 разположени в 16 основни и помощни сгради на площ от 49 дка. Извършвани са частични ремонти и основно е подменяна дограмата по проект, но вече е амортизирана. Необходимо е саниране на всички сгради, газифицирането им, изграждане на кислороден концентратор и благоустрояване на алейната мрежа.
„Медицински център Силистра" ЕООД – специализирана извън-болнична медицинска помощ		18	Извършвани са частични ремонти. Необходимост от основен ремонт на материално-техническата база.
Център за спешна медицинска помощ		23	Има изготвен проект за изграждане на нова сграда с бенефициент Министерство на здравеопазването. Няма яснота кога ще стартират СМР.
„Диагностично консултати-вен център 1 – Силистра" ЕООД лечебно заведение за доболнична медицинска помощ		43	Извършвани са частични ремонти. Необходимост от основен ремонт на материално-техническата база.

Източник: община Силистра

Паралелно с лечебните заведения в град Силистра функционират и амбулатории (с индивидуални практики) в населените места Айдемир, Калипетрово, Професор Иширково и Брадвари.

Денталната помощ се извършва в град Силистра в 45 бр. амбулатории за първична дентална помощ – индивидуални практики и 2 бр. амбулатории за специализирана дентална помощ – индивидуални практики.

Климатичните условия в село Ветрен и естественото движение на въздушните маси, чистият въздух и природа са предпоставка в селото да бъде построена оздравителна болница, която понастоящем не функционира.

Данните от таблица 17 показват, че в община Силистра функционират 4 детски ясли и 1 детска кухня. Обхванатите деца в яслите са 280, а в детската кухня - 350.

Таблица 17: Детски ясли - 2020 г.

Детска ясла	Населено място	Брой Обхванати деца	Физическо състояние. Необходимост от подобряване
Детска ясла „Здравец”	Силистра	129	Необходимост от частична подмяна на външна ограда.
Детска ясла „Детска радост”	Силистра	77	Предстои частична подмяна на дограма. Необходимост отцялостен ремонт и саниране, ремонт пътеки в двора.
Детска ясла „Бодра смяна”	Силистра	50	Основен ремонт не е извършван. Необходимост от саниране на сградата, ремонт на всички помещения, ремонт на инсталациите, подмяна на уреди за игра и междинни огради в двора.
Детска ясла „Ален мак”	с. Айдемир кв. Деленки	24	Необходимост от саниране на сградата, газифициране, довършване на оградата на яслата посока юг-запад, подмяна на оградите на детските площадки.
Детска кухня	Силистра	350	Необходимо е газифициране на обекта.

Забележка: В детските ясли и Детска кухня децата се приемат целогодишно (няма учебна година).
Източник: община Силистра

По ОП „Региони в растеж” 2014-2020 г. е финансиран Основен ремонт и цялостно обновяване на детска ясла „Здравец“, гр. Силистра.

Изводи:

- Достъпът до здравни услуги в Силистра е малко по-труден от средния за страната, но разглежданите показатели не разкриват значителни проблеми в регионалното здравеопазване.

1.6 Социални услуги

В община Силистра социалната дейност е добре развита на основата на потребностите от социални услуги, в партньорство със заинтересованите страни в общината. Тя обхваща уязвими общности и различни възрастови групи на територията на общината.

Социалните услуги, които се предоставят в общността на територията на общината (обичайна среда), и състоянието на инфраструктурата на социалните услуги, са представени в таблица 18.

Таблица 18: Социални услуги в община Силистра

Наименование	Населено място, адрес	Капацитет	Заети	Физическо състояние. Необходимост от подобряване.
1. Специализирани институции на територията на общината				
Дом за стари хора с отделение за лежащи (ДСХОЛ)	гр.Силистра, ул.“Албена“ 5	195	195	Сградата на дома е много голяма и стара и е в незадоволително състояние. Необходимост от: Спешен основен ремонт на ВИК инсталация, ел. инсталация, парна инсталация, вътрешен ремонт на бани стаи на потребителите, стаи на персонала и общи помещения; ен.ефективност на на сградата - смяна на дограма, основен ремонт на покрив и изолация. Модернизация и приспособяване на сградата и прилежащия двор за хора с увреждания.
Дом за пълнолетни лица с физически увреждания (ДПЛФУ)	с. Айдемир, ул.“Чумерна“ 1	130	130	Сградата на дома е много голяма, стара и е строена за други цели - в незадоволително състояние. Необходимост от: Спешен основен ремонт на ВИК инсталация, ел. инсталация, парна инсталация, вътрешен ремонт на бани стаи на потребителите, стаи на персонала и общи помещения; ен.ефективност на на сградата - смяна на дограма, основен ремонт на покрив и изолация. Модернизация и приспособяване на сградата и прилежащия двор за хора с увреждания.
2.Социални услуги в общността на територията на общината				
Дневен център за деца и младежи с увреждания (ДЦДМУ)	гр.Силистра, ул.“Серес“4	48	60	Сградата на соц. услуга е в задоволително състояние. Необходимо е завършване на изолацията на цялата сграда, завършване на подмяната на дограмата. Вътрешни ремонти дейности по помещенията на потребителите. Модернизация и приспособяване на сградата и прилежащия двор за хора с увреждания.
Дневен център за стари хора (ДЦСХ)	гр.Силистра, ул.“Серес“4	10	10	Социалната услуга се помещава в сградата на ДЦДМУ.
Център за настаняване от семеен тип за деца без увреждания-1 (ЦНСТ ДБУ-1)	гр.Силистра, ул.“Добруджа“ 22	8	8	Социалната услуга се помещава в голям многостаен апартамент, състоянието на който е много добро. Необходимост от външна изолация и смяна на дограма.
Център за настаняване от семеен тип за пълнолетни лица с психически разстройства (ЦНСТ ПЛПР)	с.Айдемир, ул.“София“ 147	15	15	Социалната услуга се помещава в сграда, която е бивше училище. Нейното състояние е незадоволително. Необходимост от: Спешен основен ремонт на ВИК инсталация, ел. инсталация, парна инсталация, вътрешен ремонт на бани стаи на потребителите, стаи на персонала и общи помещения; ен.ефективност на на сградата - смяна на дограма, основен ремонт на покрив и изолация. Модернизация и приспособяване на сградата и прилежащия двор за хора с увреждания.
Център за настаняване от семеен тип за деца и младежи с увреж-дания (ЦНСТ ДМУ)	гр.Силистра, ул.“Капитан Кръстев“ 13	14	14	Социалната услуга е построена по проект на ОПРР през 2013 г. и е в отлично състояние. Реализирани са дейности по ремонт, модернизация. Необходимост от подобряване няма.

Наименование	Населено място, адрес	Капацитет	Заети	Физическо състояние. Необходимост от подобряване.
Център за настаняване от семеен тип за пълнолетни лица с умствена изостаналост (ЦНСТ ПЛУИ)	с.Айдемир, ул.“София“ 147	15	15	Социалната услуга се помещава в сграда, която е бивше училище. Нейното състояние е незадоволително. Необходимост от: Спешен основен ремонт на ВИК инсталация, ел. инсталация, парна инсталация, вътрешен ремонт на бани стаи на потребителите, стаи на персонала и общи помещения; ен.ефективност на на сградата - смяна на дограма, основен ремонт на покрив и изолация. Модернизация и приспособяване на сградата и прилежащия двор за хора с увреждания.
Център за настаняване от семеен тип за деца без увреждания-2 (ЦНСТ ДБУ-2)	гр.Силистра, ул.“Искър“3	9	9	Социалната услуга се помещава в голям многостаен апартамент, състоянието на който е в много добро. Необходимо е довършване на външната изолация и довършване на смяната на дограмата.
Център за временно настаняване (ЦВН)	гр.Силистра, ул.“Богдан войвода“ 1А	10	10	Социалната услуга се помещава в стара сграда на бивша детска градина. Има спешна нужда от ен.ефективност на сградата и подобряване на вътрешните помещения и прилежащият двор.
Домашен социален патронаж	Гр.Силистра ул. “Дръстър” № 38			Социалната услуга се помещава в бившият стол на ОУ “Н.Й.Вапцаров“ - предстои преместване на услугата. Необходимо е модернизация на оборудването и подмяна на автопарка , газифициране.
Кризисен център (КЦ)	гр.Силистра, бул. “Македония” № 61	10	10	Социалната услуга е дадена за управление на външен доставчик – ЖС „Екатерина Каравелова”, която се помещава на последен етаж от общинска сграда, бивша стоматология. Сградата е в незадоволително състояние. Необходимост от ен.ефективност на цялата сграда.
Център за обществена подкрепа (ЦОП)	Адрес – гр. Силистра, ул. “Н. Й. Вапцаров” № 55	20	20	Социалната услуга е дадена за управление на външен доставчик – ЖС „Екатерина Каравелова” и се помещава в собствена сграда на доставчика. Много добро е състоянието на сградата. Необходимост от подобряване няма.
Център за социална рехабилитация и интеграция (ЦСРИ-1)	гр.Силистра, ул.“Македония“ 61	15	15	Социалната услуга е дадена за управление на външен доставчик - Фондация „Съпричастие-Силистра”, която се помещава на етажи от общинска сграда, бивша стоматология. Сградата е в незадоволително състояние. Необходимост от ен.ефективност на цялата сграда.
Център за социална рехабилитация и интеграция (ЦСРИ-2)	гр.Силистра, ул.“Серес“9	25	25	Социалната услуга е дадена за управление на външен доставчик - СНЦ „Надежда за добро бъдеще”, която се помещава в апартамент общинска собственост, който е в добро състояние. Неоходимост от ен.ефективност на апартамента.

Източник: община Силистра

Домашният социален патронаж (ДСП) е най-всеобхватната услуга, която се предоставя на територията на общината от общинския бюджет. Тя се предоставя на нуждаещи се от социални грижи (самотно живеещи стари хора с увреждания или със затруднения в самообслужването, които имат нужда от грижа в семейна среда), с капацитет 300 места.

По ОП „Региони в растеж" 2014-2020 г. е финансирано изпълнението на проектите:

- Осигуряване на ефективна инфраструктура за подкрепа на процеса на деинституционализация на грижите за деца – Силистра;
- Социални услуги в общността за възрастни хора и хора с увреждания в гр. Силистра.

Основни изводи:

- Добре развити на основата на потребностите социални услуги, в партньорство със заинтересованите страни в общината.
- Съществува добра координация между институциите на местната и държавната власт при решаване на социалните проблеми на населението от общината;
- Общината прилага целева насоченост за разкриване на социални услуги в общността и търси възможности чрез проекти и програми за развитието им.

1.7 Спорт

Природо-географските условия и съществуващата материална база са добра предпоставка за развитието на спортно-туристическа дейност, спортен лов и риболов. Осигурява се достъп до спортните обекти на всички жители на общината. Спортните дейности в община Силистра са с традиции и се развиват в няколко направления:

- Развитие и популяризиране на физическото възпитание и спорта и осъществяване на тренировъчна и спортно-състезателна дейност на спортните клубове по отделните видове спорт;
- Физическо възпитание и спорт в предучилищните детски заведения, общообразователните и професионални училища;
- Физическо възпитание и спорт за всички.

Спортните обекти в общината (местоположение, капацитет, състояние) са представени в таблица 19.

Таблица 19: Спортни обекти към 2020 г.

Вид на обекта	Населено място	Капацитет (площ, бр. места)	Физическо състояние. Необходимост от подобряване
Покрит басейн	Гр. Силистра	714 кв.м.	Необходимост от ремонт
Спортна зала „Дръстър"	Гр. Силистра	787 кв.м.	Реализирани ремонтни дейности през 2019 г.
Спортна площадка с два тенис корта	Гр. Силистра	1275 кв.м.	Необходимост от ремонт
Стадион „Доростол"	Гр. Силистра	8800 кв.м.	Необходимост от ремонт
Стадион „Луи Айер"	Гр. Силистра	8000 седящи места	Необходимост от ремонт
Футболно игрище	с. Калипетрово	9750 кв.м.	Необходимост от ремонт

Източник: община Силистра

Община Силистра разполага с добре развита спортна инфраструктура. Освен изброените по-горе спортни обекти в гр.Силистра, в част от селата също има изградени спортни обекти (стадиони, детски площадки, училищна спортна база). Важен ангажимент на общината е извършване на ремонтни дейности, обновяване и обогатяване на училищната спортна база, на детските площадки и на всички спортни обекти.

1.8 Култура и културно наследство

Културата и културно-историческото наследство са важен и безценен капитал на община Силистра.

На територията на общината функционират: 23 читалища и осем културни институти: Регионален исторически музей, Регионална библиотека „Партений Павлович" (създадена през 1959 г.), Художествена галерия, (разположена в една от най-красивите сгради в Силистра - бившето Педагогическо училище, построено в началото на 20 век), Драматично-куклен театър, Общинско кабелно радио „Силистра", Ансамбъл „Добруджа", Градски духов оркестър. В Биосферен резерват „Сребърна" е изграден Природоноучен музей, а в с. Ветрен – етнографска сбирка (в сградата на читалището).

Община Силистра провежда активна общинска политика за закрила и развитие на културата и утвърждаване на Силистра като привлекателен културен център за иновации и творчество.

> *Визия: Дуросторум–Дръстър–Силистра – преславна, древна и модерна културна крепост на река Дунав, съхранена и обичана, източник на вдъхновение и познание*

Общинската политика включва богат и разнообразен културен календар; иновативни културни събития и равнопоставен достъп до културни продукти; изява и подкрепа за местните творци и таланти; партньорство с младите хора, НПО, народните читалища, творците, бизнеса и медиите за създаване и разпространение на качествени културни продукти; утвърждаване на Силистра като европейски фестивален град, с творчески дух, културна идентичности и традиции.

В богатата културна дейност на общината ежегодно се организират:

- Представяне на книги от творци;
- Концерти с високо качество на предлагания културен продукт;
- Създаване на условия и подкрепа за художествените изяви на творческите формации и талантите от всички поколения;
- Последователна работа за опазване и представяне на богатото културно и природно наследство на Силистра като ресурс за устойчиво развитие.

Интерес предизвикват и националните, регионални и общински културни прояви, които се провеждат в различни населени места на общината.

Ежегодно се се провеждат редица международни културни събития, като през 2020 кризата „Ковид-19" се отрази върху културния календар на общината.

Регионалният исторически музей в гр. Силистра е културен институт с фундаментално значение за опазването, популяризирането и изследването на материалното и нематериално културно наследство на територията на област

Силистра. Историческото минало на града и областта предполага наличието на голям брой обекти, които изискват съществуването и правилното функциониране на Регионален исторически музей – гр. Силистра.

В настоящия момент в музейния фонд се съхраняват над 28 000 броя движими културни ценности в основен фонд и над 3800 в научно-спомагателен фонд. Музеят разполага с обща закрита площ, възлизаща на 2075.3 кв.м разгъната застроена площ и 5466 кв.м открита площ.

През 2019 г. със средства от общинския бюджет – капиталови разходи в размер на 50 000 лева, бе извършен ремонт на Етнографския музей и той отново бе открит за посетители.

Художествена галерия Силистра провежда активна работа, като организираните изложби и прояви преминават при голям интерес. През 2019 г. сред най-значимите е изложбата на проф. Георги Чапкънов, като изтъкнатият български скулптор присъства на откриването ѝ. Поддържа се връзка с директорите на силистренските училищата и те се уведомяват за всяко интересно събитие в Художествената галерия, към изложбите и посещенията значително се увеличиха. В тази връзка през 2019 година са закупени стативи за рисуване за провеждане на уроци по изобразително изкуство. За доброто реализиране на мероприятията в галерията е закупена нова озвучителна техника, а за по-добра реклама е изработено ново рекламно табло пред Художествената галерия.

През активния сезон седем дни в седмицата от 8.00 до 18.00 часа гостите могат да се порадват на красотата на величествените пеликани и „придворните им" в Природонаучен музей – **Биосферен парк Сребърна**.

Община Силистра се отличава с развита културна инфраструктура и с фестивални прояви, за които съществен е приносът на **народните читалища** на територията на общината. Те активно работят за съхранение и развитие на духовните ценности, за изпълнение на дейностите от Общинския културен календар, като устойчив фактор за развитие на местните общности. В Община Силистра народните читалища /23 на брой/ развиват дейност в населените места, съхраняват традициите и реализират разнообразни културни прояви и проекти. Те работят като културно-информационни центрове за жителите на населените места.

През 2019 г. със средства от общинския бюджет от Програмата за капиталови разходи са извършени ремонти на народните читалища в Сребърна – 20 000 лв., Смилец и Айдемир – НЧ „Родолюбие – 2006" – по 10 000 лв..

Всички читалища на територията на Община Силистра реализираха поредица от прояви, свързани с религиозните празници на вероизповеданията, както и с културата на първо място на българите, така и етническите общности, характерни за нашия регион.

Издирват се и се създават етнографски сбирки в читалищата на селата Бабук, Иширково, Брадвари, Смилец, Йорданово и Калипетрово, Регионален исторически музей – Силистра в партньорство с Община Силистра;

Реализират се съвместни проекти с читалища, НПО, училища и доброволци в сферата на мултикултурното общуване и опознаване културата на отделните етнически общности.

Богатото културно наследство е представено от 16 православни храмове - в град Силистра, с. Айдемир, с.Калипетрово, с. Професор Иширково, с. Бабук, с. Българка, с. Срацимир, с. Сребърна, с. Ветрен, с. Сърпово, с. Брадвари, с. Смилец, с. Йорданово, с. Казимир, с. Ценович. Катедрален храм „Св. Св. първоапостоли Петър

и Павел" в гр. Силистра е построен след Кримската война от майстори от водещата за този период Дряновска архитектурна школа. Обявен е за паметник на културата. В с. Айдемир е Айдемирският манастир "Покров Богородичен".

В гр. Силистра се намират 2 джамии - Куршунлу джамия (построена в първите десетилетия на 16 век е обявена за паметник на културата с местно значение) и Новата джамия.

Арменската апостолическа църква „Сурп Аствадзадзин" в град Силистра е най-старата арменска църква в България.

За територията на общината са означени основно единични и няколко групови-ансамбли от архитектурно-строителни паметници от Възраждането и Ново време в Силистра, археологическият резерват „Антична и средновековна крепост Дорострум-Дръстър" и обектите, включени в Индикативната листа за културното и природното наследство на Република България - 2016 г. "Граници на Римската империя - Дунавски лимес в България". Все още в процедура е Разширяване на Дунавския лимес – Световно наследство на ЮНЕСКО по Долния Дунав, в което са включени и няколко обекта от общината[3].

Историческата памет се пази и чрез паметниците и паметните плочи (свързани с борбите за национално освобождение, войнишки и др.).

Обектите, които показват достижения в архитектурно-строителната област в общината, са концентрирани в гр. Силистра, където под въздействие на връзките по р. Дунав се усеща силното влияние на западноевропейската култура от края на XIX и началото на XX век. Макар и не много, все още в селата има стари къщи, носещи специфични културни характеристики, които могат да бъдат приобщени към системата културното наследство.

Недвижимите културни ценности в община Силистра са около 103, като към две трети от тях се намират в гр. Силистра, по-голямата част от тях – в централната градска част. Централната част на град Силистра се характеризира с многопластовост на културното наследство – запазени множество значими обекти от различни периоди, отразяващи непрекъснато историческо развитие на това място.

В градската структура на Силистра има ясно оформено, ансамблово въздействащо централно ядро. Наличието на компактна територия със сравнително запазена характерна улична мрежа, улична и дворна зеленина, характерно застрояване и етажност, които като цяло създават благоприятна среда за историческите обекти може да се обособи като територия на „традиционния град".

Историческото ядро на *Дунавския парк* е недвижима културна ценност на парковото и ландшафтно изкуство.

Археологически недвижими културни ценности са: Турската крепост "Меджиди табия", която се намира южно от Силистра и е най- запазеният от шестте укрепителни пункта на фортификационната турска система изиграла важна роля в руско-турските войни от 1853-56 г. и 1877-78 г.; Антично и средновековно селище до града; Археологически обект, ж.к. "Дунав", ул. "Ген.Колев"; Късносредновековна сграда, ул. "Ст. Заимов"; Средновековен некропол; Надгробна могила на 7.5 км южно от града в м. "Плоската могила"; Селищна могила на 7.5 км южно от града в м. "Плоската могила"; Надгробна могила на 8 км южно от града в м. "Плоската могила";

[3] Използвана е информация от Проект на изменение на Общ устройствен план на община Силистра, 2020 г.

Крепостни стени 200 м северно от града пред Дунавската градина; Гробница в двора на ТПК "Стомана"; Гробница в района на казармата; Късноантична обществена сграда – Археологическа недвижима културна ценност; Антична сграда, ул. "Дръстър" № 19; Римска баня – ул. Толбухин №2.

На територията на община Силистра има три декларирани *групови недвижими културни ценности:* Градоустройствен ансамбъл на ул. "Славянска" и "Бакърджийска"; Група жилищни сгради, ул. "Симеон Велики"; Група жилищни сгради, ул. "Бояджия Яни".

На територията на гр. Силистра са регистрирани около 71 *единични архитектурно - строителни недвижими културни ценности*.

По-голяма част от обществено-обслужващите сгради са концентрирани в централната градска част: Обществена сграда (Военно окръжие); Хотелска сграда (детска библиотека), ул. "Г.С.Раковски" – архитектурно – строителен художествен стил; Възрожденски комплекс (р-т "Старата къща"), ул. "Л.Каравелов"; Сграда на пощата, ул. "Хр. Смирненски"; Румънска банка (Ритуален дом, Исторически музей), ул. "Симеон Велики"; Топоровият хан, ул. "Д.Благоев" № 17; Турска баня – баня на Шукри Али, ул. "Д.Благоев" № 13; Две бакърджийски работилнички в старата бакърджийска чаршия зад джамията; Търговска къща, ул. "10 февруари" № 8; Стара турска казарма (6.месарски хали), ул. "Д.Михайлов" № 12; Сграда-хан на ул. "9-ти септември" № 102; Румънска вила (исторически музей- администрация), ул. "Г.С.Раковски" № 24 и др.

Важно направление в общинската политика е провеждане на **активен маркетинг за споделяне на културното наследство на Силистра**, в т.ч.

- Продължава работата по реставрация и консервация, експониране и социализиране на културното материално наследство с научна, археологическа и културна стойност;
- Активен маркетинг и реклама за популяризиране на града ни като привлекателно място за отдих и забавления, като дестинация за културен, фестивален, екологичен, религиозен и други видове туризъм;
- Общност от „Посланици- силистренци" - успели наши съграждани и приятели на града, които чрез своята дейност допринасят за положителния имидж на Силистра в България и чужбина;
- Създаване на комплексен туристически продукт на културно-историческо наследство, в който да се интегрират всички културни ценности.

В рамките на анализирания период бяха изпълнени редица международни проекти.

- Успешно приключи проект на Община Силистра - водещ партньор и Исторически музей - Кълараш/LOWER DANUBE MUSEUM CALARASI по програма за трансгранично сътрудничество Румъния - България 2014-2020 за популяризиране на богатото културно наследство - 15.2.1.046, ROBG – 29 „EasyGuide – interactive mobile application for promoting the historical and cultural heritage in the region of Calarasi and Silistra" - интерактивно мобилно приложение за популяризиране на културното и историческо наследство в района на Кълараш и Силистра. Проектът способства за опазването и устойчивото използване на природното наследство, ресурсите и културното наследство. Проучени и популяризирани са 31 културни обекти и събития от Община Силистра и 30 от окръг Кълараш. Поставени са дигитални устройства с информация за обектите на български, румънски и английски езици.

- В процес на изпълнение е проект на Община Силистра по програма за трансгранично сътрудничество INTERREG V-A Румъния – България: Developing common tourism products and rehabilitation of cultural heritage – Разработване на общи туристически продукти и рехабилитация на културното наследство. Включените в проекта дейности са изготвяне на съвместна стратегия за насърчаване на туризма в програмната област чрез популяризиране и използване на културния потенциал за природно наследство; реконструиране на културната инфраструктура за изграждане на нова секция за природни науки на Кълъраш - Долен Дунавски музей и Художествена галерия-Силистра; разработване на общи туристически продукти и услуги, основани на природно и културно наследство и съвместно популяризиране.
- „Колективно обучение" – участие на Регионална библиотека „Партений Павлович" в разработването на модул „Образование и култура" по проект на сдружение „Евроинтегра", заедно с ПМГ „Св.Климент Охридски" – Силистра и град Кълъраш, Румъния: Национален колеж „Барбу Стирбей", Икономически колеж, Технически колеж Щефан Банулешку". Проектът е съфинансиран по Програма INTERREG Румъния - България 2014-2020
- „Писмените съкровища на Долен Дунав" – участие на Регионална библиотека „Партений Павлович" в разработката на нов интегриран туристически продукт „Трансгранична дестинация за литературен туризъм Долен Дунав", за съвместното съхранение, опазване, популяризиране и развитие на писменото културно наследство, по проект на Фондация „Глобални библиотеки – България" и партньори Регионална библиотека „Любен Каравелов" – Русе и Окръжна библиотека „Александру и Аристя Аман" – Долж, съфинансиран по Програма за трансгранично сътрудничество ИНТЕРРЕГ Румъния–България V-A.

Основни изводи

- В град Силистра сградите на музеите и църквата е в добро състояние.
- Част от архитектурно-строителните недвижими културни ценности в града, които са частна собственост, са в лошо състояние, неподдържани. Вредното въздействие от атмосферни и природни влияния, стареене на материалите и др. оказват негативно влияние върху археологическите структури, както и върху сградите.
- Потенциалът на НКН не е напълно експонируем, някои от сградите от края на XIX и началото на XX век са в лошо състояние и с множество промени по тях и непосредствената им околно среда, които намаляват тяхното естетическо въздействие и понижават тяхната автентичност.
- В общия случай обектите не са социализирани с цел туристически посещения, освен търсенето на решения в тази посока (реставрация, консервация, достъп, информационно обезпечаване), би следвало да се наблегне на интерпретацията на природното, историческото и културно наследство.
- Недостиг на финансови средства за поддържане на обектите на НКН.
- Структурите на обектите на недвижимото културно наследство не са стабилно укрепени, консервирани, реставрирани и експонирани, като за тях липсва достъп, информационни и указателни табели, както и оформена експозиционна среда.

Физическото състояние на обектите на културата и необходимостта от реновации са представени в таблица 20.

Таблица 20: **Местоположение на обектите на културата – вид, капацитет към 2020 г.**

Населено място	Читалище	Музеи	Други обекти на културата	Физическо състояние
гр. Силистра	1. НЧ „Доростол 1870"	1. Регионален исторически музей - извършен ремонт на покрива на Етнографски музей. Необходимост от ремонт на адм.сграда (дирекцията на музея) на ул. Г. С. Раковски № 24	1. Младежки дом - Силистра	Задоволително състояние. Има работен проект за цялостен ремонт на Младежкия дом. В него се помещава Ансамбъл „Добруджа", клубове по интереси на Обединен детски комплекс, НЧ „Доростол – 1870" и др. Спешна нужда от саниране и частичен ремонт на покрива. Частичен ремонт на ВИК в сградата на Младежки дом.
	2. НЧ „Св. св. Кирил и Методий 1966"			Добро състояние.
	3. НЧ „Дръстър 2012"			Добро състояние. Нуждае се от подмяна на дограма.
с. Калипетрово	НЧ „Пробуда 1940"	2. Художествена галерия – Силистра. Предстои ремонт по трансграничен проект на община Силистра.	2. Драматичен театър – голям салон – 545 зрителски места. Има готов работен проект за цялостен ремонт на театъра и благоустр. на двора.	Добро състояние. Извършен е ремонт на покрива през 2018 г. Необходими са допълнителни довършителни работи, изграждане на нов санитарен възел, частични ремонти на киносалона.
с. Бабук	НЧ „Дочо Михайлов 1906"	3. Природонаучен музей – Сребърна. Необходимост от частични ремонти по поддържането на базата.	Регионална библиотека „Партений Павлович" – необходимост от изготвяне на проект за ремонтни дейности.	Добро състояние. Спешна необходимост от цялостен ремонт на сградата, покрива, подмяна на дограми, изграждане на нови ел. и отопл. инсталации. Помещенията се нуждаят от ремонтни дейности - в читалището, в библиотеката.
с. Проф. Иширково	НЧ „Просвета 1907"		Духов оркестър – Силистра.	Задоволително състояние. Сградата се нуждае от цялостен ремонт.
с. Сребърна	НЧ „Възраждане 1940"		Общинско кабелно радио.	Добро състояние. Необходимост от поддържане на базата.
с. Смилец	НЧ „Светлина 1906"			Добро състояние. Сградата се нуждае от цялостен ремонт на ел. инсталацията.
с.Срацимир	НЧ „Иван Вазов 1941"			Добро състояние. Читалищната сграда се нуждае от изливане на бетонни пътеки, а дворът - от подмяна на плочки и ремонт.

Населено място	Читалище	Музеи	Други обекти на културата	Физическо състояние
с.Айдемир	1. НЧ „Паисий Хилендарски 2006"			Лошо състояние. Сградата се нуждае от подмяна на покривна конструкция, смяна на дограма, саниране.
	2. НЧ „Родолюбие 2006"			Задоволително състояние. Сградата се нуждае от основен ремонт на покривна конструкция. Фасадата на сградата е в лошо състояние, нуждае се от измазване и боядисване.
с.Ветрен	НЧ „Димитър Благоев 1930"			Добро състояние
с.Брадвари	НЧ „Заря 1957"			Задоволително състояние. Необходимост от ремонт на репетиционната стая, киносалона. Задна външна фасада - основен ремонт. Санитарен възел - канализация, водопровод, фаянс и оборудване.
с.Българка	1. НЧ „Христо Ботев – 1941 – Българка"			Добро състояние. Необходимо е доизграждане на лятна сцена.
	2. НЧ „Васил Левски 1941"			Добро състояние. Необходим е частичен ремонт на покрива и измазване на концертния салон.
с.Йордановo	НЧ „Самообразование 1942"			Задоволително състояние. Покривът и салонът на читалището се нуждаят от основен ремонт. Необходима е външна мазилка на сградата.
с.Богорово	НЧ „Иван Богоров 2012"			Задоволително състояние. Сградата се нуждае от подмяна на дограма, укрепване на сцената, вътрешно и външно освежаване.
с.Казимир	НЧ „Йордан Йовков 1942"			Добро състояние. Необходим е ремонт на подпокривна обшивка.
с.Главан	НЧ „Светлина 1942"			Добро състояние
с.Сърпово	НЧ „Зора 1961"			Добро състояние
с.Поп Кралево	НЧ „Чудомир 2012"			Добро състояние
с.Полковник Ламбриново	НЧ „Ламбриново 2013"			Добро състояние

Източник: община Силистра

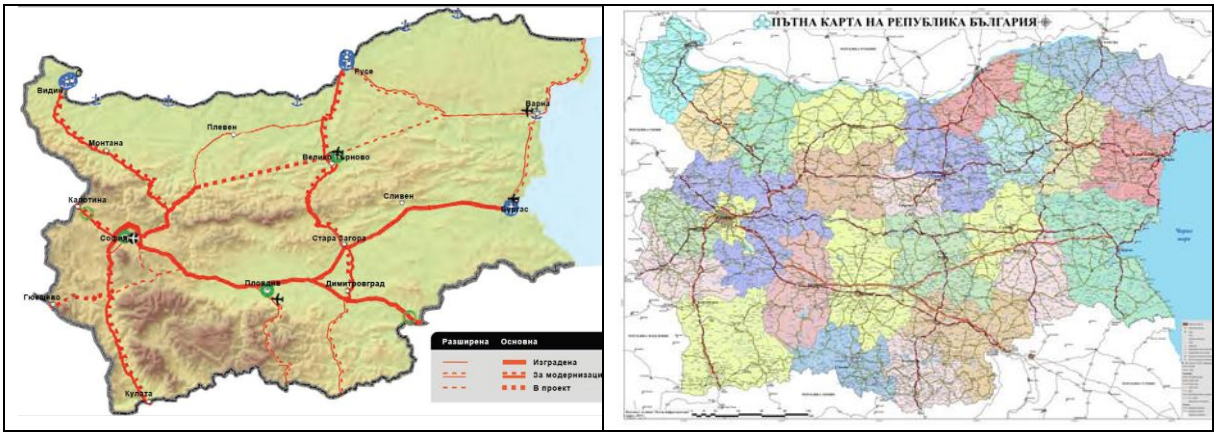
1.9 Транспортна и техническа инфраструктура

1.9.1 Транспортна инфраструктура

Пътна мрежа

Целите на Плана за интегрирано развитие на община Силистра изискват териториален анализ на обслужването на общината с републиканската и общинска пътна мрежа, който дава база за определяне на нейния потенциал за развитие. Пътищата от по-висок клас ситуират определена община в по-високо териториално ниво, определяйки възможностите за пространствена организация на икономическите, социалните и административните комуникации в по-голям мащаб, респ. с повече други общини и центрове от по-висок ранг. Обратно, обслужването с по-нисък клас пътна мрежа „свива" комуникациите в по-малък периметър на територията и ограничава възможностите за развитие, особено свързаните с ежедневния достъп до местата за труд и най-належащи услуги за населението.

Схема на TEN-T пътна мрежа в България *Републиканска пътна мрежа в България*

Групата на *пътищата с международно и национално значение* включва автомагистралите, пътищата I клас и някои от второкласните пътища, категоризирани в европейската мрежа, по които се провежда значителен трафик, включително транзитен. Повечето от пътищата от тази група са част от инфраструктурата на TEN-T мрежата и осигуряват интеграцията на пътната мрежа на страната с тази на съседните страни. В пространствено отношение те имат важно значение за интегрирането на територията, както в национален, така и в европейски план. Чрез тях се осигурява достъпа до пристанищата, летищата с международно значение, както и връзките между големите градски центрове, вкл. българската столица.

Групата на *пътищата с регионално значение* се формира от пътищата втори и трети клас. Главните функции на този вид пътища са да осигуряват връзките между големите административни и икономически центрове в регионите, както и между самите региони, като съдействат за интеграцията им. Връзките на по-голямата част от общинските центрове с областните градове също са част от функциите на пътищата II и III клас. Същевременно те имат задача да доведат трафика до автомагистралите и пътищата I клас и служат като преразпределители на трафика по пътните артерии с национално и международно значение.

РПМ на територията на област Силистра ***РПМ на територията на община Силистра***

Източник: НСИ

Дължината на изградената републиканска пътна мрежа на територията на област Силистра е 506 км, от които една пета /107 км/ попадат на територията на община Силистра, но само 16,8 км е дължината на пътищата от висок клас, обслужващи общината. Община Силистра се обслужва предимно от регионална пътна мрежа.

Таблица 21: Дължина и структура на РПМ към 31.12. 2019 г.

Статистически райони/области	Пътища общо km	АМ, km	I кл, km	II кл, km	III кл, km
Р България	19879	790	2900	4019	12170
Северен централ регион	2962	-	462	636	1864
Област Силистра	506	-	57	147	302
Община Силистра	**107**	**-**	**16,8**	**39,2**	**51,0**

Източник: НСИ

В национален план основните обслужващи пътища за община Силистра се явяват:

- Първокласен път I-7 "*Граница Румъния – о.п. Силистра – о.п. Дулово – о.п. Шумен – о.п. Преслав – Върбица – Бероново – Мариша – о.п. Ямбол – о.п. Елхово – Гранитово – Мелница – ГКПП "Лесово-Хамзъбейли"/граница Турция* - не попада в обхвата на TEN-T мрежата, но е важно направление, обслужващо източната част на страната, и провеждащо транзитните потоци между Румъния и Турция. Пътят I-7 е единственият първокласен път, интегриращ община и област Силистра в националната пътна мрежа с международно и национално значение, като осигурява връзка на Област Силистра с автомагистрала „Хемус", респективно със столицата и с град Варна.
- Второкласен път II-21 „*Русе-оп Тутракан–оп Силистра*"-свързва областните градове Русе и Силистра, обслужвайки общините по брега на р. Дунав.
- Второкласен път II-71 "*о.п. Силистра – Средище – Хитово – Карапелит – ок.п. Добрич – Батово – Оброчище*" -свързва областния център Силистра със съседния областен център Добрич и Черноморското крайбрежие.

Във вътрешнорегионален план, по-прякото транспортно обслужване на община Силистра осигуряват:

- Третокласен път III-213 "*о.п. Силистра – Айдемир – Силистра – Калипетрово – о.п. Силистра*" – обслужва най-близките села - сателити на общинския център.
- Третокласен път III-215 "*о.п. Силистра – ферибот Силистра/граница Румъния*".
- Третокласен път III-218 "*(о.п. Тутракан – о.п. Силистра) – Професор Иширково – Брадвари – Водно – (Поройно – Дулово)*" е един от основните обслужващи пътища за община Силистра, свързвайки я със съседната община Дулово.
- Прекатегоризираният четвъртокласен път III-7001 "*(о.п. Силистра – о.п. Дулово) – Алфатар – Войново – Кайнарджа – Краново – Капитан Димитрово – Коритен*" заедно с път II-71 обслужват населените места от периферията на община Силистра по границата с Р. Румъния.

Степента на изграденост на РПМ се определя с нейната гъстотата –км/ 1000 км^2 и за по-добра представа се детайлизира с разбивка на гъстота на пътищата с национално и международно значение и гъстота на регионалните и вътрешнорегионални пътища, предвид различните им функции при обслужването на територията на различните териториални единици.

Таблица 22: Гъстота на републиканската пътна мрежа по класове от общата дължина към 31.12. 2019 г

Регион/област/община	Гъстота на РП мрежа	Гъстота на АМ	Гъстота на пътища I клас	Гъстота на пътища II и III клас
България	179.1	7.1	26.1	145.9
Северен централен	210.4	0.0	32.8	177.6
Област Силистра	177.6	0.0	20.0	157.6
Община Силистра	**207.0**	**0.0**	**32.5**	**174.5**

Източник: НСИ

Северен централен регион има най-висока обща гъстота на пътната мрежа в страната, дължаща се на добре развита регионална мрежа (с най-висока гъстота). Транзитните потоци се пренасят само от първокласните пътища, също с висока гъстота (втора в страната), но често се налага регионалната пътна мрежа да поема и техните функции, тъй като на територията на региона все още не е изградена автомагистрала.

В рамките на СЦР, област Силистра има най-ниска гъстота на пътната мрежа, по-ниска от средната за страната е и гъстотата на първокласната пътна мрежа, а гъстотата на регионалната пътна мрежа не е много по-висока от средната за страната.

За самата община Силистра, показателите за изграденост на РПМ са идентични с тези за СЦ регион, определено по-високи от средните за страната, което говори за едно добро транспортно обслужване на населените места в общината. В същото време, поради периферното разположение на община Силистра в областта и от своя страна и нейното периферно разположение в територията на страната, възможностите за интегриране в националната транспортна мрежа са затруднени именно поради ограниченото развитие на пътната мрежа от висок клас.

Регионалната пътна мрежа поема цялото транспортно обслужване на област Силистра и в частност но община Силистра, често изпълнявайки и транзитните

функции на ограничено развитата първокласна пътна мрежа, което затруднява транспортните комуникации на общината в по-широк мащаб.

Структурата на изградената пътна мрежа определя качеството на транспортното обслужване на съответната територия, показано в следващата таблица:

Таблица 23: Относителен дял на републиканската пътна мрежа по класове от общата дължина към 31.12. 2019 г.

Регион/област/община	отн.дял АМ	отн.дял I клас	отн.дял АМ и I клас	отн.дял II клас	отн.дял III клас
Р България	4.0	14.6	18.6	20.2	61.2
Северен централен	0,0%	15,6%	15,6%	21,5%	62,9%
Област Силистра	0,0%	11,3%	11,3%	29,1%	59,7%
Община Силистра	**0,0%**	**15,7%**	**15,7%**	**36,6%**	**47,7%**

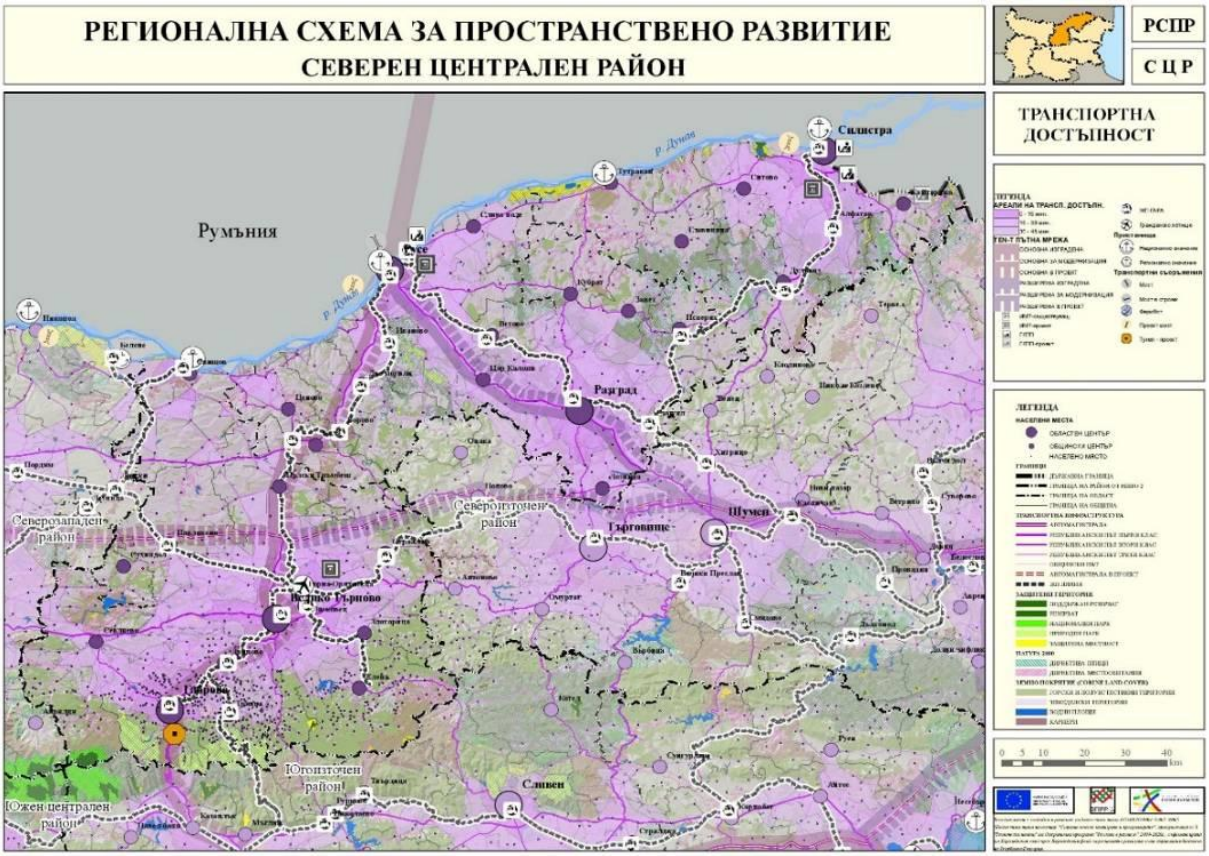
Източник: НСИ

Относителният дял на пътищата с национално и международно значение (автомагистрали и първи клас) в Северен централен регион /15.6%/ е по-нисък от средния за страната (18.6%), което затрудняване добрата комуникация със съседните региони. Област Силистра /наред с област Разград/ е най-зле обслужената в региона, с най-ниските стойности в страната за относителен дял на първокласните пътища, което още веднъж доказва затруднените транспортни комуникации на община Силистра в национален план. Високият относителен дял на второкласната пътна мрежа доказва функциите й да поема и транзитните потоци и транспортното обслужване в рамките на областта, тъй като и делът на третокласната пътна мрежа е по-нисък от средния за страната и СЦ регион.

В още по-голяма степен тази особеност на структурата на републиканската пътната мрежа се проявява в самата община Силистра. Много високият дял на второкласната пътна мрежа допълва, макар и по-ограничено, възможностите за достъпност до пътната врежа от най-висок клас, но в същото време се налага да поема и функциите на доста ограничено развитата третокласна пътна мрежа (с много по-нисък относителен дял от средните и в областта и в региона и страната). Ограничено развитата третокласна пътна мрежа, която (наред с общинската пътна мрежа) има най-пряко отношение към същинското транспортно обслужване на населените места в общината, показва диспропорциите в обслужването с пътищата от висок клас и пътищата с регионално значение. Необходимо е доизграждане на довеждащите пътни направления с оглед подобряване на достъпа на по-отдалечените територии и балансиране на транспортното обслужване, често допълнително усложнено от влошеното състояние на участъци от регионалната пътна мрежа.

Средната стойност на относителния дял на пътищата с национално и международно значение (автомагистрали и първи клас) за страната е 18,6 % и община Силистра попада в групата на общините с най-нисък показател, под средния за страната. Това определя възможността транспортните връзки по направленията, водещи от общинския център към населените места в общината, да се осъществяват по пътища от републиканската и общинска мрежа в рамките на 1 часов изохрон.

Фигура 19: Транспортна достъпност в Семерен централен район

Източник: Проект на Интегрирана стратегия за развитие на СЦР 2021-2027 г.

Състоянието на пътната мрежа е определящ фактор за обслужване на населените места и възможностите за развитие на общината. Повечето области в СЦР поддържат пътната си мрежа в добро състояние с показатели над средния в страната (40%), но област Силистра е една от малкото области с над половината от републиканската пътната мрежа в добро състояние и всъщност една от областите с най-добро състояние на пътната мрежа в страната /67%/. РПМ в община Силистра в по-голямата си част също е в добро състояние, с изключение на някои участъци от третокласната пътна мрежа, които са в незадоволително и/или в лошо състояние (път III-213 и III-218). За подобряване състоянието на РПМ през 2020 г. е извършен ремонт на общо 55 км в участъците с влошени експлоатационни качества.
Същинското транспортно обслужване на общината се осигурява чрез *общинската пътна мрежа*, включваща следните пътища:

- SLS1080 /II-21, Ситово-Силистра/ - Сребърна – Ветрен - граница община (Силистра/Ситово) - Попина-/III-211/
- SLS1081 /II-71, Силистра-Богорово/-Срацимир-Бабук-Казимир-Професор Иширково-/III-218/
- SLS1082 /III-218,Силистра-Професор Иширково/-Смилец-Сърпово-/SLS1114/
- SLS1085 /II-71,Богорово-Средище/-/III-7001/
- SLS1086 /III-218,Силистра-Професор Иширково/-Полковник Ламбриново-Смилец-/SLS1082/

Общинските пътища от тази първа категория, обслужващи по-големите населени места, заедно с пътищата от втора категория

- SLS2083 /SLS1085, Богорово-п.к,III-7001/-Попкралево

- SLS2084 /II-71, Богорово-Средище/-Главан-/SLS1085/
- SLS2087 /I-7, Силистра-Алфатар/-Майор Ценович-Бабук-/SLS1081/,

осигуряват най-интензивните транспортни комуникации между населените места в община Силистра.

Пътищата от трета категория са:

- SLS3088 /III-213/-парк Орехова гора
- SLS3089 /SLS3088/-Силистра-гробищен парк
- SLS3090 /III-213/-крепост Меджиди табия
- SLS3091 /II-21/-Калипетрово-писта за мотокрос
- SLS3092 /III-218,Професор Иширково-Брадвари/-паметник Летеца
- SLS3093 /SLS2097, Айдемир-Полковник Ламбриново/-депо ТБО
- SLS3094 /II-21, Сребърна-Айдемир/-стрелбище
- SLS3095 /II-21, Сребърна-Айдемир/ -Айдемирски ман.Св.Богородица
- SLS3096 /SLS1080, Сребърна-Попина/-Ветрен-х.Ветрен,

Които обслужват достъпа до изявени туристически и/или обекти от друг характер, важни за развитието на община Силистра.

ОУП Силистра предвиждаизграждането на няколко нови отсечки местни пътища. Целта е да се подобри обслужването и транспортният достъп до отделните села в границите на общината. Тези отсечки са:

- с. Брадвари - с. Йорданово с дължина 5.20 км.
- с. Казимир - с. Смилец с дължина 3.100 км.
- с. Айдемир - с. Полковник Ламбриново с дължина 7.70км.
- с. Калипетрово – път III-218 с дължина 3.30 км.
- с. Ветрен – граница Община Ситово с дължина 1.40 км., общо 20.70 км.

Общата дължина на *общинската пътна мрежа*, обслужваща община Силистра е 88 км, с гъстота 170 км/ 1000 км^2 , по-висока от средната за страната (154 км/ 1000 км^2), което улеснява вътрешнообщинските транспортни комуникации между отделните населени места и с центъра на общината.

Състоянието на по-голямата част от пътната настилка се определя като *незадоволително*. Поради системно недофинансиране се изпълняват частични ремонтно-възстановителни дейности (предимно неотложни) на отделни пътни участъци, без възможност за цялостно и постоянно поддържане на общинската пътна мрежа в добро състояние, осигуряващо удобно придвижване на населението при ежедневните му транспортни комуникации.

За поддържане на общинската пътна и улична мрежа, включително пътни съоръжения и пътна сигнализация итекущ ремонт на общинската пътна и улична мрежа, включително пътни съоръжения, както и ремонтно-възстановителни работи, включително и аварийни, ново строителство, основен ремонт, реконструкция, рехабилитация на общинската пътна и улична мрежа и пътни съоръжения, през м октомври 2020 г. община Силистра е сключила договор за 4 млн лв.

Изкърпени са дупките по 28 км от общинската пътна мрежа в Силистра в крайно амортизирани участъци между селата Смилец – Сърпово, Бабук – Майор Ценович – Казимир, Проф. Иширково – Йорданово. Ремонт е направен и на 9 км от т.нар. обходен път през село Войново, който зимно време се използва за преминаване, при затваряне на главния път Силистра-Добрич,като рехабилитираната транспортна

инфраструктура на територията на община Силистра за последните пет години е на обща стойност около 5 млн лв.

Железопътна мрежа

Обслужването с железопътен транспорт на област и община Силистра се осъществява от единична, неелектрифицирана жп линия *„гара Самуил-Силистра",* свързваща областния център Силистра с жп мрежата в страната. Жп линията е отклонение от главна жп линия 9 *Русе – Каспичан/Варна, която* е включена в разширената TEN-T мрежа на територията на страната като важна връзка между пристанищата Русе и Варна.

На територията на община Силистра дължината на жп линията *„гара Самуил-Силистра" е* 26 км и общината се обслужва с жп гара Силистра и жп спирките Калипетрово и Бръмча, от които се осъществява автобусна връзка до другите населени места от общината или съседни на нея.

Жп линията, преминаваща през територията на общината, обслужва само няколко населени места, но характерът на обслужването с жп транспорт е по-важен за регионалните връзки и възможностите на община Силистра да комуникира с други общини и/или области. Подобно на пътищата от по-висок клас, жп транспортът ситуира общината на по-високо териториално ниво, определяйки възможностите за пространствена организация на икономическите, социалните и административните комуникации в по-голям мащаб, респ. с повече други общини и центрове от по-висок ранг. В този смисъл община Силистра не получава добро обслужване с жп транспорт, тъй като гъстотата на жп мрежата в област Силистра е една от най-ниските в страната (24,6 км/1000 км^2), при средна стойност (36,3 км/1000 км^2) и още по-ниска от средната за Северния централен регион (44.5 км/1000 км^2). Задължителна необходимост е поддържането в добро състояние на довеждащата пътна мрежа и организацията на автобусното обслужване в синхрон с разписанието на жп влаковете.

Воден транспорт

Река Дунав формира един от коридорите на основната TEN-T мрежа - *„Рейнско-Дунавски"* (вътрешноводен път р. Дунав, с пристанища Видин и Русе и интермодален терминал в Русе на територията на Р. България). Пристанище Силистра е включено в разширената TEN-T мрежа на територията на страната.

Пристанище Силистра е пристанище с национално значение, част от пристанищен комплекс „Русе". Разположено е на км. 375 от устието на р. Дунав върху площ от 16 320 м^2 на разстояние 75 км от канала Черна вода - Констанца и на 200 км от голямото украинско пристанище Рени. Пристанището е обособено като пътническо пристанище и в близкото минало е поддържало целогодишно регулярна линия *Силистра–Рени–Измаил–Силистра*. Обработва генерални и насипни товари; Фериботният терминал обработва *Ро-Ро* товари. Силистра е едно от българските речни пристанища, което позволява приставането и обслужването на морско-речни кораби и чрез р. Дунав осъществява връзка с централна Азия, Близкия и Далечен

Изток и страните от Черноморския басейн. Реките Рейн, Майн и Дунав свързват Западна и Източна Европа по канала Рейн-Майн-Дунав, като по този начин дават отлични практически възможности за директни навигационни връзки между Черно море и Северно море и удобен воден достъп до много от европейските страни и техните индустриални центрове.

Пристанището има добра транспортна връзка с националната транспортна мрежа. Жп отклонението "*гара Самуил-Силистра*" го включва в основната жп мрежа в страната, а първокласният път *граница Румъния/ГКПП "Силистра" – Шумен – Ямбол – Елхово – ГКПП "Лесово-Хамзъбейли"/граница Турция* провежда транзитните потоци между Румъния и Турция.

На територията на община Силистра функционират и три пристанища с регионално значение:

Пристанище „Силистра-Поларис" е пристанище за обществен транспорт с регионално значение за обработка на генерални и насипни товари. Собственост е на „Поларис 8" ООД.

Пристанище „Силистра-Лесил", собственост на „Лесил"АД, се намира на километър 381 на река Дунав с основен акционер (94%) Министерството на транспорта. Пристанището разполага с добре развита транспортна инфраструктура – железопътни и шосейни подходи; оборудвано е с необходимите специализирани съоръжения и транспортна техника за обслужване на кораби и вагони с насипи, палетизирани и контейнизирани товари. То е единственото в българския участък на р. Дунав, което е в състояние да обработва бункерови речни, речно-морски и морски кораби с товароподемност до 5000 т.

В гр. Силистра е открито първото частно пътническо пристанище по р. Дунав – „Ийст Пойнт". Пристанището е с регионално значение, предназначено за обществен транспорт и обслужване на пътници, обработка на поща, снабдяване на корабите с вода, гориво, ел. енергия и комуникации. Общата площ е 1 690 м^2, с едно корабно място с дължина 200 м и максимална дълбочина пред корабното място 2 м.

Откритият през 2007 г фериботен терминал и фериботна линия Силистра-Кълараш се явява важна транзитна точка за трафик от Турция през България за Североизточна Европа и от Украйна за южните Балкани. В последните години, без да е затварян, терминалът не работи, тъй като след 2012 г. не е имало желаещ превозвач да се възползва от изградената с европейски пари инфраструктура, вкл. ГКПП „Силистра/Кълараш".

През 2019 г. на междуинституционална българо-румънска среща в Силистра е взето решение за възстановяване на фериботната връзка между Силистра и румънския град Кълараш. Най-късно от началото на 2020 г. трафикът на тежки автомобили, в момента преминаващ през Силистра, да бъде отклонен към фериботния комплекс на българския бряг на р. Дунав, намиращ се в западната част на града. За разлика от ГКПП Силистра, където има една лента за обслужване на превозни средства, на терминала има четири ленти, което осигурява по-добри условия за работа на трансграничните служби.

Очаква се това да облекчи транспортните връзки между България и Румъния, които в последните години са натоварени силно, особено в летния сезон. Засиленият пътнико и товарооборот се струпва главно на Дунав мост - Русе, а КПП-та в

Добруджа - Кайнарджа и Крушари все още не могат да поемат сериозен трафик заради ограничените параметри на пътните връзки.

Насроченото през май 2020 г. заседание на Смесената българо-румънска експертна комисия по корабоплаването по р. Дунав, от решенията на която зависи придвижването на проблема с работата на ферибота (по повод заявката на румънски оператор от 2019 г. за експлоатация на съоръженията му), не е проведено поради Световната пандемия, довела до затваряне на граници между държавите, включително между България и Румъния и фериботът продължава да не работи.

Важен момент за презграничната инфраструктура на областта и община Силистра е очакваното изграждане на „Дунав мост III" при Силистра- Кълъраш (Румъния). Съоръжението, главно поради изключителната си значимост, би довело до качествени и количествени изменения на транспортната схема в региона. След изграждане на мостовото съоръжение се очаква пренасочване към него на основни транспортни потоци от вътрешността на страната, Турция и близкия Изток, които имат направление от/към Източна Румъния, Молдова, Украйна, Русия, Естония, Литва, Латвия, Беларус и др. Очаква се значително нарастване на интензивността на движението по основните артерии, свързващи гр. Силистра с вътрешността на страната (път I-7, II-71, II-73), както и по редица пътища с местно значение. Ще се промени и структурата на транспортните потоци като преобладаващ тип МПС ще станат тежкотоварните автомобили, прицепите и полуприцепите. Коренно ще се променят изискванията към пътните конструкции относно пропускателна способност и носимоспособност, като най-значително ще е, разбира се, натоварването на първокласния път I-7. Интензивности от порядъка на 15000-20000 транспортни единици (ЕЛА) за денонощие ще бъдат обичайни в участъка Силистра- Шумен. Това предполага изграждането в това направление на скоростен път с габарит Г-20.

Изводи и препоръки

Степента на изграденост на РПМ в община Силистра е много добра и осигурява възможности за добри транспортни комуникации в рамките на общината, но във вътрешнорегионален план и в по-голям мащаб тези комуникации са затруднени.

Ограничената изграденост на пътната мрежа от висок клас в община Силистра и областта не създава условия за по-пълно и ефективно използване на местния потенциал за развитие, включително по отношение на транспорта, като структуроопределящ сектор. Пътищата II-ри клас осигуряват добро транспортно обслужване и транспортна достъпност до малките и средни градове в съседните общини, но е необходимо доразвитие на пътищата III клас за подобряване достъпа и на периферните райони. Съществуват проблеми, свързани с влошени експлоатационни условия, по отношение на някои участъци особено от общинската пътна мрежа, поради недостатъчни ресурси за поддържането ѝ.

Ограничено развитата третокласна пътна мрежа има най-пряко отношение към същинското транспортно обслужване (наред с общинската пътна мрежа) на населените места в общината. Необходимо е доизграждане на довеждащите пътни направления с оглед подобряване на достъпа на по-отдалечените територии и балансиране на транспортното обслужване, вкл. достъпа до жп транспорт.

Важно условие за вътрешнорегионалните комуникации е и поддържането в добро състояние на регионалната /заедно с общинската/ пътна мрежа. Необходимо е своевременно, а не догонващо провеждане на „спешни" ремонти, особено на общинската пътна мрежа, така че всички населени места от общината да имат добър

достъп до РПМ, осигуряващ интегрираното развитие на общината и пълноценното й функциониране като единен организъм.

В този смисъл подобряването на транспортната достъпност като елемент на качеството на обслужване включва:

- Подобряване състоянието на съществуващата пътна мрежа и особено тази, осигуряваща вътрешнорегионалните връзки, което ще съкрати времето за пътуване и ще даде възможност за развитие на специфичния им икономически потенциал.
- Подобряване на техническите параметри и експлоатационното състояние на общинската пътна мрежа, което е последната стъпка на приближаване на транспортната услуга с високо качество до конкретните потребители, улеснявайки общия процес на регионално развитие и сътрудничество. Необходими са ремонти и полагане на изцяло нови настилки на повечето улици в селата от общината.
- Не на последно място качеството на транспортното обслужване включва и извеждане на транзитните потоци извън населените места и развитие на екологичен градски транспорт. Това не само ще ускори предвижването на хората до работните им места, а и ще разтовари централната градска част, като намали вредните емисии в града и запрашеността.

Осъществяването на големите национални транспортни проекти ще подобри значително транспортната достъпност на територията на община Силистра и мобилността на жителите й. Изграждането на мост „Силистра/Кълъраш" и възстановяването на дейността на фериботния терминал ще „отвори" общината на север с ангажиране потенциала на р. Дунав и всичките предимства на водния транспорт. Презграничните комуникации ще компенсират периферното разположение на общината и известната й изолираност от националната транспортна мрежа.

Предизвикателство пред местните власти е осигуряването на транспортния достъп по пътищата-общинска собственост. За състоянието на уличното и пътно стопанство в общината ще трябва да бъде изработен подробен анализ и стратифициране на решенията за преодоляване на проблемите свързани със състоянието, ремонта и стопанисването на уличните настилки. Необходими са инвестиции в подобряване състоянието на уличната и тротоарна настилка, вертикалната и хоризонталната маркировка, както и в създаването на ефективна система за управление и контрол на действията на всички заинтересовани страни при експлоатиране и ползване на улиците и общинските пътища.

1.9.2 Телекомуникации

Достъп до интернет

Информационните и комуникационни технологии са един от водещите фактори за изграждане на конкурентоспособна икономика, основана на знанието и иновациите, за иновативно и приобщаващо информационно общество, осигуряващо високо качество на живот на гражданите. Ефектите и въздействието от развитието и широкото прилагане на ИКТ обхващат всички социално-икономически сектори.

Постепенно ИКТ стават широко достъпни за населението както по отношение на възможностите за достъп, така и по отношение на тяхната цена, като темповете на

достъпност нарастват по-отчетливо в периода 2007-2013 г. и малко по-плавно в периода 2013-2019 г. Развитието на модерна цифрова инфраструктура в страната стимулира навлизането на новите технологии и изоставането по свързаност и ползваемост постепенно се преодолява.

През 2013 г. относителният дял на домакинствата с *достъп до интернет* в област Силистра (37,6%) е бил най-нисък в Северен централен регион, а и в страната /средна стойност 53,7%/, но през следващите години се регистрира забележим напредък и през 2018 г. областта вече е с достъп /69,4%/, над средния за региона. За 2019 г. данните на НСИ показват, че делът на домакинствата с достъп до интернет в област Силистра продължава да нараства и достига 76,6%, при средна стойност за страната 75,1%.

Имайки предвид, че показателят за областта до голяма степен се определя от този за областния и общински център, с основание може да се предположи, че достъпът до интернет на домакинствата в община Силистра е с много по-висок показател от средния за областта (липсва официална информация по общини), като все пак се отчита голямата разлика в достъпа между селата и градовете.

Подобряването на достъпа до Интернет съответно повишава и *използваемостта* му и относителният дял на лицата, ползващи редовно Интернет корелира с този на домакинствата, имащи достъп до Интернет. Ползваемостта в област Силистра нараства наред с нарастването в достъпа и от 38,6% през 2013 г. достига до 69,8% през 2019 г., излизайки на едно от първите места по използваемост на Интернет в страната (средна стойност 66,8%).

Определящо за ползваемостта на интернет са и основните *цифрови умения* на лицата - показател, който се наблюдава в *индекса за навлизането на цифровите технологии в икономиката и обществото* (DESI). Необяснимо (на фона на повишаване на използваемостта), с показател 13,3% област Силистра заема едно от последните места с повече от два пъти по-нисък показател от средния в страната (29.4%) и определено може да се предположи, че лицата с цифрови умения са съсредоточени преди всичко в община Силистра или по-скоро в град Силистра.

По-бавните темпове на развитие на достъпа до Интернет в България дават предимството да бъде реализиран по-качествено и в момента предоставяният интернет достъп в страната е почти 100% широколентов. Така българските потребители получават услуги с качество над средното за ЕС, тъй като в голяма част от държавите - членки на ЕС, делът на тези високоскоростни връзки е по-малък или подобни скорости не се предлагат.

Широколентово покритие

Широколентовото покритие в България е над средните стойности за ЕС, но се наблюдава дисбаланс между гъсто населените и слабо населените места. По данни на НСИ, през 2018 г. 71,5% от домакинствата в страната имат широколентов достъп до Интернет, като за градовете тази стойност е 75,7%, а за селата - 58%. Усилията за изравняване на възможностите и по-широк достъп за различните райони дават резултат, защото разликите намаляват. През 2013 г. само 30,9% от домакинствата в селата са имали широколентов достъп до Интернет при 58% за градовете с разлика от 27.1%, докато към 2018 г. разликата намалява значително. През 2019 г. разликата отново се увеличава при леко нарастване на покритието в селата до 60%, а в градовете по-осезателно - до 79.6%, при обща стойност за страната 74.9%.

Таблица 24: Домакинства с широколентов достъп до интернет в %

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Общо за страната	53.6	56.5	58.8	62.8	66.9	71.5	74.9
Град	61.1	63.1	66.3	68.1	72.2	75.7	79.6
Село	30.9	36.2	36.0	46.2	49.8	58.0	60.0

Източник: НСИ

Към края на 2019 г. достъпът в селата продължава да бъде по-ограничен в сравнение с равнището на достъп в градовете през 2013 г, което показва необходимост от целенасочени мерки към селските райони за преодоляване на това изоставане.

Подобно на ситуацията в страната, предоставянето на интернет и електронни услуги в област Силистра е сравнително по-добро в градските райони, но в по-отдалечените и слабо населени селски зони, някои територии нямат достъп до интернет. Това е обяснимо, предвид пазарната логика на предоставянето на широколентови услуги - от гледна точка на потреблението не винаги е икономически изгодно да се инвестира в икономически слаби и изостанали райони, което от своя страна обуславя необходимостта от държавна намеса, за да се защити обществения интерес.

Класификацията на Европейската комисия в „Насоки на Общността за прилагане на правилата за държавна помощ във връзка с бързото разгръщане на широколентови мрежи" (Насоките на ЕК), дефинира три типа райони в зависимост от вече съществуващото равнище на широколентов достъп, а именно:

- *„Бели райони"* - без инфраструктура за широколентов достъп или без вероятност такава да бъде развита в период от три години. За тяхното покриване с широколентова мрежа е нужна държавна подкрепа за *насърчаване на целите за регионално сближаване и икономическо развитие*
- *„Сиви райони"* - с един доставчик на широколентов достъп, което се отразява на качеството на обслужването или на цената и на пазарната динамика. Необходим е по-подробен анализ и *внимателна оценка на съвместимостта на държавната подкрепа* за разгръщането на широколентови мрежи
- *„Черни райони"* - съществуват два или повече доставчика на широколентов достъп, а широколентовите услуги се предоставят при конкурентни условия, т.е. - *не е необходима държавна намеса*

Таблица 25: Относителен дял на населението с достъп до високоскоростен Интернет и в бели и сиви зони - 2019 г.

Регион/Област/община	ШЛИ 30+ mbps	ШЛИ 100+ mbps	Бяла зона	Сива зона
България	97.42%	97.97%	1.59%	2.30%
Северен централ регион	99.24%	98.71%	0.77%	1.45%
Област Силистра	98.74%	97.08%	1.26%	0.61%
Община Силистра	99.61%	99.36%	0.39%	0.05%

Източник: НСИ

Данните за община Силистра показват изключително добри показатели за дял на населението с достъп до високоскоростен интернет, по-високи и от средните за страната и от средните за СЦ регион. Пренебрежимо малък е и делът на населението, попадащо в „бяла" или „сива" зона.

Осреднените относително по-ниски показатели за област Силистра се дължат на големите териториални диспропорции в достъпа между селските и градски райони, особено изявени в областта. По-отдалечените и слабо населените места са затруднени в своите комуникации и в социален, и в икономически аспект, изолирани от обществения и културен живот. Осигуряването на достъп до он-лайн услуги на хората, живеещи в слабо населените и отдалечени райони цели преодоляването на тези тенденции и стимулиране на социалното сближаване.

Една добра инициатива в това отношение е тази на Европейската комисия за изграждане на безплатен високоскоростен безжичен Интернет достъп на обществени места WiFi4EU. Инициативата е предназначена за граждани и посетители на ЕС, които ще имат безплатен достъп до безжичен Интернет в паркове, площади, обществени сгради, библиотеки или здравни центрове на територията на Съюза. Wi-Fi точките за достъп могат да бъдат инсталирани от общината и дружеството за инсталиране на WiFi, като се използва ваучер от ЕС.

Община Силистра е сред 63-те български общини, одобрени от Европейската комисия да получат финансиране във втория конкурс по инициативата WIFI4EU. През месец май 2019 г. община Силистра подава документи за регистрация и е една от 63 - те общини, успешно кандидатствали за осигуряването на безплатен Интернет.

Чрез схемата се предоставя безплатен Wi-Fi на жителите и гостите на общината на най-посещаваните обществени места на открито и закрито - обществени сгради на публичната администрация, площади, паркове, места за отдих, читалища, библиотеки, театри, училища, и други. Целта на инициативата WiFi4EU е не само да има свързаност на отделните хора, но и да помогне за културния и исторически обмен на информация и насърчаване на интернет свързаността в местните общности.

Граждани и гости на града могат да ползват свободната Интернет зона, която обхваща Централен градски площад, Дунавския парк и пл. "Албена".

Зоната е изградена със средства по европейски проект на стойност 15 хиляди евро.

Фиг. 20: Интернет достъп на общ. места,гр.Силистра

Голямата цел на ЕС е чрез подобряването на интернет връзката да стимулира услуги като електронно правителство, електронно здравеопазване, онлайн банкиране, видео обаждания.

Като областен център, Силистра има осигурен достъп до единната електронна съобщителна мрежа, която осигурява пренос на данни, глас и видео за нуждите на държавната администрация и националната сигурност. Това е една предпоставка за изграждането на ефективни системи за електронно административно обслужване на населението, по който показател общината все още изостава.

Изводи и препоръки

- Достъпът до високоскоростен интернет в община Силистра е с много добри показатели, по-високи и от средните за страната и от средните за Северен Централен регион. Пренебрежимо малък е и делът на населението, попадащо в „бяла" или „сива" зона. Въпреки това, известна част от населението в по-отдалечените и слабо населените места в общината е затруднено в своите комуникации и в социален, и в икономически аспект, изолирано от обществения и културен живот.
- Като областен център, Силистра е една от общините в страната с осигурен достъп до единната електронна съобщителна мрежа, която осигурява пренос на данни, глас и видео за нуждите на държавната администрация и националната сигурност.
- Община Силистра кандидатства успешно и се класира в конкурс по инициативата на WiFi4EU на ЕС за насърчаване на безплатен достъп до безжичен интернет на обществени места, което цели преодоляването на тези тенденции и стимулиране на социалното сближаване.
- Дигиталните услуги навлизат постепенно в ежедневието на населението от общината.

Осигуряването на условия за **разширяване на проникването на ИКТ** извън големите и в **по-слабо населените места и селски райони** ще създаде възможности за по-широк достъп до услуги и информация за населението и бизнеса от периферните територии и ще спомогне за преодоляване на регионалните различия в достъпа до електронни услуги.

Повече съсредоточаване върху разгръщането на широколентовия достъп до интернет в селските райони, съчетано с повече обучение за придобиване на цифрови умения и по-нататъшно развитие на цифровите услуги биха били от полза за цялостната свързаност на общините и регионите и ще спомогнат за преодоляване на цифровото разделение, което е особено предизвикателство в контекста на фактори като предимно възрастното население в обезлюдените селски райони.

Осигуряването на съвременни електронни услуги за бизнеса и гражданите и постигане на т.нар. цифров растеж изисква разгръщане и развитие на мрежите за достъп до високоскоростен и свръх-високоскоростен интернет. Дисбалансите по отношение на широколентовото покритие водят до ниско търсене и използване на интернет и електронни услуги. Факт е, че региони, които изостават в цифровото си развитие, изостават и в своето социално-икономическо развитие. Налице е риск те да останат „информационно откъснати", което да задълбочи другите различия.

Допълнителното съсредоточаване върху разпространението на широколентов достъп до интернет в периферните и селски райони, както и върху развитието на умения и услуги в областта на цифровите технологии ще повлияе положително на цялостната свързаност на териториалните единици в държавата и *общината.*

1.9.3 Водностопанска инфраструктура

Водоснабдяване

Водоснабдяването в община Силистра се извършва основно от водоснабдителна система „Силистра", използваща за водоизточник 7 шахтови кладенци тип „Раней", изградени в терасата на р. Дунав, с приблизително водно количество 1316 л/с. Водоснабдителната система ВС „Силистра" обхваща град Силистра и 14 населени места от община Силистра, а също и населени места от общините Дулово и Алфатар. Другите населени места от община Силистра се водоснабдяват от собствени водоизточници.

Водните маси се черпят от терасата на река Дунав и от местни водоизточници, които са подземни и на голяма дълбочина, което обуславя висока енергоемкост и висока цена на водните услуги.

Главни водопроводи АЦ ф350мм и АЦ ф400мм от водоизточниците, разположени във вододайната зона на водоснабдителната група, захранват Ниска зона на гр. Силистра, а главен водопровод ф630 – Висока зона, който довежда водата до ПС II-ри подем Силистра и от там чрез препомпване се водоснабдяват селата Калипетрово, Мойор Ценович, Бабук, Ламбриново, Смилец. Чрез третото стъпало се водоснабдяват селата: проф. Иширково, Казимир, Българка, Срацимир, Богорово, Поп Кралево и Главан.Водоснабдителната група продължава към Общините Алфатар и Дулово.

Обхванатите водоизточници осигуряват необходимите водни количества на населените места. Водопроводната мрежа и съоръжения на отделните водоснабдителни групи и самостоятелни водоснабдявания са оразмерени по начин, който позволява подаване на нормативните водни количества за населените места.

Най-голямата водоснабдителна група, включваща гр.Силистра, работи с намален капацитет (около 30%). Свиването на водопотреблението през последните години се дължи на намаление на дяловото участие на промишлеността, повишаващата се цена на водата и тенденция към намаление на населението в областта. Промишлените предприятия не изразходват водните количества, които са ползвали преди години. Причините са спряло производство и че някои от тях в последствие са изградили собствени водоизточници, така че дори и да се поднови активно работата в промишлените предприятия, водопотреблението във водоснабдителната група няма да се възстанови в предишните си граници.

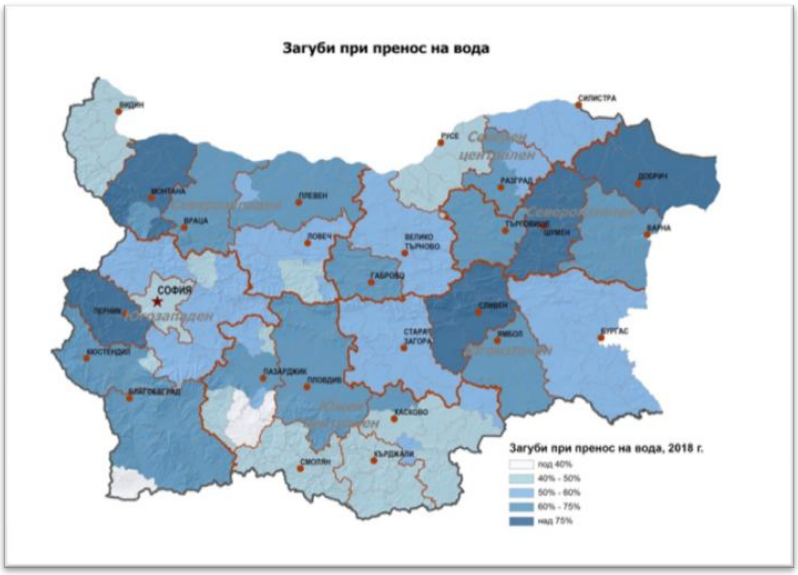
Разполагаемият дебит питейни води на най-голямата водоснабдителна група, включваща гр. Силистра, задоволява напълно потреблението на града, с възможност за задоволяване потребностите на града и общината и в перспектива. Относителният дял на водоснабденото население в общината е 100,0% (при средна стойност за страната 99,5%) и няма режим на водоползване, докато за страната 1,1% от населението е на режим /последни данни на НСИ за 2018 г./

Освен непрекъснатост на водоподаването, от първостепенно значение за общественото здраве и качеството на живот на населението, е осигуряването му с безопасна и съответстваща на нормативните изисквания питейна вода. По

отношение на *качеството на питейната вода* в по-големите водоснабдителни системи, България заема добра позиция в сравнение с другите европейски страни. Според доклад за качеството на питейната вода в Европейския съюз, България постига нива на съответствие от 95-100% и по трите вида параметри (микробиологични, химични и радиологични характеристики) в големите зони за водоснабдяване, подаващи вода за повече от 5 000 души или подаващи количества вода над 1000 m^3 на денонощие.

В *качеството на водата* за питейни нужди в община Силистра не са констатирани отклонения. Годишният доклад на РЗИ Силистра за качеството на водата за питейно-битови нужди за 2019 г. дава актуална информация по този проблем. От изследваните проби питейна вода при консуматорите от централно водоснабдени населени места по показатели, включени в постоянния и периодичен мониторинг не са констатирани неотговарящи на Наредба №9 за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели. Не са констатирани отклонения в качеството на питейната вода и от изследваните проби при консуматорите от местни и ведомствени водоизточници. Единствено са регистрирани 23 случаи на чревни инфекциозни заболявания, предимно ентероколити и по-малко колиентерити.

Осъществяният и в предходните календарни години мониторинг показва стабилно състояние на качествата на водата и съответствие с показателите за контрол, предвидени в нормативните актове.

Фигура 21: Загуби при пренос на вода

Източник: Социално-икономически анализ на районите –МРРБ, 2019 г.

Делът на загубите при транспортирането на вода в област Силистра (59%) е малко по-висок от средните загуби в страната (57%), които са едни от най-високите за страните в ЕС.

Въпреки че потреблението на вода е значително по-малко в сравнение със средните данни за ЕС, количеството добита вода е почти двойно по-голямо в сравнение с други страни, което показва неефективно използване и разхищение на ресурсите от питейна вода. В последните години загубите на вода при преноса до крайните потребители са средно около 60%, което се дължи основно на остарялата и амортизирана мрежа (при 88% от мрежата), изградена основно през 1960-те и 1970-те години. За намаляване на загубите на вода е необходимо да се реконструират магистралните водопроводи и разпределителната водопроводна мрежа.

Водопроводите са полагани през 60 - 70-те години. Както състоянието, така и материалът, от който са изработени тръбите, са причина за чести аварии, големи

загуби и влошено качество на питейната вода. По-задълбочените проучвания на водопроводната мрежа, изготвени в прединвестиционни проучвания и най-вече при изработването на Генерални планове за агломерации над 10 хил. екв. жители, където са били изготвени и хидравлични модели на водопроводната и канализационната мрежа, дават основание да се твърди, че около 80% от загубите на вода се дължат на физически и технологични загуби, а 20% от загубите са търговски загуби (кражби, неотчитане и грешно измерване).

Изводи и препоръки

Община Силистра разполага с достатъчно добри в количествено и качествено отношение водоизточници. Водните маси се черпят от терасата на река Дунав и от местни водоизточници, които са подземни и на голяма дълбочина, което обуславя висока енергоемкост и висока цена на водните услуги.

Водоснабдителната инфраструктура е добре изградена като обхват (всички населени места са водоснабдени, 100% дял на водоснабденото население), но загубите при транспортиране на водата са големи.

Основната част на водоснабдителните системи и съоръженията са пуснати в експлоатация преди повече от 50 години. Голяма част от водоснабдителната мрежа е с изтекъл амортизационен срок, особено азбестоциментовите и стоманените тръби, което води до влошаване качествата на водата, множество течове, чести аварии и високи разходи за поддръжка.

Водопроводната мрежа се нуждае от цялостна подмяна. Сред основните приоритети за общината следва да остане поетапната подмяна на остарелите водопроводни мрежи и съоръжения, което ще доведе до намаляване на загубите на вода.

Отвеждане и пречистване на отпадъчните води

За разлика от ситуацията в цялата страна**,** изградеността на канализационната мрежа в община Силистра е съизмерима с изградеността на водопроводната мрежа. По последни данни на НСИ, през 2018 г. населението, свързано с обществена канализация е 89,2% от населението на общината, много по-високо от средния показател за страната (76,2%) и още повече от степента на отвеждане на отпадъчните води средно за област Силистра-51,5%. *Всички отведени отпадъчни води се пречистват* и населението, свързано с пречиствателни станции за отпадъчни води (ПСОВ) в община Силистра е 89,2%, което е по-високо от средния показател за страната (63.9%) и още повече от този за областта (44,4%).

При все това, по-малките населени места се характеризират с ниска степен на изграденост на канализационната система. В отделни села има изградени частично канални колектори -дъждовни, смесени или само фекални, които не отговарят на изискванията за опазване на повърхностните и подземни води, както и за поддържане на здравословна жизнена среда. Битовите отпадъчни води от сградите се заустват в септични ями и попивни кладенци или се отведат непречистени в някой естествен приемник. Изградените частични колектори не се стопанисват от фирма ВиК.

Областният център Силистра е с изградена смесена канализационна мрежа, изградена с минимални наклони. Градът е разположен на равнинен терен, което не позволява изграждане на колектори с номинални наклони. Нарушава се самоочистващата скорост в колекторите и това води до затлачване с пясък. Почистването на каналите е едно от ежедневните неотложни задължения на фирма ВиК.

Предприети са редица мерки, които да подобрят състоянието на канализационната мрежа, и към този момент канализационната мрежа е частично разделна, дъждовните водни количества се отвеждат към река Дунав, а битовите отпадъчни води чрез две помпени станции се отвеждат до Пречиствателната станция за отпадъчни води /ПСОВ/ Силистра. Към ПСОВ постъпват отпадъчните води на град Силистра и на селата Айдемир и Калипетрово.

ПСОВ, изграждане/рехабилитация на канализационна мрежа 47, 5 км. и рехабилитация на водоснабдителна мрежа 12,2 км. са реализирани по проект „Изграждане на Районна пречиствателна станция за отпадни води - Силистра, доизграждане на канализационна мрежа и частична реконструкция на водопроводна мрежа на гр.Силистра**",** финансиран по ОПОС 2007-2013 г. и въведен в експлоатация през 2015 г.

През 2019 г. ВиК Силистра кандидатства през 2019 г. с проектно предложение по процедура „**Изграждане на ВиК инфраструктура**" по Приоритетна ос 1 на ОПОС 2014-2020 г., с допустими разходи 67,2 млн лв. Жителите на община Силистра ще се възползват от 46, 4км реконструирана водопроводна мрежа и 8,8 канализационна мрежа. Очаква се и намаляване на загубите до 45%. Проектът предвижда присъединяване на 3 276 жители от с Айдемир и с Калипетрово към 41,5 км новоизградена канализационна мрежа. Други 3,4 км канализационна мрежа ще бъдат реконструирани. Очаква се процентът на събирани и пречиствани води да се покачи до 98,6%.

Изводи и препоръки

Община Силистра има добре развита канализационна мрежа за отпадъчни води, обхващаща висок процент от населението, но системите са проектирани и изградени в периода от 60-те до 80-те години на миналия век, амортизационно остарели и износени, което води до системното запушване на канализацията, намаляване на хидравлическата проводимост и капацитет. Населените места без изградена канализация са на септични ями, или отпадъчните води се отвеждат в местните реки и дерета, които замърсяват повърхностните и подпочвените води.

Преобладаващият тип на системата е смесена- отпадъчните битови, дъждовни и индустриални води, се отвеждат в общи канали, изградени с минимални наклони. Градът е разположен на равнинен терен, което не позволява изграждане на колектори с номинални наклони. Нарушава се самоочистващата скорост в колекторите и това води до затлачване с пясък.

Състоянието на канализацията в общината може да се определи като технически незадоволително поради ред причини, сред които неотговарящи диаметри на тръбите, амортизационна остарялост на бетоновите тръби и висока инфилтрация на канални води в почвите. Това налага необходимостта от поетапната подмяна на бетонните профили на канализационната мрежа, както и от нейното доизграждане и реконструкция.

В заключение може да се обобщи необходимостта от намаляване на водните загуби, подмяна и реконструкция на водоснабдителните системи, доизграждане на контролно-измервателните системи в сектора, рехабилитация и доизграждане на канализационните системи.

Реализацията на проекта, финансиран по ОПОС 2014-2020 г. ще доведе до повишаване качеството на живот на жителите на община Силистра и намаляване на

дисбаланса между инвеститорския интерес и съществуващата водоснабдителна инфраструктура. Ще се прекрати изливането на отпадъчни води в р. Дунав през сухи дерета, канавки и по улиците, в съответствие с изпълнението на програмата за прилагане на Директива 91/271/ЕС за пречистване на отпадъчни води от населени места.

С реализирането на този проект в голяма степен ще се постигне подобряване на екологичното състояние на района, предотвратяване замърсяването на земните пластове с отпадъчна вода и намаляване здравния риск за населението.

1.9.4 Енергийна инфраструктура

Електроснабдяване

Основен източник за електрозахранване на община Силистра се явява електроенергийната система на страната, посредством районната мрежа 110 KV. На територията на общината функционират подстанция „Силистра" 110/20 KV, с инсталирана мощност 71,5 MVA и подстанция „Дръстър" 110/20 KV, с инсталирана мощност 50 MVA, разположени в град Силистра.

Оразмерявана във време на по-големи товари, мрежата 110 KV в района се характеризира с добро състояние и има капацитет да поема натоварвания, което се явява потенциално благоприятно условие в процеса на икономическото развитие на общината.

Същинското електрозахранване на населените места се осъществява от електроразпределителната мрежа средно напрежение (СН). Въздушни и кабелни изводи 20 KV от подстанциите 110/20 KV захранват трансформаторните постове във всяко от населените места, чийто общ брой за общината е повече от 430. Всички населени места от общината са електрифицирани, като извънградските мрежи са въздушни изводи 20 kV, а в града мрежата е основно кабелна. Изградената електропроводна мрежа осигурява достатъчна сигурност и оперативност в захранването на потребителите. Като цяло електроразпределителната мрежа е реконструирана и поддържана на добро равнище, но има участъци с нарушени механични и електрически параметри.

Нови трафопостове са необходими за стабилизиране напрежението в по-отдалечените райони на община Силистра, за да се отговори на нарастващите нужди на населението и промишлените предприятия.

Електрозахранването в общината е изпълнено предимно с въздушни кабелни линии ниско напрежение 220/380 V и малка част с подземни кабелни линии в град Силистра. Населените места на територията на община Силистра не са топлофицирани централно и се разчита на локални топлоцентрали на течни горива и отопление с дърва, въглища и брикети. Промишлеността задоволява технологичните си нужди от пара с локални топлоцентрали предимно на течно гориво и биомаса.

В община Силистра няма населени места без осигурено външно осветление, което в отделните населени места е с различна степен на амортизация и необходимост от подмяна/доизграждане, като показателите се влошават в посока от градския център към периферните и малки населени места.

При сегашното състояние на уличното осветление на община Силистра, усилията за подобряване на енергийната му ефективност трябва да бъдат насочени не само в подмяна на осветителните уредби с нови, с по-дълъг живот и използваемост, но и в

прилагане на модерни методи за мониторинг, ранна диагностика на потенциално слабите места и гъвкаво управление на осветителната уредба.

Перспективното развитие на електроенергийната инфраструктура в община Силистра е насочено към повишаване на качеството на електрозахранване и намаляване на технологичните загуби. Това е свързано с изграждане на нови кабелни линии и подмяна на кабелни линии средно напрежение с изтичащ срок на експлоатация; изграждане на нови трансформаторни постове и/или възлови станции, подмяна на съществуващи с изтичащ срок на експлоатация; изграждане на нови кабелни линии и подмяна на кабелни линии ниско напрежение с изтичащ срок на експлоатация; заместване на изведени въздушни ел. проводи СН с изграждени на кабелни линии СН поетапно, изграждане на заместващи БКТП; развитие на прилежаща кабелна мрежа НН, прилагане на системи за дистанционно отчитане на електроенергията; подмяна на въздушни електропроводи НН чрез кабелни.

Възобновяеми енергийни източници и енергийна ефективност

За производството на *алтернативна електрическа енергия* в страната се използват водна, вятърна и слънчева енергия, в зависимост от специфичните природни условия за всеки регион.

Природните условия в Северен централен регион най-малко благоприятстват използването на ВЕИ и изградените на територията му мощности представляват едва 2.7 % от общото в страната, което го нарежда на последно място по усвояване енергията на ВЕИ в цялата страна. В изпълнение на поставените национални цели за увеличаване използваемостта на ВЕИ, в СЦ район се усвоява най-много слънчевата енергия, като изградените мощности представляват 9 % от всички в страната. Във вътрешнорегионален план най-много са изградените мощности в областите Велико Търново и Силистра.

По-голямата част от ВЕИ, поради по-малките мощности, отдават енергията си в електроразпределителната мрежа, такива са и изградените мощности на ВЕИ в община Силистра. Изградените 13 ФтЕЦ на територията на общината са с обща мощност 13,47 MW. За сравнимост е потърсен показател, условно наречен *„плътност на изградените мощности на ВЕИ*", който класира общината на второ място в област Силистра и пето в СЦ регион по изградени мощности на единица територия. За община Силистра показателят е 25.8 MW/ 1000 km ^{2}, при средна стойност за област Силистра 11,0 MW/ 1000 km ^{2} и 37.7 MW/1000 km^2 средно за страната.

Дългосрочната програма за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива 2013 – 2023 г. определя теоретичния потенциал на ВЕИ в община Силистра. Потенциалът на общинските покриви за усвояване на слънчевата енергия е определен на 9 MW. Експертната оценка за потенциала на битовите отпадъци е 60 мвтч/год.; за водна енергия потенциалът е не по-голям от 3 мвт; потенциалът на биомаса е оценен на 45 000 мвтч/год.

Теоретичният потенциал на слънчевата енергия е определен като значителен ресурс с необходимост от допълнителни изследвания за определяне на технологичната оползотворяемост. Изграждането на фотоволтаични централи дава възможност енергийното потребление в бита и услугите да бъде намалено значително чрез използването на слънчевата енергия, както в ремонтирани, така и в новопостроени сгради. Слънчевите термични системи за топла вода са подходящи само за обществени сгради, които имат целогодишно натоварване /болници, социални домове/, както и за стопански обекти.

Според експертните анализи на програмата, община Силистра няма необходимия естествен потенциал за добив на енергия от геотермални източници и вятър. Техническият потенциал за производство на енергия от биомаса все още се подценява, а за промишлените потребители е възможно използването на биомаса като възобновяем източник за производство на топлоенергия. Комбинираното производство на електрическа и топлинна енергия от биомаса има потенциал за най-рационалното използване на този енергиен източник.

Ниската *енергийна ефективност* в страната е проблем, изискващ непрекъснати мерки за подобряването ѝ. Съгласно чл.12 от Закона за енергийната ефективност общините разработват и приемат програми по Енергийна ефективност (ЕЕ), съответстващи на целите, заложени в актовете по чл 5, ал. 3, т. 1–4 от закона, свързани с подобряване на енергийните характеристики на сградите.

Чл. 19 на *Закона за енергийната ефективност* изисква задължително сертифициране на всички сгради в експлоатация – държавна или общинска собственост – с разгъната застроена площ /РЗП/ над 1000 м^2.

Община Силистра притежава общо 36 сгради с обща РЗП 116 864 м^2. От тях обследвани са 15 сгради с РЗП 52 696 м^2 или 45%. Напълно завършени са три сгради с РЗП 7 621 м^2 или 6,5%. Това са учебната сграда и физкултурния салон на ОУ „Отец Паисий" и ОДЗ „Нарцис". Общината печели важен проект, който дава възможност за реализиране на строително-монтажни работи за гарантирани енергийни спестявания в пет училища и три детски градини.

По-голямата част от сградите общинска собственост на община Силистра са построени в периода 1952 – 1985 г. В периода 2007 – 2013 г. са реализирани мерки за енергийна ефективност в една част от сградите общинска собственост с административни, образователни и здравни функции. Общината не е осъществявала мерки за въвеждане използването на енергия от ВЕИ в собствени сгради с промишлено/производствено предназначение, както и мерки за енергийна ефективност. Частните стопански субекти са изпълнявали частично и в крайно ограничен обем дейности по използване на ВЕИ и мерки за енергийна ефективност предимно с монтирането на слънчеви колектори за подгряване на вода.

Предприятието „Фазерлес" АД за производство на дървесновлакнести плочи е внедрило котел за изгаряне на технологични отпадъци и задоволява до 10% от нуждите си от пара. „Лесилмаш" АД изработва инсталация за пелети от растителни отпадъци.

През периода 2021-2027 г. прилагането на мерките за ЕЕ продължава в по-голям брой сгради общинска собственост и най-често се свеждат до:

- Инсталиране на термосоларни инсталации за топла вода на общински сгради с целогодишно използване (общински сгради, социални заведения, др.);
- Инсталиране на фотоволтаични инсталации за производство на ток за собствени нужди върху общински сгради;
- Въвеждане на енергийно ефективни системи за външно изкуствено осветление в населените места на територията на общината;
- Подмяна на котлите с течно гориво (нафта, мазут), твърдо гориво (дърва, въглища) и печките с твърдо гориво с пелети, газ.

Заложените в програмите за ЕЕ мерки са много и разнообразни – както тези за подобряване на енергийните характеристики на сградите, така и мерките по сградните инсталации. Най-често изпълняваните мерки за ЕЕ са 8 типа. Четири от тях са свързани с подобряване енергийните характеристики на сградите, като тук се включват: подмяна на дограма (прозорци и врати); топлинно изолиране на под; топлинно изолиране на таван/покрив; и топлинно изолиране на външни стени. Отделно се отчитат други четири мерки: енергоспестяващи мерки (ЕСМ) по системи за УО; ЕСМ за оползотворяване на ВИ; ЕСМ по системите за осветление и ЕСМ за ВОИ.

Наблюдава се предимно изпълняване на ЕСМ по сграден фонд, като приоритетно се прилагат мерки по ограждащите конструкции на сградите - топлинна изолация и подмяна на дограма. Поради възможности за финансиране на проекти по енергийна ефективност се изпълняват и значителен брой проекти за подобряване на енергийната ефективност на уличното осветление (УО) и парковото осветление, монтаж на котли на биомаса/дървесни пелети, слънчеви колектори за БГВ и др. Най-голямо спестяване на енергия и горива се постига чрез топлоизолацията на външни стени и топлоизолацията на покриви. Тези два типа мерки, заедно с ЕСМ за енергия от ВИ, са водещи и по отношение спестяванията на парникови емисии.

Газоснабдяване

Газоснабдяването на община Силистра става възможно след изграждането на преносния газопровод Добрич-Силистра (диаметър Ф350), до Автоматичната

газорегулираща станция /АГРС/ -Силистра в землището на с. Калипетрово през 2013 година. В сервитута на газопровода (от двете страни по 15 м) е изграден оптичен кабел за предаване на технологична информация от работата на съоръженията. Проектът е финансиран от Международен фонд Козлодуй, чрез Европейската банка за възстановяване и развитие.

Газоразпределителната мрежа в град Силистра се изгражда от Ситигаз-България. Първите потребители на синьото гориво са промишлената зона Запад, общински и държавни обекти, а по-късно се включват и битови потребители.

Въпреки известен напредък през последните години, процесът на газифициране в общината остава крайно ограничен. Той отразява общото изоставане от средноевропейските нива на изграденост на газификационната мрежа и потреблението на газ от населението в района и страната. Поради по-късно получената възможност за газоснабдяване, област Силистра е с един от най-ниските показатели за страната с 0,23% газифицирани домакинства /само в община Силистра/. През 2018 г. в община Силистра 5,8% от домакинствата имат възможност за газифициране, но малка част от тях се възползват от тази възможност и битовите потребители са едва 105, което представлява 0,5% газифицирани домакинства в общината, при средна стойност за страната 3,12%. Към края на месец декември 2019 г. вече 16 обществени обекта и 178 домакинства в града са газифицирани, което показва положителна тенденция.

Икономическата среда е основният фактор, който влияе върху процеса. Тук се намесват и фактори като високата начална цена за инвестиция в газовата инсталация, непреодолима за голяма част от българските домакинства и вероятно недостатъчна осведоменост за по-ниските разходи като консумативи при потребление на природен газ.

Развитието на газоразпределителната мрежа в бъдеще следва да се осъществява както по отношение на промишлеността, така и по отношение на обществените сгради и домакинствата. Изграждането на нови газопроводни отклонения и/или присъединяването на нови абонати към съществуващите, е важна предпоставка за подобряване на бизнес средата и за повишаване конкурентоспособността на предприятията в общината.

Ползването на газ за отопление и битови нужди е една от алтернативите за преодоляване сезонните замърсявания на въздуха в града, резултат от ползването на други традиционни фосилни горива – въглища, нафта за горене и мазут.

Изводи и препоръки

Като цяло, електроенергийната инфраструктура в общината е с добра изграденост и в добро състояние. Инвестициите в общината са фокусирани върху изграждане и профилактика на трафопостове, изнасяне или рециклиране на електрически табла, ремонт на съоръжения по електрическите мрежи средно и ниско напрежение, полагане на нови кабелни линии средно и ниско напрежение в града, монтиране на електромери с дистанционно отчитане.

Община Силистра разполага с потенциал за получаване на алтернативен вид енергия, който активно усвоява най-вече с изграждане на фотоволтаични централи.

Съществува необходимост от повишаване на енергийната ефективност, както на обществените сгради и на жилищния фонд, така и на промишлените предприятия в общината.

Наблюдава се постепенно, но ограничено увеличаване на броя на газифицираните потребители в битовия и промишления сектор на общинско ниво. Параметрите на изградената газоразпределителна мрежа позволяват включване на бъдещи абонати.

Децентрализираното *производство на енергия от ВЕИ* или използването на слънчевата, вятърната, геотермалната енергия и биомасата съобразно местния потенциал и нужди е сектор с големи перспективи в страната, в частност и за община Силистра. По този начин се избягват разходите, свързани с присъединяване към мрежите, и загуби по пренос и разпределение на енергия.

Повишаването на *енергийната ефективност* е най-сериозното предизвикателство в областта на енергетиката. Многостранните ползи от енергоспестяването, са безспорни:

- Ограничаване на климатичните промени - спестяването на енергия е възможно най-бързият и разходоефективен път за постигане на националните стратегически цели за борба с климатичните промени, гарантиране на енергийната сигурност и постигане на устойчиво икономическо и социално развитие;
- Конкурентоспособност, заетост и възстановяване на икономиката - спестяването на енергия ще направи българската индустрия по-конкурентна и българските граждани по-благосъстоятелни;
- Борба с енергийната бедност - част от българските граждани имат затруднения с разходите си за потребена енергия, които представляват значителен дял от приходите им. Подпомагането на тези граждани да намалят енергийната си консумация по разходоефективен начин е най-подходящият начин за решаване на този проблем.

Разработваните и изпълнявани от общините Програми по ЕЕ и Програми за насърчаване използването на ВЕИ дават своите резултати, но е необходим механизъм за стимулиране изпълнението на заложените в тях амбициозни мерки.

Замяната на използваната електрическа енергия за отопление с високоефективни уреди на *природен газ* ще допринесе за повишаване на енергийната ефективност, предвид факта, че използването на природен газ за отопление и битови нужди изисква три пъти по-малко енергия в сравнение с използването на електрическа енергия. Изисква се много грижлива политика от страна на държавата, за да намери баланса между икономическите възможности на населението и по-глобалните екологични цели, респективно поетите национални ангажименти за намаление емисиите на CO_2.

1.10 Състояние на околната среда, влияние на глобалните климатични промени, природни рискове, рискови територии и зони

1.10.1 Компоненти и фактори на околната среда

Качество на атмосферния въздух

Рамковата директива 96/62/ЕС за управление на качеството на въздуха в градовете е ключов елемент от стратегията на ЕС за подобряване качеството на въздуха като цяло. Това налага стриктни изисквания относно извършвания мониторинг за вида и броя на контролираните замърсители, с оглед изготвяне на планове за действие за подобряване качеството на въздуха в средносрочен и дългосрочен аспект. От друга страна информирането на обществеността е основно изискване в Директивата.

Качеството на въздуха е последица от комбинираното действие на много и разнообразни фактори. Метеорологичните характеристики въздействат пряко върху разпространението на замърсителите в атмосферния въздух.

Основните антропогенни фактори**,** които оказват влияние върху качествата на околната среда са: промишлеността, транспорта, комунално-битовата дейност, употребата на изкуствени торове и пестициди в селското стопанство. Тези фактори оказват влияние върху състоянието на атмосферния въздух, водите, почвите и биологичното разнообразие.

Информация за качеството на атмосферния въздух във въздушния басейн на гр. Силистра се получава от Националната система за мониторинг на околната среда на МОСВ, и по конкретно от системата за мониторинг и контрол качество на атмосферния въздух в граничните българо-румънски градове по Долен Дунав. На територията на агломерацията – гр. Силистра , с. Айдемир, до 2011 г. функционират два пункта за мониторинг (ДАОС 1 "Профсъюзи" –в централната градска част и ДАОС 2 „Лесилмаш" –в западната промишлена зона), но в края на 2011 г. остава само този в централната градска част.

Контрол се осъществява и чрез Химична лаборатория в гр. Силистра – четири пъти дневно се вземат проби за наличието на серен диоксид, азотен диоксид, сероводород, фенол и прах.

В района на пристанището в гр. Кълараш е изградена фонова метеорологична станция, измерваща скорост и посока на вятъра (на височина 2 м и 10 м), налягане, температура, относителна влажност и слънчева радиация.

Отчетът за 2019 г. на "Програма за намаляване нивата на замърсителите в атмосферния въздух и за достигане на утвърдените норми за вредни вещества в район Силистра" отбелязва, че основният замърсител на атмосферния въздух се явяват финните прахови частици под 10 μm.

Събраната информация за замърсяването на атмосферния въздух обхваща периода 1998-2019 г., като данните в различните периоди са послужили за първоначално изготвена програма за подобряване на атмосферния въздух и последващата й актуализация. В годините след това по проект по програма PHARE е изготвена "Съвместна програма за управление качеството на въздуха по границата България - Румъния в района на долен Дунав" EUROPEAID/121203/D/SV/BG. С нея се извършва оценка на приноса по сектори, както и структурата по източници на емисии и е отчетено, че основен принос за замърсяване на атмосферния въздух с емисии е битовото отопление през студения период на годината.

По отношение на вида на източници на емисии основен източник се явяват горивните процеси (изгарянето на нискокачествени твърди горива). В края на 2013 г., въз основа на резултатите от постоянния мониторинг на качеството на атмосферния въздух, Министърът на околната среда и водите, със Заповед № 969 / 21.12..2013 г. отново определя община Силистра като район, в който замърсяването с ФПЧ$_{10}$ продължава да е проблем за качеството на атмосферния въздух, т.к. в годишен аспект средно денонощната норма е превишена.

В резултат на отчетените стойности за 2019 г., както и за предходните години, би могло да се каже, че поради причини от различно естество, устойчиво във времето, повечето замърсители (SO2, NO2, H2S, фенол), които са били над установените норми, трайно вече са под установените норми. През последните две години превишенията на финни прахови частици са в рамките на допустимия брой превишения.

Докладът на РИОСВ Русе 2019 г. отчита, че броят превишения на СДН за ФПЧ$_{10}$ в община Силистра е 8 пъти и е спазено ограничението от 35 пъти годишно превишаване на ПДК за този показател. Анализът показва, че превишенията на ФПЧ$_{10}$ основно се дължат на използването на твърди горива за отопление в битовия сектор в комбинация с лошите климатични условия за този период на годината – безветрие, образуване на трайни мъгли.

Изпълнението на краткосрочните мерки, заложени в актуализираната общинска програма за качество на атмосферния въздух в населените места е отчетено от системите за наблюдение. Основните дейности са свързани с почистване и измиване на уличната мрежа в града. Продължава и газифицирането на обществените обекти, като общо 16 обществени обекта и 178 домакинства са газифицирани към края на месец декември 2019 г.

Изводи и препоръки

- Община Силистра се характеризира с добро качество на околната среда, което се определя от липсата на крупни промишлени замърсители, земеделие, основаващо се на традиционни екологосъобразни практики, както и на благоприятни климатични условия.
- Замърсяването на атмосферния въздух се дължи основно на изгарянето на твърди горива в битовия сектор. Използването на влажна дървесина, фосилни горива, и в по-малка степен движението на амортизирани транспортни единици води до влошено качество на атмосферния въздух, особено при неблагоприятни атмосферни условия: мъгла, безветрие през месеците с отрицателни температури.
- Промишлената дейност не води до сериозно замърсяване на атмосферния въздух, но основен проблем остава изпускането на емисии на интензивно миришещи органични и неорганични съединения от определени производствени дейности, които създават дискомфорт на населението в град Силистра.
- Интензивността на концентрациите на фини прахови частици ($ФПЧ_{10}$) през зимния отоплителен период се запазва, докато през летния период тези превишения са единични. В района на град Силистра няма изградена топлоелектрическа централа и през зимния сезон населението използва предимно локални котли и печки на твърдо гориво. Други източници на замърсяване в региона са селското стопанство и транспортните дейности, като остарял автомобилен парк и лоша поддръжка на пътните настилки.
- С оглед по-нататъшното трайно поддържане на задоволителни нива на емисиите и съответно на концентрациите на $ФПЧ_{10}$, се налага предприемането на допълнителни мерки за намаляване на емисиите, които са основно насочени към битовото отопление и транспортните средства.
- Вторият тип мерки следва да бъдат насочени към поддържане добро състояние на пътна мрежа и намаляване образуването на нанос по пътните платна.

За снижаване нивата на $ФПЧ_{10}$ е необходимо преди всичко намаляване емисиите на фини прахови частици ($ФПЧ_{10}$) от битовото отопление чрез прилагане на мерките, заложени в Програмата:

- Поетапна газификация на община Силистра;
- Поетапно увеличаване на използването на природния газ за отопление на домакинствата;
- Замяна на стари, неефективни съоръжения за отопление на твърдо гориво с нови, екологосъобразни модели;
- Първоначален и текущ контрол за състоянието на МПС;
- Ремонт и почистване на уличната мрежа;
- И не на последно място – провеждане на информационна кампания сред населението за необходимостта и възможностите за подобряване на средата на живот.

След завършване на процесите на газификация в гр. Силистра и изпълнение на заложените мерки в актуализираните програми за качество на атмосферния въздух на община Силистра, се очаква трайно намаляване на замърсяването на атмосферния въздух с ФПЧ$_{10}$ и ФПЧ$_{2,5}$ и достигане на нормативно определените нива.

Води

Рамковата Директива за водите въвежда нов подход в управлението на водите, като въвежда екологични норми и цели за качеството, обезпечаващи структурата и функционирането на водните екосистеми.

Основните принципи при опазване на водите са:

- Недопускане заустването на непречистени отпадъчни води във водни обекти– изкуствени и естествени водоприемници, което се постига чрез интегрирано управление на водите в съчетание с останалите компоненти на околната среда; осъществяване на ефективен контрол при управление на отпадъчните води и прекратяване на замърсяванията; недопускане на нови източници на отпадъчни води да се въвеждат в експлоатация и заустват без пречиствателни съоръжения и непречистени; провеждане политика на реконструкция на стари и неефективни пречиствателни съоръжения на предприятията, заустващи отпадъчни води с качества над определените норми; спазване условията в разрешителните.
- Усъвършенстване и спазване институционалната система за мониторинг и контрол, гарантиращо добро състояние на отпадъчните води и повърхностните водни обекти, което се постига чрез подобряване на контролния мониторинг на обектите с отпадъчни води и повишен капацитет на екологичния статус.
- Реализиране задълженията на Плановете за управление на речните басейни (ПУРБ), като основен планов документ за интегрирано управление на водите.

Повърхностни води

Освен река Дунав, през област Силистра протичат само временни реки по време на интензивни валежи или снеготопене: Царацар, Канагьол, Сухата река и др. Крайбрежната ивица (терасите на р. Дунав в районите на градовете Силистра, Тутракан и на селата Ветрен, Сребърна, Попина, Нова Черна) е богата на плитки подпочвени води. На много места се срещат карстови извори, каквито води подхранват и езерото Сребърна. Характерно за добруджанските реки е, че те съществуват на определено разстояние след изворите си, след което се загубват в льосовите образувания на Добруджа и следващите ги суходолия, като не формират повърхностен приток към р. Дунав.

В зависимост от ползването им, водите се разделят на три категории: първа **–** води, които се ползват за питейни нужди, в хранителната и други промишлености, изискващи вода от същото качество; втора – води, които се ползват за водопой на животни, културни нужди, рибовъдство, воден спорт и др. и трета – води, които се ползват за напояване, за промишлеността и др. Река Дунав е III-та категория.

Качественият състав на водите на р. Дунав се следи чрез ежемесечен мониторинг на пункт от Националната система за екологичен мониторинг (НАСЕМ) „Река Дунав при гр. Силистра на пристанището”. Анализират се от 18 до 80 общи и специфични показатели в зависимост от вида мониторинг – контролен, оперативен или по така наречената „Дунавска програма”. Показателите са съобразени и с производствената

дейност в областта. Международен мониторинг по Дунавската програма при град Силистра се осъществява чрез три наблюдавани пункта – R0850-български бряг, M0850-среда на реката и L0850- румънски бряг. Пробите се вземат ежемесечно и се анализират по 45 броя показатели – 38 броя общи и специфични показатели (феноли, детергенти, нефтопродукти, хлорофил, общ азот и общ фосфор,тежки метали) и газхроматографски анализи за съдържание на пестициди и летлива органика. Проби за биологичен анализ се изпращат в ИАОС-София.

Радиационен фон на Дунавското крайбрежие – проби от река Дунав за радиологичен контрол – се пробонабират един път на тримесечие съгласно изискванията на Дунавската програма и анализите се извършват в Радиологичната лаборатория на ИАОС. Не са констатирани стойности над ПДК.

Качеството на повърхностните води отразява оценката на екологичното и химично състояние по водни тела към 2019 г., която Басейнова дирекция ,,Дунавски район" (БДДР) е изготвила на база резултатите от изпълнения през последните две години мониторинг- 2018 и 2019 г. При анализа на резултатите от проведения в периода 2018-2019 г. мониторинг в *Пункт на р. Дунав при гр.Силистра*, е установено, че физикохимичните показатели отговарят на изискванията за добро състояние съгласно приложения 6 и 7 от Наредба № Н-4 за характеризиране на повърхностните води. При анализа на вещества от групата специфични замърсители няма измервания, които да показват превишение на стойностите над СКОС. От анализираните приоритетни вещества няма превишени концентрации над СКОС.

В поречие Дунав попада и водно тяло „категория езеро" – *езерото Сребърна*, което се наблюдава като самостоятелно водно тяло и е референтен пункт за тип L5-Крайречни езера и блата. При анализа на резултатите от проведения в периода 2018-2019 г. мониторинг е установено, че по физикохимични показатели и специфични замърсители отговаря на изискванията за добро състояние съгласно приложения 6 и 7 от Наредба № Н-4 за характеризиране на повърхностните води. При извършения анализ на резултатите от мониторинга не се установяват превишени концентрации на приоритетни вещества спрямо Наредбата за СКОС.

Подземни води

За Област Силистра състоянието на подземните води се следи в няколко пункта от НАСЕМ на подземни води и на територията на община Силистра това са – кладенец тип „Раней", помпена станция (ПС) гр. Силистра; кладенец ШК-Р1, ВС„Силистра"; кладенец с. Сребърна, ДР-МП44 и кладенец Професор Иширково, ТК-1, ВиК „Силистра". Пробонабирането се извършва веднъж на тримесечие, а за с. Сребърна – два пъти годишно. Анализират се 20 броя показатели, включени в т.н. „базова програма". Един път годишно през м. август се извършват и анализи за определяне съдържанието на тежки метали, а на пунктовете в Силистра и Сребърна – за съдържание на пестициди. Няма отчетени превишения на препоръчителните показатели за опазване на подземните води от замърсяване.

Третирането на отпадъчните води от населените места е един от начините за преодоляване на проблема с лошото им качество в някои от наблюдаваните участъци. Навиците на населението и по-малки предприемачи за изхвърляне на битови отпадъци в речните корита и тераси, както и формирането на нерегламентирани сметища в сухи дерета, които биват отмивани при обилни и сезонни валежи или при снеготопенето, допълнително влошават ситуацията. Този проблем възниква като последица от недостатъчно ефективен контрол на местните и екологични власти,

обвързван по начало с недостатъчния обем хора, техника и финансови ресурси. Системи за видео наблюдение и активизиране на еко-патрули на училищен или неформален принцип от младежи и деца, с активното съдействие на местните власти, са доказано ефективни механизми за контрол върху проблема и „превъзпитаване" на замърсителите.

Почви

Като компонент на околната среда, почвата е незаменим, ограничен и практически невъзстановим природен ресурс, което налага опазването му от вредни въздействия и унищожаване, както и неговото устойчиво ползване. Най-разпространените видове увреждане на почвите са замърсяване с тежки метали и металоиди, нефтопродукти, различни форми на деградационни процеси катоерозия, вкисляване и засоляване.

Оценка за състоянието на почвите се извършва в рамките на Националната система за мониторинг на почви, изцяло съобразена с последните изисквания на Европейската комисия и Европейската агенция пооколна среда, както и с националното законодателство.

През последните години все по-вече се налага тенденцията за намаляване замърсяването на земите и почвите. Ограниченото ползване на пестициди и торове в земеделието, програмите за екологично земеделие и животновъдство, въведеният контрол за ограничаване на емисионното замърсяване по отношение на въздуха, водите и управлението на отпадъците, технологичното обновление в производствените процеси и дейности водят до намаляване деградацията на земите и почвите.

В обхвата на РИОСВ–Русе, са определени 3 пункта за наблюдение състоянието на почвите в община Силистра - в населените места Брадвари, Полковник Ламбриново и Богорово. Почвеното пробонабиране и анализите се извършват от Регионална лаборатория-Русе. При извършените анализи до момента не са регистрирани наличия на тежки метали над ПДК, както и засоляване и вкисляване на почвите. Това се дължи на воденето от земеделските кооперации и арендатори на добри земеделски практики, правилна употреба на пестициди и торове и сеитбооборот. При извършваните контролни проверки не са констатирани и замърсявания с продукти от растителна защита. Земеделските производители не съхраняват на производствените си площадки препарати за растителна защита. Ползват се дози, които са необходими за третиране.

През 2020 г стартира проект „Екологосъобразно обезвреждане на излезли от употреба пестициди и други препарати за растителна защита с изтекъл срок на годност", финансиран от Българо-Швейцарската програма за сътрудничество (БШПС), като целта му е да събере и изнесе в Германия всички негодни пестициди, тъй като на територията на община Силистра съществуват 6 неохраняеми складове за ПРЗ - в селата Калипетрово, Ветрен, Бабук, Брадвари, Смилец и Богорово.

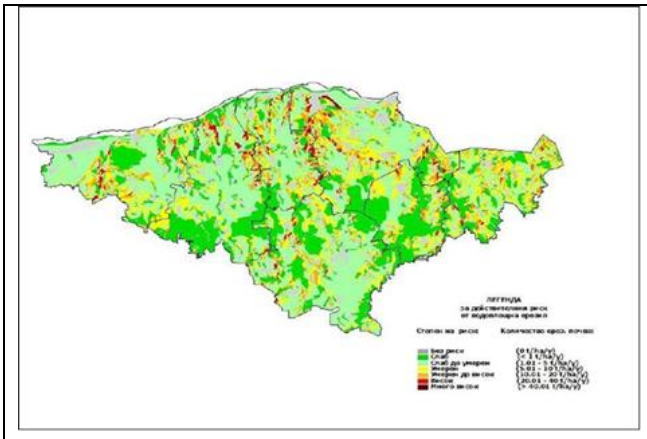
Ерозията е най-широко разпространеният и интензивно протичащ деградационен процес върху почвената покривка на земята. Крайният резултат от действието на ерозията е безвъзвратното разрушаване на почвата, както като природно тяло и средство за селскостопанско производство, така и като основа на природната среда.

Ерозията се проявява главно в плоскостно отнасяне на почвения слой и в ровинна ерозия. Ерозионните процеси в Дунавската равнина непрекъснато увеличават своя интензитет, като причиняват значителни вреди на инженерни съоръжения и селското

стопанство. Най-силно засегнат от ровинна ерозия е Дунавският бряг. Тя застрашава функционирането на изградени водовземни съоръжения в терасата на р. Дунав.

Площната водна ерозия се проявява най-вече при обработваемите земеделски земи и при земи с наклон на терена по-голям от 1°. За възникването и наличието на ерозионните процеси освен наклона голяма роля играят и валежите.

В Доклада на РИОСВ Русе за 2019 г. на базата на използвания в ИАОС математически модел за изчисляване на водоплощната ерозия са представени данни за състоянието на земеделските земи в общините на областите Силистра, Разград и Русе, които са засегнати от водоплощна ерозия.

Фигура 22: Действителен риск от водоплощна ерозия на територията на област Силистра

Средногодишната интензивност на водоплощната ерозия за област Силистра е 14 t/ha/y.

В обхвата на РИОСВ Русе най-големите годишни почвени загуби са на територията на област Силистра – 106847 t/y.

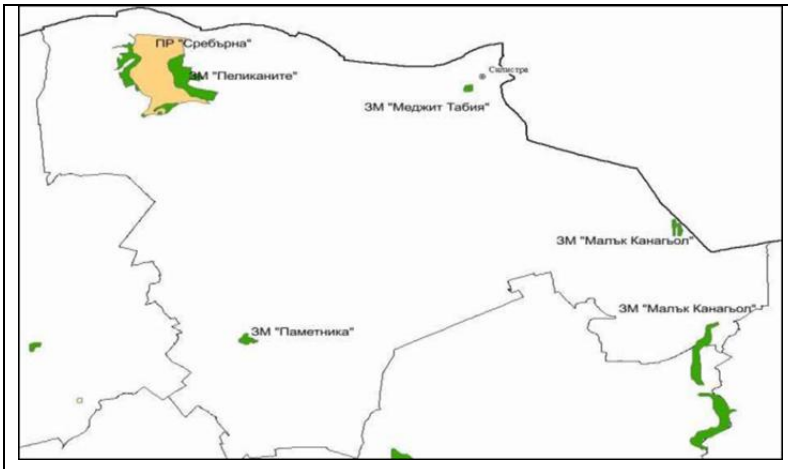
Проявления има и ветровата ерозия**,** поради равнинния и открит релеф и периодично силните ветрове. Създадени са полезащитни горски пояси с цел предотвратяване на ветровата ерозия и равномерно разпределение на снежната покривка в междуклетъчните пространства. По този начин те изпълняват и влагозадържащи функции.

Прилагането на добрите земеделски практики, правилното залесяване и обработки са гаранция за предотвратяването на ветрова и водна ерозия на почвата. Опазването на почвите от ерозията става чрез земеустрройствени, агротехнически, лесомелиоративни и мелиоративни-технически дейности.

Национална екологична мрежа

Националната екологична мрежа се състои от защитени територии, обявени според изискванията на Закона за защитените територии, и защитени зони, които се обявяват според изискванията на Директива 92/43/ЕИО на Съвета за опазване на естествените местообитания и на дивата флора и фауна и Директива 2009/147/ЕИО на Съвета относно опазването на дивите птици.

Защитените територии са основен инструмент за опазване на биологичното разнообразие в екосистемите и на естествените процеси, протичащи в тях, както и на характерни или забележителни обекти на неживата природа и пейзажи.

Фигура 23: Защитени територии в община Силистра

На територията на община Силистра, частично или изцяло попадат общо **5 обекта**, обявени за защитени по силата на Закона за **защитените територии**. От тях една е със статут на поддържан резерват (ПР „Сребърна" с 892 ха площ), а останалите са със статут на защитени местности.

Поддържан резерват „Сребърна" е една от най-важните и ценни защитени територии с голямо значение за опазване на биологичното разнообразие не само в страната ни, но и в световен аспект. Резерватът е обявен през 1948 г. с Постановление на министерството на земеделието и държавните имоти и от тогава последователно е включван в списъците на различни национални нормативни актове и международни конвенции и организации. През 1965 г. е отнесен към категория „А" на проекта МАР - списък на най-значимите влажни зони в Европа, а през 1975 г. е обявен за влажна зона с международно значение по Рамсарската конвенция. През 1977 г. получава статут на биосферен резерват по програма МАВ на ЮНЕСКО – „Човекът и биосферата". През 1983 г. около резервата е обявена буферна зона и резерватът получава най-голямото си признание - включен е в Списъка на Световното културно и природно наследство на ЮНЕСКО.

Освен поддържан резерват, съгласно Закона за защитените територии, „Сребърна" е орнитологично важно място в България, попада в две защитени зони - Натура 2000: „Сребърна" с идентификационен код BG 0000241 по Директивата за съхранението на дивите птици с площ 1448,20 ха и в „Лудогорие-Сребърна" с код BG 0000169 с площ 5223.80 ха по Директивата за запазване на природните местообитания и на двата флора и фауна. Резерватът е един от първите на територията на България, които имат утвърден и влязъл в сила План за управление.

ЗМ „Пеликаните" - през 2007 г., със Заповед No.527 от 12.07.2007 г. МОСВ прекатегоризира буферната зона на ПР „Сребърна" в самостоятелна **защитена** местност „Пеликаните". Тя включва 542.8 ха земи от горския и селскостопанския фонд, а ограниченията на дейностите в нея включват забрана за строителство (с изключение на пречиствателни съоръжения), забрана за ловуване в определени периоди, забрана за залесяване с неместни видове и др.

Защитена местност „Малък Канагьол" е каньоновидно суходолие на територията на общините Силистра, Кайнарджа и Алфатар. Площта на ЗМ е 3699,641 дка и попада в горски фонд. В по-голямата си част защитената местност се припокрива в защитени зони „Хърсовска река" по Директивата за птиците (BG 0002039) и Директивата за хабитатите (BG 0000106).

Защитена местност „Меджиди (Меджит) табия", с находящата се там стара турска крепост е първоначално обявена за историческо място със Заповед No.2194 от 12.12.1968 г. на тогавашното Министерство на горите и горската промишленост.

През 2003 г. е прекатегоризирана в защитена местност със Заповед No.РД-1207 от 24.09.2003 г. на МОСВ с цел: опазване на територия с характерни за района екосистеми и ландшафти.

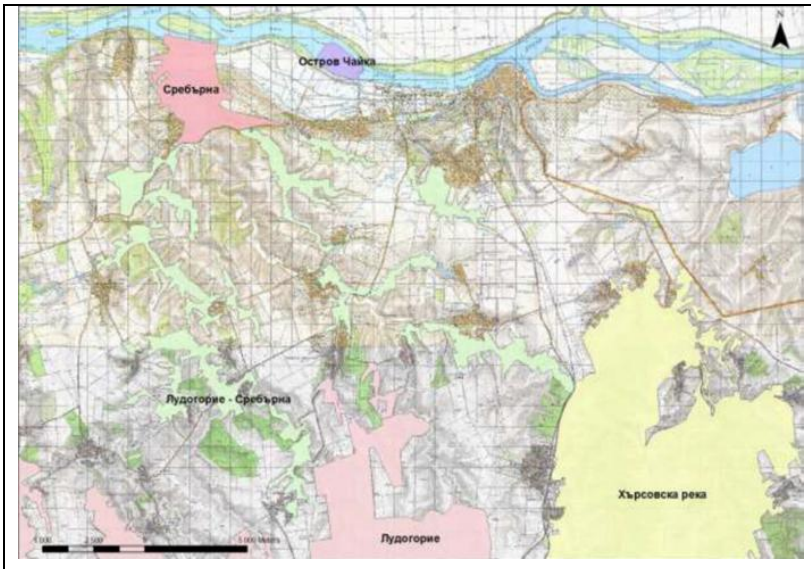
Защитена местност „Паметника”**.** Обявена е като Историческо място през 1973 г. (Заповед No.3962 от 20.12.1973 г. на тогавашното Министерство на горите и природната среда). Изграден е паметник на загинали съветски летци-1942 г. След премахването на категорията исторически места от Закона за защитените територии, е едно от малкото такива, прекатегоризирани в защитени местности. Това става със заповед № РД-1209 от 24.09.2003 г. на МОСВ.

Защитени зони (ЗЗ)

С цел осигуряване на дългосрочното оцеляване на ценните и застрашени видове и местообитания и в съответствие с международните договорености в областта на опазването на околната среда и биоразнообразието, в Република България са обявени защитени зони, които са част от общоевропейската мрежа НАТУРА 2000.

Това са места от територията на страната, които отговарят на изискванията на двете основни за опазването на околната среда директиви: Директива 92/43/ЕИО за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна и Директива 2009/147/ЕО на Европейския парламент и на Съвета, относно опазване на дивите птици. България е на второ място в ЕС с процент от територията, която е в Натура 2000 (34.3% или 3 905 989 ха обща площ).

На територията на община Силистра изцяло или частично попадат общо пет защитени зони от екологичната мрежа Натура 2000:

Фигура 24: Защитени зони по Натура 2000

Защитена зона „Сребърна” – зона тип „С” *(защитена по смисъла на двете директиви: Директива 79/409/ЕЕС за птиците и Директивата 92/43/ЕЕС за местообитанията)*

Защитена зона „Лудогорие” – зона тип J (*защитена зона по Директивата за птиците, която припокрива защитена зона по Директивата за местообитанията*)

Защитена зона „Лудогорие-Сребърна”- тип „К” (*зона по Директивата за местообитанията, която припокрива зона по Директивата за птиците*

Защитена зона „Хърсовска река”- тип J (*зона по Директивата за птиците, която припокрива зона по Директивата за местообитанията*)

Защитена зона „Остров Чайка” – зона тип „В” (*по Директивата 92/43/ЕЕС за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна)*

1.10.2 Анализ по фактори на въздействие

Отпадъци

От септември 2006 г. в гр. Силистра функционира регионално депо за твърди битови отпадъци (РДТБО), изградено със средства по Програма ИСПА на Европейския съюз. Депото приема битови, строителни и производствени отпадъци. Обслужва общините Силистра, Кайнарджа, Ситово, Дулово, Алфатар и Главиница.

Всички населени места в община Силистра са обхванати от система за организирано сметосъбиране. Към момента основният метод за обезвреждане на отпадъците е депонирането им на РДТБО в гр.Силистра. Сметоизвозването на твърдите битови отпадъци (ТБО) се извършва по график, утвърден и контролиран от общината. Периодичността на обслужване за град Силистра варира от ежедневно за контейнерите „Бобър" до веднъж седмично за съдовете „Мева" и контейнерите от 4 $м^3$ в селата Айдемир и Калипетрово

Община Силистра има сключен договор за "Изграждане на инсталация за предварително третиране на ТБО в т.ч компостиране на зелени отпадъци", но понастоящем още не е реализиран. Строителните отпадъци се третират основно чрез депониране.

В гр. Силистра функционира инсталация за сепариране на отпадъци от опаковки, но все още цялостно не е решен проблема с управлението на специфичните отпадъчни потоци - липсва система за разделно събиране на опасни отпадъци от бита, липсва система за управление на отпадъците от излязло от употреба електрическо и електронно оборудване (ИУЕЕУ), гуми, масла и нефтопродукти и др. специфични и масово разпространени отпадъци. На депото в Силистра строителните отпадъци се депонират смесено с битовите отпадъци.

Условията и регламентите, при които ще се осъществяват дейностите по управление на отпадъците са разписани в "*Наредба за условията и реда за изхвърлянето, събирането, включително разделното, транспортирането, претоварването, оползотворяването и обезвреждането на битови и строителни отпадъци, включително биоотпадъци, опасни битови отпадъци, масово разпространени отпадъци, и поддържане и опазване на чистотата на територията на община Силистра*", която е от 2017 г. и е резултат от промените в националното законодателство.

По отношение на старите селски сметища са изготвени проекти за тяхната рекултивация, но все още не всички са реализирани. Проблем за общината остават незакритите, нерегламенитрани сметища в общо 18 населени места: с. Айдемир,с. Калипетрово,с. Бабук, с. Казимир, с. Проф. Иширково, с. Брадавари, с. Йорданово, с. Сърпово, с. Полк. Ламбриново, с. Срацимир, с. Българка, с. Богорово, с. Поп Кралево, с. Главан, с. Ветрен, с.Сребърна и с.Майор Ценович.

Изводи и препоръки

Основните проблеми, свързани с третирането на отпадъците на територията на община Силистра могат да бъдат обобщени в следните насоки:

- неприлагане на йерархия при управление на отпадъците - основен метод за третиране н отпадъците остава депонирането. Прилагането на приоритетите за управление на отпадъците, съгласно ЗУО се затруднява, поради недостатъчните мерки за намаляване на отпадъците, постъпващи за

депониране и изпълнението на изискванията за разделно събиране на отпадъците. На територията на инспекцията, няма изградени системи от съоръжения и инсталации, с достатъчен капацитет за третиране на отпадъците, преди тяхното обезвреждане.

- липса на икономически инструменти, свързани с предотвратяване образуването на отпадъци - настоящите системи за производство и потребление не предлагат много стимули за превенция и намаляване на отпадъците.
- събиране на екотакси за продукти, след употребата на които се образуват масово разпространени отпадъци - отделяните разходи за управление на отпадъците на всички нива са недостатъчни, както и инвестициите свързани с управлението на отпадъците.
- все още експертите констатират неконтролирано изхвърляне и/или изгаряне на отпадъците и появата на нерегламентирани сметища в и извън населените места.

Статистиката показва, че депата за битови отпадъци намаляват значително през годините, поради прилагането на нова политика и насоки за третиране на отпадъците в страната. Първоначалните стъпки са със закриване на всички образувани сметища в малките населени места в общините, въвеждане на организирана система за извозване на отпадъците в населените места и депонирането на всички образувани отпадъци на регламентирано депо, отговарящо на всички изисквания на законодателството.

На по-късен етап е въведена и система за Регионално ползване на едно депо от няколко общини с Националната програма за управление на дейностите по отпадъците 2009-2013 г. /НПУДО/. Целта на тази мярка е ограничаване на площите, заети от депа за отпадъци, с което да се намали замърсяването на околната среда и да се понижат разходите по експлоатацията, а също и да се насърчат общините към използване на други методи за третиране на отпадъците.

С въведените Национални цели за намаляване на депонираните отпадъци се цели най-късно до 2020 година количествата на депонираните отпадъци в страната да намаляват. Капацитетите на депата за отпадъци са почти запълнени, а заетите площи от тях са хиляди декари, което крие сериозен риск за замърсяване на околната среда.

Съгласно Директива 2008/98/ЕО на европейският парламент и въведената с нея йерархия за управление на отпадъците се очаква намаляване на депонираните отпадъци и увеличаване количеството на оползотворените и рециклирани такива.

Основно предизвикателство по отношение управлението на отпадъците в община Силистра е прилагането на ефективно и дългосрочно решение за тяхното събиране и обработка, което да позволи пълноценното им оползотворяване като източник на ресурси и суровини за местната икономика. Изграждането и въвеждане в експлоатация на модерно съоръжение за третиране и преработка на отпадъци ще реши много от изложените по-горе проблеми. Той има отношение и към въпроса с рециклираните отпадъци на територията като един от ключовите екологични индикатори на местното развитие през новия планов период.

Акустична среда

Шумът е един от основните физични фактори с неблагоприятно въздействие върху населението и водещ до акустичен дискомфорт в околната среда особено в големите градове. Най-силно засегнати от високи шумови нива са агломерациите с население над 100 хил. жители, поради което те попадат в обхвата на Директива 2002/49/ЕО относно оценката и управлението на шума в околната среда, транспонирана в националното ни законодателство чрез Закона за защита от шума в околната среда. Цитираната директива изисква от държавите членки на петгодишен период да разработват стратегически карти на шума и планове за действие към тях за всички обекти от обхвата й.

Незадоволителната акустичната обстановка в град Силистра може да бъде оценена като дължаща се на комбинация на следните основни фактори:

- незадоволително състояние на пътните настилки,
- застрояване на терени около шумни улици и булеварди,
- липса на бариери и активни противошумови мерки за зоните с предполагаема приоритетна шумова защита (тихи зони, учебни и лечебни заведения),
- недостатъчна пропускателна способност на градската транспортна мрежа,
- непозволено използване на звукова сигнализация от водачи на МПС,
- превишаване на допустимата за насел. място скорост на движение на МПС,
- допускане като участници в движението на неизправни МПС и др.

Годишният доклад на РЗИ Силистра за 2019 г. дава актуална картина за шумовото натоварване в града. В РЗИ Силистра е разработена Програма за мониторинг на шума в урбанизираната територия на град Силистра, издадена 2011 г. с две актуализации през май 2015 г. и през март 2017 г.

Първата актуализация е извършена във връзка с продължителни жалби за шум от трафика на товарни автомобили с направление ГКПП Силистра-Кълъраш. Това налага включване на пункт в тази зона, в непосредствена близост до ГКПП. През града транзитно преминават тежкотоварни автомобили. Засиленият трафик е свързан с преминаването на тежкотоварни, лекотоварни и леки автомобили на вход и изход през ГКПП-Силистра, разположен на сухопътната граница с Р. Румъния.

Втората актуализация на Програмата се извършва през март 2017 г. във връзка с настъпили промени в интензивността на автомобилното движение, пътната инфраструктура, начина на застрояване и организацията на урбанизираните територии – извършва се замяна на 3 броя пунктове и определяне на нови. Въпреки мерките, които администрацията на община Силистра предлага, на този етап няма работещ вариант, който да насочва тежкотоварните МПС към изградения фериботен комплекс в района на западна промишлена зона, вместо да преминават през жилищната зона на град Силистра, разположена в югоизточната част на града. На този етап целият трафик от тежкотоварни автомобили, извършващи международно пътуване през ГКПП-Силистра, преминава през града и денонощно засяга голяма част от населението с високи нива на шум и лоша здравно-хигиенна оценка на жилищната среда.

В град Силистра са определени 15 контролни пункта за мониторинг на шума, които са разпределени в 3 групи: Първа група – пунктове, разположени върху територии, подложени на въздействието на интензивен автомобилен трафик; Втора група -

пунктове, разположени върху територии с промишлени източници на шум и Трета група - пунктове, разположени върху територии, подлежащи на усилена шумозащита

В пунктовете, разположени върху територии с интензивен автомобилен трафик, прилежащи към пътни, ж.п. и въздушни трасета, граничната стойност на еквивалентното дневно ниво на шума е 60 dB(A), съгласно Наредба № 6 за показателите за шум в околната среда. В тези пунктове измерените L-(усреднени еквивалентни) дневни нива на шума са над 60 dB(A).

В пунктовете, разположени върху територии с промишлени източници на шум – производствено-складови територии и зони, граничната стойност на еквивалентното дневно ниво на шума е 70 dB(A). В тези пунктове измереното дневно ниво на шума е в диапазона от 63 до 68 dB(A), т.е. няма превишение на граничната стойност.

В пунктовете, разположени върху територии, подлежащи на усилена шумозащита, при гранична стойност на еквивалентното дневно ниво на шума 45 dB(A), в зоните за учебна дейност измерените L (усреднени еквивалентни) дневни нива на шума са съответно 64 dB(A), 66 dB(A) и 67 dB(A); в зоната за лечебна дейност измереното L (усреднено еквивалентно) дневно ниво на шума е 65 dB(A) и в зоната за обществен и индивидуален отдих измереното L (усреднено еквивалентно) дневно ниво на шума е 62 dB(A), т. е. навсякъде има превишение на граничната стойност.

В жилищните зони и територии, граничната стойност на еквивалентното ниво на шума е 55 dB(A). В двата пункта измерените L (усреднени еквивалентни) дневни нива на шума са съответно 62 dB(A) и 68 dB(A), т. е. също има превишение на граничната стойност.

Тенденции: В диапазона под 58 dB(A) през 2019 г. не попада нито един пункт и това трайно се запазва като тенденция през последните 8 години. В диапазона от 58–62 dB(A) през 2019 г. попадат два пункта – зона за отдих в близост до Дунавски парк и в жилищна територия. От последната актуализация на Програмата за мониторинг на шума в урбанизираната територия на град Силистра, извършена през 2017 г., броят на пунктовете, попадащи в този диапазон не е голям, през 2017 г. един пункт, а през 2018 г. нито един пункт не попада в този диапазон. В диапазона от 63–67 dB(A) през 2019 г. попадат 10 пункта (67%). Наблюдава се намаляване броя на пунктовете в този диапазон с предходната година и нарастване с 1 брой в сравнение с 2017 г. В диапазона от 68-72 dB(A) пунктовете за 2019 г. се запазват 3 броя (20%) в сравнение с 2018 г., но през последните четири години се наблюдава намаляване на броя им в този диапазон.

Изводи и препоръки

Измерените еквивалентни нива на шума трайно се запазват над граничните стойности. На пунктовете, които се намират в зони с учебна, лечебна дейност и жилищни зони, измерените дневни еквивалентни нива на шума са над граничните стойности.

Пунктовете, в които има измерени еквивалентни нива на шума, превишаващи граничните стойности за 2019 г са: в Първа група – райони, прилежащи към пътни трасета с интензивен автомобилен трафик (всички пунктове от групата са с превишение на граничните стойности на шума); в Трета група – райони, подлежащи на усилена шумозащита (зони за учебна дейност, зони за лечебна дейност, жилищни зони и територии) - всички пунктове от групата са с превишение на граничните стойности на шума.

Преобладават пунктовете с нива в диапазона 63-67 dB(A) – 10 бро я (67%), а в диапазона под 58 dB(A) няма нито един пункт.

В 87% от пунктовете са измерени наднормени нива на шум. Анализът потвърждава трайно задържане нивата на шумовото замърсяване в диапазона 63-67 dB(A), приет за не прекомерно висок шум, но носещ сериозен здравен риск. Броят на пунктовете, в които измерените нива на шума са над граничните стойности е значителен и затова факторът шум продължава да бъде проблем за здравето и качеството на живот на живеещите в град Силистра.

Община Силистра предприема редица мерки за подобряване на акустичната обстановка:

- Една от основните мерки е реализацията на проекта „Екологично чист транспорт в трансгранична зона Наводари – Силистра". Основните дейности, предвидени за реализиране в рамките на проекта в частта за Община Силистра са: Изграждане на мрежа от велоалеи – 7394 м; Изграждане на 7 бр. велостоянки; Закупуване на 30 бр. електрически велосипеди и 30 бр. стандартни велосипеди; Изграждане на соларен паркинг за електро автомобили.
- Общината изразява своята подкрепа по всички дейности за изграждането на мост на р. Дунав. С неговото изпълнение ще се даде възможност да бъде отклонен тежко-товарния трафик от ул. „Седми септември", бул. „Велико Търново" и ул. „Добрич", който през последните 3 години се оказва основен проблем за живущите в югоизточния район на града.
- Съобразно заделените средства, Община Силистра продължава да извършва ремонтни дейности на уличната мрежа, с което се цели намаляване на шумовото натоварване.
- В района на МБАЛ Силистра се очаква изграждане на нова сграда на Спешно отделение, свързано с реконструкция на настилки, а при нужда и промяна в организацията на движението в района. По отношение на озеленяването в този район, улиците, граничещи с МБАЛ Силистра са със задоволително озеленяване с дълготрайна декоративна растителност.

Най-належащите проблеми, свързани с шумовото натоварване в гр. Силистра, са интензивният трафик на тежкотоварни автомобили по улиците, които се явяват част от международния транспортен коридор по първокласен път I-7, както и трафикът по една от основните улици в северната страна на централната градска част, в непосредствена близост до Дунавския парк и ПМГ „Св. Климент Охридски". Състоянието на настилката е добро, но наличието на превишения на шумовите нива е основно от усиления трафик и най-вече от състоянието на МПС. Този трафик създава наднормени шумови нива през всички периоди на денонощието, както и замърсяване на околната среда.

Основната препоръка към община Силистра е незабавно да се стартират мерки по извеждане на тежкотоварния трафик на МПС през ГКПП-Силистра към фериботен комплекс Силистра-Кълъраш. Мярката за регулиране на трафика чрез пропусквателен режим на входа на гр. Силистра по главен път I-7 е само временно решение Озеленяването в гр. Силистра с дълготрайна декоративна растителност от дървета и храсти не може да изпълни функцията на шумоизолиращи пояси, тъй като не е така проектирана и изпълнена и не са налице такива градоустройствени

решения. Това остава като препоръка за реализиране при бъдещи проекти за подобряване на урбанизираните територии, в т.ч. на акустичната среда.

Радиационна обстановка

Радиационната обстановка в Р. България основно се обуславя от дейността на уранодобивната и уранопреработвателната промишленост, функционирането на атомната електроцентрала —Козлодуй, дейността на топлоелекроцентралите с твърдо гориво, производството и употребата на фосфорни торове.

Докладът на ИАОС, приет 16.09.2020 г. отчита че през 2018 г. Националната автоматизирана система за непрекъснат контрол на радиационния гама-фон не е регистрирала стойности на радиационния гама- фон, различни от естествените.

Не е наблюдавана тенденция за повишаване на обемната специфична активност на естествените и техногенни радионуклиди в атмосферния въздух.

При наблюдението на радиационното състояние от фоновия мониторинг за:

- Необработваеми почви, не са констатирани изменения над характерните за съответните райони стойности на специфичната активност на естествените и техногенни радионуклиди.
- В повърхностните водни тела и седименти в страната, не са установени замърсявания с естествени и техногенни радионуклиди.
- В районите на потенциални замърсители не е установено разширяване на засегнатите от предишната дейност терени.

1.10.3 Влияние на глобалните климатични промени, природни рискове, рискови територии и зони

На базата на проведените дългогодишни инструментални наблюдения върху средната годишна температура на въздуха и валежите в страната специалистите по измененията на климата са стигнали до извода, че за България тенденцията през следващите десетилетия е към затопляне, намаляване на годишната амплитуда между максималната и минималната температура на въздуха, увеличаване на честотата на екстремни метеорологични явления, увеличаване на случаите с проливни валежи, увеличаване на броя на дни с гръмотевични бури и градушки в по-хладни месеци - през април и септември, увеличаване на броя на засушаванията, намаляване на дебелината на снежната покривка, ускоряване на снеготопенето.

За България най-значими са нарастванията на случаите с валеж между 5 и 10 литра за денонощие и тези над 40 литра за денонощие. Намаляването на валежните количества ще доведе до промяна на водните ресурси. При най-песимистичните сценарий се очаква понижаване на речния отток в страната до 40- 50%. Високите температури на въздуха, в съчетание с валежния дефицит през летния сезон, ще доведе до по-високи стойности на транспирацията и евапотранспирацията през този период от годината. Всичко това ще увеличи риска от засушаване.

Индикатори за чувствителността към климатичните промени и екстремните събития, свързани с тях, са: количество на повърхностни води; количество на подземни води; качество на водите; засушаване; наводнения; водоснабдяване за питейно-битови нужди /подпочвени и течащи повърхностни води/; водоснабдяване за питейно-битови нужди /водовземане от язовир/; разход на енергия.

Според изчисления индекс на уязвимост от климатичните промени за районите (NUTS 2) за целия ЕС, Северният централен район попада в пета група (от общо 6), с

най-висока уязвимост. Най-чувствителните сектори към климатичните изменения са селското стопанство, туризмът, управлението на водните ресурси и горският фонд. Влиянието на глобалните климатични промени е най-отчетливо при средните годишни температури и средните годишни валежи.

Сравнението на температурата през 2017 г. за СЦР спрямо средната температура за базисния период 1961-1990 г. показва продължаваща тенденция за покачване на средната годишна температура. През 2017 г. аномалията на средната годишна температура на въздуха в административните области на района варира от +0,5-0,8 °C до +1.3-1,4 °C (за териториите с н.в. до 800 m). За област Силистра отклонението на средната годишна температура на въздуха (в ^{o}C) през 2017 г. спрямо климатичните норми 1961-1990 г. е 1,1-1,2 °C. Най-топъл, с най-големи положителни отклонения на средномесечната температура на въздуха от нормата, е месец март. Най-студеният месец е януари, с най-големи температурни аномалии.

През 2017 г. повече валежи спрямо нормата са паднали във всички области на СЦР. Въобще, районът е сред тези с най-голямо увеличение на валежите вследствие климатичните промени. Област Силистра се откроява с най-голямо увеличение на валежите за страната– 162%. Най-дъждовният месец е октомври, с валежи средно 2.5-3 пъти повече от месечната норма. Най-сух е месец август.

Климатичните сценарии за България са разработени в НИМХ-БАН в рамките на проекта CECILIA. Проведени са симулации на регионалния климат за два интервала за бъдещето -за "близко бъдеще" (2021-2050 г.) и "далечно бъдеще" (2071-2100 г.), за да се установят тенденциите (т.е. изменението спрямо сегашния референтен климатичен период 1961-1990 г.) за средната годишна температурата на въздуха и средната годишна валежна сума.

По отношение на температурата за СЦР, както и за цялата страна, се очаква увеличение на средногодишната температура, като това увеличение е с около 1.5-2°C за близкото и между 2.5 и 3.5^{o}C за далечното бъдеще.

При годишните валежи също се очаква увеличение на валежите през първия период. През втория период е възможно тенденцията да се промени и в отделни части да се стигне до намаляване на валежите.

През последните години се увеличава честотата на природните бедствия. Наблюдавани са серия от бедствени ситуации, свързани главно с развитието на мощни конвективни бури, които предизвикват сериозни материални щети и човешки жертви, в редица райони на България. Последици от тези процеси са и зачестилите наводнения.

СЦР е на второ място в страната по дял на териториите под заплаха от наводнения. В пределите на СЦР са определени *райони със значителен потенциален риск от наводнения (РЗПРН)* според ПУРБ на Дунавския район. Тези рискови райони са съсредоточени предимно по Дунавския бряг, където са и най- значителни по площ.

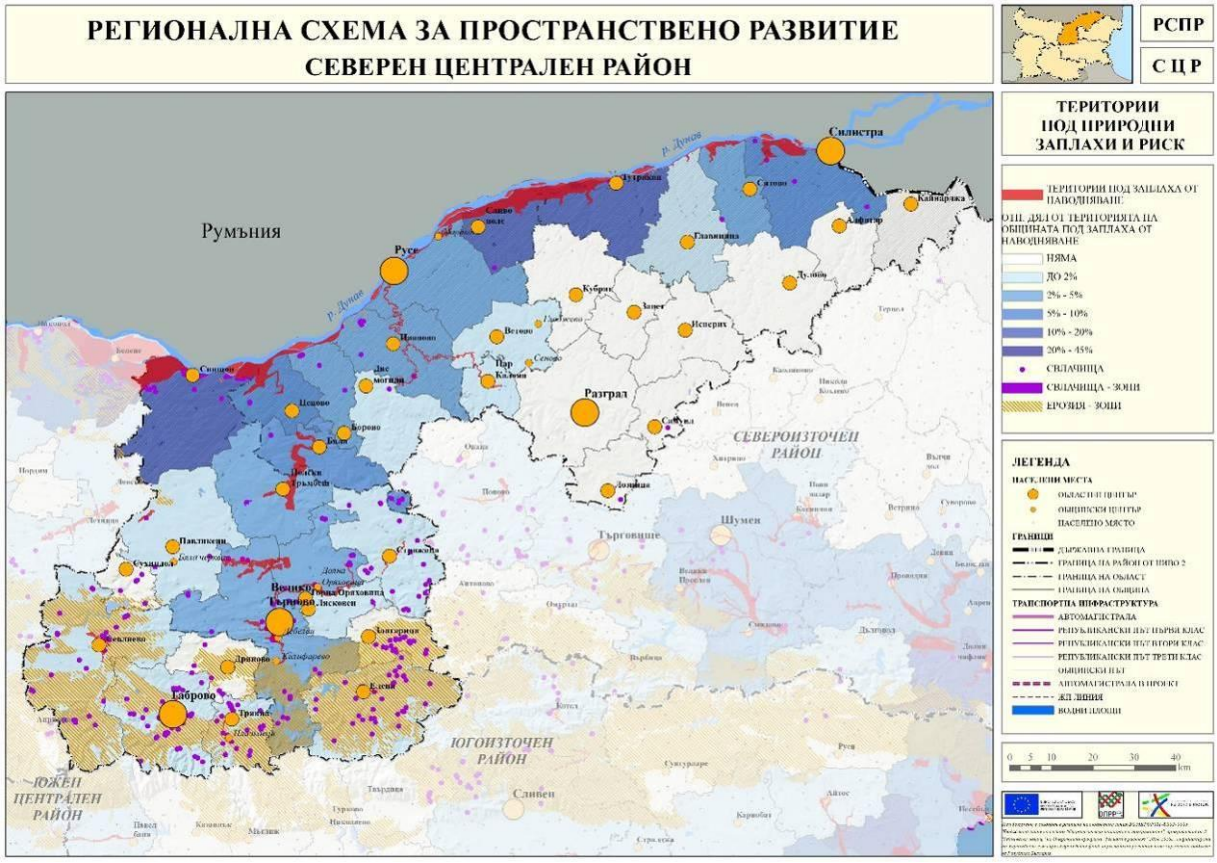
Планът за управление на риска от наводнения в Дунавски район за басейново управление 2016-2021г., приет с РЕШЕНИЕ № 1104 / 29.12.2016 год. на Министерски съвет, определя Район BG1_APSFR_DU_001, обхващащ цялото крайбрежие на р. Дунав, като район със значителен потенциален риск от наводнения по чл. 146г от ЗВ.

Община Силистра попада в този район с висок риск от наводнения с 10 до 20% дял на територията под заплаха. Дигата на р. Дунав, разположена на територията на общината е дълга 22 км. Критичната точка на преливане е 785 см.

В ПУРН са предвидени мерки за предотвратяване и защита от наводненията, като почистване и стопанисване на речните легла в границите на урбанизирана територия и надграждане на диги.

Северният централен район е и на второ място в страната (след СЗР) с най-значимо развитие на *свлачищните процеси*. В СЦР, засегнатите от свлачищни процеси са най-вече общините, разположени по високия Дунавски бряг, а така също и тези по десните брегове на дунавските притоци. Активизацията на свлачищата е пряко свързана с климатичните промени и най-вече на интензивните валежи.

Фигура 26: Територии под природни заплахи и риск

Източник: Проект на Интегрирана стратегия за развитие на СЦР 2021-2027 г.

Според данните от регистъра на свлачищата в България, в община Силистра има 7 свлачища, 3 от които в град Силистра- (кв. "Изток", ул. "Баба Тонка", регистрирано 1980 г; вилна зона в местността "Суана" /2003г/; южната част, над ул."Н.Вапцаров" /2010 г/), с.Ветрен, източната част /1996г/, с.Ламбриново, път IV-21804, сух откос на яз.стена /2005г/, с.Попкралево, откл.от общ.път IV-2104, км 0+700 /2009г/ и с.Сребърна, откос между езеро Сребърна и път II-21 /2005г/.

За превенция и противодействие на свлачищни процеси са заделени средства и по Оперативна програма "Околна среда 2014-2020 г.". Процедурата е обявена през 2016 г. и е насочена към извършване на превантивни и укрепителни геозащитни мерки с цел опазването на човешкия живот, както и на обекти с национална или социална значимост.

България се характеризира с висока степен на свлачищна и ерозионно-абразионна активност. По прогнозни данни необходимите средства за проучване, проектиране, укрепване и мониторинг на свлачища на територията на страната, възлизат на над 800 млн. лв.

Предвид характера на територията, най-значимите рискове от негативни въздействия, породени от природно обусловени процеси са свързани с наводненията, активизирането на свлачища и евентуални засушавания, които могат да доведат до недостиг на вода или до горски или полски пожари в някои части от територията на общината. Това изисква своевременни мерки за превенция на риска, които да бъдат определени с разработването на Териториална стратегия на Община Силистра за адаптиране към измененията на климата и План за действие към нея. Необходимо е на базата на целенасочени проучвания да се идентифицират и картират зоните на територията на Общината с повишен риск от възникване на наводнения, свлачища и срутища, горски и полски пожари и да се определят мерки и проекти, насочени към превенция на риска от екстремални природни явления.

При преодоляване на посочените по-горе проблеми, състоянието на околната среда в община Силистра може да бъде характеризирано като запазено до голяма степен и осигуряващо потенциал за развитие на биоземеделие, на алтернативни форми на туризъм – селски туризъм, екотуризъм, производство на екокултури и др.

1.11 Селищна мрежа

1.11.1 Структура на селищната мрежа

Община Силистра обхваща 19 населени места, които са от различен тип и ранг. Спрямо центъра – гр.Силистра, най-близко разположените населени места са големите села Айдемир и Калипетрово. В различни времена те са били или квартали на града, или самостоятелно обособени села, както и понастоящем. Останалите села са "навързани" по изходящите от общинския център пътища, които формират радиалната комуникационна структура.

Голяма част от населените места в общината са с критична демографска маса. С най-силно влошена възрастова структура са: Богорово, Българка, Главан, Казимир, Полк. Ламбриново, Попкралево, Сърпово, Ценович.

Степента на урбанизация (процентът на градското население) в общината е 68.8% при 73.7% за страната и 67.3% за Северен централен регион.

Гъстотата на мрежата от населени места е близка до средната за страната (4.8 при 5 за страната на 100 км^2), което показва една завишена степен на урбанизираност. По отношение на броя на населението им, отделните населени места попадат в следните условни категории, показани в долната таблица.

Таблица 26: Групиране на населените места според броя на населението

Категория	Наименование на населеното място	Средна големина жит. (2019 г.)	Брой нас.места
до 200 души	Сърпово, Попкралево, Главан, Ценович, Богорово, Българка, Полк. Ламбриново, Казимир, Ветрен, Срацимир	85	10
до 500 души	Смилец, Бабук	380	2

до 1000 души	Сребърна, Йорданово, Проф. Иширково, Брадвари	790	4
до 6000 души	Калипетрово, Айдемир	4590	2
над 30000 души	Силистра	30980	1

В непосредствения хинтерланд на общинната попада и сравнително голям излаз на река Дунав, по която е ориентиран общоевропейският транспортен „Рейнско-Дунавски" на TEN-T мрежата. На дунавския бряг се намират ГКПП Силистра – Кълараш (шосе и пристанище).

Фигура 27: Селищна мрежа в община Силистра

Град Силистра, областен и общински център, е определена като град от трето йерархично ниво в Националната концепция за пространствено развитие. Градовете от трето йерархично ниво са средни градове, центрове с регионално значение за територията на областите – 20 областни центрове и 8 други изявени градове. Тези градове заедно с градовете от първо и второ ниво (общо 35 бр.), формират основната опорна мрежа от урбанистични центрове в националната територия. Икономическото значение на тези градове се изразява във факта, че в тях се формира основният дял на брутния вътрешен продукт на страната. На тях се пада основната роля за осъществяване на публичните услуги от високо ниво. В тях са

разположени висшите училища на страната и основните научни и иновационни центрове. В тези градове е развита основната мрежа от обекти на здравеопазването.

Към всеки по-голям градски център гравитира по-малка или по-голяма територия (зона), която той обслужва и организира При по-големите градове, функционално организираната територия е образувание от агломерационен тип. В агломерационните ареали на големите градове и на някои от средните градове се възстановяват и интензифицират функционалните връзки между населените места. Поради голямата близост на Силистра, Айдемир и Калипетрово, трите населени места на практика създават агломерация от малък тип.

От друга страна, се оформят проблемни периферни територии в общината, които се определят и като периферни не само в регионален, но и в национален мащаб (значителна част от южната територия на общината).

Изводите от гореизложените характеристики показват следното най-общо състояние на селищната мрежа и населените места в община Силистра:

- Селищната мрежа е балансирано развита и е достигнала своя завършен вид.
- По степен на урбанизация на територията, общината е с показатели, близки и над средните за страната.
- Оформени са два вторични опорни центъра – Айдемир и Калипетрово.
- Поради голямата близост на Силистра, Айдемир и Калипетрово, трите населени места на практика създават агломерация от малък тип., както и свързаността на територията на общината в националното пространство е затруднена поради характера на изградената пътна и жп мрежа.
- Наличие на периферно разположени населени места в регионален и национален план с всички произтичащи от това проблеми.

1.11.2 Градска и селищна среда

Градската и селищна среда определят качеството на живот на населението и динамиката и посоката на миграционните потоци в населените места.

Селищната мрежа на територията на община Силистра като ландшафтен проблем е без изявени особености. На самия бряг е изграден много старият гр. Силистра и към него сега гравитират Айдемир и Калипетрово. Останалите селища са разположени дисперсно в равнината. В колоритно и силуетно отношение селата са безизразни за ландшафта. Бъдещото им устройство ще е насочено повече към благоустройствените проблеми, отколкото към архитектурно-художествения им образ.

Структурата на услугите е свързана с категорията на селищата и възрастовия профил на населението. Пълен набор от обслужващи функции са съсредоточени в общинския център - гр. Силистра. Само в 3 от общо 18 села има функциониращи училища. Паралелно с лечебните заведения в град Силистра функционират и амбулатории (с индивидуални практики) в населените места Айдемир, Калипетрово, Професор Иширково и Брадвари. Центърът обаче, компенсира с набор от услуги на селищно, общинско и надобщинско ниво (здравеопазване).

Селищното озеленяване, като се изключи Силистра, е твърде малко – в Айдемир, Калипетрово, Ветрен, Проф.Иширково и някои други села с малки обществени озеленени площи.

Озелененените площи с публично ползване за град Силистра са недостатъчни и е необходимо разрастването им като паркови територии и особено като улично озеленяване. Крайдунавският парк е един от най-старите паркове в България. Началото му е поставено през 1870 г. Сега паркът е със статут на Паметник на културата на градинско-парковото изкуство. Другите зелени площи са градини и сквернове в Силистра са Лесопарковете "Меджиди табия" и "Памук кулак" или "Орехова гора".

Външно улично осветление има във всички населени места, което в отделните населени места е с различна степен на амортизация и необходимост от подмяна/доизграждане, като с най-добри показатели е градският център и близките село до него.

Гъстотата на обитаване показва излишък на жилищни терени и не е необходимо усвояване на нови терени за обитаване. Изключение правят Силистра и Айдемир.

В изпълнение на ИПГВР на град Силистра 2014-2020 г. са изпълнени 3 проекти за „Подобряване на градската среда на Силистра", обхващащи:

- "Реконструкция и рехабилитация на площад "Албена" - гр. Силистра"
- „Внедряване на мерки за енергийна ефективност в сградата на общинска администрация - Силистра"
- "Реконструкция и рехабилитация на ул. "Симеон Велики" - гр. Силистра".

Част от идентифицираната програма с проекти за подобряване на градската среда в рамките Интегрирания план за градско възстановяване и развитие 2014-2020 г. са актуални и през този програмен период.

1.12 Жилищен сектор

Към 2019 г. в община Силистра са изградени 28208 жилища със 2009628 кв.м. полезна площ и 1702828 кв.м. жилищна площ. 2/3 (18528 бр.) от жилищата в общината са изградени в общинския център – град Силистра.

На 1000 човека от населението в община Силистра през 2019 г. се падат 628 жилища (532 за област Силистра и 571 за страната), в т.ч. за град Силистра – 598, а за селата 694, но част от жилищата в селата са необитаеми.

Средно в едно жилище в община Силистра живеят 1.6 души, в т.ч. в гр. Силистра 1.7, в селата – 1.4, което оформя близка до средната за страната картина.

По статистически данни от последното преброяване повече от 20% от жилищата са необитаеми.

На човек от населението в общината се пада 37.9 кв.м жилищна площ и 6.8 кв.м – спомагателна площ.

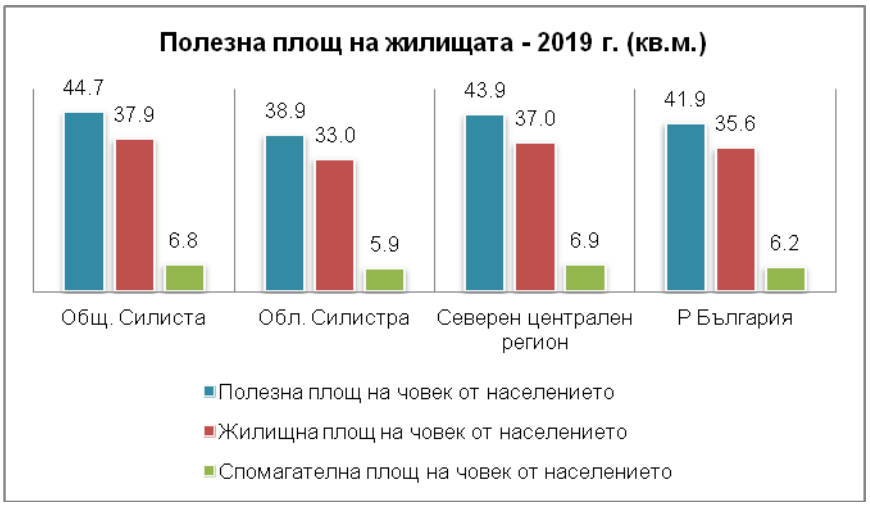
Таблица 27:Жилища и полезна площ на жилищата в община Силистра към 2019г.

Община / Местонамиране	Жилища общо	Полезна площ на жилищата			Полезна площ на човек от населението	Жилищна площ на човек от населението	Спома-гателна площ на човек от населението	Средна полезна площ на едно жилище
		Общо	Жилищна	Спома-гателна				
Общ.Силистра	**28208**	**2009628**	**1702828**	**306800**	**44.7**	**37.9**	**6.8**	**71.2**
В гр.Силистра	18528	1313090	1108276	204814	42.4	35.8	6.6	70.9
В селата	9680	696538	594552	101986	49.9	42.6	7.3	72.0

Източник: НСИ

В гр. Силистра стойностите на показателите „полезна площ на човек от населението", „жилищна и спомагателна площ на човек от населението" са по-ниски в сравнение с тези в селата, което в много случаи е резултат от обезлюдяване на селата.

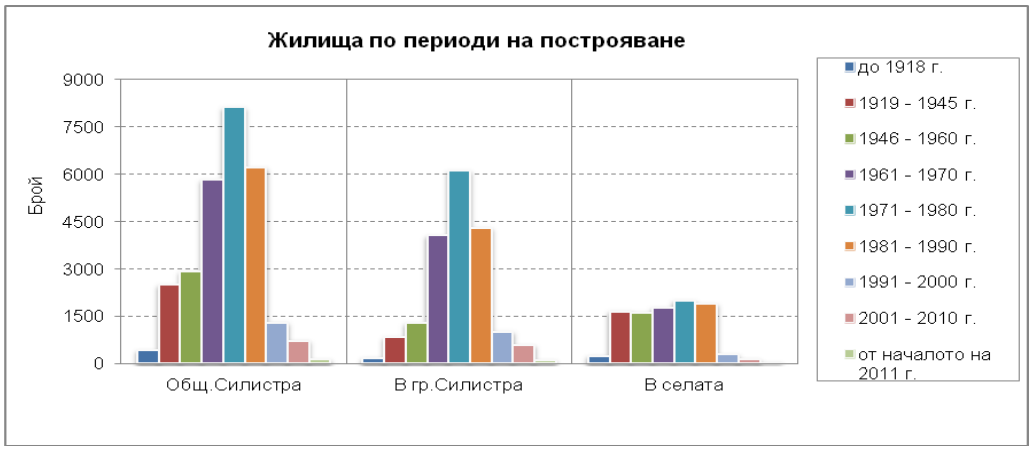
Фигура 28: Полезна площ на жилищата – 2019 г., кв.м.

Източник: НСИ

Годините от втората половина на 20 в. (1960-1990) са с най-висок дял на построени жилища в община Силистра (71.6%). Възпроизводството на жилищата след началото на прехода (1990-2000 г.) е значително по-малко (4.6%). След 2000 г., към фонда са добавени 3.1%. До 1960 г. изградените жилища в общината са 20.7%.

Фигура 29: Жилища в община Силистра по периоди на построяване

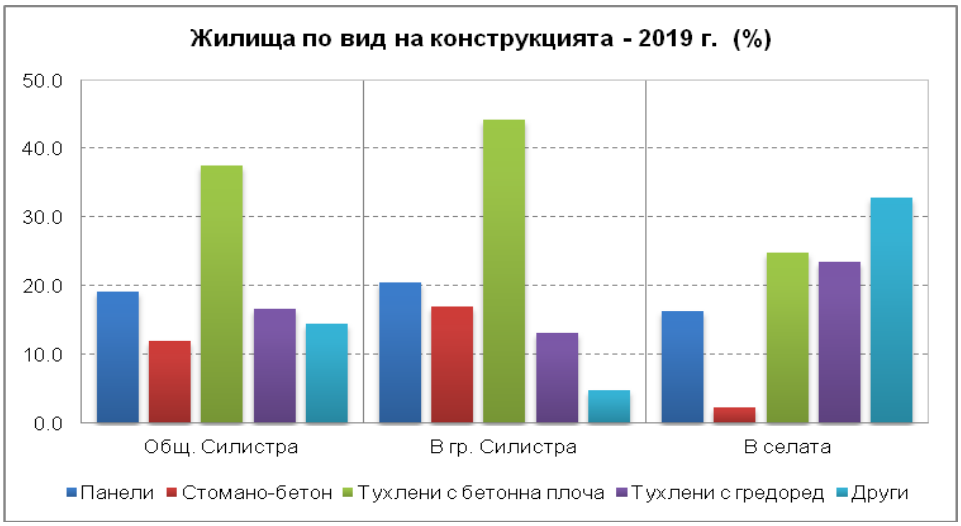
Източник: НСИ

За град Силистра е характерно, че до 1960 г. са изградени 12.5% от жилищата, основно жилищата са изградени през 1960-1990 г. – 78.2%. През последното десетилетие на миналия век (1990-2000 г.) са изградени 5.5% от жилищата в града, В селата ситуацията е по-различна, т.е жилищният фонд е по-стар. 36.6% от жилищата са изградени до 1960 г., 58.7% са изградени в периода 1960-1990 г., 3.0% през 1990-2000 г. и 1.7% от жилищата в селата са изградени след 2000 г.

По **вида на конструкцията** към 2019 г. панелните жилища в общината са близо 1/5 (19.1% - 5400 бр.), преобладаващата част от тях изградени в град Силистра. Стоманобетонните жилища са 12.1% (3392 бр.). Категорията „тухлени с бетонна плоча" са най-масовият вид (37.6% - 10601 бр.) от всички жилища (с най-голям дял в гр. Силистра – 44.3% от жилищата в града). Тухлените жилища с гредоред са 16.7% от жилищата в общината, като техният дял е по-висок в селата (23.6%), докато в град Силистра той е 13.1%.

С друг вид конструкция са 14.5% от жилищата в общината, в т.ч. в град Силистра техният дял е 4.9%, а в селата – 32.9%.

Фигура 30: Жилищен фонд по вид на конструкцията – 2019 г.

Източник: НСИ

Благоустроеност на жилищата

В Община Силистра жилищата в града са сравнително благоустроени. 99.9% от жилищата притежават стандартните елементи – електричество и вода (табл. 28). В град Силистра 99.8% от жилищата са с обществено водоснабдяване, 99.1% са свързани с обществена канализация. В селата 97.1% от жилищата са свързани с обществено водоснабдяване.

Таблица 28: Жилища към 31.12.2019 г. по благоустроеност

	Жилища общо	ел. ток, водопровод, канализация, централно, местно отопление	ел. ток, водопровод, канализация	ел. ток, водо-провод	ел. ток	Водо-провод, канали-зация	Водо-провод	без благоустр.
				Брой				
Общ.Силистра	**57502**	**9864**	**44269**	**2059**	**1226**	**0**	**2**	**82**
В гр. Силистра	26779	7374	18762	447	186	0	1	9
В селата	30723	2490	25507	1612	1040	0	1	73

	Жилища общо	ел. ток, водопровод, канализация, централно, местно отопление	ел. ток, водопровод, канализация	ел. ток, водо-провод	ел. ток	Водо-провод, канали-зация	Водо-провод	без благоустр.
обл.Силистра	**28208**	**6875**	**20261**	**780**	**249**	**0**	**1**	**42**
В градовете	18528	5463	12603	364	92	0	1	5
В селата	9680	1412	7658	416	157	0	0	37
			Относителен дял - %					
Общ.Силистра	**100.0**	**17.2**	**77.0**	**3.6**	**2.1**	**0.0**	**0.0**	**0.1**
В гр. Силистра	100.0	27.5	70.1	1.7	0.7	0.0	0.0	0.0
В селата	100.0	8.1	83.1	5.2	3.4	0.0	0.0	0.2
обл.Силистра	**100.0**	**24.4**	**71.8**	**2.8**	**0.9**	**0.0**	**0.0**	**0.1**
В градовете	100.0	29.5	68.0	2.0	0.5	0.0	0.0	0.0
В селата	100.0	14.6	79.1	4.3	1.6	0.0	0.0	0.4

Източник: НСИ

През м.септември 2020 г. стартираха строително-монтажните работи по проект „Изграждане на социални жилища – гр.Силистра4ь финансиран по ОП „Региони в растеж" 2014-2020. Новопостроената сграда трябва да осигури социална инфраструктура, вкл. съвременни жилища за настаняване на необлагодетелствани и уязвими групи от населението.

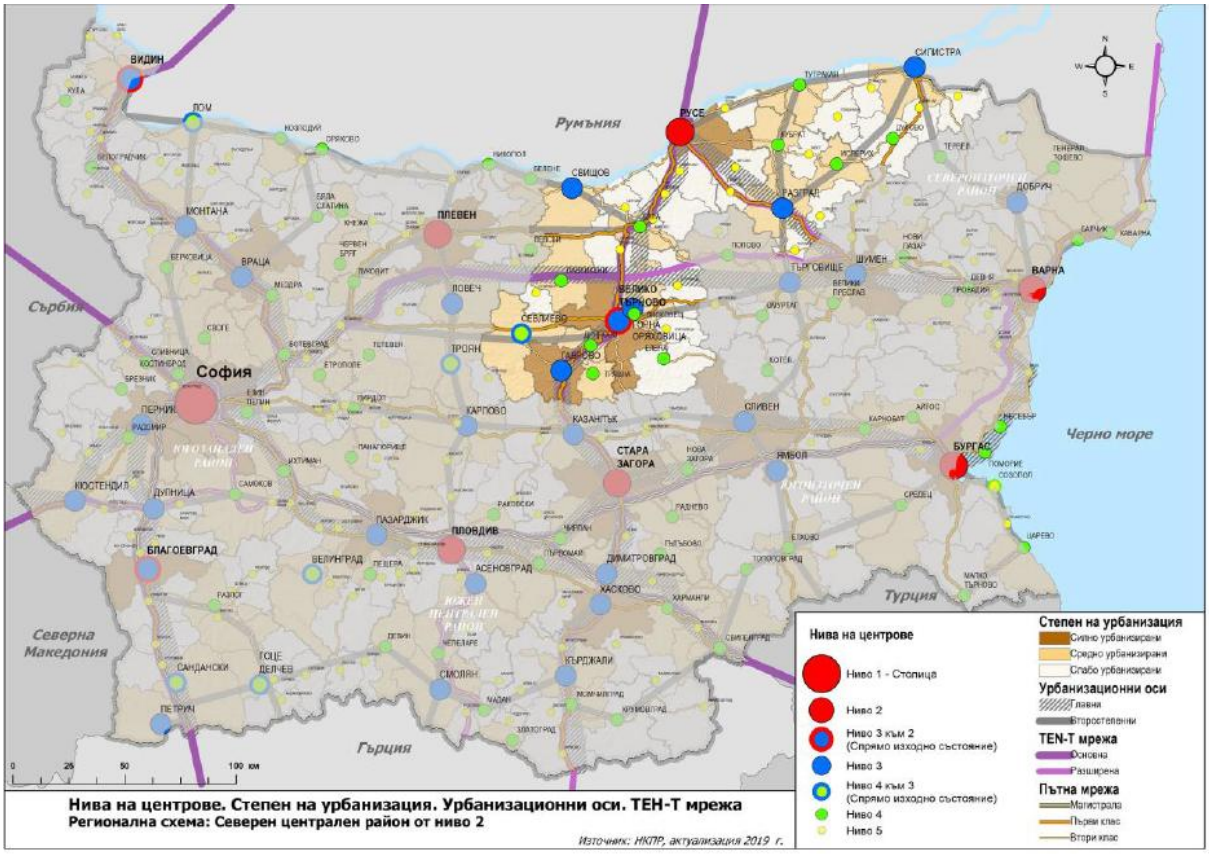
1.13 Връзка на общината със съседните територии извън административните й граници

Община Силистра е част от Северен централен регион и граничи с общините Ситово, Кайнарджа, Дулово и Алфатар (област Силистра), което е предпоставка за осъществяването на връзки и сътрудничество помежду им. В този обхват на влияние следва да се включат и общините Главиница и Тутракан. Основата на това се сътрудничество се определя не само от териториалната близост, но и от интегриращата и организираща роля на град Силистра като областен център. Друг фактор на това сътрудничество е специфичните характеристики на територията – в това са Дунавски общини или общини в хинтерланда на р. Дунав.

Община Силистра не попада на главна транспортна и урбанизационна ос и не се ползва от импулси по линия на интегриращото им въздействие. Според Актуализираната Национална концепция за пространствено развитие *три второстепенни оси* минават през Северен централен регион. Най-важната за укрепване на вътрешнорегионалните връзки е оста, свързваща населените места по река Дунав (Русе-Силистра). Оста „Сливен – Търговище – Разград - Силистра/Тутракан" спомага за обмена между Северна и Южна България и за укрепване на градовете по нея. Оста „Варна – Добрич – Силистра" прави връзка между Черноморското крайбрежие и най-големия икономически център град Варна с „Рейнско-Дунавския коридор". (фиг.31).

Второстепенните оси на развитие са важни на ниво регион и ще подпомогнат както междурегионалното, така и междуобщинското сътрудничество. Пълноценното им изграждане и осмисляне като значимост е ключово, защото създадената инфраструктура и подобреният достъп дават възможност за установяване на партньорства в икономическата и социалната сфера (фиг.31).

Фигура 31: Урбанизационни оси и нива на центрове в СЦР. TEN-T мрежа

Източник: Проект на Интегрирана стратегия за развитие на СЦР 2021-2027 г.

На север община Силистра граничи с Румъния и река Дунав, която бележи също границата с Румъния.

В презграничните оси се наблюдава частично активизиране на агломерационни процеси - при Русе-Гюргево и Силистра-Кълараш.

По Програмата за трансгранично сътрудничество „Румъния – България" в град Силистра се реализира, който цели въвеждането на екологично чист транспорт в трансграничната зона Наводари и Силистра. Общата му стойност е 7 896 728 евро, като ресурсът за община Силистра е 3 062 хил. евро В Силистра ще бъдат изградени над 7 километра велоалеи, ще бъдат доставени обикновени и зарядни велосипеди, ще бъдат поставени зарядни станции.

Друг проект на община Силистра е на тема „Развитие на общия туризъм и възстановяване на културното наследство" по Приоритетна ос 2 - Зелен регион. Проектът ще се изпълнява в партньорство между Община Силистра - водещ партньор, и Окръжен съвет Кълараш – партньор, и има за цел да популяризира културното наследство в румънско-българската трансгранична зона. Общата стойност на проекта е в размер на 1 499 992 евро. Безвъзмездната финансова помощ за Община Силистра е 851 590 евро. Предвидените дейности освен популяризиране на културното наследство е и пълен ремонт на Художествената галерия.

Основни изводи:

- Град Силистра, освен като административен център на общината, поема функции и разпростира своето влияние върху съседните малки общини.
- Липсата на пътищата от по-висок кла и развит жп транспорт ситуира общината на по-ниско териториално ниво, определяйки възможностите за пространствена организация на икономическите, социалните и административните комуникации в по-голям мащаб, респ. с повече други общини и центрове от по-висок ранг.
- Приобщаване на българските крайдунавски общини и области в общоевропейския Дунавски регион и развитие на трансгранични партньорства и еврорегиони за интегрирано управление на басейна на реката, опазване на водите, почвите и биоразнообразието, както и развитие на туризъм и други икономически дейности.

1.14 SWOT Анализ

Силни страни

- Директен достъп до река Дунав и „Рейнско-Дунавския коридор" на TEN-T мрежата;
- Обслужване с пътен, жп и воден транспорт;
- Висока гъстота на РПМ в общината, в сравнително добро състояние
- Добре развита второкласна пътна мрежа;
- Територията на общината е богата на природни забележителности, защитени територии и защитени зони;
- Натрупани движими и недвижими културни ценности от пет знакови цивилизации (римската, византийската, средновековната, османската и новобългарската) и на четири религии (гръкоримската, християнската, ислямската и юдейската) – основа за развитие на туризъм;
- Добре развита мрежа от социални услуги;
- Добро качество на околната среда, подходяща за развитие на биологично земеделие и селски туризъм;
- Обособени производствени зони с потенциал за развитие;
- Над 99% от населението в общината има достъп до високоскоростен интернет
- Общината своевременно се възползва от инициативата WiFi4EU на ЕС за насърчаване на безплатен достъп до безжичен интернет на обществени места;
- Дигиталните услуги навлизат постепенно в ежедневието на населението от общината;
- Добре изградена като обхват водоснабдителна мрежа;
- Всички населени места в община Силистра са водоснабдени;
- Всички отведени отпадъчни води се пречистват;
- Електроенергийната мрежа 110 кв се характеризира с добро състояние и има капацитет да поема натоварвания;

- Успешно се усвоява слънчевата енергия-изградени са много фотоволтаични централи;
- Параметрите на изградената газоразпределителна мрежа позволяват включване на бъдещи абонати;
- Наблюдава се положителна тенденция за установяване на по-ниски, в сравнение с предишни години, нива на емисиите на $ФПЧ_{10}$;
- Почвите в общината са в добро екологично състояние и няма превишения на максимално допустимите концентрации на вредни вещества;
- В общината функционира инсталация за сепариране на отпадъци от опаковки.

Слаби страни

- Периферно местоположение спрямо европейската мрежа от градове и икономически центрове от високо ниво в Българи;
- Периферно разположение спрямо пътната мрежа от висок клас в страната. Трудна достъпност в национален план с недостатъчно добре развити транспортни връзки между различните видове транспорт (сухопътни – пътища и ж.п. транспорт; водни и въздушни);
- По-ограничено развита третокласна пътна мрежа, обслужваща вътрешнорегионалните транспортни комуникации;
- Негативни демографски показатели;
- Влошена образователна структура на населението, пречеща на местния икономически растеж;
- Забавена икономическа активност в общината;
- Недостатъчна инвестиционна привлекателност. Недостатъчни вътрешни и чуждестранни инвестиции. Недостатъчни инвестиции в технологично обновяване на производството.
- По-нисък дял на усвоени средства по ЕСИФ на човек от населението спрямо средния за страната;
- Състоянието на част от общинските пътища е незадоволително;
- Отделни по-отдалечени и слабо населени места в общината са затруднени в достъпа до интернет;
- Ограничени цифрови умения на част от населението;
- Амортизираната водопроводна система води до загуби на вода до над 50%;
- Ограничената или липсваща канализация в малките населени места и отсъствието на пречиствателни съоръжения за отпадъчни води води до замърсяване на околната среда;
- Битовата газификация изостава.
- Големи годишни почвени загуби от водоплощна ерозия;
- Все още цялостно не е решен проблемът с управлението на специфичните отпадъчни потоци;
- Община Силистра попада в район с висок риск от наводнения.

Възможности

- Изграждане на мост „Силистра/Кълъраш";
- Възстановяване дейността на фериботния терминал;
- Модернизация на пристанище Силистра;
- Осигуряване на съвременни електронни услуги за бизнеса и гражданите;
- Развитие на нови форми на туризъм, отговарящи на новите нагласи;
- Промотиране на дестинацията за привличане на инвестиции и нови икономически активности;
- Развитие на биологично земеделие и селски туризъм;
- Развитие и разширяване на икономическите връзки с Румъния;
- Възможност за развитие на трансгранично сътрудничество;
- Повишена активност в усвояване на средства по фондове на ЕС, други донорски програми;
- Подобряване състоянието на третокласната пътна мрежа за подобряване достъпността на периферните райони;
- Своевременни поддържащи ремонти на общинската пътна мрежа;
- Подмяна, ремонт и реконструкция на водопроводната мрежа за намаляване на загубите при транспортирането на водата;
- Доизграждане на канализационната мрежа за обхващане на повече населени места в общината;
- По-активно прилагане мерките за ЕЕ за повишаване ефекта от прилагането им;
- Активна политика за присъединяване на нови битови и промишлени абонати към газоразпределителната мрежа;
- Извеждане на интензивния трафик на тежкотоварни автомобили от града;
- Увеличаване броя на газифицираните домакинства;
- Въвеждане на изисквания към качеството на твърдите горива, предлагани за отопление на пазара;
- Подобряване състоянието на пътната мрежа и автомобилния парк;
- Проектиране на защитни диги от наводнения и укрепване на потенциални свлачища.

Заплахи

- Тенденция към миграция на младите хора към по-големите градове или други държави;
- Подценяване значимостта на транспорта като структуроопределящ сектор;
- Продължаване на системното недофинансиране и изоставане в поддържането на общинската пътна мрежа;
- Увеличаване на групите в неравностойно социално положение и последиците от това –отпадане от образователната система, влошено здравно състояние;

- Подценяване на необходимостта от обучение за придобиване на цифрови умения и задълбочаване на „цифровата изолация" в отделни отдалечени райони;
- Ниска степен на усвояване на средствата от ЕС и други финансови инструменти;
- Затихващи производствени дейности;
- Отсъствие на добре обмислена политика от страна на държавата за намиране на баланса между икономическите възможности на населението и по-глобалните екологични цели, респективно поетите национални ангажименти за намаление емисиите на CO2 с по-широко въвеждане мерките за ЕЕ и разширяване процеса на газификация на домакинствата;
- Продължаващо събиране на смесени битови отпадъци в малките населени места;
- Подценяване на необходимостта от идентифициране на териториите с вероятно разпространение на предвидими природни бедствия, главно наводнения, свлачища, пожари и др.;
- Неглижиране на регламентирането на необходимите превантивни мерки срещу последствията от климатичните промени.

Част II ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНАТА ЗА ПЕРИОД 2021-2027

Резултатите от SWOT анализа са основа за извеждане на стратегията за развитие на община Силистра за периода 2021-2027 г. Стратегията на общината е насочена към използване на силните страни на общината, за да се неутрализират рисковите и опасностите, адресират слабостите и да се оптимизира използването на възможностите и благоприятстващите фактори. Стратегията ясно извежда основни приоритети за развитие на общината, които се отразяват във всички дефинирани мерки, като са обхванати нуждите на различни целеви групи.

Структурата на стратегическата част на ПИРО Силистра съответства на изискванията на "Методическата указания за разработване и прилагане на ПИРО за периода 2021-2027 г." на МРРБ и на постановките на Закона за регионално развитие за съдържанието на плановете за интегрирано на община, както и на основните законови актове в сферите за устройство на територията, опазване на околната среда и културното наследство. Стратегията е съобразена с действащата нормативна рамка на национално, регионално и местно ниво и с спецификите на Кохезионната политика на ЕС за периода 2021-2027. По същество тя представлява интегрална част от пакета стратегически и планови документи, характеризиращи икономическото и пространствено развитие на страната, региона и общината в перспектива до 2027 г.

Целите и приоритетите на ПИРО Силистра са съобразени с изискването за съгласуваност с основните стратегически документи на глобално, европейско, национално и местно ниво. Целите на политиката на ЕС до 2050г. за моделна, ресурсно-ефективна, конкурентоспособна и климатично неутрална икономика следва да окажат силно влияние върху развитието на определени територии на страната поради специфичната насоченост и характеристики на развиващите се там икономически сектори. В отговор на тези предизвикателства е предвидено да се работи в посока координация на планираните мерки за подпомагане на най-засегнатите области от енергийния преход, вкл. с прилагане на Интегрирани териториални инвестиции на регионално ниво.

Стратегическата част на ПИРО на община Силистра (визия, приоритети, цели и мерки) е съобразена с Национална програма за развитие: България 2030, Актуализираната национална концепция за пространствено развитие 2013-2025, ИСТР на СЦР, Национален план за възстановяване и устойчивост, оперативни програми, Програма за трансгранично развитие България – Румъния 2021-2027, секторни стратегии с период на действие след 2020г., като в таблицата по-долу са изведени цели и приоритетите на съответните документи, които са отразени в стратегическата част на ПИРО на община Силистра.

Таблица 29 Цели и приоритети на релевантни стратегически документи

Стратегически документ	Цели/приоритети, съотносими към стратегическа част на ПИРО на община Силистра
Национална програма за	Цел 1 Ускорено икономическо развитие Цел 2 Демографски подем

развитие: България 2030	Цел 3 Намаляване на неравенствата Ос на развитие 1 Иновативна и интелигента България Приоритет 1 Образование и умения Приоритет 2 Наука и научна инфраструктура Приоритет 3 Интелигентна индустрия Ос на развитие 2 Зелена и устойчива България Приоритет 4 Кръгова и нисковъглеродна икономика Приоритет 5 Чист въздух и биоразнообразие Приоритет 6 Устойчиво селско стопанство Ос на развитие 3 Свързана и интегрирана България Приоритет 7 Транспортна свързаност Приоритет 8 Цифрова свързаност Приоритет 9 Местно развитие Ос на развитие 4 Отзивчива и справедлива България Приоритет 10 Институционална рамка Приоритет 11 Социално включване Ос на развитие 5 Духовна и жизнена България Приоритет 12 Здраве и спорт Приорирет 13 Култура, наследство и туризъм
Интегрирана стратегия за развитие на Северен централен район	Стратегически приоритет 1 Постигане на икономически подем и трансформация Специфична цел 1.1 Провеждане на ефективна политика за привличане на инвестиции и насърчаване на предприемачеството Специфична цел 1.2 Изграждане на иновационна среда и мрежа за ново развитие Специфична цел 1.3 Създаване на нови качествени работни места и подобряване на достъпа до заетост Специфична цел 1.4 Укрепване на регионалната конкурентоспособност чрез устойчиво развитие на туризма и селското стопанство Стратегически приоритет 2 Развитие на човешкия потенциал и постигане на социален растеж Специфична цел 2.1 Подобряване на достъпа до образование и повишаване на образователното равнище на населението Специфична цел 2.2 Инвестиране в здравна и социална инфраструктура, култура и спорт Цел 2.2.1 Подобряване на здравната инфраструктура Цел 2.2.2 Предоставяне на социални услуги. Предотвратяване на рисковете от социално изключване Цел 2.2.3 Развитие на културата и спорта Стратегически приоритет 3 Устойчиво териториално развитие и свързаност Специфична цел 3.1 Развитие на транспортната и цифровата инфраструктура К Цел 3.1.1 Подобряване на транспортна инфраструктура Цел 3.1.2 Развитие на цифровата инфраструктура Специфична цел 3.2 Устойчиво развитие и укрепване на полицентричната мрежа от селища. Вътрешнорегионално и трансгранично сътрудничество

	Цел 3.2.1 Интегрирано развитие на градовете от второ и трето ниво и подобряване на качеството на тяхната среда и агломерационни функции Цел 3.2.2 Развитие на градовете от четвърто и пето ниво Специфична цел 3.3 Опазване на околната среда. Развитие на екологосъобразна инфраструктура Специфична цел 3.4 Развитие на трансграничното сътрудничество
Национален план за възстановяване и устойчивост	Цел: да се способства икономическото и социалното възстановяване от кризата, породена от COVID-19 пандемията чрез набор от мерки и реформи, които не просто възстановява потенциала за растеж на икономиката, но и да го развият, като осигурят устойчивост на негативни външни фактори. Това ще позволи в дългосрочен план постигането на стратегическата цел на правителството за конвергенция на икономиката и доходите до средноевропейските. Същевременно се полагат основите за зелена и цифрова трансформация на икономиката в контекста на амбициозните цели на Зелената сделка. Стълб 1 Иновативна България Области на политика: Образование и умения Целта е повишаване на качеството и обхвата на образованието и обучението с акцент върху придобиване на аналитични умения и развиване на креативна мисъл, увеличавайки способността на хората за своевременна адаптация към технологичната трансформация и произтичащите промени на пазара на труда. Ускорено модернизиране и цифровизиране на образователните подходи, методи и практики. Научни изследвания и иновации Осигуряване на благоприятна среда за реализиране на нови продукти и процеси и развитие на иновативни предприятия, като необходима предпоставка за създаване на високотехнологична база, която да изведе икономиката на нова и по-висока траектория на растеж. Приоритет е засилването и стимулирането на научната дейност във висшите училища, както и цялостно подобряване на научноизследователската инфраструктура и капацитет за развиване на критична маса и познания за справяне с двойния преход и подготовка на регионите за ускорено развитие. Интелигентна индустрия Подпомагане на индустриалния сектор в двойния преход и осигуряването на благоприятна среда за реализиране на нова инвестиции с цел нарастване на производителността на българските предприятия, коуто да рефлектира в по-висок темп на икономически растеж, по-висока заетост и доходи от труд. Стълб 2: Зелена България Области на политика: Кръгова и нисковъглеродна икономика Намаляване на енергийната интензивност на икономиката и спомагането на зеления преход посредством предприемането на мерки за повишаване на енергийната ефективност на жилищните, промишлените и публичните сгради; модернизиране на дейностите по планиране, управление и поддръжка на електропреносната мрежа на страната, както и завършването на осъществяваната

	реформа на пазара на електроенергия в посока пълна либерализация на търговията. Биоразнообразие Осигуряване на ефективно управление на Националната екологична мрежа и защита на природни местообитания и видове с европейски и национално значение за преустановяване загубата на биологичното разнообразие. Устойчиво селско стопанство Повишаване конкурентоспособността на аграрния сектор и на устойчивото управление и използване на водите чрез мерки за подобряване на хидромелиоративната инфраструктура, подобрявайки устойчивостта на икономиката към климатичните промени и играейки важна роля в съхранението на характеристики на околната среда. Стълб 3: Свързана България Области на политика: Цифрова свързаност Изграждане на модерна и сигурна цифрова инфраструктура и преодоляване на териториалните дисбаланси, свързани с разпространението на широколентовия достъп. Благоприятстване и оползотворяване на икономическите и социалните ползи от информационните и комуникационните технологии, свързани с преодоляване на пречките в разстоянието и развитието, особено на изостанали райони. Транспортна свързаност Намаляване на въглеродния отпечатък на транспортния сектор чрез инвестиции в модернизацията и цифровизацията на железопътния сегмент и принос към зеления и цифров преход, повишаване на безопасността, както и към териториалната балансираност на растежа. Местно развитие Повишаване на конкурентоспособността и устойчивото развитие на регионите на страната, както и насърчаване на местното развитие. Стълб 4: Справедлива България Области на политика: Бизнес среда Ефективно укрепване на потенциала за устойчив растеж и повишаване на устойчивостта на българската икономика чрез адресирането на възпиращи фактори в бизнес средата и разгръщане на потенциала на електронното управление за подобряването ѝ. Социално включване Повишаване на квалификацията и уменията на работната сила за постигане на по-добро съответствие с развитието на пазара на труда, насърчаване на социалното включване на уязвими групи и повишаване на качеството и разширяването на обхвата на предоставяните социални услуги, въвеждане на интегрирани подходи при предоставянето на социалните услуги, както и развитие на интегрирани услуги. Здравеопазване Повишаване устойчивостта на здравната система на шокове при повишаване на достъпа на населението до качествена и навременна здравна грижа.

Механизъм за справедлив преход	Цел – постигане на климатична неутралност до 2050г., като се фокусира върху регионите и секторите, най-силно засегнати от прехода поради зависимостта си от изкопаеми горива или въглеродно интензивни процеси. Цели се и смекчаване на социално-икономическото въздействие в най-засегнатите от прехода региони и сектори.
Актуализирана национална стратегия за устойчиво развитие на туризма в Република България 2014-2030	Основна цел: Устойчиво развитие на туризма в България Стратегическа цел 1 Създаване на благоприятна околна и бизнес среда за развитие на устойчив туризъм Подцел 1 Усъвършенстване на нормативната рамка и политиките за подобряване на околната и бизнес средата в туристическия сектор Подцел 2 Повишаване на ефективността на функциниране и подобряване на взаимодействието между институциите и организациите на национално, областно и общинско ниво, отговорни за развитието на туризма Подцел 3 Подобряване на взаимоотношенията на международно ниво Стратегическа цел 2 Развитие на конкурентоспособен туристически сектор Подцел 1 Подобряване на фирмените ресурси за повишаване на конкурентосопобността на туристическата индустрия Подцел 2 Подобряване на сътрудничеството между фирмите в туристическия сектор Стратегическа цел 3 Успешно позициониране на България на световния туристически пазар Подцел 1 Подобряване на управлението на маркетинга на дестинацията Подцел 2 Развитие на туристическите продукти за подобряване на преживяването на туристите в дестинацията Подцел 3 Ценово позициониране на дестинацията Подцел 4 Подобряване на промотирането на дестинацията Стратегическа цел 4 Балансирано развитие на туристическите райони Подцел 1 Създаване на условия за устойчиво развитие на туристическите райони Подцел 2 Развитие на туристически райони Подцел 3 Насърчаване на сътрудничеството между заинтересованите страни за балансирано развитие на туристическите райони
Цифрова трансформация на България за периода 2020-2030	Цел 1 Разгръщане на сигурна цифрова инфраструктура Цел 2 Осигуряване на достъп до адекватни технологични знания и цифрови умения Цел 3 Укрепване капацитета за научни изследвания и новации Цел 4 Отключване потенциала на данните Цел 5 Цифровизация в полза на кръгова и нисковъглеродна икономика Цел 6 Повишаване ефективността на държавното управление и качеството на публичните услуги

Национална програма за изграждане на STEM среда	Цели: Повишаване на мотивацията на учениците за учене по природни науки и математика Създаване на възможности за проектно-базирано обучение, интегрирано знание, обучение по научни теми и промяна на образователните парадигми Повишаване на ангажираността, уменията и постиженията на учениците (дигитална грамотност, дигитална изкуства и креативност, умения, свързани с изисквания на индустрията, умения за разрешаване на реални проблеми от живота и бизнеса; математическо мислене; умения за създаване на технологични решения; работа в екип, критично мислене и др.) Увеличаване на броя на учениците, интересуващи се от университетски специалности и работни места в технологичните индустрии и техния дял от БФП
Стратегия на ЕК за МСП	Основни стълбове: 1. Изграждане на капацитет и подкрепа за прехода към устойчиво развитие и дигитализация 2. Намаляване на регулаторната тежест и подобряване на достъпа до пазари 3. Подобряване на достъпа до финансиране
Национална стратегия за малките и средни предприятия 2021-2027	Стратегически цели: 1. Повишена конкурентноспособност 2. Специализация във високотехнологични производства и интензивни на знания услуги 3. Регионално равенство Област на въздействие 1: Предприемачество Мярка 1.1 Насърчаване на предприемаческата екосистема Мярка 1.2 Насърчаване на подкрепата за предприемачество в училищата и предприемаческата трансформация на българските висши училища Мярка 1.3 Подкрепа за стартиращи предприятия Мярка 1.4 Насърчаване на конкретни видове предприемачество Мярка 1.5 Подкрепа за занаятчийството, предприемачеството в селските райони и творческите индустрии, вкл. на регионално ниво Област на въздействие 2: Достъп до пазари Мярка 2.1 Насърчаване на интернационализацията на МСП Мярка 2.2 Подкрепа на МСП за участие в мероприятия за насърчаване на търговията Мярка 2.3 Специфична подкрепа за МСП с висок експортен потенциал Мярка 2.4 Подкрепа за развитие на електронната търговия Мярка 2.5 Подкрепа за въвеждане на стандарти за качество и стандарти за автоматична идентификация и електронен обмен на данни за подобряване на достъпа на МСП до единния пазар Област на въздействие 3: Достъп до финансиране Мярка 3.1 Финансови инструменти в подкрепа на конкурентоспособността на МСП Мярка 3.2 Осигуряване на финансови инструменти и гаранционни схеми за инвестиционно финансиране и експортна дейност на МСП

	Мярка 3.3 Осигуряване на финансови инструменти за микропредприятията и малките предприятия Мярка 3.4 Подкрепа за стартиращи предприятия и разрастващи се предприятия задостъп до финансиране Мярка 3.5 Подкрепа за малки проекти, насърчаващи междурегионалното сътрудничество на МСП Област на въздействие 4: Дигитализация и умения Мярка 4.1 Насърчаване на дигитализацията на МСП Мярка 4.2 Подкрепа за дигиталната трансформация на индустриалните МСП Мярка 4.3 Подкрепа за придобиване на дигитални умения Мярка 4.4 Насърчаване на участието на МСП в дуално обучение Мярка 4.5 Въвеждане на стандарти и процедури за валидиране на придобитите умения Мярка 4.6 Разработване на платформа и инструменти на електронното обучение и насърчаване на онлайн базирани обучения за МСП Област на въздействие 5: По-добро регулиране и бизнес среда Мярка 5.1 Предоставяне на дигитални услуги за МСП Мярка 5.2 Подкрепа за по-добра свързаност на МСП: създаване на мрежа а МСП и подобрен консултативен процес Мярка 5.3 Популяризиране на ролята на Посланика на МСП Мярка 5.4 Подобряване на бизнес средата за МСП Мярка 5.5 Улесняване на участието на МСП в обществени поръчки Мярка 5.6 Втори шанс, забавени плащания и облекчаване на процедурите по прехвърляне на предприятие Мярка 5.7 Преодоляване на информационните асиметрии: разработване, изграждане и популяризиране на Портал за МСП Област на въздействие 6: Околна среда Мярка 6.1 Подкрепа за прехода към нисковъглеродна икономика чрез подобряване на енергийната и ресурсна ефективност на МСП и увеличаване използването на възобновяеми източниц Мярка 6.2 Популяризиране и въвеждане на сертифициране по управление на околната среда на МСП Мяра 6.3 Подкрепа за участието на МСП в стратегическите вериги на стойността на ЕС Мярка 6.4 Подобряване на капацитета на МСП във връзка с прехода към кръгова икономика и нисковъглеродна икономика Мярка 6.5 популяризиране на зелени продукти с екомаркировката на ЕС, Системата за проверка на екологичните технологии и кръговия дизайн Политики в отговор на COVID-19 Мярка 1 Осигуряване на подкрепа за платежоспособността на МСП и стимулиране на частните инвестиции Мярка 2 Подкрепа за внедряване на дигитални технологии за подпомагане на дистанционната работа в МСП Мярка 3 Подкрепа за въвеждане на решения, насочени към промоция на здравето, защита на здравето и профилактика на болести Мярка 4 Подкрепа за дигитализацията на дейността на МСП от творческите индустрии

	Мярка 5 Подкрепа за упрекване на МСП в дейност "Хуманно здравеопазване и социална работа"
Национална стратегия за управление и развитие на водния сектор до 2037	Цел 1 Гарантирано осигуряване на вода на населението и бизнеса в условията на промени на климата, водещи до засушаване 1.1 Осигуряване на непрекъснато водоподаване чрез рехабилитация на съществуващите и изграждане на нови коридори и резервоари, рехабилитация на водопроводната мрежа и водоизточниците 1.2 Намаляване на общите количества използвана вода чрез инвестиции във водностопанската инфраструктура и мерки за подобряване на ефективността при изпълняване на водните ресурси Цел 2 Запазване и подобляване на състоянието по повърхностните и подземните води 2.1 премахване на заустването на необработени отпадъчни води в изкуствени и естествени водоприемници и в Черно море чрез изграждане, реконструкция и модернизация на системи за отвеждане и пречистване на отпадъчните води 2.2 укрепване на институционалната система за мониторинг и контрол, която да гарантира доброто състояние на повърхностните и подземните води 2.3 превръщане на Плановете за управление на речните басейни в основен планов документ при интегрираното управление на водите Цел 3 Подобряване на ефективността при интегрираното управление на водата като стопански ресурс 3.1 създаване на институционална рамка, която да гарантира прехвърляне на отговорността за вземането на решения във връзка с развитието на водния сектор на национално, регионално и местно равнище от стопанските субекти към публичните власти – държава, общини 3.2 Средствата от населението и бизнеса, средствата от ЕС и изискваното национално съфинансиране за осигуряват самофинансиране на водния сектор, при спазване на принципа "замърсителят и ползвателят плащат" 3.3 Повишаване на капацитета на всички участници в управлението на водния сектор Цел 4 Намаляване на риска от щети при наводнение 4.1 Идентифииране на рискови зони 4.2 Осъществяване на мерките от плановете за защита от наводнения
Национална стратегия за адаптация към изменението на климата до 2030	Стратегически цели: Приобщаване и интегриране на адаптирането към изменението на климата Изграждане на институционален капацитет за адаптиране към изменението на климата Повишаване осведомеността относно асаптирането към изменението на климата Изграждане на устойчивост към изменение на климата
Национална стратегия за	Стратегически цели: 1. Постигане на устойчивост на обществото при бедствия

намаляване на риска от бедствия 2018-2030	2. Изграждане на капацитет за управление на риска от бедствия на всички административни нива на управление 3. Постигане на съгласуваност при провеждане на политиките за устойчиво развитие, адаптиране към промените в климата и намаляване на риска от бедствия 4. Постигане на устойчивост на финансирането на защитата при бедствия
Национална стратегия за активен живот на възрастните хора в България 2019-2030	Приоритетна област 1 Насърчаване на активния живот на възрастните хора в сферата на заетостта Приоритетна област 2 Насърчаване на активния живот на възрастните хора в сферата на участието в обществото Приоритетна област 3 Насърчаване на активния живот на възрастните хора в сферата на самостоятелния живот Приоритетна област 4 Създаване на капацитет и благоприятна среда за активен живот на възрастните хора на национално и регионално ниво

Местните потенциали на община Силистра са многообразни и се определят от разположение на общината в страната, големия потенциал на река Дунав, природните ресурси, поземлените ресурси с високи агробиологични качества и уникални екосистеми и културно наследство, както и от добре изградената селищна мрежа.

В същото време общината е изправена пред значителни предизвикателства:

- нисък растеж и конкурентоспособност;
- негативни демографски тенденции и недостатъчно ефективните ресурси на работната сила поради по-ниското равнище на образование и придобити качествени умения;
- относително слабо териториално сближаване и недостатъчна вътрешна и териториална свързаност и достъпност, влияеща върху възможностите за икономическа активност и качеството на живот.

Съобразявайки се с разкритите основни дефицити и нужди за развитието на община Силистра като хармонична териториална общност с конкурентоспособна икономика и устойчиво развитие, приобщаващо социално развитие и потенциал, се определят следната визия и стратегическите приоритети, фокусиращи политиките за развитие на общината:

Визия: **Икономически растеж, устойчиво развитие и използване на местните ресурси, подобряване на качеството на живот и социално включване**

Приоритет 1: Развитие на човешкия потенциал и социално включване

Приоритет 2: Свързаност и достъпност, устойчиво и екологично развитие

Приоритет 3: Насърчаване на икономическата активност

ПИРО на община Силистра се разработва за период, в който се очакват сериозни промени в световен и общоевропейски мащаб, включително климатични промени, преход към нисковъглеродна икономика, индустриална трансформация и демографски предизвикателства, предизвикателства към световната и

местните икономики като резултат от пандемията от COVID 19. Икономически растеж и устойчиво развитие ще изисква намеси и политики чрез инвестиране в дейности за рехабилитация, рехабилитация на инфраструктурата в съществуващите и изграждане на нова индустриална/промишлена зона, мерки за привличане на инвеститори, насърчаване на икономическата активност и предприемачеството, като голяма част от идентифицираните мерки имат фокус върху приспособяване към изменението на климата, превенция и управление на риска.

Икономическият растеж е предвидено да бъде подкрепен чрез устойчиво развитие на туризма и активно включване в регионални и наднационални/трансгранични туристически продукти и маршрути.

Активни дейности за подобряване качеството на живот на жителите на общината, включително на засилени мерки за адаптиране на уменията на хората в активна възраст към актуалните изисквания на пазара на труда в регионален контекст е ключово с оглед осигуряване на заетост в бързо променящата се среда. Дейности като огрaмотяване на възрастни, придобиване на дигитални умения, както и превенция за отпадане на ученици от системата на формално образование, насърчаване на форми на дуално и професионално образование, комбинирани с предприемачество, бизнес активност и привличане на инвеститори, са необходими за дългосрочно постигане на ниски нива на безработица. Дейности по подобряване на образователна, културна, спортна, здравна и социална инфраструктура и съпътстващите я услуги също са фактор за задържане на жителите и подобряване на качеството им на живот.

Укрепването на градското развитие, подобряване на свързаността в общината – транспортна и цифрова и повишаване качеството на средата в населените места за постигане на балансирано териториално развитие, подобряване качеството на живота на жителите на общината са във фокуса на приоритетните публични намеси в общината. Специален акцент е поставен и върху продължаващи инвестиции за енергийна ефективност в публични и жилищни сгради.

Общ подход при дефиниране на Визия, приоритети и цели

В основата на подхода за дефиниране на стратегическата част на ПИРО е промяната на фокуса от подкрепа на населените места/общини към подкрепа на територии и от секторно ориентирани инвестиции към интегрирани териториални инвестиции (ИТИ). При разработване на стратегическата част на настоящия документ са взети предвид стратегиите за изпълнение на ОПР на община Силистра и ИПГВР на Силистра за периода 2014-2020, като са отчетени изпълнените инвестиции и постигнати ефекти, както и области, в които продължава да е актуална нуждата от инвестиции или такива, които имат нужда от целево надграждане. Изборът на мерки и проектни идеи е направен на база на социално-икономическия анализ, количествено проучване сред заинтересованите страни, проведени фокус-групи за идентифициране на потенциали за развитие, набиране на проектни идеи от заинтересованите страни. Взети са под внимание степента на изпълнение на Инвестиционната програма на община Силистра и на ИПГВР като цяло, както и резултатите от междинната оценка на ОПР на община Силистра. При дефиниране на

конкретните мерки, проектни идеи и ИТИ са съобразени и дефинираните зони, както и възможните източници на финансиране, готовността на партньорство и проектна зрялост на отделните идеи.

При структуриране на Стратегическата част на ПИРО на община Силистра е използван принципът на:

- „функционалната зона": структурните интервенции в области, определени от съвместни характеристики, предизвикателства и възможности за развитие, които не са строго ограничени до административните граници, а съобразно потенциала за справяне с тях с цел постигане на осезаеми резултати
- „тематичната концентрация": съсредоточаване върху ключови тематични области, като по този начин се цели постигане на възможно най-голямо въздействие по отношение на ефективността на финансирането и ориентацията към резултатите
- синхронизиране с Актуализираната национална концепция за пространствено развитие 2013-2025, Интегрираната стратегия за териториално развитие на Северен централен район на планиране, Целите и приоритетите на ЕС в областта на регионалната политика за следващия програмен период, Общ устройствен план на община Силистра, секторни стратегически документи
- отчитане на оценката от социално-икономическия анализ на състоянието и потенциалите на община Силистра
- активно включване и консултиране на заинтересованите страни в хода на разработване на стратегическия документ
- комбиниране на различни източници на финансиране, вкл. привличане на ресурс от частни инвеститори/бизнеса
- реализиране на комбинация от мерки, които адекватно използват потенциалите като адресират дефинираните проблеми
- залагане на принципа на партньорство при реализиране на голяма част от мерките – между общината и съседни общини, общината и държавни институции, НПО и бизнес

Идентифицираните основни типове инвестиции за периода 2021-2027 година са съобразени с изводите от извършения анализ, както и с дефинираните основни инвестиции в ИТСР на СЦР и са в следните области:

- Транспортна и цифрова свързаност
- Устойчиво развитие на туризъм и селско стопанство
- Привличане на инвестиции и насърчаване на предприемачеството
- Развитие на човешките ресурси – подкрепа за професионално обучение на регионално ниво; развитие на дуална система на обучение; ограмотяване на възрастни; валидиране на знания, умения и компетентности
- Здравна и социална инфраструктура, култура и спорт

- Развитие на екологосъобразна инфраструктура
- Междурегионално и трансгранично сътрудничество

Визия за развитие на община Силистра

Визията за развитие на община Силистра отразява представата на местната общност за желаното състояние на икономиката, физическата среда и обществените отношения, като е консултирана на проведеното първо обществено обсъждане и е съобразена с резултатите от проведеното количествено изследване – допитване до жителите на общината по отношение на следващия програмен период. Формулираната визия задава приоритетите, в рамките на които са дефинирани различни цели, обхващащи мерки и бъдещи интервенции с най-голяма възвращаемост на вложените средства и устойчиви ползи за обществото.

На база на изведените проблеми и възможности за тяхното адресиране, както и с оглед максималното използване на потенциала на община Силистра в контекста на цялостното развитие на Северен централен регион е дефинирана следната визия за развитие за периода 2021-2027:

Икономически растеж, устойчиво развитие и използване на местните ресурси, подобряване на качеството на живот и социално включване.

Визията предполага целенасочени действия с оглед подобряване качественото на живот на гражданите, вкл. социално включване и осигуряване на устойчива заетост основно чрез повишаване качеството на работната сила и таргетирани мерки за придобиване на умения и квалификация, подобряване на икономическата активност на територията на общината чрез подобряване на привлекателността за инвеститори поради оптимизирана индустриална инфраструктура и чрез използване на директни възможности от съществуващия бизнес за модернизация, разрастване, иновации и фокус върху подобряване на градската среда, образователната, социална, културна, спортна и здравна инфраструктура и съпътстващите я услуги.

Приоритетите са насочени към осъществяване на визията и отразяване на конкретната специфика на община Силистра, като са съобразени с предназначението на ПИРО да бъде инструмент за управление и да отразява действителните нужди на местната общност в рамките на плановите документи от регионално, национално и европейско ниво. Те са формулирани ясно и кратко и дават направленията на развитие. Стратегическият документ има за задача за фокусира управленските процеси и да даде рамката за използване на наличните ресурси по такъв начин, че община Силистра да подобри икономическата си жизнеспособност , повиши качественото на живот на своите жители и осъществи ефективно междуобщинско и наднационално – трансгранично сътрудничество.

Изведени са следните основни приоритети:

Приоритет 1: Развитие на човешкия потенциал и социално включване

Приоритет 2: Свързаност и достъпност, устойчиво и екологично развитие

Приоритет 3: Насърчаване на икономическата активност

Приоритети и цели на ПИРО за периода 2021-2027

Всеки приоритет обхваща конкретни цели, които е предвидено да бъдат постигнати чрез конкретни мерки, декомпозирани в специфични проектни идеи. Планираната система от индикатори за наблюдение на Плана осигурява механизъм за измерване степента на реализиране на отделните мерки, както и степента на постигане на дефинираните цели. Мерките са отворени и следва да се конкретизират с допълнителни проекти през целия програмен период 2021-2027. В този смисъл въздействието на мерките не се изчерпва с дефинираните проекти в Програмата за реализация на ПИРО.

Приоритет 1: Развитие на човешкия потенциал и социално включване

Инвестициите в човешкия капитал – жителите на общината следва да осигурят нов подход към проблемите на квалификацията, образованието и обучението, продиктуван от мащабите на настъпващите в Европа и света икономически и социални промени, бързото развитие на основаната на знания икономика и демографското напрежение, породено от намаляването и застаряването на населението. С оглед развитието на регионалната (тенденцията за ръст на СЦР поради баланса между Велико Търново, Габрово и Русе на трудовия пазар и по отношение на добавената стойност) и местната икономика се предвиждат мерки за подобряване на образователната и квалификационна структура на работната сила, вкл. придобиване на дигитални умения и огрaмотяване на възрастните. За да се увеличава делът на икономиката, базирана на услугите, и особено дигиталните услуги или високите технологии, са необходими таргетирани мерки за образоване и обучение.

Специален фокус е поставен върху мерки за социално включване на различни, застрашени от изключване групи, както и продължаване на целенасочените усилия на общината за качествени социални услуги спрямо актуалните нужди на населението.

За да се увеличи тежестта на общината в регионалната икономика, както и броят на заетите лица, следва да се задържа населението и в тази връзка са обхванати и дейности за подобряване на качеството на образователните, социални, здравни услуги, възможности за реализиране на културни и спортни дейности, като за целта са предвидени мерки за подобряване инфраструктурата, оборудване и обзавеждане, както и за разработване и провеждания на различни събития и форми на обучение.

Доколкото образованието и демографията са сред факторите, които най-силно ограничават растежа в повечето области на Северна България, то настоящият приоритет задава възможности за адресиране на дефинираните ограничения и е пряко свързан с другите два за постигането на визията за развитието на община Силистра за периода 2021-2027 г.

Цел 1.1 Задържане на младите хора в общината

Основен фокус на интервенциите ще бъдат инвестиции за подобряване на инфраструктура,осигуряваща основни услуги на населението на местно ниво и достъпа до нея. Те са дефинирани на база на идентифицираните нужди от инвестиции в:

- реконструирането на материално-техническата база на училищата и детски градини и доставката на оборудване за обучението;
- инвестиции в инфраструктура, обезпечаваща дейности, насочени към младите хора в общината;
- продължаване на подкрепата за инвестиции в подобряване на условията и услугите в специализираните институции за предоставяне на социални услуги на възрастни хора, както и на деца и увеличаване на капацитета на част от тях;
- прилагане на мерки за подобряване на здравната инфраструктура и оборудване, както и възможности за дигитализация в областта на здравеопазването.

Интервенциите на Кохезионната политика на ЕС, които са съобразени и при дефинирането на настоящата цел, ще бъдат насочени и към подпомагане на активното социално включване и интегриране на групите със специални нужди.

Същевременно е отчетена необходимостта конкретните инвестиции, които ще бъдат подкрепени чрез ЕС средства, да бъдат реализирани чрез подхода ИТИ и да бъдат основани на протичащото картиране на нуждите на местно ниво от ресорните министерства.

Конкретни дефинирани мерки:

Мярка 1.1 Подобряване на материално-техническата база, вкл. енергийната ефективност, оборудване и дигитализиране на фонда на обекти на културната инфраструктура със следните конкретни проектни идеи:

П 1.1.1 Основен ремонт и обновяване, внедряване на мерки за енергийна ефективност, достъпна архитектура и благоустрояване на двора - на сградата на "Младежки дом".
П 1.1.2 Основен ремонт на сградата на Регионална библиотека "Партений Павлович", мерки за енергийна ефективност и подмяна на инсталациите.
П 1.1.3 Основен ремонт на сградата на Художествена галерия.
П 1.1.4 Ремонт на сградата на Куклен театър. Ремонт на сграда на Градски духов оркестър.
П 1.1.5 Възстановяване и оборудване на открита амфитеатрална сцена в центъра на града, непосредствено до Южна крепостна стена.
П 1.1.6 Проучване, консервация, реставрация, възстановка, адаптиране и социализиране на Южна крепостна стена, благоустрояване.
П 1.1.7 Възстановяване и изграждане на Парк "Орехова гора" край Силистра като Зелена зона за изкуство и култура, спорт, отдих и туризъм.
Подобряване на материално-техническата база, вкл. енергийната ефективност, оборудване на читалищата

Мярка 1.2 Подобряване на материално-техническата база, вкл. енергийната ефективност, оборудване на читалищата със следното проектно предложение:

М 1.2.1 Ремонт на сгради на народните читалища – НЧ "Доростол – 1870" в сграда на Младежки дом; НЧ "Пробуда – 1940" с. Калипетрово; НЧ "Родолюбие – 2006" с. Айдемир; НЧ Просвета – 1907" с. Проф. Иширково; НЧ "Дочо Михайлов –

1906” с. Бабук; НЧ “Светлина – 1906” с. Смилец; НЧ “П.Хилендарски – 2006” с. Айдемир; НЧ “Заря – 1957” с. Брадвари; НЧ “Христо Ботев – 1941” с. Българка; НЧ “В. Левски – 1941” с. Българка; НЧ “Светлина – 1942” с. Главан.

Тази мярка е включена като приоритетна и в ИСТР на СЦР, предвидени са дейности по ремонт на покриви; външно саниране, шпакловка и боя на фасадите, подмяна на дограма, врати и прозорци, вътрешен ремонт на помещенията, изграждане на вътрешна достъпна среда; ремонт на вентилация и климатизация, технологично подновяване, професионално оборудване.

Развитие/внедряване на иновативни форми на предоставяне на културно съдържание; обезпечаване на атрактивни събития в културния календар на общината, насърчаване на междуобщинското и транснационалното сътрудничество в областта на културата

Мярка 1.3 Развитие на иновативни форми на културно представяне със следните конкретни проектни идеи:

П 1.3.1 Проект “Историята оживява” – възстановка на живота в римски лагер “По пътя на XI Клавдиев легион” в Дунавски парк; Празници, посветени на 1630-тата годишнина от рождението на известния римски пълководец Флавий Аеций.
П 1.3.2 Създаване на иновативни елементи на представяне на Южна крепостна стена – макет на крепостта, 3D-анимации със звук и светлина.
П 1.3.3 Изграждане на пространство в Дунавския парк с макети – интерактивни миниатюри на Античния и Средновековния Дръстър, Римска гробница със стенописи, Крепостта “Меджиди табия”, Биосферен парк “Сребърна”, римска колесница.
П 1.3.4 Проект и реализация на спектакъл “Силистра през вековете” в района на Патриаршеската базилика в Дунавския парк.
П 1.3.5 Организиране и провеждане на ежегоден Фестивал “Стара Силистра” и включването му в налични и бъдещи туристически маршрути.

В областта на културно-историческото наследство, неговото опазване и оптимално представяне в конкретните проекти ще бъдат обхванати опционално и следния тип дейности/елементи, като съществуващите към момента ще бъдат оптимизирани при необходимост:

направление: Опазване на културно-историческото наследство

1. Провеждане на научно интердисциплинарно изследване на урбанистичната археологическа структура на базата данни от запазените компоненти, описанията на пътешествениците, посетили през различни епохи устройствената среда
2. Издирване на архивни кадастрални карти и регулационни планове за проследяване на процеса на градското формиране с константни и устойчиви репери
3. Периодична актуализация на списъците на недвижими културни ценности и допълването им с актуални кадастрални данни и предписания за опазването им

4. Повишаване на обществената информираност относно културното наследство и неговата значимост

направление: Подобряване на физическото представяне и интерпретацията на паметниците от културно-историческото наследство

1. Създаване на информационна база за недвижимите културни ценности на територията на общината
2. Обяснителни надписи (анотации) за всички изложени елементи, текст, въвеждащ колекцията, карта на маршрута, информационни брошури - всички документи трябва да са ясни, разбираеми и преведени на чужд език (английски/румънски)
3. Информационно обезпечаване: ясно видими табели за работното време и цени, информационни табели, информационна карта за целия маршрут, локална и регионална туристическа информация за всички обекти
4. Реализация на печатни и електронни публикации за културното наследство
5. Създаване и разкриване на временни и пътуващи експозиционни сбирки
6. Разработване и обозначаване на туристически маршрути
7. Използване на звукови и визуални подходи в експозициите
8. Възстановки на исторически събития според културния календар
9. Използване на платформи с монтиран плексиглас, върху които да се изобрази скица на реконструкция на съответния археологически обект и да се поставят на определено място в близост до обекта, така че посетителите да виждат как обекта би изглеждал преди да бъде разрушен

направление: Дигитализация и визуализация на културно-историческото наследство

1. Условия и възможности за мобилност на колекциите и онлайн достъп до недвижимите културни ценности
2. Единна дигитална библиотека за региона, която да дава достъп до архивните фондове, както и старопечатните, редки и ценни издания в библиотеките и читалищата
3. Създаване на 3D фотограметрични модели в музея и представянето им с конкретни анотации до широката публика чрез сайта на институцията или отделни сайтове
4. Създаване на приложения за аугментирана реалност с цел визуализиране на създадените 3D модели в реална среда и интегрирането на тези приложения в интерактивни аудио ръководства за съответната експозиция
5. Дигитализиране на трудно достъпни за посещения обекти с фотограметричен 3D лазерен скенер (Leica RTC360) с цел създаване на 3D модел на обекта и интегрирането на модела в приложение за виртуална реалност – представяне на създаденото приложение чрез Очила за виртуална реалност (OCULUS Rift) (например: по този начин могат да

бъдат видими богато украсените стенописи в трудно достъпната Римска гробница в гр. Силистра)

6. Интерпретативният характер на устройствените проучвания могат да бъдат проектирани върху фасадите на сградата на музея, градската библиотека чрез използване на 3D мапинг техника

направление: Оптимизиране на предлаганите услуги

1. Обучение на хора за организиране на различни дейности за повишаване на обществената осведоменост
2. Обучение на туристически водачи
3. Грижа за качеството на средата и достъпа - дизайн на съоръженията и устроеността на публичните пространства и интегриране на услугите
4. Създаване на специализирани работилници за ученици от различни степени, като целта е не само популяризирането на културното наследство, но и въведение в работата, която извършват специалистите в музея (например: отдел реставрация)
5. Условия за посрещане на посетителите:

- С гид: отлично познаване на маршрута и безпроблемно създаване на тематични посещения и връзки между обектите
- Без гид: осигуряване на необходимите начини, методи за индивидуално изминаване на маршрута

направление: Силна маркетингова стратегия – комуникация и реклама

1. Популяризиране на културното наследство чрез институционалните уеб страници
2. Цялостна концепция за промотиране на културния календар и културното наследство на съответната институция чрез социалните медии – фейсбук и инстаграм
3. Популяризиране на работата на специалистите чрез тематично обвързани представяния във формата на подкаст и промотирането им на сайта на институцията
4. Определяне на зона на разпределяне на рекламните материали – флаери и брошури (културни обекти, хотели, ресторанти, туристически офиси)
5. Създаване на тематично рекламно послание и запазен знак с лого
6. Създаване на презентация (рекламен клип) предназначен за медиите (местни, регионални, национални, чуждестранни)
7. Използване на културно-исторически обекти като сцена за филмови продукции (например: Крепостта „Меджиди табия“)

Мярка 1.4 Подкрепа за ремонт на детски ясли, обзавеждане и оборудване на здравните кабинети в общинските ясли, детски градини, общообразователни, специални и професионални училища

П 1.4.1 Основен ремонт на Детска ясла No6 "Бодра смяна", внедряване на мерки за енергийна ефективност, благоустрояване и озеленяване на двор, спортни площадки, осветление и достъпна архитектурна среда.
П 1.4.2 Основен ремонт и цялостно обновяване на детска ясла "Детска радост", вкл. мерки за енергийна ефективност, реновиране на детските площадки.

Мярка 1.5 Подпомагане на общинските лечебни заведения, чрез доставка на оборудване, обзавеждане и апаратура и устройство на специализирани помещения за прием и карантиниране на пациенти; реконструкция и оборудване на здравните служби на територията на селата на община Силистра.

Мярка 1.6 Подобряване на спортната инфраструктура

П 1.6.1 Цялостна реконструкция на Стадион "Луи Айер".
П 1.6.2 Ремонт на Покрит басейн.
П 1.6.3 Изграждане на многофункционална сграда за спорт и култура Арена "Дуросторум".

Част от мерките, по-конкретно за културна инфраструктура и съпътстващите услуги и спортна инфраструктура имат потенциала да бъдат реализирани чрез проекти за Интегрирани териториални инвестиции с включване на различни заинтересовани страни или реализирането им в междуопщинско партньорство.

Цел 1.2 Грижа за уязвими групи на територията на общината

Мярка 2.1 Подобряване качеството на предоставяните към момента социални услуги, вкл. чрез подобряване на материално-техническата база, ремонт и въвеждане на мерки за ЕЕ на сграден фонд и уменията и мотивацията на служителите, разширяване на капацитета на част от предоставяните услуги, като се съобрази и картирането на нуждите на общинско ниво, изготвена от МТСП.

Конкретни проектни идеи:

П 2.1.1 Изграждане и предоставяне на нова социална услуга "Център за грижа за лица с различни форми на деменция".
П 2.1.2 Нова дългосрочна грижа за възрастните и хората с увреждания – предоставяне на новите услуги "Център за грижа на лица с психични разстройства" и "Център за грижа на възрастни хора в невъзможност за самообслужване".
П 2.1.3 Извършване на реконструкция на съществуваща сграда (ДЦСХ) за изграждане и предоставяне на нова социална услуга "Дневен център за подкрепа на лица с увреждания и техните семейства".
П 2.1.4 Извършване на реконструкция на съществуваща сграда (ДСХОЛ) за изграждане и предоставяне на нови центрове за възрастни хора с невъзможност за самообслужване.
П 2.1.5 Извършване на реконструкция на съществуваща сграда (ДПЛФУ) за изграждане и предоставяне на нови центрове за пълнолетни лица с физически увреждания.

Цел 1.3 Подобряване на ефективността на човешкия капитал

Мярка 3.1 Реконструиране на материално-техническата база на детски заведения и училищата на територията на общината и доставката на оборудване за обучението, вкл. на специализирано оборудване за лаборатории, езикови кабинети, зали за практика и тн., изграждане на STEM образователна среда в училищата на територията на община Силистра.

Конкретни проекти:

П 3.1.1 Ремонт на сграден фонд, изграждане на достъпна архитектурна среда, благоустрояване на дворни пространства, изграждане на спортни/открити площадки, обновяване на съоръжения в двора на ДГ "Нарцис", ДГ "Иглика", ДГ "Роза, ДГ" Добружда", ДГ "Ян Бибиян", ДГ "Радост", ДГ Мир", ДГ "Здравец", с. Калипетрово, ДГ "Детелина", с. Иширково, ДГ "Радост", с. Йорданово, ЕГ "П. Яворов", ПМГ "Св. Кл. Охридски", СпУ "Дръстър", ОУ "О. Паисий", ОУ " Св. Св. Кирил и Методий", ОУ " Св. Св. Кирил и Методий", с. Калипетрово, ОбУ "Св. Климент Охридски", с. Иширково, ОУ " Св. Св. Кирил и Методий", с. Брадвари, ОДК, НОА " Г. Галилей" ООС "Младост", ПГСУАУ "Атанас Буров", ПГМТ " Вл. Комаров".

Мерки за повишаване на качеството и обхвата на образованието и обучението, ускорено модернизиране и цифровизиране на образователните подходи, методи и практики с акцент върху придобиване не само на знания, но и аналитични умения, развиване на креативна мисъл и усвояване на ключовите компетентности за учене през целия живот (включително цифрови, езикови, социални)

Мярка 3.2 Предучилищно и училищно образование със следните конкретни проектни идеи:

П 3.2.1 Разработване, внедряване и използване на образователна STEM среда, иновативни средства, ресурси и програми, включително базирани на информационните и комуникационни технологии за оптимизация на образователния процес и повишаване на неговата ефективност.
П 3.2.2 Фокус върху усвояване на ключовите компетентности за учене през целия живот (цифрови, езикови, социални) от ранна възраст в рамките на формалното образование и същевременно с това към формиране на съзнание за ценността на образованието, обучението и ученето.
П 3.2.3 Повишаване квалификацията на педагогическия персонал чрез разнообразни краткосрочни и дългосрочни квалификационни форми, вкл. за работа в дигитална среда, развитие на формите за работа с деца със СОП, проучване и внедряване на добри и успешни педагогически и управленски практики от България и чужбина, насърчаване на междуучилищния обмен.
П 3.2.4 Целенасочени информационни дейности и специализирани мерки за работа с родители и деца от общността за разясняване ползите от образованието и задълженията за включване в предучилищно и задължително училищно образование, както и с оглед ранното социализиране и адаптиране като превенция на отпадането от училище.

П 3.2.5 Прилагане на иновативни инструменти за диагностика и ранно кариерно ориентиране на застрашените от отпадане ученици, адаптиране на инструменти за кариерно ориентиране на ученици със специални образователни потребности.

П 3.2.6 Осъвременяване на библиотечно-информационното обслужване в училищата и провеждане на кампании и инициативи за насърчаване на четенето сред учениците.
П 3.2.7 Подкрепа за личностно развитие с акцент върху индивидуалността на всяко дете чрез развиване на нови и осъвременяване на съществуващите дейности на общината в тази област.

Мярка 3.3 Ефективни политики за младежта в общината със следните конкретни проектни идеи:

П 3.3.1 Осигуряване на умения за плавен преход между образованието и пазара на труда и постигане личностна реализация и удовлетвореност.
П 3.3.2 Насърчаване активната роля и изграждането на социален капитал сред младежите, увеличаване на капацитета и способностите им да участват активно в обществения живот, както и повишаване знанията и уменията на организациите и специалистите, които работят с тях.
П 3.3.3 Популяризиране на спорта и здравословния начин на живот, организиране на спортни събития и повишаване осведомеността за ролята на спорта при насърчаване на социалното приобщаване, равните възможности и здравето.
П 3.3.4 Подпомагане на деца и младежи за участие в национални и международни конкурси, олимпиади и състезания в науката, културата и спорта, осигуряване на стипендии за участие и награди.
П 3.3.5 Инициране и подкрепа за доброволчески инициативи и акции.

Мярка 3.4 Образование 4.0 - достъпно и качествено професионално и продължаващо образование, съобразено с нуждите от работна ръка на индустрията и селското стопанство с висока добавена стойност със следните конкретни проектни идеи:

П 3.4.1 Повишаване на привлекателността и достъпността на ПОО за всички възрасти, включително чрез разработване на индивидуални и гъвкави пътеки за обучение по част от професия и програми за втори шанс.
П 3.4.2 Осъвременяване на програмите за професионално обучение с участието на бизнеса, въвеждане на дуално обучение и внедряване на инструменти за онлайн подготовка по специалните предмети за повишаване качеството на обучението.
П 3.4.3 Създаване на система за по-интензивно чиракуване в дадена професия, наставничество и менторство за ученици с недостатъчна увереност и мотивация, или за такива, срещащи образователни трудности в професионалните гимназии с цел превенция и ограничаване на преждевременното напускане на училище.

Мярка 3.5 Образование за възрастни със следните конкретни проектни идеи:

П 3.5.1 Дейности за образователна медиация за реинтегриране в образователната система на лица, навършили 16 години, отпаднали от училище и/или без основно образование.
П 3.5.2 Популяризиране на необходимостта от повишаване и насърчаване на грамотността и привличане на общественото внимание към ползите от повишаването ѝ.
П 3.5.3 Ограмотяване на възрастни, включително организиране на курсове за усвояване на учебно съдържание за различните образователни етапи и степени и усвояването на професии, организиране на курсове за придобиване на компютърни и цифрови умения.

Част от мерките имат потенциала да бъдат реализирани чрез проект за Интегрирани териториални инвестиции с включване на различни елементи за подобряване на образователната среда и образователния и обучителен процес, оптимизиране на връзката между бизнеса и обучение/образование.

Приоритет 2 Свързаност и достъпност, устойчиво и екологично развитие

Транспортната и цифрова свързаност са основен фактор за развитие на даден регион/община и съответно повишаване на инвестиционната й атрактивност. С оглед дефинираната необходимост от мерки за подобряване на транспортната свързаност на общината с други общини в региона, е идентифицирана възможност за ИТИ съвместно с други общини и АПИ за развитие на вертикалните транспортни връзки. Това ще допринесе чрез добре свързани икономически центрове в региона да се запази работна сила с добър профил, да не се губи население, възможно е да се усили растежът от взаимодействието на общините и областите една с друга.

Цел 2.1 Развитие на екологично и устойчиво земеделие и управление на риска от климатични промени

Мярка 3.6 Дейности, насочени към екологично селско стопанство и здравословни храни чрез структурното балансиране на селскостопанския отрасъл, насърчаване на биологичното земеделие, производството на плодове, зеленчуци, пчеларството и лозаро-винарския сектор, както и в животновъдството, подобряването и опазването на околната среда, внедряване на иновативни решения в земеделската практика и изграждане на подходяща инфраструктура, подобряване на системите за напояване, развитие на цифровата инфраструктура в селските райони и използване на цифрови технологии от земеделските производители.

Дефинирани са следните конкретни проектни идеи:

П 3.6.1 Подобряване на системите за напояване
П 3.6.2 Развитие на цифровата инфраструктура в селските райони и използване на цифрови технологии от земеделските производители
П 3.6.3 Инвестиционно подпомагане на земеделските производители

Мярка 3.7 Управление на риска от климатични промени ще бъдат насочени следните инвестиции:

П 3.7.1 Укрепване на свлачищата, модернизация, доукрепване и изграждане на защитни съоръжения за борба с ерозията, превенция на наводненията
П 3.7.2 Изграждането на капацитет за действия на отговорните органи и на населението при природни бедствия в съответствие със стратегическите цели по отношение създаването на устойчивост към изменението на климата и повишаването на степента на информираност на населението за посочените бедствия.

Цел 2.2 Зелена енергия и устойчиво развитие

В рамките на целта са включени дейности по подобряване на достъпа до ВиК инфраструктура на населението.

Предвидени са мерки по оптимизация на системата за управление на отпадъците, за оптимизиране на събирането и третирането на отпадъци и внедряване на съвременни технологии за разделно събиране, предварително третиране, компостиране на биоразградимите отпадъци с цел повишаване на количествата рециклирани отпадъци и стимулиране на повторната употреба

Като част от Плана за Справедлив преход са предвидени мерки за намаляване замърсяването на въздуха, като подмяна на част от инсталациите на твърдо битово гориво с алтернативни, усвояването на различните видове възобновяеми източници (ВИ) съобразно потенциала на територията, както и мерки за подобряване на ефективността на сградните инсталации, а не само на подобряването на енергийните характеристики на сградите, както и на мерките за ускорена газификация на обществените сгради.

Мярка 3.8 Подобряване на енергийната ефективност и ефективността на сградните инсталации със следните конкретни предвидени проектни идеи:

Оптимизация на системата за улично осветление, въвеждане на мерки за енергийна ефективност – замяна на осветителни тела, вкл. умно управление на уличното осветление (софтуер за управление и автоматизация на осветлението, което добавя допълнителна оптимизация на разходите) на територията на града и селата в община Силистра.

Конкретни предвидени проекти:

П 3.8.1 Създаване на Общинска информационна система и Общински инфо център за ЕЕ.

П 3.8.2 Реализация на технически готов проект "Рехабилитация и модернизация на уличното осветление в населени места от община Силистра – с. Айдемир, Сребърна, Ветрен и Калипетрово.

П 3.8.3 Проучване и определяне потенциала на общината за използване на ВЕИ в сгради.

П 3.8.4 Мерки на ЕЕ на ОбУ "Св. Климент Охридски", с. Иширково и ОУ "Св. св. Кирил и Методий", с. Калипетрово, ДГ "Радост", с. Йордановo, ДГ "Детелина", с. Иширково", ДГ "Здравец", с. Калипетрово, ДГ "Мир", ДГ "Ян Бибиян", ДГ "Добружда", СУ "Н.Вапцаров", ООС "Младост", НАО "Г. Галилей", ОДК, , ОУ "Св. Св. Кирил и Методий", с. Брадвари, СпУ "Дръстър", вкл. при препоръка от енергиен одит въвеждане на покривни инсталации за ВИ.

П 3.8.5 Цялостна подмяна на ел. инсталация в ОУ "Иван Вазов", ремонт на парен котел на ОУ "О. Паисий".

П 3.8.6 Въвеждане на системи за умно управление на осветлението в обществени и административни сгради.

П 3.8.7 Инвестиции в зелена енергия, вкл. соларни паркове и кръгова икономика, основно като частни инвестиции и ПЧП.

Мярка 3.9 Замяна на твърдото гориво с алтернативни източници, вкл. достъп до газоснабдяване за битови абонати и административни сгради.

П 3.9.1 Газифициране на сградата на Детска кухня, гр. Силистра.

Газифициране на сградата на детска ясла "Ален мак", с. Айдемир.

П 3.9.2 Обновяване на парната инсталация и цялостно саниране на ПГПТ "Евлоги Георгиев".
П 3.9.3 Осигуряване на съвременна система за отопление и цялостно саниране на ОУ "Св. св. Кирил и Методий", с. Брадвари.

Мярка 3.10 Устойчиво развитие на води и отпадъци

П 3.10.1 Развитие и надграждане на вече създадените системи за управление на отпадъци и изграждане на инфраструктурата за преработката им.
П 3.10.2 Ликвидиране и рехабилитация на терените с нерегламентираните сметища в землищата на населените места в община Силистра.
П 3.10.3 Изграждане на инсталация за компостиране на зелени отпадъци.
П 3.10.4 Изграждане и въвеждане в експлоатация на модерно съоръжение за третиране и преработка на отпадъци.
П 3.10.5 Дейности за създаване на нагласи сред населението за разделно събиране на отпадъци.
П 3.10.6 Реализация на втори етап на водния цикъл – доизграждане на канализацията на с. Айдемир и с. Калипетрово и присъединяване на нови потребители към ПСОВ гр. Силистра.
П 3.10.7 Проектиране и изграждане на канализационни системи в малките населени места.
П 3.10.8 Рехабилитация на водоснабдителната мрежа на територията на селата в общината на база на предварително извършена оценка на течовете по водоснабдителната система; последваща рехабилитация на уличната мрежа и възстановяване, изграждане/обновление на съпътстващи зелени пространства, алеи, тротоари; облагородяване на публични пространства за широк обществен достъп - паркове, градини, площади.

Част от мерките имат потенциала да бъдат реализирани чрез проект за Интегрирани териториални инвестиции с включване на различни елементи за подобряване на образователната среда.

Цел 2.3 Подобряване състоянието на транспортната и техническа инфраструктура

Мярка 3.11 Приоритетни проекти, изведени в Интегрираната стратегия за териториално развитие на СЦР, за които не отговаря пряко общината:

П 3.11.1 Изграждане на Дунавска велоалея – част от Трансевропейската велоалея по дължината на р. Дунав.
П 3.11.2 Реконструкция и модернизация на първокласен път Силистра-Шумен.
П 3.11.3 Изграждане на нов мост над река Дунав (между гр. Силистра и гр. Кълъраш).
П 3.11.4 Модернизация на пристанище Силистра като елемент на разширената TEN-T мрежа.
П 3.11.5 Възобновяване дейността на Фериботен комплекс Силистра и създаване на фериботна линия до Украйна.

П 3.11.6 Реконструкция и изграждане на общинската пътна мрежа. Изграждане на няколко нови отсечки местни пътища, за да се подобри обслужването и транспортният достъп до отделните села в границите на общината:
с. Брадвари - с. Йорданово с дължина 5.20 км.
с. Казимир - с. Смилец с дължина 3.100 км.
с. Айдемир - с. Полковник Ламбриново с дължина 7.70км.
с. Калипетрово – път III-218 с дължина 3.30 км.
с. Ветрен – граница Община Ситово с дължина 1.40 км., общо 20.70 км.

Мярка 3.12 Подобряване на пътната мрежа и развитие на устойчив транспортен модел със следните конкретни поректни идеи:

П 3.12.1 Подобряване на пътища и пътни връзки между града и околните населени места;
П 3.12.2 Подобряване на пътната мрежа, вкл. рехабилитация и обновяване на спирките на обществения транспорт;
П 3.12.3 Въвеждане на ИКТ – базирани решения – система за информиране на пътниците, система за видеонаблюдение.
Мярка 3.13 Рехабилитация на улична мрежа, вкл. обвързване със зелени пространства, алеи, тротоари и съпътстваща инфраструктура в град Силистра); Облагородяване на публични пространства за широк обществен достъп – паркове, градини, площади в рамките на града; Облагородяване/ реконструкция на междублокови пространства и внедряване на мерки за енергийна ефективност в еднофамилни, многофамилни жилищни и административни сгради в жилищните квартали в град Силистра.
П 3.13.1 Достъпна градска среда чрез реконструкция и рехабилитация по бул. “Симеон Велики”; ул. ”Добруджа”; ул. “Плиска” и ул. “Славянска”; ул. до Крепост “ Меджиди Табия”; Реконструкция и рехабилитация на междублоково пространство на ул. “Христо Ботев” No 8 и No 12, на ул. “Александър Стамболийски” No 8 и No 12, No17 и No 21.
П 3.13.2 Мерки за модернизация, включително енергийна ефективност на сградите на Гранична полиция, РПУ, Паспортна служба и Районна служба ”Пожарна безопасност и защита на населението”.
П 3.13.3 Мерки за енергийна ефективност на еднофамилни и многофамилни жилищни сгради.
П 3.13.4 Пилотни проекти за засаждане на дървета с включване на НПО, училища.

Мерките могат да бъдат реализирани чрез проекти за Интегрирани териториални инвестиции чрез партньорство с държавни институции.

Цел 2.4 Цифрова свързаност и дигитална трансформация

Мярка 3.14 За постигането на „цифров растеж“ и предотвратяване на рисковете от задълбочаване на регионалните дисбаланси по отношение на широколентовото покритие, което може да увеличи другите неравенства, през новия период ще получат развитие мрежите за достъп до високоскоростен и свръх-високоскоростен интернет, както и за развитие на информационните и комуникационните технологии (ИКТ) и онлайн услугите.

П 3.14.1 Изграждане на необходимата инфраструктура и предоставянето на достъп до ИКТ в периферните селски региони. По този начин ще бъде подобрен достъпът до значителна част от административните услуги и услугите в здравеопазването, образованието, културата и т.н.
П 3.14.2 Развитие на цифровите услуги и подобряване на административното обслужване, което би било от полза за цялостната свързаност на общината – въвеждане на максимален брой електронни услуги и електронни разплащания.
П 3.14.3 Обучение за придобиване на цифрови умения и разпространение на програми, свързани със спецификата на бита и труда на населението.
Мерките могат да бъдат реализирани чрез проекти за Интегрирана териториална инвестиция в партньорство с други общини от СЦР.

Приоритет 3 Насърчаване на икономическата активност

Постигането на устойчив икономически растеж чрез подкрепа за развитие на конкурентоспособна икономика има ключова роля при създаването на условия за подобряване качеството и стандарта на живот на населението в общината. В тази връзка се предвиждат мерки за подобряване на довеждащата инфраструктура на съществуващите икономически зони и развитие на новата промишлена зона, предвидена в ОУП на община Силистра, насърчаване на развитието на малки и средни предприятия и привличане на външни инвеститори, устойчивото използване на местните и производствени ресурси, генериране на заетост.

Очаква се в бъдеще промишлеността, за да бъде конкурентоспособна, да прерасне в ново качество – интелигентна, технологична, опазваща ресурсите и екологичния баланс. За постигането на това е необходимо наличие на, технологии и иновации в производството и услугите, като са взети предвид секторите с потенциал за растеж от Актуалната стратегия за МСП 2021-2027, както и Иновационната стратегия за интелигентна специализация 2021-2027.

Секторната приоритизация в област Силистра съгласно Актуалната стратегия за МСП 2021-2027 включа:

C28 Производство на машини и оборудване,, с общо и специално предназначение C27 Производство на електрически произведения M71 Архитектурни и инженерни дейности;; технически изпитвания и анализи

C10 Производство на хранителни продукти

C14 Производство на облекло

C16 Производство на дървен материал и изделия от дървен материал и корк, без мебели; производство на изделия от слама и материали за плетене

I56 Ресторантьорство

Q86 Хуманно здравеопазване

F43 Специализирани строителни дейности

Приоритетните дейности в рамките на Приоритет 3 следва да доведат до изпълнението на следните цели:

Цел 3.1 Развитие на бизнес средата и оптимизиране на инфраструктурата в производствените зони

Мярка 3.15 Подобряване на инфраструктурата за нуждите на икономическите субекти, създаване на условия за ускорено изграждане на модерна инфраструктура за привличане на инвестиции и устойчиво икономическо развитие – изграждане/подобряване на техническа инфраструктура за бизнес и предприемачество.

П 3.15.2 Подкрепа за инвеститори за изграждане и оборудване на производствени и логистични предприятия основно чрез финансови инструменти.
П 3.15.3 Рехабилитация и реконструкция на съпътстваща/довеждаща инфраструктура в съществуващи производствени зони.
П 3.15.4 Подкрепа за изграждане на нова Индустриална/промишлена зона съгласно Актуализиран ОУП на община Силистра.

М 3.1.4 Презентиране на общината и производствените зони като привлекателна дестинация за инвестиции с оглед предстоящи мерки за транспортна свързаност в регионален план.

Мерките могат да бъдат реализирани чрез проекти за Интегрирани териториални инвестиции в партньорство с бизнеса, както и други общини от СЦР.

Цел 3.2 Изграждане на адаптивни местни бизнес екосистеми с потенциал за интернационализация

Мярка 3.16 Подкрепа за предприятията за внедряване на иновативни и технологични продукти и услуги с висока добавена стойност, внедряване не нови технологии и технологично обновление, подобряване на енергийната и ресурсна ефективност, с принос към икономическия растеж, съгласно потребностите и потенциала на предприятията на ниво NUTS 3 (област), идентифицирани в Националната стратегия за МСП 2021–2027, както и Иновационната стратегия за интелигентна специализация 2021-2027.

П 3.16.1 Развитие на иновативни технологии/продукти и услуги от съществуващите предприятия, вкл. при засилване на експортния им потенциал – предприятия в областта на машиностроенето, хранителната индустрия, производство на електронни изделия.
П 3.16.2 Внедряване на мерки за енергийна и ресурсна ефективност, дигитализация и автоматизация на работни процеси, технологична модернизация.
П 3.16.3 Насърчаване на предприемачеството, развитие на предприемаческа култура и еко система; създаване на мрежа с други предприемачески организации и клъстери.
П 3.16.4 Мерки за технологичен трансфер от висшите учебни заведения, функциониращи на територията на общината към бизнеса.

Мерки 3.2.3 и 3.2.4 могат да бъдат реализирани чрез проекти за Интегрирани териториални инвестиции в партньорство с други общини от СЦР, както и бизнес, научни организации и висши училища.

Цел 3.3 Използване на туристическия потенциал на общината за генериране на заетост и икономическа активност

Мярка 3.17 Развитие, подобряване, разширяване и социализация на обекти с туристически потенциал и свързаната с тях инфраструктура.

П 3.17.1 Ремонт на Регионален исторически музей Силистра (сграда "Румънска вила")
В ИТСР на СЦР е заложен като приоритетен настоящият проект със следните включени дейности: консервация и реставрация, ремонтни дейности на остарялата материална база, модернизиране на сградите, фондовете и експозициите на музея. Въвеждане на съвременни модели на проучване, опазване и представяне на движимото културно наследство, дигитализиране на културните ценности. Обхванати са сградите на администрация НКЦ, Етнографска експозиция и крепостта "Меджиди Табия".
П 3.17.2 Цялостен ремонт, реставрация и рехабилитация на етнографски музей – гр. Силистра
П 3.17.3 Консервация, реставрация и социализация на Късноантична гробница в Силистра – приоритетен проект, заложен в ИСТР на СЦР
П 3.17.4 Изграждане на туристически информационен център
Мерки за дигитализация на експонати/маршрути
П 3.17.5 Дигитализиране на част от експозициите на обектите, създаване и функциониране на интерактивен портал
П 3.17.6 Създаване на обогатена реалност (Augmented Reality), на виртуална реалност (Virtual Reality) – напр. виртуални разходки в 3D реконструкции, и/или използване на носими устройства (Wearables) за реализиране на туристическото предлагане на туристически места и на туристически обекти
П 3.17.7 Включване на местните туристически продукти в регионални такива
П 3.17.8 Мерки за прилагане на разработената ТГС стратегия за развитие на туризма, вкл. активно дигитално маркетиране
П 3.17.9 Активизиране на онлайн представяне на културно-историческото наследство на община Силистра, наличните туристически продукти и маршрути и включването им в туристически каталози и SEO оптимизация

Всички гореописани мерки могат да бъдат реализирани чрез проект за Интегрирани териториални инвестиции в партньорство с други общини от СЦР.

Част III ОПИСАНИЕ НА КОМУНИКАЦИОННАТА СТРАТЕГИЯ, НА ПАРТНЬОРИТЕ И ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ И ФОРМИТЕ НА УЧАСТИЕ В ПОДГОТОВКАТА И ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПИРО ПРИ СПАЗВАНЕ НА ПРИНЦИПИТЕ НА ПАРТНЬОРСТВО И ОСИГУРЯВАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯ И ПУБЛИЧНОСТ

Основна цел на Комуникационната стратегия е да стимулира съпричастността и участието на местната общност и различни заинтересовани страни на община Силистра за участие в подготовката, изпълнението и мониторинга на ПИРО на Силистра при спазване на принципите на партньорство и осигуряване на информация и публичност.При разработването и изпълнението на Плана ще се

осигури прозрачност и информация относно очакваните резултати и ползите за местната общност като цяло, както и да се мотивира обществеността за активно участие в процеса на подготовка и реализация на ПИРО. Важно е заинтересованите страни да бъдат включени както на етапа на разработване и приемане на ПИРО, така и при реализацията на целите и приоритетите, заложени в плана.

За целите на подготовката на Комуникационната стратегия са:

- идентифицирани заинтересованите страни
- проведени действия за тяхното активно включване и консултиране в процеса на разработване на стратегическия документ
- дефинирани действия за активното им включване в процеса на неговото изпълнение и мониторинг.

Подход за анализ на заинтересованите страни и за дефиниране на комуникационни канали с всяка от тях

Заинтересованите страни се определят с оглед поставените цели и обхвата на стратегическото планиране. Заинтересованите страни се разделят на вътрешни и външни. Вътрешните заинтересовани страни са органи на власт, политически и административни ръководители и служители.

Външни заинтересовани страни са гражданите, бизнеса, неправителствени организации, икономически и социални партньори, партньори на администрацията, включително научни организации и висши училища, медии, други институции и др.

Подходящ метод за определяне на заинтересованите страни е „мапинг на заинтересованите страни". Мапингът се извършва, за да се идентифицират интересите на заинтересованите страни. Мапингът на заинтересованите страни включва:

Идентифициране – съставяне на максимално изчерпателен списък за осигуряване на ангажираност от заинтересованите страни при провеждане на разработване и прилагане на Плана. Ангажирането включва участие в различни форми за обратна връзка и информация, чрез които се изследва въздействието на общинския стратегически документ върху тях. Чрез ангажиране на заинтересованите страни се постига обективност на анализа, отчитат се всички гледни точки и се определя степента, в която заинтересовани страни с властови ресурс могат да повлияят върху решения, свързани със стратегическия документ.

Анализът включва определянето на степента на въздействие на всяка една от заинтересованите страни и интереса към Плана за интегрирано развитие на община Силистра чрез следната матрица:

Таблица 30 Матрица за визуализация на интересите и въздействието на заинтересованите страни

	Слабо въздействие	Силно въздействие
Слаб интерес	1 Не попадат във фокуса на плана	2 Следва да им се предоставя необходимата информация Граждани
Силен интерес	3 Следва да се търси удовлетворяване на техните потребности Медии	4 Имат ключово значение Община Силистра Общински съвет Областна администрация Силистра Регионални и областни звена на държавни институции Общински предприятия Висши учебни заведения Учебни заведения – държавни и общински Центрове за професионално образование и обучение Лечебни заведения Доставчици на социални услуги МСП и големи предприятия Предприемачески мрежи/клъстери, вкл. на ниво СЦР Съседни общини, общини в СЦР и СИР Трансгранични партньори НПО, бизнес асоциации, браншови организации, екологични организации и други Туристически асоциации/сдружения

Приоритизиране – класифициране на заинтересованите страни. Анализиране и визуализиране

Приоритизирането на заинтересованите страни е осъществено чрез подреждането им във възходящ ред на база на прилагане на матрицата. Най-отгоре се поставят заинтересованите страни, които имат пряк интерес и най-силно въздействие, поради властови ресурс и /или възможности за влияние. Планира се как да бъдат въвлечени в дейностите по разработване и мониториране на изпълнението на ПИРО и какви канали за комуникация с тях да се предвидят.

Изготвяне на план за комуникация със заинтересованите страни

Методите за комуникация са определени в зависимост от интереса и въздействието на заинтересованите страни. Комуникационният план следва да се актуализира в хода на изпълнение на договора. Заинтересованите страни се информират за целите на Плана за интегрирано общинско развитие и дейностите по разработването му.

Възможните подходи за комуникация са:

Пасивна

- Публикуване на прессъобщения
- Публикуване на материали и презентация на страницата на община Силистра
- Проучвания на общественото мнение - анкетни проучвания (онлайн)

Активна

- Набиране на проектни фишове
- Преки интервюта със заинтересованите страни;
- Фокус групи;
- Обществени обсъждания;
- Представяния в социални мрежи;

При избора на съответния метод за ангажиране на заинтересованите страни и честотата на прилагането му трябва да се вземат предвид три критерия:

- Значимостта на въздействието върху заинтересованата страна (активността или пасивността на заинтересованата страна и потенциалното влияние, което може да окаже);
- Влиянието на заинтересованата страна върху решенията (връзките между заинтересованите страни, например слаба, но активна заинтересована страна може да „задвижи" влиятелна, но пасивна заинтересована страна);
- Възприети подходи за комуникация от съответната група заинтересовани страни.

В рамките на разработването на ПИРО на община Силистра за периода 2021-2027 бяха реализирани следните мерки за включване на заинтересованите страни и за публичност:

- Първа работна среща на Работната група за разработване на ПИРО на община Силистра и консултантския екип
- Количествено и качествено проучване на мнението на заинтересованите страни в рамките на социално-икономическия анализ чрез онлайн въпросник
- Онлайн проучване за набиране на проектни идеи от заинтересованите страна в рамките на разработване на програмата за реализация на Плана
- Присъствена работна среща на Работната група за разработване на ПИРО на община Силистра
- Присъствено онлайн обществено обсъждане на резултатите от анализа и стратегическата част на Плана
- Предоставяне на съобщения за всяка от горепосочените дейности на Интернет страницата на община Силистра

Подходът за организиране на комуникационните и консултативни механизми включваше:

- изготвяне на покани до участниците
- публикуване на съобщения на Интернет страницата на община Силистра
- експертно провеждане на количествените и качествени проучвания, фокус-групи и обсъжданията
- аргументирано отразяване на постъпилите предложения по време на обсъждането

Подходи за реализиране на последващи мерки за комуникация, информиране и консултиране на заинтересованите страни

В рамките на изпълнението и мониторинга и оценката на ПИРО се предвиждат следните мерки:

Таблица 31 Мерки за комуникация, информиране и консултиране на заинтересованите страни

Мерки	В етапа на изпълнение	В етапа на мониторинг и оценка
Провеждане на обществени консултации чрез обществени обсъждания	При идентифициране и структуриране на Концепция за ИТИ	При необходимост от изменение на ПИРО
Проучване на обществено мнение	При дефиниране/разработване ключови проекти/ИТИ, които не са включени в ПИРО	При изготвяне на междинна и последваща оценка на ПИРО
Анкетни проучвания, вк. онлайн на мнението на специфични групи	При дефиниране/разработване ключови проекти/ИТИ, които не са включени в ПИРО	При изготвяне на междинна и последваща оценка на ПИРО
Публикации на интернет страницата на общината	Информация за разработване на проекти/изпълнение на проекти	Доклади от годишни оценки на ПИРО, междинна и последваща оценка на ПИРО
Социални медии	Обсъждане на концепции за ИТИ	Доклади от годишни оценки на ПИРО, междинна и последваща оценка на ПИРО

Експертни срещи	Разработване на проектни предложения/концепции за ИПИ	При необходимост от изменение на ПИРО
Медийни обсъждания/медийно покритие	Ключови проекти за развитието на общината	Резултати от изпълнението на ПИРО

Част IV ПРИОРИТЕТНИ ЗОНИ ЗА ВЪЗДЕЙСТВИЕ

На база на анализа на силните и слабите страни на общинската територия, както и на потенциалите за развитие на общината са определени приоритетни зони на въздействие на територията на общината, които са обвързани с потенциала за реализиране на ИТИ – партньорства със съседни общини за реализиране на общи проекти или партньорства/дейности, които касаят бизнеса и неговата активност на територията на общината.
Съгласно НКПР гр. Силистра е от 3-то йерархично ниво и съответно за община Силистра са идентифицирани и двата вида зони на въздействие в съответствие с "Методически указания за разработване и прилагане на планове за интегрирано развитие на община (ПИРО) за периода 2021-2027г.":

- Градски зони за въздействие за гр. Силистра
- Други зони на въздействие със специфични характеристики за останалата част от общинската територия.

Градските зони за въздействие включват територии в урбанизираната градска част (в рамките на строителните граници на града), градски покрайнини (малки по обхват съседни територии, вкл. и извън строителните граници на града) или функционални градски зони, обслужващи градско-селските връзки.

В рамките на града ще продължат да функционират и идентифицираните в ИПГВР н Силистра за периода 2014-2020 година зони на въздействие, като са идентифицирани и следните:

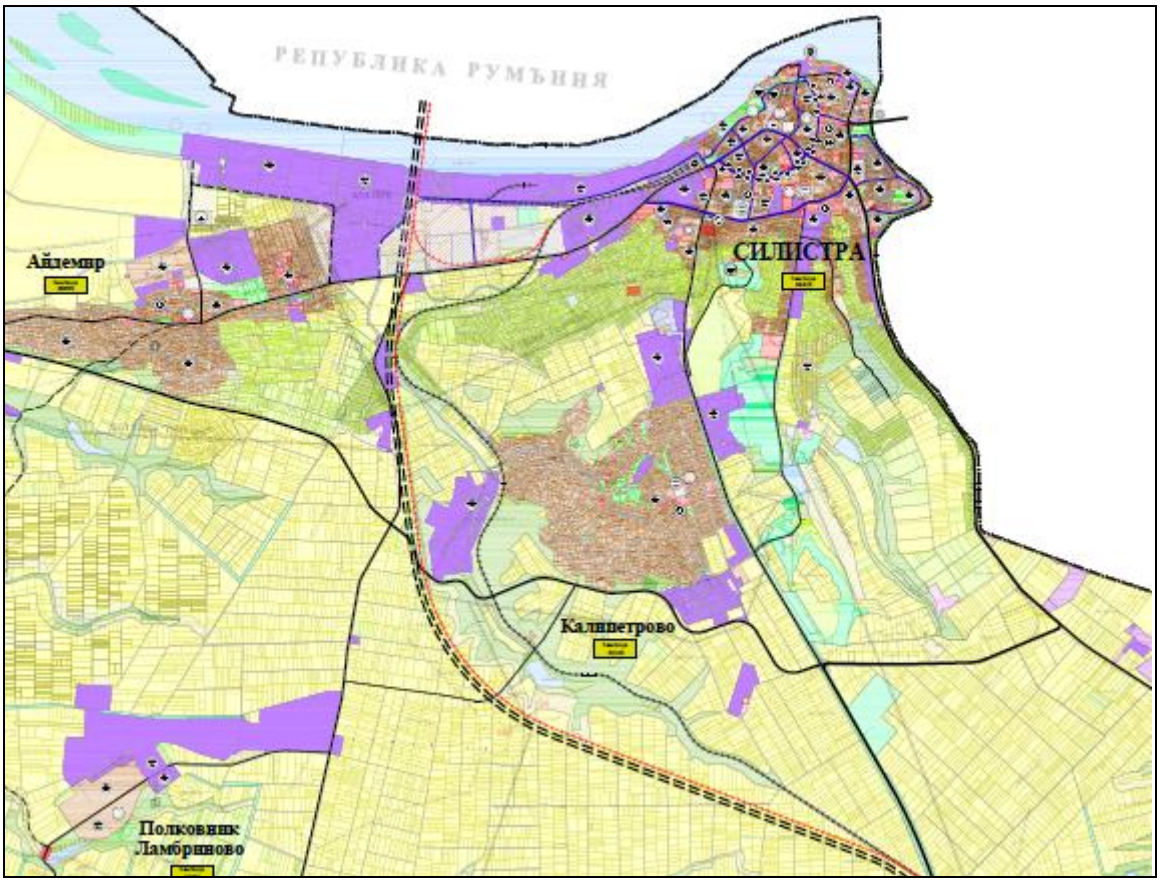
Други зони за въздействие със специфични характеристики

- Зони с потенциал за икономическо развитие

Доколкото икономическото развитие е един от приоритетите на община Силистра, пряко свързан с целите за подобряване на качеството на живот на населението, е поставен фокус върху тези зони.

В рамките им могат да се осъществяват Интегрирани териториални инвестиции между общината и бизнеса с различни източници на финансиране, вкл. Фондове за градско развитие и Програми за финансиране, директно насочени към бизнеса. Предвидени са мерки за поддържането/рехабилитацията за довежадаща, техническа инфраструктура в съществуващите зони за икономическо развитие, представени във фигура 32, както и развитие на нова производствена зона, посочена във фигура 33.

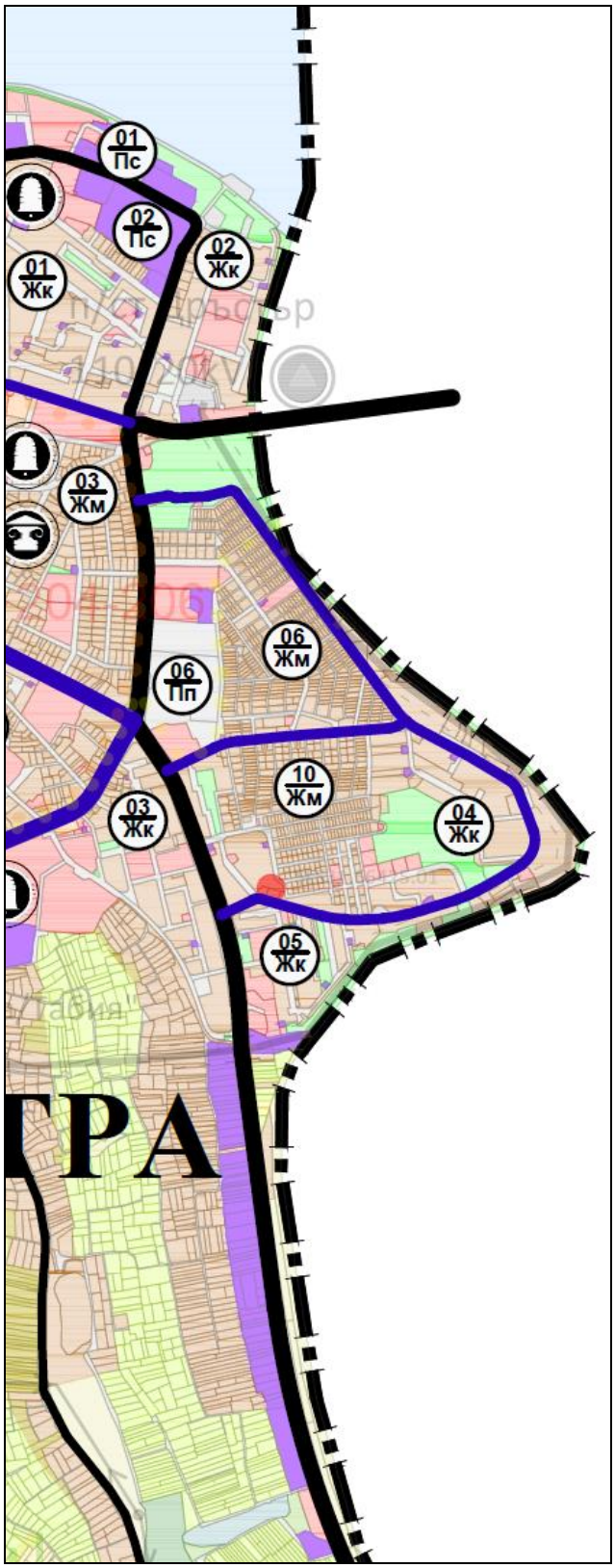
Фиг. 32 Зони с потенциал за икономическо развитие – територии за складово-производствени функции (вкл. Производствена зона Запад 1, Производствена зона Запад 2, Производствена зона Запад 3 и Южна производствена зона, Нова производствена зона)

1.4.	ТЕРИТОРИИ С ОБЩО ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ	
1.4.1	ТЕРИТОРИИ С ЖИЛИЩНИ ФУНКЦИИ	
1.4.2	ТЕРИТОРИИ С ОБЩЕСТВЕНООБСЛУЖВАЩИ ФУНКЦИИ	
1.4.3	ТЕРИТОРИИ СЪС СКЛАДОВО-ПРОИЗВОДСТВЕНИ ФУНКЦИИ	
1.4.4	СТОПАНСКИ ТЕРЕНИ	
1.4.5	ТЕРЕНИ ЗА ОТДИХ	
1.4.5	ТЕРИТОРИИ ЗА КУРОРТ	
1.4.6	ТЕРИТОРИИ ЗА ОЗЕЛЕНЯВАНЕ, ПАРКОВЕ И ГРАДИНИ	
1.4.7	ТЕРИТОРИИ ЗА СПОРТ И АТРАКЦИИ	

Източник: Общ устройствен план на община Силистра 2020

Фиг. 33. Нова производствена зона Силистра. Местонахождение: ул. Добрич от изхода на града по пътя за Добрич, до бензиностанцията на Марешки, от западната страна на път)

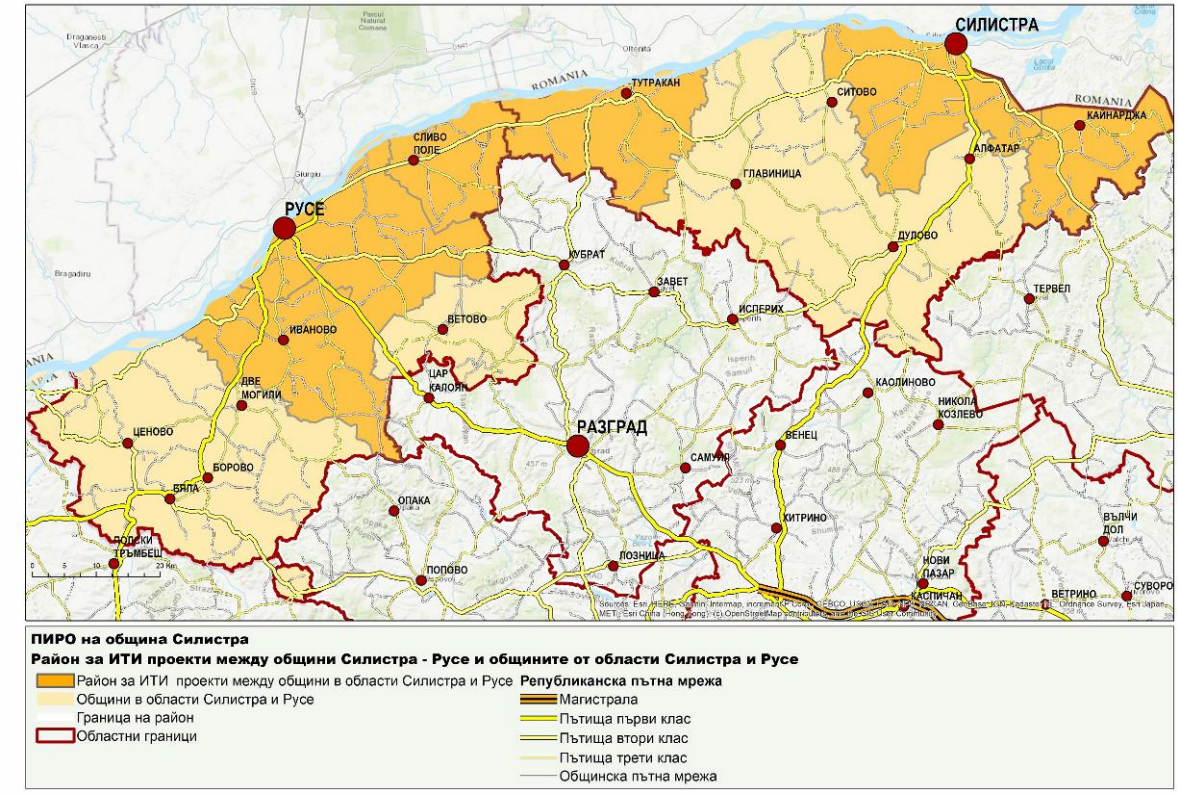

Територии със складово производствени функции

Източник: Общ устройствен план на община Силистра 2020

Определени са следните други зони на въздействие, които обхващат останалите населени места на територията на общината, както и част от съседни общини, които дават възможност за различен тип Интегрирани териториални инвестиции за решаване на аналогични проблеми и таргетиране на общи предизвикателства, включително в сферата на образование, здравеопазване, професионално обучение и ориентиране, дуално обучение, развитие на дигитални и предприемачески умения, насърчаване на инвестиционна активност в региона, опазване и развитие на културно-историческото наследство, туризма, транспортната и цифрова свързаност. Възможни са и по-обхватни проекти с трансграничен обхват.

Фиг. 34 Зона за ИТИ проекти между общини Силистра – Русе и общините от области Силистра и Русе

Част V ПРОГРАМА ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА ПИРО И ОПИСАНИЕ НА ИНТЕГРИРАНИЯ ПОДХОД ЗА РАЗВИТИЕ

Прилагане на интегриран подход

ПИРО представлява стратегически документ относно политиката за постигане на устойчиво интегриране на общината, докато програмата за неговата реализация има оперативен характер и конкретизира начина, практическите мерки, инвестиционните дейности и проектните идеи за постигане целите на развитието. Програмата за реализация на ПИРО има за задача на основата на целите и приоритетите за развитие на общината, залегнали в плана, да осигури вътрешната и външната съгласуваност на факторите за развитие и ресурсите за осигуряване на плана, като използва оптимално възможностите за финансиране, институционална подкрепа и техническа помощ за изпълнение на плана. Основните структурни елементи на плана са мерките и проектните идеи по съответните цели и приоритети. В тях са включени дейности, обединени по териториален, технологичен и времеви признак, с общо финансово управление и синергичен ефект. Всяка предвидена интервенция включва комплекс от дейности, подлежащи на финансиране с различни средства, като за голяма част от мерките с инфраструктурен характер е необходим ресурс за тяхната подготовка – идейно/работно проектиране, изготвяне на анализи, съгласувания и други специфични подготвителни дейности.

Програмата за реализация е разработена на базата на прилагането на интегриран подход, за чието постигане е идентифицирана най-подходящата комбинация от интервенции, които да бъдат реализирани целенасочена за постигане на визията за развитие на община Силистра в периода 2021-2027г. В програмата за реализация са предвидени освен мерки, които се реализират основно от община Силистра и други заинтересовани страни самостоятелно, така и Интегрирани териториални инвестиции (ИТИ), които ще се осъществяват в партньорство между община Силистра и съседни общини, общината и други държавни структури, НПО и бизнес за решаване на конкретни проблеми и оптимално използване на дефинирани потенциали за развитие на общината и региона. В допълнение идеите за ИТИ е предвидено да бъдат реализирани с различни финансови източници, вкл. микс от финансиране от отделните оперативни програми. Дефинираните ИТИ включват интервенции за развитие на бизнес инфраструктура – производствени/промишлени зони, адаптиране на квалификацията на работната сила към нуждите на бизнеса, оптимизиране на туристическата, образователна, социална, здравна и спортна инфраструктура, както и мерки за подобряване на техническата инфраструктура.

Програма за реализиране на ПИРО

Програмата за реализация на ПИРО Силистра има многогодишен характер (7-годишен период на действие) и може да бъде актуализирана периодично в зависимост от условията и прогнозите за реализацията на плана с цел осигуряване на ефективност и ефикасност при изпълнението на плана и постигане целите и приоритетите за развитие. Основа за прилагане на подхода за интегрирано териториално развитие/инвестиции в регионите за

планиране от ниво 2 са интегрираните териториални стратегии за развитие на регионите от ниво 2 (2021-2027г.).

В основата на подхода е промяна на фокуса от подкрепа на населените места към подкрепа на територии и от секторно ориентирани инвестиции към интегрирани териториални инвестиции. Мерките, които са идентифицирани да получат подкрепа, са определени на базата на приоритетите, целите, дейностите и мерките, заложени в стратегическите документи за регионално и пространствено развитие на ниво регион за планиране на Северен централен район, като предстои да бъдат съобразени и резултатите от картиране на нуждите на национално ниво по отношение на секторните политики, изготвяно от отговорните за разработването им държавни институции и агенции.

Съобразени са два нови специфични инструмента за финансиране – Национален план за възстановяване и устойчивост и План за справедлив преход, доколкото към настоящия момент е налична информация за приоритетите, дейностите и секторите, които ще бъдат финансирани, както и териториалния им обхват. Други източници на финансиране са традиционните общински и държавен бюджет, частни инвестиции, вкл. ПЧП, Оперативни програми, програми на общността, Междуправителствени споразумения за подпомагане, Програма Интегрег IV България-Румъния.

Програмата за реализация следва стратегическата рамка на Плана и фокуса върху два приоритета, извеждащи акцента във визията на общината - Икономическо развитие и подобряване качеството на живот и социално включване, доколкото голяма част от мерките са насочени към инфраструктурни и "меки мерки" за създаване на привлекателна и безопасна градска среда, оптимални образователни, социални и здравни услуги, развитие на бизнес инфраструктура, квалификация и преквалификация на заетите лица, осигуряване на "уменията на 21 век".

Фокус е поставен и върху подобряване на техническата инфраструктура, ВиК инфраструктурата и предоставяните услуги, качеството и целогодишния достъп до вода. Заложени са мерки, свързани с насърчаване на безопасна, здравословна, приобщаваща и сигурна среда в населените места. Неправителственият сектор и местните общности ще бъдат широко въвлечени при формиране и изпълнение на местните политики. Ще се разшири междуобщинското сътрудничество, както и ПЧП за съвместно изпълнение на инфраструктурни, социални и културни проекти, както и за улесняване и подкрепа на контактите и инициативите на местния бизнес.

Съответно финансовото обезпечаване на Приоритет 2

Индикативна финансова таблица

Индикативната финансова таблица (Приложение No2) представлява обща оценка на необходимите ресурси за реализация на приоритетите на плана и описва финансовата рамка на поетите ангажименти по изпълнението на плана от страна на всички партньори в местното развитие при водещата роля на органите на местното самоуправление, подпомагани от общинската администрация. Ресурсите за реализацията на плана включват всички планирани средства за реализацията на идентифицираните за развитието на общината мерки и проектни идеи.

В този смисъл индикативната финансова таблица включва в прогнозен план пълния обем на финансовите ресурси (собствени и привлечени) за инвестиции, текущи разходи, средства, получени като безвъзмездни помощи, субсидии (трансфери) или друг вид публични и частни средства и разходи, които ще бъдат реализирани на територията на общината и ще допринасят за развитието ѝ през периода до 2027 г., в съответствие с приоритетите и целите на ПИРО.

Общата оценка на необходимите ресурси за реализация на ПИРО (2021-2027 г.) на Община Силистра представлява експертна оценка за общата финансова рамка, която се предвижда да бъде изпълнена като предпоставка за постигане на поставените стратегически приоритети и специфични цели за развитие към края на периода.

Финансовата рамка отразява всички възможни източници на финансиране – собствени /заемни средства, вкл. от финансови инструменти, от фондове на Европейския съюз, национален и общински бюджети, допълнителни ресурси от други източници – публични и частни и др. Средствата са прогнозирани на базата на досегашния опит в ползването на подобни източници, както и на базата на потенциално необходимия и реалистично достъпния наличен ресурс.

Общата рамка на бюджета на ПИРО Силистра е в размер на 174 502 хил. лв. Собствените средства са в размер на 8 177 450 лв. Основният източник на средства за финансиране на предвидените мерки са от програми и фондове на ЕС – 78%, 12% от финансирането е предвидено да бъде осигурено от Републиканския бюджет, 5% от други източници, а 5% от Общинския бюджет.

Най-много средства, 47% са предвидени по Приоритет 2 „Свързаност и достъпност, устойчивост и екологично развитие", 42% са определени за Приоритет 1 "Развитие на човешкия потенциал и социално включване", а 10 % от финансовия ресурс е определен за Приоритет 3 „Насърчаване на икономическата активност."

Големият процент на финансиране от ЕС средства се дължи на факта, че през следващите 4 – години ще се прилага Националния план за възстановяване и устойчивост с голям ресурс и допълващ националните Програмите на Структурните и инвестиционни фондове.

Следва да се има предвид, че общата сума на посочените финансови ресурси, включително по отделните приоритети, е индикативна, и може да претърпи корекции в зависимост от възприетите подходи и степента на изпълнение на приоритетите, промените в пазарните условия, необходимостта от гъвкаво управление и оптимизиране на предвидените средства чрез преразпределение между отделните приоритети на базата на аргументирани промени в предвидените мерки и проекти.

Таблица 32 Приложение № 2 – Индикативна финансова таблица

ПИРО НА ОБЩИНА СИЛИСТРА ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 г.

/в хил. лв./

Период	Собствени средства - Общински бюджет	Отн. дял (%)	Републикански бюджет	Отн. дял (%)	Средства от ЕС	Отн. дял (%)	Други източници	Отн. дял (%)	ОБЩО в лв.	ОБЩО в отн. дял (%)
Приоритет 1 Развитие на човешкия потенциал и социално включване	3639,1	5,00%	7278,2	10,00%	58225,6	80,00%	3639,10	5,00%	72782	0,417084045
Приоритет 2: Свързаност и достъпност, устойчиво и екологично развитие	4173,25	5,00%	12519,75	15,00%	62598,75	75,00%	4173,25	5,00%	83465	0,478303974
Приоритет 3 Насърчаване на икономическата активност	365,1	2,00%	1460,4	8,00%	14604	80,00%	1825,5	10,00%	18255	0,104611982
ОБЩО	8177,45	4,69%	21258,35	12,18%	135428	77,61%	9637,85	5,52%	174502	

Индикативен списък на проекти със стратегическо значение

Списъкът с проекти, които са от по-голяма важност за развитието на общината и за постигане целите на плана е неразделна част от програмата за реализация и е представен в Индикативен списък на важни за общината проекти, които ще се разработват и изпълняват в рамките на програмата (Приложение No1A). Тъй като проектите по своята същност представляват мерки или част от мерки за реализация на отделните приоритети, включените в Приложение No1A проектните идеи по съответните мерки фигурират и в Приложение No1. Условието за включване на конкретни проектни идеи по дадена мярка в Приложение No1A е общината съвместно с партньорите да са преценили, че съответният проект е от особена важност за развитието на общината и следва да бъде реализиран приоритетно и съответният проект да има известна степен на проектна готовност. Именно в тази връзка в рамките на ПИРО Силистра са заложени и проекти, които ще се реализират чрез обединение в партньорства за съвместно изпълнение на взаимосвързани проекти с ясно изразен интегриран характер. За целите на кандидатстване с такива проекти съответните партньори ще сключват партньорско споразумение по образеца на споразумението за партньорство за изпълнение на концепция за ИТИ. В рамките на ПИРО Силистра, община Силистра ще си партнира със съседни общини за изпълнението на концепции за ИТИ в съответствие с Интегрираната териториална стратегия на съответния регион за планиране от ниво 2. Фокус е поставен върху развитието на транспортната и цифрова свързаност, както и върху подобряване на качеството на техническата инфраструктура като предпоставка за подобряване качеството на живот и икономическата привлекателност на общината. С оглед характера на инвестициите в техническа, екологична и пътна инфраструктура, финансирането за Приоритет 2 е с най-голям размер в Програмата за реализация на ПИРО. Паралелно с това като значими за общината проекти са изведени такива с проектна готовност за подобряване на образователна и кулутрна инфраструктура с цел подобряване качеството на живот и разгръщане на туристическия потенциал като възможност за насърчаване на местното икономическо развитие. Като възможност за ИТИ са заложените проекти за развитие на регионални туристически продукти/маршрути; развитие на връзката между бизнеса и човешкия ресурс чрез дуално и професионално обучение, мерки за обмяна на добри практики и развитие на дигитални ресурси, обучение на педагогически кадри в предучилищното, основното и средно образование; развитие на транспортната и дигитална свързаност.

Потенциал за ИТИ чрез партньорства и различни източници на финансиране имат и инвестициите в образователна, здравна, социална, културна и спортна инфраструктура.

Отново важните за общината проекти са тези, които подкрепят изведените основни приоритети пред 7-годишното развитие на общината – икономически растеж и повишаване качеството на живот и социално включване.

Съществени за развитието на общината са проектите за подобряване на свързаността й, които обаче няма да се реализират от нея, но са записани в ИСТР на СЦР, а именно:

- Изграждане на Дунавска велоалея – част от Трансевропейската велоалея по дължината на р. Дунав.
- Реконструкция и модернизация на първокласен път Силистра-Шумен.
- Изграждане на нов мост над река Дунав (между гр. Силистра и гр. Кълъраш).
- Модернизация на пристанище Силистра като елемент на разширената TEN-T мрежа.
- Възобновяване дейността на Фериботен комплекс Силистра и създаване на фериботна линия до Украйна.

Тези проекти, доколкото няма да се инициират и изпълняват от община Силистра, не са остойностени в Програмата за реализация, но изпълнението им ще има съществено значение не само върху развитието на общината, но и върху развитието на СЦР.

С оглед етапа, на който е разработването на програмите за финансиране, които ще подкрепят ИТИ, на ПИРО на съседни общини, на ИТСР а СЦР, както и Указанията на МРРБ за планиране и прилагане на ИТИ е възможно съответните проекти да бъдат модифицирани, разширявани, надграждани. Включените в списъка проекти са тясно обвързани с приоритетите за развитие, а в програмата за реализация е обоснован приносът към тях. Списъкът с проекти може да бъде актуализиран, като нови проекти се включват при спазване на принципа на партньорство чрез съответните мерки от комуникационната стратегия.

Таблица 33 Извадка от Приложение № 1А – Индикативен списък на важни за общината проекти, включени в ПИРО на община Силистра за периода 2021-2027

Мярка 1.1	Проектна идея 1.1.1	Основен ремонт и обновяване, внедряване на мерки за енергийна ефективност, достъпна архитектура и благоустрояване на двора - на сградата на "Младежки дом".
Мярка 1.1	Проектна идея 1.1.2	Основен ремонт на сградата на Регионална библиотека "Партений Павлович", мерки за енергийна ефективност и подмяна на инсталациите
Мярка 1.1	Проектна идея 1.1.3	Основен ремонт на сградата на Художествена галерия
Мярка 1.1	Проектна идея 1.1.4	Ремонт на сградата на Куклен театър. Ремонт на сграда на Градски духов оркестър
Мярка 1.1	Проектна идея 1.1.5	Възстановяване и оборудване на открита амфитеатрална сцена в центъра на града, непосредствено до Южна крепостна стена
Мярка 1.1	Проектна идея 1.1.6	Проучване, консервация, реставрация, възстановка, адаптиране и социализиране на Южна крепостна стена, благоустрояване
Мярка 1.1	Проектна идея 1.1.7	Възстановяване и изграждане на Парк "Орехова гора" край Силистра като Зелена зона за изкуство и култура, спорт, отдих и туризъм
Мярка 1.2	Проектна идея 1.2.1	Подобряване на материално-техническата база, вкл. енергийната ефективност, оборудване на читалищата

Мярка 1.3	Проектна идея 1.3.1	Проект "Историята оживява" – възстановка на живота в римски лагер "По пътя на XI Клавдиев легион" в Дунавски парк; Празници, посветени на 1630-тата годишнина от рождението на известния римски пълководец Флавий Аеций
Мярка 1.3	Проектна идея 1.3.2	Създаване на иновативни елементи на представяне на Южна крепостна стена – макет на крепостта, 3D-анимации със звук и светлина
Мярка 1.3	Проектна идея 1.3.3	Изграждане на пространство в Дунавския парк с макети – интерактивни миниатюри на Античния и Средновековния Дръстър, Римска гробница със стенописи, Крепостта "Меджиди табия", Биосферен парк "Сребърна", римска колесница
Мярка 1.4	Проектна идея 1.3.4	Проект и реализация на спектакъл "Силистра през вековете" в района на Патриаршеската базилика в Дунавския парк
Мярка 1.5	Проектна идея 1.3.5	Организиране и провеждане на ежегоден Фестивал "Стара Силистра" и включването му в налични и бъдещи туристически маршрути
Мярка 1.4	Проектна идея 1.4.1	Основен ремонт на Детска ясла No6 "Бодра смяна", внедряване на мерки за енергийна ефективност, благоустрояване и озеленяване на двор, спортни площадки, осветление и достъпна архитектурна среда
Мярка 1.4	Проектна идея 1.4.2	Основен ремонт и цялостно обновяване на детска ясла "Детска радост", вкл. мерки за енергийна ефективност, реновиране на детските площадки
Мярка 1.5	Проектна идея 1.5.1	Подпомагане на общинските лечебни заведения, чрез доставка на оборудване, обзавеждане и апаратура и устройство на специализирани помещения за прием и карантиниране на пациенти; реконструкция и оборудване на здравните служби на територията на селата на община Силистра
Мярка 1.6	Проектна идея 1.6.3	Изграждане на многофункционална сграда за спорт и култура Арена "Дуросторум"
Мярка 2.1	Проектна идея 2.1.1	Изграждане и предоставяне на нова социална услуга "Център за грижа за лица с различни форми на деменция"
Мярка 2.1	Проектна идея 2.1.2	Нова дългосрочна грижа за възрастните и хората с увреждания - предоставяне на новите услуги "Център за грижа на лица с психични разстройства" и "Център за грижа на възрастни хора в невъзможност за самообслужване
Мярка 2.1	Проектна идея 2.1.3	Извършване на реконструкция на съществуваща сграда (ДЦСХ) за изграждане и предоставяне на нова социална услуга "Дневен център за подкрепа на лица с увреждания и техните семейства"
Мярка 2.1	Проектна идея 2.1.4	Извършване на реконструкция на съществуваща сграда (ДСХОЛ) за изграждане и предоставяне на нови центрове за възрастни хора с невъзможност за самообслужване
Мярка 2.1	Проектна идея 2.1.5	Извършване на реконструкция на съществуваща сграда (ДПЛФУ) за изграждане и предоставяне на нови центрове за пълнолетни лица с физически увреждания

Мярка 3.1	Проектна идея 3.1.1	Ремонт на сграден фонд, изграждане на достъпна архитектурна среда, благоустрояване на дворни пространства, изграждане на спортни/открити площадки, обновяване на съоръжения в двора на ДГ "Нарцис", ДГ "Иглика", ДГ "Роза, ДГ" Добружда", ДГ "Ян Бибиян", ДГ "Радост", ДГ Мир", ДГ "Здравец", с. Калипетрово, ДГ "Детелина", с. Иширково, ДГ "Радост", с. Йорданово, ЕГ "П. Яворов", ПМГ "Св. Кл. Охридски", СпУ "Дръстър", ОУ "О. Паисий", ОУ " Св. Св. Кирил и Методий", ОУ " Св. Св. Кирил и Методий", с. Калипетрово, ОбУ "Св. Климент Охридски", с. Иширково, ОУ " Св. Св. Кирил и Методий", с. Брадвари, ОДК, НОА " Г. Галилей" ООС "Младост", ПГСУАУ "Атанас Буров", ПГМТ " Вл. Комаров".
Мярка 3.1	Проектна идея 3.1.2	Основен ремонт и обновяване на сградите на обединено общежитие за средношколци "Младост" и администрация, внедряване на мерки за енергийна ефективност, достъпна архитектурна среда и благоустрояване на двор
Мярка 3.2	Проектна идея 3.2.1	Разработване, внедряване и използване на образователна STEM среда, иновативни средства, ресурси и програми, включително базирани на информационните и комуникационни технологии за оптимизация на образователния процес и повишаване на неговата ефективност
Мярка 3.4	Проектна идея 3.4.2	Осъвременяване на програмите за професионално обучение с участието на бизнеса, въвеждане на дуално обучение и внедряване на инструменти за онлайн подготовка по специалните предмети за повишаване качеството на обучението
Мярка 3.4	Проектна идея 3.4.3	Създаване на система за по-интензивно чиракуване в дадена професия, наставничество и менторство за ученици с недостатъчна увереност и мотивация, или за такива, срещащи образователни трудности в професионалните гимназии с цел превенция и ограничаване на преждевременното напускане на училище
Мярка 3.5	Проектна идея 3.5.3	Огрaмотяване на възрастни, включително организиране на курсове за усвояване на учебно съдържание за различните образователни етапи и степени и усвояването на професии, организиране на курсове за придобиване на компютърни и цифрови умения
Мярка 3.8	Проектна идея 3.8.2	Рехабилитация и модернизация на уличното осветление в населени места от община Силистра – с. Айдемир, Сребърна, Ветрен и Калипетрово
Мярка 3.8	Проектна идея 3.8.4	Мерки на ЕЕ на ОбУ "Св. Климент Охридски", с. Иширково и ОУ "Св. св. Кирил и Методий", с. Калипетрово, ДГ "Радост", с. Йорданово, ДГ "Детелина", с. Иширково", ДГ "Здравец", с. Калипетрово, ДГ "Мир", ДГ "Ян Бибиян", ДГ "Добружда", СУ "Н.Вапцаров", ООС "Младост", НАО "Г. Галилей", ОДК, , ОУ "Св. Св. Кирил и Методий", с. Брадвари, СпУ "Дръстър"
Мярка 3.8	Проектна идея 3.8.5	Цялостна подмяна на ел. инсталация в ОУ "Иван Вазов", ремонт на парен котел на ОУ "О. Паисий"

Мярка 3.9	Проектна идея 3.9.1	Газифициране на сградата на Детска кухня, гр. Силистра. Газифициране на сградата на детска ясла "Ален мак", с. Айдемир
Мярка 3.9	Проектна идея 3.9.2	Обновяване на парната инсталация и цялостно саниране на ПГПТ "Евлоги Георгиев"
Мярка 3.9	Проектна идея 3.9.3	Осигуряване на съвременна система за отопление и цялостно саниране на ОУ "Св. св. Кирил и Методий", с. Брадвари
Мярка 3.11	Проектна идея 3.11.1	Изграждане на Дунавска велоалея – част от Трансевропейската велоалея по дължината на р. Дунав
Мярка 3.11	Проектна идея 3.11.2	Реконструкция и модернизация на първокласен път Силистра-Шумен
Мярка 3.11	Проектна идея 3.11.3	Изграждане на нов мост над река Дунав (между гр. Силистра и гр. Кълъраш)
Мярка 3.11	Проектна идея 3.11.4	Модернизация на пристанище Силистра като елемент на разширената TEN-T мрежа
Мярка 3.11	Проектна идея 3.11.5	Възобновяване дейността на Фериботен комплекс Силистра и създаване на фериботна линия до Украйна
Мярка 3.13	Проектна идея 3.13.1	Достъпна градска среда чрез реконструкция и рехабилитация по бул. "Симеон Велики"; ул. "Добруджа"; ул. "Плиска" и ул. "Славянска"; ул. до Крепост " Меджиди Табия"; Реконструкция и рехабилитация на междублоково пространство на ул. "Христо Ботев" No 8 и No 12, на ул. "Александър Стамболийски" No 8 и No 12, No17 и No 21
Мярка 3.13	Проектна идея 3.13.2	Мерки за модернизация, включително енергийна ефективност на сградите на Гранична полиция, РПУ, Паспортна служба и Районна служба "Пожарна безопасност и защита на населението"
Мярка 3.15	Проектна идея 3.15.2	Рехабилитация и реконструкция на съпътстваща/довеждаща инфраструктура в съществуващи производствени зони
Мярка 3.15	Проектна идея 3.15.3	Подкрепа за изграждане на нова производствена зона съгласно Актуализиран ОУП на община Силистра
Мярка 3.17	Проектна идея 3.17.1	Ремонт на Регионален исторически музей Силистра (сграда "Румънска вила")
Мярка 3.17	Проектна идея 3.17.2	Цялостен ремонт, реставрация и рехабилитация на Етнографски музей – гр. Силистра
Мярка 3.17	Проектна идея 3.17.3	Консервация, реставрация и социализация на Късноантична гробница в Силистра
Мярка 3.17	Проектна идея 3.17.7	Включване на местните туристически продукти в регионални такива

ПРОГРАМА ЗА РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА

Общи положения

Туризмът е важна икономическа дейност със значително влияние върху икономическия растеж и трудова заетост. Развитието на туризма има пряко отношение към качеството на живот на местното население и гостите на дестинацията като отразява отношението културно-историческото и природно наследство, традициите, обичаите и съвременната култура.на ниво дестинация и/или туристически продукт туризмът играе съществена роля за изграждането и утвърждаването на положителен имидж на общината.

Изменението на Закона за туризма от 2020 г. изисква в програмата за реализация на ПИРО да се включва настоящият раздел, който съдържа общинската програма за развитие на туризма съгласно чл. 11 от ЗТ. Тя следва да е в съответствие с областната стратегия за развитие на туризма и националната стратегия за устойчиво развитие на туризма и стратегиите за развитие на отделните видове туризъм.

За новия програмен период – 2021-2027 г. не не налична Областна стратегия за развитие на туризма, но при разработване на настоящата част от ПИРО са съобразени предвидените мерките с ефект върху развитието на туризма в ИТСР на СЦР.

Община Силистра попада в Дунавски туристически регион, като в СЦР е включен и Старопланински туристически регион. С оглед оптимизиране на потенциала с ИТСР на СЦР се препоръчва изготвяне на регионална стратегия за развитие на туризма за периода 2021-2027, която да ползва положителните резултати от проекти по Дунавската стратегия, отчете баланса между общините и направлението “История”, което обединява, природата като фактор за развитие, изявата и рекламата на отделни обекти.

Културните и културно-историческите ценности на територията на общината са стимулатор за икономически растеж чрез възможностите на културния и познавателен туризъм, чиято основа са културните маршрути, а на ниво СЦР са налични Дунавския културен маршрут, Зеленият пояс – най-дългата хабитатна верига в Европа и Източният трансбалкански културен маршрут. Културният туризъм има потенциалът да се превърне в двигател на устойчиво развитие и икономически растеж, включително в контекста на развитие/ вписване в регионални/транснационални туристически продукти и маршрути и реализиране на ИТИ.

Обобщена оценка на туристическия потенциал

Анализът на ресурсите на община Силистра във връзка с развитието и предлагането на туристически продукт дефинира следните силни страни:

- Благоприятно географско разположение на община Силистра, разположението ѝ на река Дунав
- Богато културно и историческо наследство – запазени археологически, исторически и архитектурни паметници от различни епохи, обекти с национално и местно значение Добра транспортна свързаност на община Силистра

- Наличие на природни ресурси за развитие на туризъм (климат, географски дадености, защитени територии и зони, и др.)
- Реализирани партньорства с други общини и градове, участие в съвместни трансгранични проекти с фокус развитие на туризма
- Вследствие на изпълнени проекти е подобрена градската среда и е увеличена привлекателността на града и общината за нейните гости
- Натрупан опит в разработването и изпълнението на проекти и програми, финансирани от ЕС, които водят до подобряване на градската среда, привлекателността на града и качеството на живот на населението

Могат да бъдат изведени следните възможности:
- Повишаване на заетостта и увеличаване приходите чрез привличане на туристи в туристическите обекти, местата за настаняване и хранене
- Имплементиране на атрактивни туристически пакети, насочени към различни таргет групи, според техните интереси
- Интегриране на настоящите туристически продукти и маршрути в национални и транснационални такива с цел оптимизиране на представянето и привличането на туристи
- Прилагане на мерки за обновяване, оборудване и подобряване на довеждащата инфраструктура до туристическите обекти и съответно оптимизиране на ценовата политика и съответните приходите
- Прилагане на специални маркетингови и рекламни дейности за привличане на гостите на общините от СЦР, както и Добрич и Варна за комбиниране на престоя им в тези общини с такъв в Силистра
- Привличане на посетители от външни генериращи пазари, които традиционно посещават Северното Черноморие, както и от трансграничния регион и които имат интерес към българската култура като начин на разнообразяване на лятната почивка
- Възможности за оптимално маркетиране на съществуващите продукти и ресурси, вкл. чрез дигитални инструменти
- Взможности за реализиране на проекти за Интегрирани териториални инвестиции.

За целите на настоящия стратегически документ ПИРО за периода 2021-2027 са изведени следните общи цели, които хармонизират със стратегическите документи на регионално и национално ниво, а именно:
Цел 1 Насърчаване на конкурентоспособността на туризма на местно ниво и повишаане на приходите от дейности, свързани с туризъм.
Цел 2 Социализиране, модернизиране на основна и съпътстваща туристическа инфраструктура, реализиране на нови форми на представяне,
Цел 3 Развитие чрез използване на иновативни подходи за представяне на туристическия продукт, интегрирането му в регионални и транснационални туристически маршрути и.

Цел 4 Атрактивно и активно дигитално маркетиране и представяне на туристическия продукт.

Тези цели кореспондират с Цел 3.3 Използване на туристическия потенциал на общината за генериране на заетост и икономическа активност на Приоритет 3 Насърчаване на икономическата активност

Три основни типа мерки, свързани с развитие на туризма в общината, са заложени в програмата за реализация на ПИРО:

Мерки, директно насочени към развитие на туристическия продукт, свързаната инфраструктура и маркетиране

- Мерки за развитие, подобряване, разширяване и социализация на обекти с туристически потенциал и свързаната с тях инфраструктура.
- Ремонт на Регионален исторически музей Силистра (сграда "Румънска вила");
- Цялостен ремонт, реставрация и рехабилитация на етнографски музей – гр. Силистра;
- Изграждане на туристически информационен център.
- Дигитализация на експонати/маршрути.
- Дигитализиране на част от експозициите на обектите, създаване и функциониране на интерактивен портал.
- Създаване на обогатена реалност (Augmented Reality), на виртуална реалност (Virtual Reality) – напр. виртуални разходки в 3D реконструкции, и/или използване на носими устройства (Wearables) за реализиране на туристическото предлагане на туристически места и на туристически обекти.
- Включване на местните туристически продукти в регионални такива.
- Мерки за прилагане на разработената ТГС стратегия за развитие на туризма, вкл. активно дигитално маркетиране.
- Активизиране на онлайн представяне на културно-историческото наследство на община Силистра, наличните туристически продукти и маршрути и включването им в туристически каталози и SEO оптимизация.

Мерки, насочени към модернизация и развитие на културната инфраструктура и изграждане на нови форми на представяне на културно съдържание

- Подобряване на материално-техническата база, вкл. енергийната ефективност, оборудване и дигитализиране на фонда на обекти на културната инфраструктура
- Основен ремонт и обновяване, внедряване на мерки за енергийна ефективност, достъпна архитектура и благоустрояване на двора - на сградата на "Младежки дом".
- Основен ремонт на сградата на Регионална библиотека "Партений Павлович", мерки за енергийна ефективност и подмяна на инсталациите.
- Основен ремонт на сградата на Художествена галерия.
- Ремонт на сградата на Куклен театър. Ремонт на сграда на Градски духов оркестър.
- Възстановяване и оборудване на открита амфитеатрална сцена в центъра на града, непосредствено до Южна крепостна стена.
- Проучване, консервация, реставрация, възстановка, адаптиране и социализиране на Южна крепостна стена, благоустрояване.

- Възстановяване и изграждане на Парк "Орехова гора" край Силистра като Зелена зона за изкуство и култура, спорт, отдих и туризъм.
- Подобряване на материално-техническата база, вкл. енергийната ефективност, оборудване на читалищата
- Ремонт на сгради на народните читалища – НЧ "Доростол – 1870" в сграда на Младежки дом; НЧ "Пробуда – 1940" с. Калипетрово; НЧ "Родолюбие – 2006" с. Айдемир; НЧ Просвета – 1907" с. Проф. Иширково; НЧ "Дочо Михайлов – 1906" с. Бабук; НЧ "Светлина – 1906" с. Смилец; НЧ "П.Хилендарски – 2006" с. Айдемир; НЧ "Заря – 1957" с. Брадвари; НЧ "Христо Ботев – 1941" с. Българка; НЧ "В. Левски – 1941" с. Българка; НЧ "Светлина – 1942" с. Главан.

Мерки, насочени към подобряване на техническата инфраструктура и привлекателността на средата и повишаване квалификацията на заетите, вкл. в туристическия бизнес:

- Изграждане на Дунавска велоалея – част от Трансевропейската велоалея по дължината на р. Дунав
- Реконструкция и модернизация на първокласен път Силистра-Шумен
- Изграждане на нов мост над река Дунав (между гр. Силистра и гр. Кълараш)
- Модернизация на пристанище Силистра като елемент на разширената TEN-T мрежа.
- Възобновяване дейността на Фериботен комплекс Силистра и създаване на фериботна линия до Украйна.
- Реконструкция и изграждане на общинската пътна мрежа. Изграждане на няколко нови отсечки местни пътища, за да се подобри обслужването и транспортният достъп до отделните села в границите на общината
- Подобряване на пътища и пътни връзки между града и околните населени места; надграждане на съществуващата система с новите линии, свързващи града с останалите населени места на територията на общината с цел подобряване на транспортното обслужване; подобряване на пътната мрежа, вкл. рехабилитация и обновяване на спирките на обществения транспорт; ИКТ – базирани решения – система за информиране на пътниците, система за видеонаблюдение.
- Рехабилитация на улична мрежа, вкл. обвързване със зелени пространства, алеи, тротоари и съпътстваща инфраструктура в град Силистра); Облагородяване на публични пространства за широк обществен достъп – паркове, градини, площади в рамките на града; Облагородяване/ реконструкция на междублокови пространства и внедряване на мерки за енергийна ефективност в еднофамилни, многофамилни жилищни и административни сгради в жилищните квартали в град Силистра; пилотни проекти за засаждане на дървета с включване на НПО, училища.

Част VI МЕРКИ ЗА АДАПТИРАНЕ КЪМ КЛИМАТИЧНИТЕ ПРОМЕНИ И ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА РИСКА ОТ ПРИРОДНИ БЕДСТВИЯ

Мерките за адаптиране към климатичните промени и за намаляване на риска от природни бедствия отчитат спецификата на общинската територия, като целят

да осигурят превенция спрямо очакваните рискове, както и да адресират решението на вече съществуващи за общината проблеми.

В аналитичната част на ПИРО Силистра са посочени значимите проблеми, основа за направените предложения за тяхното решаване в стратегическата част. Описано е състоянието на компонентите на околната среда и влиянието на глобалните климатични промени. Посочени са най-важните проблеми и рискове: природни рискове, наличието на рискови територии и зони. Направен е анализ и оценка на състоянието на енергийната инфраструктура, ВЕИ и енергийна ефективност в общината.

Като основни рискове, свързани с климатични промени, се определят:

- Опасност от наводнения. Област Силистра се откроява с най-голямо увеличение на валежите за страната– 162% до 2017 .
- Община Силистра попада в Дунавски район (крайбрежие на р. Дунав) с висок риск от наводнения с 10 до 20% дял на територията под заплаха. Дигата на р. Дунав, разположена на територията на общината е дълга 22 км. Критичната точка на преливане е 785 см. Като рисков е определен целият район на р. Дунав от Ново село до гр. Силистра. Останалата част от територията на общината е определена като такава без риск от значими бъдещи наводнения.
- Ерозия. В обхвата на РИОСВ Русе най-големите годишни почвени загуби от ерозия са на територията на област Силистра – 106847 t/y (2019 г.). Страничната речна ерозия на р. Дунав засяга основно крайдунавските територии на областта. Поради засилена ерозия се застрашава функционирането на изградени вече водовземни съоръжения в терасата на р. Дунав.
- Свлачищни процеси. Активизацията на свлачищата е пряко свързана с климатичните промени и най-вече на интензивните валежи. Според данните от регистъра на свлачищата в България, в община Силистра има 7 свлачища, 3 от които в град Силистра.
- Риск от проблеми с питейното водоснабдяван в следствие засушаванията.
- Въздействие на засушаванията върху условията за развитие на биоразнообразието, като най-силно е влиянието им върху влажните зони. Влажните зони страдат, както от поройните дъждове, които буквално отмиват хранителните запаси на птиците, които се хранят и гнездят там, така и от повишените температури и засушавания, които унищожават (пресушават) част от зоните и също ограничават хранителната среда на техните обитатели. В Община Силистра се намира една от най-важните в природозащитно отношение влажни зони в страната – резерватът „Сребърна".

При определянето на мерките са взети под внимание разработената „Национална стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие", Планът за управление на риска от наводнения на Дунавски район за басейново управление 2016 - 2021 г. на Басейнова дирекция Дунавски район (Планът за 2022-2028 г. е в процес на разработване), Дългосрочната

национална стратегия за подпомагане обновяването на националния сграден фонд от жилищни и нежилищни сгради до 2050 г., Дългосрочната програма за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива 2013 – 2023 г. на община Силистра, Програмата за енергийна ефективност на община Силистра за периода 2020 г. - 2025 г., изпълнението на Зелената сделка на ЕС за намаляване на вредните емисии и прехода към неутрална по отношение на климата икономика, Националният план за възстановяване и устойчивост, други национални стратегически и програмни документи за периода 2021-2027 г.

Според експертните анализи на Дългосрочната програма за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива 2013 – 2023 г., община Силистра няма необходимия естествен потенциал за добив на енергия от геотермални източници и вятър. Техническият потенциал за производство на енергия от биомаса все още се подценява, а за промишлените потребители е възможно използването на биомаса като възобновяем източник за производство на топлоенергия. Комбинираното производство на електрическа и топлинна енергия от биомаса има потенциал за най-рационалното използване на този енергиен източник.

Мерките и дейностите, които ще се реализират в общината, са два основни вида:

- ***Мерки за ограничаване изменението на климата*** (предприемането на мерки за намаляване на емисиите на парникови газове във всички сектори);
- ***Мерки за адаптация към изменението на климата*** (предприемането на мерки, следствие на климатичните промени, свързани с наводненията, свлачищата, ерозията и др.).

Първите от тях се отнасят до намаляване на човешкото влияние върху процесите, предизвикващи промените, а вторите - до намаляване на щетите, предизвикани от негативните явления, свързани с изменението на климата.

Идентифицираните мерки са както инфраструктурни проектни идеи, така и меки мерки за повишаване на информираността и готовността на реагиране в критични ситуации.

Първият тип мерки са свързани с въздействие върху факторите, които водят до намаляване на генерирането на емисии на парникови газове. Това са мерки, комплексни по своя характер, които са обект, както на националната, така и на общинската политика.

Енергийната ефективност е водещ приоритет в европейските политики за декарбонизация, като принципът „Енергийната ефективност е на първо място" е ясно изведен в Европейската Зелена сделка и в Интегрирания национален план в областта на енергетиката и климата на Република България 2021–2030 г.

Конкретно разписаните мерки и проекти в Плана за интегрирано развитие на община Силистра, които адресират първия вид мерки, визират едновременно икономическата, социалната и екологичната сфера. Те са посочени в Програмата за реализация, а именно:

- **Мерките за енергийната ефективност са Подобряване на енергийната ефективност и минимизиране на загубите, в резултат на използването на остаряла техника и технология и инфраструктура, подобряване на енергийните характеристики на сградите, енергоефективно осветление. В тази връзка се предвижда:**
  - Внедряването на **мерки за енергийна ефективност като задължителен компонент на проектите за строителство, ремонт, реконструкция, преустройство, обновяване на сграден фонд на образователната, социалната, културната инфраструктура.** Това са мерки за енергийна ефективност в сгради/помещения на тази инфраструктура, включващи топлоизолация, подмяна на дограма, механична вентилация с оползотворяване на изходящата топлина (рекуперация), автоматизация и контрол на параметрите на микроклимата в помещенията, локални инсталации за ВЕИ (вкл. съвременни термопомпени системи) и/или връзки към системите за топлоснабдяване, газоснабдяване и др. Проектите за обновяване следва да включват пакет от енергоспестяващи мерки, чрез който максимално да се доближава стандартът за сгради с близко до нулево потребление на енергия при постигане на оптимални параметри на микроклимата (вкл. качеството на въздуха в помещението) и доказана разходна ефективност в целия жизнен цикъл на предложените мерки.
  - **Мерки за замяна на твърдото гориво с алтернативни източници**, вкл. достъп до газоснабдяване за битови абонати и административни сгради.
  - Подобряване на енергийните характеристики на поне **5% от общата РЗП на всички отоплявани и/или охлаждани** сгради на администрацията.
  - Увеличаване броя на **сградите с близко до нулево потребление на енергия**.
  - Модернизиране на **електроразпределителната и газоразпределителната мрежа и рехабилитация на топлопреносните мрежи**.
  - Внедряване на мерки за енергийна ефективност на **многофамилните жилищни сгради**.
  - Модернизиране и повишаване енергийната ефективност на **осветлението в общинските обекти** без да се намалява нивото на осветеност и качеството на осветлението. Въвеждане на системи за умно управление на осветлението в обществени и административни сгради.
  - Подобряване на енергийната ефективност при **уличното осветление**.
- Инвестиции в **зелена енергия**, вкл. соларни паркове и кръгова икономика, основно като частни инвестиции и ПЧП.

- Инвестиции в **подобрени транспортни системи и схеми**, които позволяват нисковъглероден, енергийно ефективен транспорт.
- Подкрепа за **биоземеделие**.
- Прилагането на **ефективни практики за управление на отпадъците**, в т.ч.:
  - Изграждане на инсталация за **компостиране на зелени отпадъци**.
  - Изграждане и въвеждане в експлоатация на **модерно съоръжение за третиране и преработка на отпадъци**.
  - Дейности за **създаване на нагласи** сред населението за разделно събиране на отпадъци.
- Подкрепа за изграждане на **зелена инфраструктура,** в т.ч.
  - Развитие на единна зелената система и подобряване на връзката ѝ с река Дунав и прилежащите водни площи;
  - Изграждане на зелен пояс по дължината на река Дунав с обособяване на кътове за продължителен престой и изграждане на зелен пояс между Западна и Южна промишлена зона и жилищните територии и др.
- Мерки за производство на **зелена енергия**, в т.ч. изграждане/ монтаж на системи и инсталации за оползотворяване на енергия от възобновяеми източници.
- Полагане на усилия за мотивиране на крайните потребители да прилагат **мерки за пестене на енергия и замяната на отоплителните уреди с твърдо гориво** с нови алтернативни форми за отопление.
- Внедряване на мерки за **енергийна и ресурсна ефективност от бизнеса** в общината.

Вторият тип мерки е насочен към вече възникнали изменения на климата и рискове, свързани с активизиране на бедствия вследствие на климатичните промени.

Идентифицирането на териториите с вероятно разпространение на предвидими природни бедствия, главно наводнения, свлачища, пожари и др. и регламентиране на необходимите превантивни мерки е постоянна и неотменна грижа на всяка община.

В **Плана за управление на риска от наводнения** са предвидени мерки за предотвратяване и защита от наводненията, като почистване и стопанисване на речните легла в границите на урбанизирана територия и надграждане на диги.

Предвидените мерки, които се отнасят до община Силистра, включват:

- Изграждане на земно-насипна дига и комбинация. Земно-насипните диги са най-често използваната алтернатива извън границите на населените места. В населени места са малко прилагана опция поради необходимостта от значително пространство за тяхното изграждане. Друг вид диги могат да бъдат изградени най-вече като комбинация от земно-насипна дига и биологично укрепване.

- Регулиращи съоръжения за изпускане на води зад дигите. Изграждане на съоръжения, с чиято помощ да се осигури контролирана възможност за пропускане на част от водите в заливаемите низини зад дигите. Някои от съоръженията са в лошо състояние и е необходимо да се рехабилитират.
- Възстановяване на компрометирани диги. Тази мярка се налага най-вече поради слабости в експлоатацията на съществуващите диги, нарушаване целостта на дигите вследствие преминаване на селскостопански или горски пътища, изграждане на други инфраструктурни съоръжения, водопроводи, газопроводи и др.
- Създаване на управляеми полдери и малки буферни басейни в заливни тераси на реките. Мярката включва осигуряване на водозадържане при преминаване на високи води чрез свързване на речното корито с влажни зони по естествен начин или чрез савак(ци) и канали; поддържане на блатата и езерата в добро състояние. Марката е предвидена за резервата "Сребърна".

Мерките за защита от ерозия предвиждат:

- **Защита на речните брегове от ерозия** и свързаните с тях свлачищни процеси.
- Възстановяване и защита на речните брегове и речното корито от **ерозия**.
- **Затревителни и залесителни мероприятия**. Залесяване на бреговете и заливаемите тераси с подходящи дървесни видове.
- **Рекултивация** на участъци, засегнати от добив на инертни материали.
- **Разработване на общинска програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите**. Програмата следва да предвиди мерки за опазването на почвите от ерозия, вкисляване, засоляване, уплътняване, намаляване на почвеното органично вещество, замърсяване, запечатване, свлачища, както и осигуряване на устойчиво ползване, запазване за бъдещите поколения и възстановяване на земите и функциите на почвите. Тази програма е неразделна част от общинските програми за опазване на околната среда съгласно чл. 26 от Закона за почвите.

Мерките за изграждането на капацитет за действия на отговорните органи и на населението при природни бедствия в съответствие със стратегическите цели по отношение създаването на устойчивост към изменението на климата и повишаването на степента на информираност на населението за посочените бедствия включват:

- Повишаване капацитета на отговорните звена по отношение на политиките, свързани с превенция и управление на риска, и политиките по изменение на климата;
- Повишаване на информираността, обучителни и информационно-образователни мерки за формиране, прилагане и изпълнение на целите на тези политики;

- Изграждане на нови и оптимизиране и/или разширяване на съществуващи системи за предупреждение, наблюдение, докладване; прогнозиране и сигнализиране във връзка с климатичните изменения;
- Информираност по въпросите на изменението на климата и формиране на нови модели на поведение на обществото, насочени към намаляване и предотвратяване на последиците от изменението на климата;
- Повишаване нивото на познание по енергиен мениджмънт на специалисти от общинската администрация;
- Информираност, култура и знания в областта на енергийната ефективност на ръководния персонал на общинските обекти,
- Професионална квалификация на експлоатиращия персонал.

За провеждането на регионалната и местната политика, фокусирана върху територията и нейната специфика, и трансформиране на икономиката в посока нисковъглеродни икономически дейности, опазване на околната среда и приноса на страната ни за Зелената сделка, ще допринесат значително два важни инструмента.

България ще разполага с 1,178 млрд. евро от Механизма за справедлив преход на ЕК за финансиране на проекти в областите на страната, засегнати от изпълнението на Зелената европейска сделка за намаляване на вредните емисии и прехода към неутрална по отношение на климата икономика. Към тези средства се предвижда и възможност за допълващо кредитно финансиране на национално ниво за изпълнение на различни мерки.

Друга ключов инструмент, който МРРБ ще изпълнява, е Националният план за възстановяване и устойчивост с ресурс от над 3 млрд. лв. за постигане на дългосрочна визия и реформа в изпълнението на политики за енергийна ефективност във всички аспекти – жилищни, обществени и индустриални сгради, подмяна на улично осветление и др.

С Плана за възстановяване и устойчивост на Република България за първи път ще стартира и Програма, която ще даде възможност на гражданите, живеещи в еднофамилни жилищни сгради, да имат достъп до безвъзмездна финансова помощ за саниране. Желаещите да кандидатстват трябва да разполагат с документи - енергийно обследване и технически паспорт на сградата, които се изготвят от проектантски екип.

По отношение на индустрията се предвиждат финансови механизми за стимулиране на мерки за повишаване на енергийната ефективност по линия на оперативни и национални програми.

VII НЕОБХОДИМИ ДЕЙСТВИЯ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА НА ПИРО И ИНДИКАТОРИ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПЛАНА

В цялостния процес на наблюдение и оценка при спазване на принципа на партньорство участват общинския съвет, кметът на общината, кметовете на кметства и кметските наместници, общинската администрация, социалните и икономическите партньори, неправителствените организации, представители на гражданското общество в общината чрез формиране на Работна група за наблюдение. Отделните заинтересовани страни се уведомяват за необходимостта от определяне на представител и поименния състав на РГ се посочва в Заповед на кмета.

РГ следи изпълнението на програмата за реализация на ПИРО, обсъжда и мотивирано предлага промени в ПИРО на база на променени обстоятелства и/или възникнали проблеми, разглежда и одобрява годишни отчети за изпълнението на ПИРО.

Членовете на РГ се състои от председател и членове, като председател е зам-кмет по Икономическо развитие. Председателят на РГ определя дневния ред на заседаинята, насрочва и ръководи заседанията и работата, докладва напредъка в изпълнението на ПИРО, може да кани експерти по конкретни въпроси на РГ.

Членовете на РГ участват в заседанията и във вземането на решения, внасят за разглеждане актуални въпроси във връзка с изпълнение на ПИРО, информират групата за извършената от тях работа, отговарят за изпълнението на решенията на групата, които се отнасят до тях.

Координацията, административната и техническа работа, свързани с дейността на групата се изпълняват от дирекция "Икономика", отдел "Стопански дейности", която изпълнява функциите на секретариат. Дирекцията изготвя план-график на заседанията на РГ, организира подготовката и провеждането на заседанията, осигурява разпространението на дневния ред и на всички документи, необходими за провеждане на заседанията, изготвя протоколите от заседанията, води отчетност за становищата и решенията, приети от РГ, координира изпълнението на решенията и необходимия обмен на информация между заинтересованите страни, съхранява документите от заседанията. Цялата кореспонденция, свързана с работата на рГ, се адресира до секретариата.

Заседанията на РГ се свикват най-малко веднъж годишно, като минимум включват годишния отчет за изпълнение на плана.

Дневният ред се определя от председателя на РГ по предложение на секретариата.

Дневният ред и всички материали се изпращат на членовете най-малко 7 дни преди заседанието, в това число и по електронен път. Членовете на РГ могат да изпратят своите предварителни становища по материалите на заседанието до три дни преди датата на заседанието. При извънредни случаи и спешни въпроси

председателят може да реши сроковете да бъдат съкратени, като уведомяването може да стане и по телефона.

Заседанието на РГ са редовни, ако на тях присъстват повече от половината членове. В рамките на 3 дни след заседанието, на членовете се изпращат решенията, по които трябва да се предприемат действия. Проектът на протокол от заседанието се изпраща на присъствалите членове на групата, в случай на корекции секретариатът ги отразява и изготвя окончателния вариант на протокола. Протоколът от заседанието се подписва от председателя на РГ.

РГ взема решенията си с консенсус. В случаите, когато не може да се постигне консенсус, решението се взема с мнозинство от 2/3 от присъстващите на заседанието.

При обоснована необходимост, към работната група за наблюдение могат да се създават подгрупи, които да наблюдават изпълнението на проектите по отделните приоритети или да разглеждат конкретен проблем, възникнал при изпълнението на даден тип проекти.

Предложенията на подгрупата се представят на групата за наблюдение в срока указан в решението за създаване на групата.

Отчетност и оценка

Ежегодно Дирекция "Икономика", отдел "Стопански дейности" подготвя годишен отчет за изпълнение на ПИРО и за постигнатите междинни резултати по конкретни проекти, както и за напредъка по дефинираните индикатори. Отчетът се обсъжда на заседание на РГ за наблюдение и се внася от Кмета на община Силистра в Общински съвет.

При мотивирана необходимост от промяна на ПИРО, координирана с РГ за наблюдение изпълнението на плана, кметът внася за разглеждане от Общински съвет искане за изменение на плана. Причините могат да бъдат свързани със съществени промени в социално-икономическите параметри, установени обстоятелства, забавящи или отлагане заложени в ПИРО мерки и проекти, вкл. промяна в стратегическата рамка, инструментите за финансиране и др. Решението за актуализация се приема от Общинския съвет по предложение на кмета.

В средата на програмния период 2024 година се извършва междинна оценка за напредъка за изпълнението на ПИРО, която отчита и анализира резултатите, степента на постигане на индикаторите, усвоения ресурс и степента на постигане на целите. Докладът от междинната оценка се представя пред РГ и при необходимост се взема решение за искане на изменение на ПИРО. Докладът от междинната оценка се представя и пред Общинския съвет.

Прозрачност и публичност

С цел осигуряване на прозрачност и на максимална информираност на общественото за напредъка при изпълнението на ПИРО, годишните доклади за изпълнението на Плана и докладът от междинната оценка се публикуват на сайта на община Силистра.

При констатирана необходимост от промяна на ПИРО, преди внасянето за разглеждане на предложението от Общинския съвет, то следва да бъде обсъдено със заинтересованите страни, като освен публикуване на предложението на интернет страницата на Общината, се организират обществени консултации.

Общественият контрол се осъществява и чрез включване в РГ за наблюдение на представители на заинтересовани страни, доказали експертизата си в процеса на разработване на ПИРО.

Реализирането на принципите на публичност, прозрачност и партньорство ще гарантират постигането на целите на ПИРО.

ИНДИКАТОРИ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПЛАНА

Индикаторите за наблюдение и оценка на изпълнението на ПИРО за периода 2021-2027 г. са посочени в матрица на индикаторите (Приложение No3). За да се осигури необходимата информация за процеса на наблюдение, за всеки индикатор са посочени мерните единици, в които ще се измерва, както и източниците на информация, периодичността на събирането на информация, базовата стойност за отчитане изменението на всеки от индикаторите, както и целевата стойност, която се очаква да бъде достигната до края на периода на действие на плана.

При разработването и прилагането на системата от индикатори за наблюдение и оценка на изпълнението на ПИРО се имат предвид общите индикатори в областта на регионалната политика и за постигане на растеж и заетост чрез структурната помощ на ЕС през периода 2021 -2027 г.

Индикаторите са съобразени с посочените в Приложение 3а към Методическите насоки – Списък на общите индикатори в областта на регионалната политика и за постигане на рестеж и заетост чрез ЕСИФ за периода 2021-2027, съгласно Регламент за ЕФРР за периода 2021-2027, Таблица 1Общи показатели за крайния продукт и за резултатите на ЕФРР.

Индикаторите за наблюдение на изпълнението на плана, въз основа на събраната обективна информация и данни, отчита напредъка и степента на постигане на целите и приоритетите за развитие на общината по физически и финансови характеристики. Индикаторите за наблюдение обхващат физическите характеристики (параметри) по отношение реализацията на поставените цели и приоритети за развитие, като стойностите са както абсолютни така и относителни (%). За целите на плана се използват два вида индикатори: за продукт и за резултат.

Индикаторите за продукт се отнасят до наблюдението и оценката на изпълнението на определените проектни идеи в рамките на заложените мерки за развитие на община Силистра. По някои от приоритетите те се отнасят за предвидени или изпълнявани конкретни проектни с важно значение за развитието на територията. Дефинираните индикатори са количествено измерими и осигуряват обективност по отношение на оценките и изводите за конкретните постижения при реализацията на приоритетите и постигнатото пряко въздействие в съответната област.

Индикаторите за резултат отчитат изпълнението на стратегическите цели и имат значение за цялостната оценка на ефективността на избраната стратегия и политика за устойчиво интегрирано местно развитие за периода. Степента на въздействие се отчита с количествено и качествено измерими индикатори, а в някои случаи - с качествени оценки относно достигнатата степен в социалното, икономическото и инфраструктурното развитие на общината и приноса на това развитие за общото развитие на региона.

Типът индикатор, който се прилага към съответен приоритет или цел зависи от конкретиката на формулираните стратегически цели, приоритети и проектни идеи. Индикаторите за продукт измерват напредъка по отношение на приоритетите и мерките и проектните идеи, а индикаторите за резултат - по отношение на целите. Въпреки това, в някои случаи за даден приоритет индикаторите са формулирани както индикатор за продукт, така и индикатор за резултат. Индикаторите за резултат са структурирани само по отношение на целите. С индикаторите за продукт се измерват и постигането на мерките, и са формулирани за всяка отделна проектна идея.